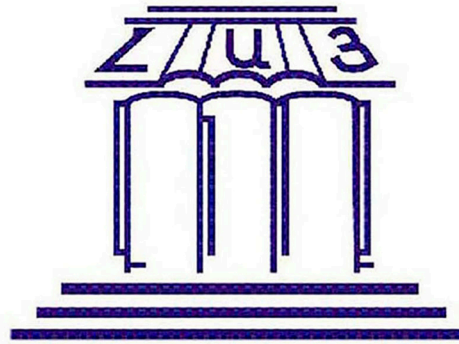

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

2444

243
L-76

1923

2010

A 20011

113

ՊԱՐԹՕԼՕՆԿՕ

ՎԱՐԴԱՐԱՆԻ

ՏԱՕՆՈՒՀԻՆԳ ՄԱՐԸԹՆԵՐԸ

ՈՒՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՀՆՈՐՀՔՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ՈՂԴՈՒ ՄԻՋՈՑ

ԳՈՂՊԻԵՐԵՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

Հ. ՄԿՐՏԻՉ Վ. ՆՈՐՉՈՒԱՆ

ՄԽԻԹ. ՈՒԽՑԷՆ

243
L-76

ՎԻԵՆՆԱ
Ի ՎԱՆՍ ՊԱՀՑՊԱՆ Ս. ՂԱԶԱՐԱՑՒՑՆԻ
1923

413

ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ

ԵՂԲԱՑՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՀ

43
76

Մեք

քարոզեսցուք

զխաչեալեալն

Քրիստոս:

Ա. Կորնթ. Ա. 23:

Հոգևոր

աշխատասիրությիւնք

34

ՊԱՐԹՕԼՕՆԿՕ

ՎԱՐԴԱՐԱՆԻ

ՏԱՂՈՒՀԻՆՑ ՄԵՐԲԵՐԵՆԵՐԸ

ԱՄԻՆ ՏԵՍԱԿ ՇՆՈՐՀՔՆԵՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ԱՋԴՈՒ ՄԻՋՈՑ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Հ. ՄԿՐՏԻՉ Վ. ՆՈՐՃՈՒՄՆ
ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԻՆ

ՎԻԵՆՆԱ
Ի ՎԱՆՍ ՊԱՇՏՕՆԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՆՉԻ
1923

53.

4/3 21-ական

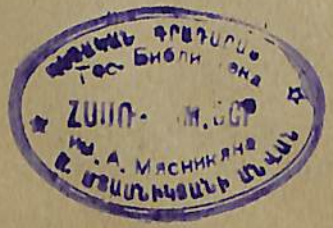

24785-61

ԾԱՌԱԶԱԲԱՆ

(ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԱԾ ԹԱՐԳՄԱՆՉԻՆ)

Նկեղեցւոյ առաջին դարերէն սկսեալ շաբաթ օրը Ս. Կուսի պաշտօնին նուիրուած օր մը եղած է միշտ, որուն մէջ հաւատացեալները զինք կը մեծարեն առանձինն եղանակաւ՝ ըլլայ աղօթքներով, ըլլայ մահացուցումներով եւ կամ ըլլայ այլ առաքինական ո եւ է գործով մը: Այս մասին մեզի օրինակ թողած են գրեթէ բոլոր սուրբերն իրենց կենաց կամ գրութեանց մէջ: Ամէն բարեպաշտ հաւատացեալ գիտէ թէ շաբաթը Ս. Կուսին նուիրելու սովորութիւնն աւանդական եղած է միշտ թէ հին եւ թէ նոր Կտակարանաց մէջ. բայց ըմբռնելու համար թէ՝ տառապողհինգ շաբաթներուն ջերմեռանդութիւնն որչափ հաճոյ է Ս. Կուսին, պէտք է գոնէ հարեւանցի աչքարկ մը նետել Ս. Վարդարանի պատմութեան վրայ:

Ամենադժնդակ դար մը խաղացած է Եւրոպայի պատմութեան մէջ ԺԶ. դարը: Լուտերականք կ'ողողէին Եւրոպան եւ վեր ի վայր կը շրջէին զայն՝ իրենց ուղղափառաց դէմ ունեցած ատելութեամբն ու քաղաքական պատերազմներովը: Կալուինականք դաղիոյ դէմ զէնք վերցուցած, ամենուրեք աւեր աւերակ դարձընելով կը սպառնային խլել զայն սուրբ Նկեղեցւոյ ծոցէն: — Այս միջոցներուն էր որ Կալուինականք իշխանութեանց կողմանէ հալածուած՝ գացին ամրացան Լա Ռոշէլ

անտուիկ բերդաքաղաքը: Գաղղիոյ թագաւորն Լուդովիկոս ԺԳ. սոյն բերդը պաշարելէ յառաջ, Ս. Կուսին պաշտպանութիւնը հայցելու դիտաւորութեամբ, հրամայեց որ հրապարակաւ Վարդարան գրուցուի իւր բանակին մէջ, ինչպէս նաեւ անխափան Պարիսի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ. եւ այս ջերմեռանդութիւնը սկսաւ գործադրուիլ միշտ շաբաթ օրերուն մէջ: Եւ յիրաւի բերդն առնուեցաւ յարձակմամբ եւ սոյն որչը մասրուեցաւ հերետիկոսներէն, որուն ի յիշատակ եւ ի պատիւ՝ սուրբ Վարդարանի Դշխոյին, քարեպաշտ թագաւորը կառուցանել տուաւ Պարիսի մէջ Նորը Տաճ տէ Վիկտուար (Notre-Dame des Victoires) հոյակապ եկեղեցին, վոր տակաւին մեծ հիացումով կը դիտէ ամէն զայն տեսնողը մեր օրերուն մէջ իսկ:

Գաղղիոյ Թուլուզ քաղաքին մէջ, ճիշդ այն տեղն, ուր շորս դար յառաջ Ս. Կոյսն երեւցած էր Ս. Դոմինիկոսին եւ անոր ձեռօք սուրբ Վարդարանը հաստատած, նոյնպէս եւս թելադրեց Քարոզիչ Եղբարց (Frères-prêcheurs) միջոցաւ տասնօրհնիգ շաբաթներուն տզօրագոյն ջերմեռանդութիւնը, որ քիչ առնուսան մէջ ամենուրեք տարածուեցաւ եւ իւր երկնային բաղդրութիւններովը գեղոյց այն ամէն սրտերն, որոնք երկար ժամանակ կարծրացած էին եւ ընդարմացած՝ հերետիկոսական սառն մրրկաց ներքեւ: Եւ այս ջերմեռանդութիւնն հազիւ թէ հաստատուած Ս. Եկեղեցիէն՝ Աղեքսանդր Ը. Սրբզ. Քահանայապետին կողմանէ շնորհուած լիակատար ներողութեամբ ճոխացաւ, եւ այն օրուընէ ի վեր կանոնաւորապէս գործադրուելու սկսաւ Քարոզիչ Եղբարց կարգին բոլոր վանատներուն մէջ. եւ առատ շնորհներով վարձատրուեցան այն ամէնքն, որոնք Ս. Կուսին այս ջերմեռանդութեամբը դիմեցին Աստուծոյ ողորմութեանը եւ հայցեցին անոր գթութիւնը:

Վերջապէս Վարդարանի մեծ Քահանայապետն՝ Լեւոն ԺԳ. սահմանեց, որ աշխարհիս բոլոր եկեղեցիներուն ու մատրանց մէջ եւս անխտրաբար կատարուի տասնուհինգ շաբաթներուն այս ջերմեռանդութիւնը՝ որ երբեմն առանձնաշնորհուած եղած էր մի միայն Դոմինիկեանց Կարգին եւ Վարդարանի Միաբանութեանց: Եւ աւելի մեծ շնորհք մըն ալ ըրաւ սոյն այս մեծ Քահանայապետն՝ իւր 1890 Յունիս 21ին տուած մէկ կոնդակովմս, որով մասնաւոր ներողութիւններ կը շնորհէր այն ամէնուն՝ որոնք կ'այցելէին հրապարակական եկեղեցւոյ մը կամ մատրան մը մէջ դրուած Պոմպէիի սքանչասուրբ Կուսի մէկ պատկերին:

Տասնօրհնիգ շաբաթներուն ջերմեռանդութեան համար կը պահանջուի ուխտել կամ պարզապէս խոստանալ շարունակաբար Ս. Հաղորդութեան մերձենալու տասնուհինգ շաբաթներ ի յիշատակ Վարդարանի տասնուհինգ խորհուրդներուն՝ դիտաւորութեամբ մեծացնելու Ս. Կոյսն եւ իւր միջնորդութեամբն ընդունելու պէտք եղած ամենազգի շնորհները: Այն անձանց, որոնք կը քաշուին ուխտ ընելէ՝ վախնալով թէ չեն կրնար շշդիւ կատարել իրենց ուխտն, խորհուրդ կու տանք, որ պարզապէս խոստանան այս ջերմեռանդութիւնը կատարելու, եւ նոյն իսկ ուխտողներն ալ զայն ընելու են այն վերապահութեամբ թէ՝ իրենց խոստովանահայրը կարող է ուխտերնին փոխել կամ մինչեւ իսկ եղծանել:

Այս ջերմեռանդութիւնը կատարելու համար մասնաւոր ժամանակ մը որոշուած չէ, բայց եւ այնպէս պատշաճագոյն է կատարել զայն իբր պատրաստողական հրահանգ Մայիս եւ Հոկտեմբեր ամիսներու տօներուն:

ՎԱՐԴԱՐԱՆԻ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վարդարանի Եղբայրութեան համար Ս. քահանայապետք շատ մը ներողութիւններ շնորհած են։ Հոս յառաջ կը բերենք քանի մը կարեւորները միայն։ Ասոնք վաստկելու համար պէտք է Եկեղեցիէն դրուած պայմանները ճշդիւ կատարել։ Իւրաքանչիւր ներողութեան առջեւ պայմանները նշանակած ենք գլխագրերով՝ որոնց մեկնութիւնը տես վարը։

1. Լիակատար ներողութիւն՝ Եղբայրութեան դրուած օրն. պայմ՝ Խ. Հ.։

2. Լիակ. ներղ. ամէն ամսոյ առաջին կիրակին՝ պղտելով Վարդարանի Եղբայրութեան եկեղեցին կամ մատուռը. Խ. Հ. Ք.։

3. Լիակ. ներղ. Ս. Աստուածածնայ գլխաւոր տօներուն (այսինքն՝ Ննարատ յղութիւն, Ծնունդ Մարեմայ, Ընծայում, Աւետում, Կոյսելութիւն [2 Ց—Լ-], Տեառնընդառաջ, Վերափոխում) կամ ասոնց Ութօրեքին մէջ օր մը. Խ. Հ. Ա. Ք.։

4. Լիակ. ներղ. Մարմնոյ եւ Արեան տօնին. Խ. Հ. Ա.։

5. Լիակ. ներղ. Աւետման տօնին օրն սրբուկ Վարդարանն (15 տուն) ըսողին. Խ. Հ.։

6. Լիակ. ներզ. մահուան ժամուն՝ (եթէ խոսա-տուվանիլ չի կրնար) գէթ զղջացեալ սրտիւ Յիսուսի անունը կոչղին։

Վարդարանի եղբայրութեան անդամները մասնակից կ'ըլլան Դոմինիկեանց կարգին բոլոր բարի գործոց արդիւնքներուն։

Վերոյիշեալ ներողութիւնք կրնան Քաւարանի հոգւոց ալ մերձեցուիլ։

ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ ՅՈՒՑԸՆՈՂ ԳԼԽԱԳՐԵՐՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Խ = խոստովանդ. — Հ = հաղորդութիւն. — Ա = եկեղեցի մտնելու ընդ. — Ք = Ս. Քահանայապետին գերման աղօթք ընդ։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԿԵՐՊ

15 ՄԱՐԳԱՐԷՈՒՆԵՐՈՒ ՋԵՐՄԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԱՒ ԿՑՏԵՐԵԼՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ՕՐԱԽԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՒԵՏՈՒՄՆ ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ ԿՈՒՍԻՆ

(Ղուկ. Ա. 26, 55։)

Մտածական։

Վերջապէս երկինքը կը բացուի. այն որ գերապանծ Արդար կը կոչուի, նահապետաց ցանկալին, ազգաց ակնկալութիւնն, Աստուծոյ Առաքեալը՝ յաւիտենական բնակութենէն երկիր կ'իջնայ։ Լրացած է Դանիէլի շաբաթներուն թիւը, ինչպէս նաեւ կատարուած՝ Յակոբայ մարգարէութիւնը. որովհետեւ իշխանութեան գաւազանն այլեւս բարձուած է Յուդայի տունէն։ Այն անցաւ օտար

թագաւորի մը՝ Հերովդէսի ձեռքը։ Կոյս մը աշխարհք պիտի բերէ որդի մը, որ Աստուծոյ Որդին է։

Ո՛վ անձն իմ, կը հասկընա՞ս այս խօսքը. Եբանան մարմին եղե՞ւ Ո՛վ անչափ բարեւթիւն եւ դթութիւն Աստուծոյ։ Անիկա՛յ զքեզ այնչափ սիրեց, որ իւր միածին Որդին ծառայի մը կերպարանքն առաւ, որպէս զի չարչարուելով ու խաչի վրայ մեռնելով զքեզ դժոխքէն ազատէ, քեզի երկնից դռները բանայ, գոհութեան խորհրդոյն ներքեւ ծածկուած միշտ քեզի հետ բնակի, քու մեղացդ քաւութեան համար ամէն օր խորանները վրայ ինք զինք զոհ մատուցանէ եւ Ս. Հաղորդութեամբ զքեզ կերակրէ։

Ամենասիրբ երրորդութիւն, խոնարհաբար կը պաշտեմ զքեզ եւ շնորհակալ կ'ըլլամ քեզի այդչափ սիրոյդ համար։ Հայրն երկիր կ'առաքէ իւր միածին Որդին, Որդին յանձն կ'առնու մարդանալ եւ Սուրբ Հոգին կը կատարէ մեծ խորհուրդը։ Որպիսի ըլլալու է իմ երախտագիտութիւնս այսպիսի մեծ բարիքի մը փոխարէն։

Մտածէ, ո՛վ անձն իմ, Մարեմայ ընդունած բարձրագոյն պատիւն եւ գերազանց շնորհքներն եւ իւր խորին խոնարհութիւնը։ Աստուած մըն է, որ անարատ յղանալ կու տայ զայն, զոր իրեն մայր ընտրած է եւ որ յղութեան առաջին վայրկենէն սկսեալ բարձրացած է կատարելութեան գերագոյն աստիճանին։

Երդ Երգոցի մէջ կը կարդանք հետեւեալ խօսքը. Վարսառն են ընթացքն ե- ոչխառն հարց ե-

օրհորդ։ որ- ը գ-ոյ ընթ-. դ է ալա-նի յ՛, կատարեալ յ՛ (Երգ. Զ. 7.)։ Այսպէս մեկը միայն ընտրուեցաւ Աստուածմէ անոր մայրն ըլլալու՝ մի միայն իւր մեծ խոնարհութեանը պատճառաւ։ Այսպէս Ս. Կոյսը կը նմանցուի անուշաբոյր նարդոսի. որովհետեւ, ինչպէս կ'ըսէ Ս. Անտոն, նարդոսի տունկն՝ որ փոքր է եւ շատ հոտաւէտ, կը խորհրդանշէ ամենասուրբ Կուսին խոնարհութիւնն, որուն անոյշ բուրումը բարձրացաւ մինչեւ երկինք եւ իւր կուսական արգանդին մէջ ձգեց աստուածային Բանը. եւ գլխաւորաբար այս առաքինութիւնն եղաւ, որ զինք բարձրացուց Աստուծոյ մայրն ըլլալու. եւ Ս. Բեռնարդոս կը յաւելու թէ՝ Ս. Կուսին խոնարհութիւնը նուազ հաճելի չեղաւ Աստուծոյ քան անոր կուսութիւնը։ Ս. Կոյսն օր մ'անձամբ երեւնալով Ս. Բրիգիդայի, անոր ըսաւ թէ՝ ինք անոր համար Աստուծոյ մայրն եղած է, վասն զի կը ճանչնար իւր աչնչութիւնն եւ կը խոնարհեցընէր զինքն Անոր առջեւ։ Նոյնը կը հաստատէ նաեւ իւր օրհնութեանը մէջ. Չէ հայեցա՛ է խոնարհութի՛ն աղախնոյ ի՛ր եւ Ահա՛ ի՛նչ ինչ ազգք երանի ասասցեն ինձ։

Աստուծոյ մեծութիւնը նկատելով՝ Մարիամ երբեք աչքէ չհանեց իւր անձին տկարութիւնը եւ արժանի եղաւ որ Աստուած իրեն ըսէ. Ահա՛ պըղէ կա՛ գեղեցի, ձերյո՛ր յ՛, ահա՛ պըղէ կա՛ գեղեցի, ալէ ս աղա՛նի (Երգ. Դ.)։

Այս անհամեմատ կուսին արժանիքը գնահատելու համար՝ Աստուած չուզեց անոր որդին ըլլալ

առանց անոր հաւանութիւնն յառաջագոյն առնելու։ Անոր ղրկեց պատգամաւոր՝ հրեշտակաց առաջին դասէն, Գաբրիէլը (զօրութիւն Աստուծոյ) եւ Մարեմայ խոնարհութիւնն ինք զինք փոքր երեւցընելով իր աչաց առջեւ՝ մեծացուց Ամենակարողին առջեւ եւ արժանի ըրաւ երկնային Բանին Մայրն ըլլալու։

Ո՛վ Մարիամ, կը գոչեմ Ս. Բեռնարդոսի հետ, ինչպէս կրցար միացընել քու սրտիդ մէջ անձինդ վրայ այդչափ խոնարհ գաղափար մը այնչափ մաքրութեան, այնչափ անմեղութեան եւ ամէն տեսակ առաքինութեանց այնպիսի կատարելութեան հետ։ Ո՛վ Թագուհի ամենախոնարհ, օրհնեալ եղիր հազար անգամ, վասն զի քեզմով է որ Աստուած կատարեց մեր փրկագործութիւնը. տուր ինծի, կ՚աղաչեմ, խոնարհութեան եւ դքեզ սիրելու պարգեւը, ով բարի մայր, եւ սիրելու քու Յիսուս որդիդ։

Բ. Աստուծոյ հրեշտակը չղրկուեցաւ մեծ քաղաք մը, իշխանի մը պալատը, հզօր թագաւորի մը աղջկան, ոչ. անոր գացած տեղը փոքրիկ քաղաք մըն է, խոնարհ բնակարան մը, նազարէթցի կոյսի մըն է, որ կը ներկայանայ, ամուսնոյն աղքատ արուեստաւորի մը՝ Ս. Յովսէփայ։

Ուրեմն պէտք չէ որ առաւելութիւն համարինք ու հպարտանանք ոչ մեր ծննդեամբ եւ ոչ ալ բնութեան մեզի պարգեւած այն ձիրքերով՝ որոնք մարդկան մտադրութիւնը կը հրաւիրեն մեր վրայ. Աստուծոյ աչաց առջեւ ճշմարիտ արժանիք են՝

խոնարհութիւն, համեստութիւն, անմեղութիւն եւ սէր մաքրութեան։

Այսպէս յայտնուեցաւ Բենեդիկտեան կուսան՝ Ս. Եղիսաբեթի. Մարիամ կ՚ապրէր իր խոնարհ բնակարանը քաշուած եւ կ՚աղօթէր առ Աստուած մեծ եռանդեամբ, որ վերջապէս կը հաճի երկիր առաքել իր խոստացած Մեսիան։ Հրեշտակն ողջունեց զինք լի մեծարանօք եւ անոր տուաւ երեք ամենաբարձր տիտղոսներ. առաջինը կը հայի անոր անձին. Ողջո՛յն ե՛ղ, Մարիա՛մ, լի շնորհո՛վ, այսինքն՝ դուն բոլոր արարածոց մէջէն ամէնէն սուրբն ես, դուն Աստուծոյ շնորհաց ու բարեաց գանձարանն ես։ Երկրորդն կը հայի Աստուծոյ. Տէր ընդ ե՛ղ։ Այո՛, Մարիամ, Դուն Աստուծոյ հետ ես, պաշտպանուած, պահպանուած, առաջնորդուած անկէ. Դուն ընկղմած ես աստուածային էութեան մէջ եւ կ՚ապրիս անոր մէջ։ Եւ վերջապէս երրորդը կը հայի մարդկութեան. Օրհնեա՛լ ես դո՛ւ ի կանայս. այս ինքն՝ բոլոր այն կանանց մէջէն, որոնք աշխարհիս վրայ են, եղած են եւ պիտի ըլլան. Դուն ամենակատարեալն ես. ամէնէն առանձնաշնորհեալն եւ ամենաբարձրը։ Ո՛հ, վարդարանն ըսած առեննիս որպիսի մեծարանօք ուղղելու ենք Մարեմայ՝ հրեշտակին սոյն խօսքերը։

Այս խօսքերը լսելով, Մարիամ կը խռովի, կը լռէ, որպիսի խոնարհութիւն այս լռութեան մէջ։ Գովեստք եւ դրուատիք կը սարսափեցընեն զինք, ինչու որ ինքն իրեն ոչ մէկ առաւելութիւն կը վերագրէ, այլ ամէնն ալ Աստուծոյ կու տայ։ Խռովե-

ցաւ, ինչպէս որ կ'ըսէ Ս. Բրիգիտայի, վասն զի ոչ մէկ դովութիւն կ'ուզէր իւր անձին, այլ կը ցանկար որ միայն իւր Աստուածն ու Ստեղծիչը գովուէր ու փառաբանուէր։

Ի՜նչ տարբերութիւն Մարեմայ եւ Արուսեակի մէջ։ Արուսեակ տեսնելով իւր գեղեցկութիւնը, ցանկացաւ, ինչպէս կ'ըսէ Եսայի, իւր աթոռը բարձրացընել աստղներէն վեր եւ նմանիլ Աստուծոյ։ Եւ ինչ բանի ցանկացած պիտի չըլլար արդեօք՝ եթէ ինք զինք Ս. Կուսին արժանիքներուվը զարդարուած տեսնէր։ — Մարիամ, ընդհակառակն, այսպէս չըրաւ։ Որչափ իւր անձը բարձրացած տեսաւ, այնչափ ինք զինք խոնարհեցուց, եւ այս կատարեալ խոնարհութիւնն եղաւ, որ յինքն յանկոյց թագաւորաց թագաւորը։

Մարիամ ինքն իրեն կը հարցընէր թէ՝ ինչ էր այս ողջունի նշանակութիւնը։ Ի՜նչպէս, ո՛վ անձն իմ, կը նմանիս դու Մարեմայ մարդկան դրուատիքն ընդունելով՝ երբ անոնք կը գովեն քու հանճարդ, քու գեղեցկութիւնդ եւ քու աղնուականութիւնդ։ Բա՛րէ, լի հպարտութեամբ, կը կարծես թէ ատոնք անոնց արժանի ես, կը հաճիս անոնց, եւ եթէ նոյն իսկ ձեւացընես թէ անոնց արժանի չես, ուրիշ նպատակաւ չէ, եթէ ոչ աւելին ընդունելու համար։ Որպիսի՜ ամօթալից անկումներ ունեցար, քու ունայնութեանդ եւ հպարտութեանդ պատճառաւ։

Երկնային դարմանիչ Մը բոլոր յանցանքներուն, Մայրդ Աստուծոյ, որչափ ամօթապարտ եմ քու խոնարհութեանդ առջեւ, եւ որչափ կը ղղջամ իմ հպարտութեամբս զԱստուած թշնամանած ըլլալուս եւ այսու քու այդքան անոյշ եւ այդքան խոնարհ սիրտդ տխրեցընելուս։ Բայց եթէ հաճիս իմ վրաս դարձընել անգամ մը քու գթառատ մէկ նայուածքդ, նոյնհետայն պիտի հաշտուիմ Աստուծոյս հետ. պիտի սորվիմ սիրել զքեզ, պիտի դադրիմ դժբախտ ըլլալէ. վասն զի քու օրհնեալ ձեռքերէդ կը հոսին բոլոր շնորհները։ Դուն կարող ես զիս փրկել, Դուն որ լի ես շնորհօք։ Ո՛հ այո՛, փրկէ զիս։

Գ. Հրեշտակի խօսքէն ապահովուած, Մարիամ իւր հաւանութիւնը կու տայ. Ահաւասիկ կամ աղախին Տեառն, եղիցի ինձ ըստ բանի քում։

Ո՜ երջանիկ հաւանութիւն, որ կը կատարէ մարդեղութեան խորհուրդը, կը լնու մարգարէութիւնները եւ կը դարմանէ մեր առաջին ծնողաց յանցանքը։ Խօսք զարմանահրաշ՝ ուր կը փայլի ամենակենդանի հաւատքը, ամենախորին խոնարհութիւնը, ամենակատարեալ հնազանդութիւնը, խանդակաթ սէրն եւ Աստուծոյ կամաց անթերի համակամութիւնը։ Խօսք, դուր եկեղեցին երեք անգամ կը կրկնէ Հրեշտակի ցնծառն աղօթքով ի շնորհակալութիւն Մարեմայ։

Կրկնէ՛ զանոնք, ո՛վ անձն իմ, նոյնպիսի զգածմամբ, ուսիր հպատակել Աստուծոյ սուրբ կամացը, եւ խոնարհի՛ տեսնելով թէ որչափ հեռի ես Ս. Կուսին նմանելէ։ Սկսէ՛ ինք զինքդ ուղղել հիմակուընէ, աւելի

ГОС. БИБЛИОТЕКА ЗАПОВ. ДЕПОЗИТАРИЙ ЗАПОВ.-ДЕП. СССР

մ'անցընել, եւ աղօթքի սեպ կալ: Խնդրէ Ս. Կոյսէն, որ իւր Աւետման միջնորդութեամբ քու սիրտդ ալ խոնարհ ընէ եւ մաքուր ինչպէս իւրը:

Ո՛վ հզօր մայրդ Աստուծոյ, Ովկիանոս բարութեան ու գթութեան, այսօրուընէ սկսեալ կ'ուզեմ ինք զինքս քու պաշտպանութեանդ ներքեւ դնել, կ'ուզեմ զքեզ սիրել եւ կենացս ամէն օրերուն մէջ զքեզ օգնութեան կանչել՝ քեզի ուղղելով Վարդարանի մէջ գաբրիէլ հրեշտակապետին ողջոյնը: Ա՛յն ինձ պիտի յիշեցընէ միշտ քու մաքրութիւնդ, քու աստուածային մայրութիւնդ եւ իմ փրկութեանս խորհուրդը:

Թագուհի Վարդարանի, Դուն որ տակաւին հնութեանոսութեան աւերակներով ծածկուած լքեալ Պոմպէիի վրայ շնորհայ աղբիւր մը բխեցուցիր՝ մեզի հասկրցնելու համար թէ Դուն ես մեզաւորներուն վերսին կեանք տուողն եւ քեզմով է որ մեղքով կորնցուցած Յիսուսիս նորէն կը գտնենք, ըսէ ով Մայր ողորմութեան, որ Յիսուս թագաւորէ իմ սրտիս մէջ, եւ ինքն ըլլայ բացարձակ տէր հոգւոյս բովանդակ կարողութիւններուն, որպէս զի չապրիմ, բայց եթէ անով եւ անոր մէջ, որպէս զի արժանի ըլլամ անոր հետ միանալու ի յաւիտեան:

Դշխոյն Պոմպէիի, մեր պաշտպանը, մեր միխթարութիւնն ու փառքը, թող սիրուի եւ օրհնուի բոլոր ազգերէն. ամէն:

Հրահանգ:

Ննջանինք ամենասուրբ կուսին խոնարհութեանը:

Խորհրդածութիւն:

Խոնարհէ ի տես մեծ թշուառութեանդ: Ընարէ քեզի համար ամենէն ստորին պաշտօնները: Համբերութեամբ տար արդար եւ անարդար յանդիմանութիւններուն ըլլայ քու հասասարներուդ, ըլլայ քեզմէ փոքրներուն: Լռեցուր հպարտութիւնդ՝ խօսելով համեստութեամբ, իսկ քու վրադ ոչ բարի ոչ չար մի խօսիր բնաւ:

Սպացական աղօթք:

Ո՛վ անարատ Մարիամ, իմ սիրտս քու սրտիդ նման ըրէ:

ՕՐԻՆԱԿ

(Առաջին շաբթուան ձախընթաց իրիկունը կարդալու հատուած:)

Սուրբ Վարդարանի տօնին ի պատասխանութիւն, 30 Յունիս 1888ին, տասնուհինգ շաբաթներու բարեպաշտական ջերմեռանդութիւնը պիտի սկսուէր: Արդ ասոր նախընթաց իրիկունը Մանուսրիոյ մէջ այնպիսի զարմանալի դէպք մը պատահեցաւ, որ անդամ մը եւս ցուցուց թէ սրբուհի Հաճոյական է այս ջերմեռանդութիւնը Աստուածամօր:

Անճէլա Մասաֆրա՝ 24 տարեկան երիտասարդ աղջիկ մը, երեք տարիէ ի վեր անկողին պառկած էր՝ անդամալոյծ եւ վէրքերով լի, եւ յայտնի կը տեսնուէր՝ թէ մահուան դուռն հասած է։ Բժիշկներէն բոլորովին լքեալ՝ Յունիսի վերջին կիսուն սուրբ Թոշակն եւ վերջին օծման խորհուրդներն ընդունեցաւ։ Թէեւ մէկ կողմանէ մահուան կը պատրաստուէր այս աղջիկն, սակայն միւս կողմանէ բնաւ չէր կորնչուցած Ս. Կուսին վրայ ունեցած իւր վստահութիւնը, եւ որուն ինք դէնք կը յանձնէր անդադար։

Այսպէս, երբ հիւանդը վերջին ճգնաժամի մէջ կը գտնուէր, իրիկուն մը տեսաւ որ իւր սենեակն անծանօթ տիկին մը կը մտնէ, որ անկողնոյն մօտեցաւ այցելութիւն տուողի մը պէս եւ հեռացաւ գնաց առանց խօսք մ'րսելու։ Աղջիկն իւր ծնողաց հաղորդեց այս դէպքը, որոնք պատմուածը ջերմ յառաջ եկած զառանցանքի տեղ դրին։

Բայց, Յունիս 29ին, արթուն վիճակի մէջ, նոյն տիկինը դարձեալ տեսաւ, որ այս անգամ ճերմակ ու լուսաւոր զգեստներ հագած էր, բարի ու խանդակաթ կերպարանքով մը սենեկէն ներս մտաւ եւ անկողնոյն քով նստաւ։ Սարսափած աղջիկը չէր կրնար մեկնութիւն մը տալ թէ այս խորհրդաւոր այցելութիւնն ինչ կը նշանակէր։ Անծանօթ տիկինն ոտք ելաւ, անկողնոյն վրայ շուշանի նման ծաղիկներով լեցուն սպիտակ անօթ մը դրաւ, ու անոնցմէ մէկ մասը անկողնոյն վրայ սփռեց։ Այս շուշանները տանուհինդ հատ էին,

որոնց իւրաքանչիւրին վրայ Անճէլա տեսաւ որ գրուած էին այս բառերը. *Յաւերժական շաբաթներ*։ Այնուհետեւ տիկինը խօսեցաւ ալ հիւանդին հետ՝ թէ ինչ ըսաւ անոր՝ չենք գիտեր, որովհետեւ իւր խոստովանահայրը պատշաճ համարեցաւ, որ այն չհայտնուի։ Միայն այսչափս կրցան գիտնալ թէ՝ տիկինը Պոմպէիի կոյսն էր, որ ապահովցուց թէ տանուհինդ շաբաթներու ջերմեռանդութիւնն իրեն առանձինն կերպով հաճոյական է եւ զայն կատարողներուն մեծամեծ շնորհքներ կուտայ։

Ցետոյ, իւր գթութեան նիւթական ապացոյց մըն ալ տալու համար՝ Տիկինը հիւանդին երեսը ծածկող քողը վերցուց եւ անոր երեսին քրտինքը սրբեց, եւ ապա սփռուած շուշաններէր ժողվեց եւ իւր եռեւէն լուսաւոր հետք մը թողլով՝ ծանր քայլերով սենեկէն դուրս ելաւ։

Անճէլա ինքն իրմէն դուրս ելած էր. զգայ որ առողջացած էր եւ առաւօտ ըլլալուն կը սպասէր անկողնէն ելլելու համար։ Եւ յիրաւի, Յունիս 30ի առաւօտուն, տանուհինդ շաբաթներու առաջին օրը, դեռատի օրիորդն անկողնէն ելաւ, հագուեցաւ եւ սկսաւ քալել. ճշմարտապէս առողջացած էր։ Թումաղօ Մասարի բժիշկը ծանոյց թէ եղածը հրաշք է, վասն զի քննելէ ետքը զանիկայ՝ հաստատեց որ հիւանդութեան ամէն հետք անհետ եղած էր։ Անճէլա անմիջապէս եկեղեցի գնաց Աստուծոյ եւ ամենասուրբ Կուսին շնորհակալութիւն մատուցանելու համար. քալուածքը հաս-

տատուն էր եւ կատարելապէս առողջ անձի մը երեւոյթն ունէր։

Հրաշքը նոյնհետայն իմացուեցաւ. Մանաւանդ իր ժողովուրդին՝ որ այս հրաշքին ականատես եղած էր, Պոմպէիի Դշխոյին վրայ ունեցած վատահութիւնն այն աստենէն սկսեալ անսահման եղաւ։

Հիւանդը դարմանող Թոմազօ Մասարի եւ վերջին խորհուրդները մատակարարող Լէօնարտօ Տարէնտինի քահանան՝ այս ապաքինման վկայականը վաղ որ Պոմպէի ղրկեցին. Անճէլան ալ հոն գնաց եւ անոր բերնէն ալ լսուեցաւ այս հրաշալի երեւոյթը հանդերձ իւր մանրամասնութիւններովը։

Ա Գ Օ Թ Ք

Առաջին շարժառիթ հաղորդութեան յառաջ։

Ցիսուս, Բանն յաւիտենական, իբր թէ Մարեմայ կուսական արգանդին մէջ ծածկուած բլլայիր՝ այնպէս կ'երկրպագեմ քեզի սուրբ սեղանոյ խորհրդեան մէջ ծածկեալդ Ցիսուս։ Շնորհակալ եմ քեզի, որ մարդ եղար եւ մեզի նման արարած մը քեզի մայր ընտրեցիր։ Ո՛վ ամենախոնարհ սիրտ Ցիսուսի, մի պիտի տայ ինձի Անարատ մարդ խոնարհութիւնն, որ կարենամ դիմել իմ սիրտս հրաւիրել. բարէ, այսպիսի երջանկութեան մը չեմ արժանի։ Ինչպէս պիտի կարենամ յանդգնիլ ամենայն մաքրութեանդ եւ ամենայն սրբութեանդ աղբեր մերձենալու, ես որ ամէն տեսակ անկատարութիւններու բեռան տակ ընկճուած եմ։ Ողորմէ ինձի եւ քու աստուածային մարդեղութեանդ սիրոյն՝ շնորհէ ինձի այն առաքինութիւնները՝ որոնցմէ զուրկ եմ։

Ո՛վ Մարիամ, մայր Աստուծոյ, այն անչնչելի ուրախութեանդ համար, զոր զգացիր աստղածիդդ՝ քու արգանդիդ մէջ մարդանալէն եարը, շնորհէ ինձի քիչ մը քու սէրէդ եւ քու խոնարհ ու զօրաւոր հաւատքէդ, որպէս զի կարենամ արժանապատուորապէս ընդունիլ իմ Ցիսուս։

Կը միացընեմ իմ բոլոր բաղձանքներս, երկրպագութիւններս, աղօթքներս ու շնորհակալութիւններս անոնց, զորոնք Դուն ուղղեցիր Որդւոյն Աստուծոյ՝ զինք ինն ամիս քու մաքուր ծոցիդ մէջ կրած ատենդ։

Սուրբ Գաբրիէլ, դուն որ Մարեմայ՝ աստուածային Բանին մայր բլլալուն հրաշալի առաքելութեան պատգամաւորն եղար, եւ դուք հրեշտակք արքայութեան, որ Աստուծոյ մը իբրեւ փոքրիկ մանուկ աշխարհ գալուն վրայ սքանչացած էք, երկրպագեցէք անոր իմ տեղս եւ օրհնեցէք զինք այն շնորհայ համար, որով պիտի հաճի ինք զինք ինձի տալու։

Ո՛վ Ս. Յովսէփ, ամենամաքուր փեսայդ Մարեմայ, դուն որ աստուածային խորհրդով Աստուծոյ Որդւոյն հայրագիր բլլալու արուեցար, վառէ իմ սիրտս սիրոյ, խոնարհութեան ու մեծարանացն այն զգացմամբ, որով դուն տոգորուեցար՝ Բանին մարդեղութեան խորհուրդն նախ հրեշտակէն եւ

ապա նոյն իսկ Ս. Կուսէն իմանալով, որպէս պիտի ճանչնալ կարենամ իմ ուշնչութիւնս։

Եւ դուն, ամենաքաղցր պահապան հրեշտակս, բնկերացիր ինծի սուրբ սեղանոյն եւ լեցուր հոգիս խոնարհ, մաքուր եւ սուրբ զգացումներով. ամէն։

Աղօթք սիրտը նուաճ շնորհներուն ընդունելու համար։

Ո՛վ փրկիչ իմ եւ Աստուած իմ, քու ծնընդեանդ, քու չարչարանացդ, քու մահուանդ եւ քու հրաշալի յարութեանդ սիրոյն համար տուր ինծի այն շնորհքներն, որոնց պէտք ունիմ (ասոր պէտ եղած շնորհաց անունն ը-է)։ Զայս կը խնդրեմ քեզմէ յանուն մարդեղութեանդ խորհրդոյն, որուն ի պատիւ քեզի կը նուիրեմ այս հաղորդութիւնս, զոր այժմ պիտի ընդունիմ։ Զայս կը խնդրեմ դարձեալ քեզմէ, Ցիսուս, յանուն անարատ Մարեմայ, յանուն քու ամենաքաղցր սրտիդ եւ քու ամենասուրբ անուանդ՝ որով խոստացար շնորհել ամէն շնորհք. ամէն։

Աղօթք Պոմպէիի Դշխոյին։

Ամենափառաւորեալ Թագուհի՛ սուրբ Վարդարան, դուն որ իշխանութեանդ աթոռներէն մէկն ալ դնելու վայր ընտրեցիր Պոմպէիի ձորն, Գուսար Հօր Աստուծոյ, Մայր Որդւոյն Աստուծոյ եւ Հարսն Հոգւոյն Սրբոյ, կը պաղատիմ քեզի՝ ուրախութեանդ, տրտմութեանդ, փառացդ եւ

մարդեղութեան խորհրդոյն համար, որոնց ի պատիւ պիտի մերձենամ սուրբ սեղանոյս, պարգեւէ ինծի խնդրած շնորհքներս։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Աղօթք սուրբ հաղորդութենէն ետքը։

Ցիսուս, փառաց թագաւոր, ինչպէս կրցար խոնարհիլ՝ իմ հոգւոյս պէս տգեղ եւ մեղաւոր հոգւոյ մը գալ եւ այցելել։ Ես որ ողորմելի որդն եմ երկրի, ինչպէս արժանի եղայ այս շնորհաց։ Եթէ Կուսին Մարեմայ խոնարհութիւնը քեզի այնչափ հաճելի եղաւ, որ զքեզ իւր ծոցն հրաւիրեց, որչափ եւս առաւել ես, ողորմելի մեղաւորս, ինք զինքս քու մեծվայելչութեանդ առջեւ խոնարհեցընելու եմ, գիտնալով որ զքեզ ընդունելու անարժան եմ։ Կը խոստովանիմ, ով Աստուած իմ, որ իմ մեղքերովս այնչափ անգամներ քու պաշտելի սիրտդ վիրաւորեցի եւ արժանի չեմ քու շնորհքներուդ։ Բայց քու շնորհքովդ պիտի ուղղեմ իմ յանցանքներս եւ կ'ապաստանիմ քու գթութեանդ բազուկներուն մէջ։ Կը սիրեմ զքեզ, ով Աստուած իմ, Փրկիչ իմ եւ Ցիսուս իմ, հոգւոյս միակ բարիքը։ Կը միացընեմ իմ սէրս ամենասուրբ Կուսին այն սիրոյն, զոր զգայ ինն ամիս զքեզ իւր ծոցին մէջ կրելով եւ սրբոյն Յովսէփայ՝ ամենամաքուր եւ հաւատարիմ անուցիչ հօրդ։ Քեզի կը մատուցանեմ այսօր եւ բովանդակ կե-

Նայս մէջ, որթս բոլոր բարախուսներն իրրեւ մէյմէկ ներգործութիւնք սիրոյ. քեզի կը նուիրեմ զանոնք՝ միացընելով անարատ Մարեմայ որթին բարախուսներուն եւ անոր բոլոր բովանդակ քու սիրոյդ նուիրած կենացը վայրկեաններուն հետ:

Ընորհակալութիւն կը մատուցանեմ քեզի, ով Հայր երկնաւոր, եւ քեզի, սուրբ Հոգիդ, որ ինծի պարգեւեցիք Երրորդութեան մարդացեալ երկրորդ անձը, կը միացընեմ իմ շնորհակալութիւններս այն սուրբերուն հետ, որոնք երբեմն երկրիս վրայ ինծի պէս մեղաւորներ եղած էին. բայց Յիսուսի Քրիստոսի արեամբը փրկուեցան, եւ բոլոր այն միւս սուրբերուն եւ արդարներուն հետ, որոնք դեռ աշխարհքիս վրայ են: Կը միացընեմ զանոնք, ով Յիսուս իմ, մանաւանդ անոնց հետ, զորոնք քու սուրբ մարդեղութենէդ եառքը՝ երանելի Մայրդ եւ սուրբ Յովսէփ քեզ մատուցին:

Պահապան հրեշտակդ իմ, հաւատարիմ ու մարդասէր առաքինորդ եւ վկայ յանցանքներուս, սդնէ ինծի, որ ուղղեմ բարկութիւնս, ունայնամտութիւնս եւ հպարտութիւնս, ինչու որ այսօրուընէ սկսեալ կ'ուզեմ աւելի կանոնաւոր ընթացք մ'ունենալ եւ Մարեմայ աւելի ջերմեռանդ ըլլալ: Առաքինորդէ դիս Մօրս, եւ աղաչէ որ ինծի համար ընդունի խոնարհութիւն, Աստուծոյ սէրն եւ հանապազորդութիւն մինչ ի սպառ. ամէն:

Պաղատանք առ Յիսուս:

Հոգի Յիսուսիս, սուրբ բրէ զիս,
Մարմին Յիսուսիս, ազատէ զիս,
Արիւն Յիսուսիս, արբեցո՛ւր զիս,
Ջուր բեւեալ Յիսուսիս կողէն, լուա՛ զիս,
Չարչարանք Յիսուսիս, զօրացո՛ւր զիս,
Բարի Յիսուս, լսէ՛ ինծի, քու վէրքերուդ մէջ ծածկէ՛ զիս,
Մի՛ թողուր, որ քեզմէ երբեք բաժնուիմ,
Չխս կորսունցընել ուզող թշնամւոյն դէմ պաշտպանէ՛ զիս,
Մահուան ժամուս կոչէ՛ զիս եւ բսէ՛ որ քեզի գամ,
Որպէս զի օրհնեմ զքեզ քու սուրբերուդ հետ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Ա Ղ Օ Թ Ք

Հաւկնադոյ շնորհքն ընդունելոյ համար:

Ո՛վ Փրկիչ իմ եւ Աստուած, քու ծննդեանդ, չարչարանացդ, մահուանդ եւ հրաշալի յարութեանդ համար, տուր ինծի՝ կ'աղաչեմ, այն շնորհքն, որուն այնչափ պէտք ունիմ (ձոս խնդրել պէտ եղած շնորհքը): Կը խնդրեմ զայն գարձեալ յանուն մարդեղութեանդ խորհրդոյն, որուն ի պատիւ այժմ իսկ ընդունեցայ սուրբ մարմինդ ու պատուական արիւնդ, կը խնդրեմ զայն անարատ մօրդ, ամենաբաղցր սրտիդ եւ ամենասուրբ անուանդ համար, որով խոստացար տալ ամէն շնորհք. ամէն:

Աղօթք Պոմպէիի Դղեակին:

Փառաւորեալ Թագուհի ամենասուրբ Վարդարանի, որ քու կարողութեանդ ամուռներէն մէկն ալ կանգնելու համար Պոմպէիի ձորն ընտրեցիր, Դուստր Աստուծոյ Հօր, Մայր Որդւոյն Աստուծոյ եւ Հարսն Հոգւոյն Սրբոյ, կը խնդրեմ այն ուրախութեանդ, վշտացդ ու փառացդ եւ ամենասուրբ մարդեղութեան խորհրդեան համար, որուն ի պատիւ սուրբ սեղանոյն մերձեցայ, շնորհէ ինծի այս շնորհը... զոր կը խնդրեմ քեզմէ սրտանց:

Աղօթք Ս. Յովսեփայ:

Փառաւորեալ Հայր Յիսուսի եւ մեր Հայրը՝ սուրբ Յովսէփ, դուն, որուն յանձնեց Հայր Աստուած իւր ամենասիրելի Որդին եւ Հոգին Սուրբ իւր մաքուր Հարսն զկոյսն Մարիամ, դուն պահապանդ անոր կուսութեան, դուն որ ամէն բանի կարող ես Յիսուսի եւ Մարեմայ առջեւ, խնդրէ եւ մուինծի համար այս շնորհքը (ըսել ևորհքը):

Յիսուս, Մարիամ եւ Յովսէփ, արժանի ըրէք զիս, որ ձեզի համար ապրիմ, ձեզի համար կրեմ եւ ձեզի համար մեռնիմ, եւ բան մը չունենամ, բայց զձեզ. ամէն:

Աղօթք Յաւիտենաւոր Ցիսուսին:

Ո՛վ բարի եւ ամենաքաղցր Յիսուս, կ՛երկրպագեմ քու առջեւդ, կը խնդրեմ ու կը պաղատիմ

հոգւոյս բոլոր եռանդեամբն, որ դրոշմես սրտիս մէջ հաւատոյ, յուսոյ եւ սիրոյ կենդանի զգացումը, ճշմարիտ զղջմ մեղայս վրայ եւ ինք զինքս ուղղելու հաստատուն կամք մը, մինչդեռ ջերմաջերմ սիրով ու մեծ ցաւով հինդ վէրքերդ կը մտածեմ աչքիս առջեւ ունենալով Ցիսուս իմ, սա խօսքերը՝ զորոնք Դաւիթ յառաջագոյն քու կողմանէդ ըսաւ. Ձակէցին ղիս՝ ես եմ ըստ իմ եմ [ուեցին զսղեն]այն ոսկեր իմ[1]:

Ա Գ Օ Թ Ք

Լիակատար Ներողութիւն վաստըկելու համար:

Քու աստուածային վէրքերուդ համար, ով Տէր իմ, կը խնդրեմ քեզմէ քու Հարսիդ՝ սուրբ Եկեղեցւոյ յաղթանակն ու բարձրացումը, հերետիկոսութեանց ու կռապաշտութեան բարձումը, խաղաղութիւնը՝ քրիստոնեայ իշխանաց մէջ եւ դարձը՝ մեղաւորաց, պահէ ու պահպանէ քու սուրբ խնամոցդ ներքեւ մեր Հայրն Ս. Քահանայապետը, ծնողքս, բարեկամներս, թշնամիներս, ժամանակաւոր եւ հոգեւոր բարերարներս եւ այն ամենքն, որոնց համար աղօթելու պարտական եմ. ի մասնաւորի Պոմպէիի ընկերութեան անդամներն ու բարերարները:

---

1 Ով որ խոստովանելով հաղորդուելէն եռեւ այս աղօթքը խաչելութեան մ՚առջեւ կ՚ըսէ եւ Ս. Քահանայապետին դիտաւորութեանը կ՚աղօթէ, լիակատար ներողութիւն կը վաստկի (Պիոս Թ. 31, Յուլ. 1858):

Այս լիակատար ներողութիւնը կը նուիրեմ քաւարանի հոգիներուն։

Մեկ հայր ալ, մեկ ողջոյն ե- մեկ ֆաւ- Հօր ըմբ Սբբ. Քահանայապետին բէհաւորութիւնը համար։

Ա Գ Օ Թ Ք

Պոմպէիի ստորգետնեայ վարդապետի Դժխոյին։

Անարատ մայր Յիսուսի, Մարիամ, գորովալից մայր, թագուհի ամենասուրբ վարդարանի, դուն որ Պոմպէիի ձորը քեզ բնակարան ընտրեցիր եւ զայն նոր Սիոնի մը փոխարկելով՝ բոլոր ժողովրդոց վրայ քու շնորհքներդ հոսեցուցիր, իմ վրաս ալ նեսէ քու ողորմած ակնարկդ եւ ըրէ դիս քու որդիդ ու ծառադ։ Լսէ իմ աղօթքներուս եւ հեծութեանցս։ Թոյլ տուր, որ քու անարատ ոտքերդ ինձի մաքրութեան ու խաղաղութեան ճամբայ բանան, թող որ ականջներս քու ձայնիդ քաղցրութիւնը լսեն, իւղ ամենաքաղցր Տիկին, վասն զի քու խօսքերդ կեանքի խօսքերն են։ Թող ինձի շնորհօք լեցուն ձեռքերդ, ներէ զքեզ կոչող որդւդդ, օգնութեան հասիր անոր եւ ապատէ զինք թշնամւոյն որոգայթներէն։ Տարածէ մինչեւ անոր քու Վարդարանիդ ամենաքաղցր շղթաներր, որոնցմով ամէնէն ապստամբ սրտերն անգամ քեզի կը ձգես եւ գերէ անոր սիրտր. որպէս զի այլ եւս բնաւ երբեք չբաժնուի քեզմէ։

Ո՛վ վարդ ամենայն մաքրութեան, թող քու անուշահոտ բուրմունքդ երկնային սիրով լեցընէ զիս։ Ամենասիրելի վարդ Բարձրելոյն, սիրով եւ

ցաւով առ քեզ կը հեծեմ. կակղցուր սիրտս քու արտասուքներովդ, զգայուն ըրէ զայն քու ցաւերովդ, զօրացուր զայն քու շնորհօքդ։ Աղաչէ ինձի համար, ընդունէ զիս քու մշանջենաւոր ծառայիդդ մէջ։ Տուր որ միշտ քու վրադ վստահութիւն ունենամ, կենացս բոլոր օրերուն մէջ քեզի ծառայեմ. չմտածեմ, չսիրեմ, չապրիմ, չկրեմ, բայց եթէ քեզի համար։ Մահուանս ժամուն ապատէ զիս սատանային յարձակումներէն եւ տար զիս Յիսուսին՝ քու որդւդդ եւ իմ փրկչիս։

Ո՛վ անարատ սիրտ Ատուածդ մօր, անապատ աղբիւր բարութեան, քաղցրութեան, սիրոյ եւ գթութեան, ընդունէ իմ սիրտս եւ ըրէ զայն քու սրտիդ նման. մաքրէ զայն, սրբացուր զայն, բաժնէ զայն ամէն արարածներէն եւ այն աստուածային սէրն, որ սպառեց քու սիրտդ, սպառէ իմ սիրտս ալ այժմ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Այլ աղօթք առ Դժխոյն Պոմպէիի։

Ցիշէ, ով գորովագութ Կոյս Վարդարանի թէ երբեք լսուած չէ, որ Վարդարանիդ միջոցաւը քեզի դիմողներէն, քու օգնականութիւնդ խնդրողներէն եւ քու միջնորդութիւնդ հայցողներէն մէկը լքուած՝ թողուած ըլլայ։ Այս յոյսով լեցուած, քեզի կու գամ, ով մայր գթած, կոյս կուսանաց, հզօր թագուհի յաղթութեանց։ Մեղացս ծանրութեան տակ հեծելով՝ կը խոնարհիմ քու ոտքերուդ առջեւ եւ թողութիւն կը խնդրեմ։ Անտես մի ըներ իմ աղաչանքս, ով մայր Բանին, այլ քու

վարդապետիդ եւ քու Պոմպէիի սրբավայրիդ ունեցած սիրոյդ համար, լսէ յօժարութեամբ աղաչանացս եւ կատարէ զանոնք. ամէն։

Երբէ՛ն անգամ ըսէ. *Թագուհի ամենասուրբ վարդապետանի, աղօթէ մեզի համար։*

Հոս ըսել Ս. կոյսին Լիմնիան եւ յաջորդել՝

1. Մէկ *Հղջոյն քեզ* եղբայրութեան աղօթքը ընդրկող անգամներուն պէտքերուն համար։

2. Մէկ *Հղջոյն քեզ* Մարիամայ անարատ սրտին՝ ներգործութեան գործին համար, հետեւեալ պատգամօք.

Քաղցր սիրտ Մարիամայ, ծուխ իմ փրկութիւնս[1],
Ապաստան մեղաւորաց, աղօթէ՛ մեզի համար,
Մ'ով Մարիամ, առանց արատոյ յղացեալ,
ողորմէ՛ քեզ ապաւինեալներուս վրայ[2].
Օրհնեալ ըլլայ ամենասուրբ, ամենամաքուր
եւ անարատ յղութիւն երանելի կուսին
Մարիամայ՝ Աստուածամօր[3].

Ե՛ւ պէտք վերջացնել ըսելով դէպ *Հղջոյն քեզ Մարիամ* ՚ի գլխոյ հեղինակին եւ ՚ի խոցմանէն պէտքերուն։

---

1 300 օրուան ներողութիւն ամէն անգամուն եւ լիակատար ներողութիւն ամիսն անգամ մը (Պիոս Թ. 1852)։

2 100 օրուան ներողութիւն մէկ անգամ օրը (Լեւոն ԺԳ. 1884)։

3 300 օրուան ներողութիւն (Լեւոն ԺԳ. 1878)։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԵՐԱՆԵԼԻՈՑ ՄԱՐԵՄԱՑ ԿՈՒՍԻՆ ԻՒՐ ՆՂԻՍԱԲԼՈՒ ԱՋԳԱԿԱՆԻՆ

(Ղուկ. Ա. 39–56։)

Մտածական։

Հոգւոյն սրբոյ շնորհքը յապաղում չի դիտեր. հաւատարմութեամբ փոխարինութիւն կ'ուզէ եւ թելադրութեանցն անմիջական հնազանդութիւն կը պահանջէ։

Մարիամ, աստուածային Հոգւոյն թելադրութեանցը միշտ հլու՝ Աստուծոյ հրամանին անմիջապէս անսաց եւ մարդկանց Փրկիչը յղանալուն պէս, ուղեց անոր երկնային կամքը կատարել՝ դարձի բերելով մարդկային ազգն ու խորտակելով մեղայ իշխանութիւնը։

Աստուած կ'ուզէր սկզբնական մեղքով արատաւորուած Ճովհաննէս Մկրտիչը սրբել, իւր որդ-

ւոյն փառքն ու զօրութիւնը մարդեղութեան առաջին վայրկենէն սկսեալ յայտնել եւ Մարիամն ու Եղիսաբէթը ցնծութեամբ եւ ուրախութեամբ լեցրնել։ Իսկ Մարիամ Աստուծոյ եւ ընկերին սիրովը բորբոքած՝ իւր Նազարէթի առանձնարանը թողլու եւ երկար ու տաժանելի ճանապարհորդութեան մը ձեռնարկելու չի վախնար, որպէս զի Յուդայի լերանց վրայ գտնուող քերրոն քաղաքն իւր Եղիսաբէթ ազգականին այցելութեան երթայ։

Բայց դուն, ով անձն իմ, քանի քանի անգամներ խղդեցիր Աստուծոյ քեզի ղրկած այն բարի թելադրութիւններն, որոնց թերեւս ինք միացուցած էր մանաւոր դիտաւորութիւններ իւր վարուց, քու եւ ընկերիդ փրկութեանը համար։

Եղիսաբէթ, որ արդէն տարիքն առած էր եւ իւր յղութեան վերջին օրերուն հասած, ընկերուհուոյ մը պէտք ունէր, որ խնամէր, օգնէր եւ միխթարէր զինք. եւ ահա Սերովբէներէն աւելի գեղեցիկն Մարիամ, անոր քովը կը փութայ։ Չ'ուշանար, այլ անմիջապէս ճամբայ կ'ելլէ, ինչու որ իրեն համար իւր ընկերին սէրէն աւելի զօրաւոր խթան մը չկայ։

Աստուծոյ սէրն՝ երբ հոգւոյ մը վրայ իշխէ, զայն բնաւ անգործ չի ձգեր, ընդհակառակն զայն կը դրդէ, առանց անձին հանգստութիւնները նկատի առնելու՝ անդադար իւր ընկերին բարւոյն համար գործելու, որովհետեւ Աստուծոյ եւ ընկերին սէրը միակ եւ նոյն բանն է, որ երբեմն պատճառին եւ

երբեմն արդեանց, այսինքն երբեմն Աստուծոյ եւ երբեմն ընկերին կ'ուղղուի։

Ընկերասիրութեան այս առաքինութիւնն է միակ պատճառն, որմէ դրդեալ Մարիամ որոշում կու տայ ճամբայ իյնալու, եւ ոչ թէ օտար երկիրներ ճանապարհորդելու, տեսնելու կամ տեսնուելու ոեւէ բաղձանք մը, որ ընդհանրապէս մեր այցելութիւններուն գլխաւոր շարժառիթն է։

Ո՛վ անձն իմ, Մարեմայ այս մեծ ընկերասիրութիւնը տեսնելով՝ ամչցիր եւ ճանչցիր, որ դուն այս ճշմարիտ ընկերասիրութիւնը բնաւ չունիս։

Աստուածային Մայր, ճանչցո՛ւր ինծի քու ընկերասիրութեանդ մեծութիւնը, գթա՛ թշուառ արարածիս վրայ, որ այնչափ անգամներ Աստուծոյ հրամաններուն անսաստեցի։ Խորհրդո՛ք զիս քու սուրբ սիրովդ եւ սորվեցո՛ւր ինծի, որ զԱստուած ամէն բանէ վեր սիրեմ եւ ընկերս ալ անձիս պէս։

Բ. Այս ճամբորդութեան միջոցին Մարիամ սրչափ առաքինութիւններ կը սորվեցընէ մեզի։ Նկատի չ'առնուր ո՛չ իւր արժանաւորութեան մեծութիւնը, ո՛չ ալ իւր որդւոյն եւ Եղիսաբէթի որդւոյն մէջ գտնուող տարբերութիւնը, վասն զի աղախինն Աստուծոյ, զանազանութիւն չի դներ ընկերական կարգերու աշխարհականական սովորութեանց եւ նախապատուութեան իրաւանց, որոնք արքունեաց մէջ կը գործածուին եւ ուրիշ բանի համար հնարուած չեն, բայց եթէ մեր ունայնամտութիւնն ու հպարտութիւնը գոհացընելու։

Ընդհակառակն Ս. Կոյսն է, որ առաջին անգամ ղեղհսաբէթ իւր աղգականը կ'ողջունէ. որովհետեւ ճշմարիտ ընկերսիրութիւնն առանց ժամանակաւոր շահի՝ ընկերին բաղձանացն ընդ առաջ կ'երթայ։ Եթէ Աստուծոյ առ մեզ ունեցած սէրը զմեզ կանխած եւ ամէն օր զմեզ խնամած չըլլար՝ մէթէ զինքը ճանչցած եւ իւր վըայ մտածած կ'ըլլայինք։

Մարեմայ այս ողջունին, լաւ եւս՝ Բանին Աստուծոյ այս ձայնին վըայ, փառաւոր հրաշք մը կը կատարուի։ Ցիսուս, իւր մօր ծոցին մէջ, կը սրբացընէ իւր կարապետին հոգին Եղիսաբէթի արգանդին մէջ, որ ուրախութեամբ կը ցնծայ։ Եղիսաբէթ ինքն ալ Հոգւով Սրբով կը լեցուի եւ իրեն այցելող Աստուծոյն մեծութիւնները կը պատմէ։

Ցիսուս Քրիստոս զառաջինն, առանց իւր անձն յայտնած ըլլալու, Մարեմայ միջնորդութեամբ իւր աստուածային զօրութիւնը կը յայտնէ արարածներուն։ Այսպէս Սեղանոյ խորհրդոյն մէջ իւր ներկայութիւնը հաւատացելոց Հոգիներուն կը յայտնուի զարմանալի արդիւնքներով։

Ասկէ սորվէ, ով անձն իմ, որ երկնից շնորհքներն ընդունելու համար Մարեմայ դիմելու ես։ Մարմնացեալ Բանն մարդկան իւր առաջին շնորհքն ըրաւ Մարեմայ ծոցին մէջ եւ անոր ձայնովը։

Ո՛վ Մարիամ, մայր շնորհաց, ուրեմն օրչափ հզօր է քու ձայնդ։ Լսեցո՛ւր զայն իմ սրտիս մէջ, լսելի ըրէ զայն Որդւոյդ քովն ինձի համար։ Կոյս ամենասուրբ, ինչպէս կրնամ գովել զքեզ պէտք

եղածին պէս. կը կրկնեմ քեզի սրբուհի Եղիսաբէթին հետ՝ անոր մեզի սորվեցուցած գովասանքը. Օրհնեալ ես դու ի կանայս եւ օրհնեալ է պտուղ արգանդիդ քո Ցիսուս։

Հերետիկոսութիւնն՝ Աստուծոյ մօր մեր մատուցած մեծարանքներուն համար, զմեզ ինչպէս կրնայ պարսաւել, մեծարանքներ՝ որոնք Հոգին սուրբէն ներշնչուած են եւ անբաժան անոնցմէ, զորոնք Աստուծոյ կը մատուցանենք։

Գ. Եղիսաբէթ Մարեմայ կը պատասխանէ. Ե՛ւ ո՞վ է ինձ, զի մայր Տեառն իմոյ եկիցէ առ իս։ Ուրեմն անիկայ Մարեմայ որդւոյն մեծութիւնն ու յատկութիւնը կը ճանչնայ. զայն իւր Տէրը կը կոչէ։ Մենք ալ նոյն զգացումն ունինք Ցիսուսի համար՝ երբ անիկայ սուրբ հաղորդութեամբ մեզի կ'այցելէ. սուրբ հաղորդութիւնն ընդունած ատենիս կը զգա՞նք մենք ալ միեւնոյն ուրախութեան, հաւատոյ եւ խոնարհութեան եռանդն ու հիացումը։

Աստուածային լուսով լուսաւորուած՝ Եղիսաբէթ ճանչցաւ Մարեմայ որդւոյն աստուածութիւնն եւ անոր անձին վըայ աստուածմայրութեան մեծութիւնը. եւ աւելցուց այս խօսքերը. Ե՛ւ երանի որ հաւատացեալ էրիէ եղիցի կատարումն ասացելոցս նմա ի Տեառնէ։ Եւ այն ատեն Ս. Կոյսն Աստուծոյ սքանչելիքներուն վըայ ուրախութենէն եւ երախտագիտութենէն ինքն իրմէ ելած, խորին խոնարհութեամբ ու վառեալ հաւատքով կը սկսի երգել Մեծացուսցէ հրաշալի օրհնութիւնը եւ կ'արտա-

սանէ մարգարէական սա խօսքերը, որոնք սե-
րունդէ սերունդ պիտի կրկնուին մինչեւ աշխարհիս
վերջը. Մեծ-ցո-ոցէ ինձ իմ ղՑէր, եւ ցնծաոցէ հոգի
իմ Ա-ոո-ծով փրկչէ իմով: Այդ պարտ է վերայ խոնար-
հութեան աղախնոյ իւրոյ. այսուհետեւ երանեցեն ինձ
ամենայն ազգք:

Եւ ապա Աստուծոյ անցելոյն մէջ ըրած բա-
րիքները կը պատմէ. Արար ղօրութիւն բազկի
իւրով. ցրուեաց ամբարտաւանս ի մտաց սրտից եւ կը
գուշակէ, որ Աստուծոյ ըրած խոստումները դարուց
ի դարս պիտի շարունակուին. Ողորմութիւն պարտ
յաղից յազգս երկիւղածաց իւրոց... որպէս խօսեցաւ
առ հարս մեր. ընդ Աբրահամ եւ զսերմն նորա
յաւիտեան:

Երբ աշխարհիս սուտ փայլն ու մեծութեանց
պատրանքները շլացընեն զքեզ, ով անձն իմ,
ճանչցիր որ Աստուած է մի միայն քու ցանկալի
բարիդ եւ անոր մեծվայելչութեանը տուր ամէն
փառք եւ ամէն պատիւ: Երբ քու մէջդ ուրախու-
թեանց ծարաւն զգաս, մտածէ՛ որ միայն երկինքն
ունի մաքուր ու տեւական հաճոյքներ. երբ հպար-
տութեան թոյնն եւ անձնասիրութիւնը սրտիդ
մէջ մուտք գտնելու վրայ է, քու տկարութեանդ
վրայ մտածէ եւ քու մեղացդ բազմութիւնը աչացդ
առջեւ բերելով՝ ոչնչութեանդ մէջ ընկմէ:

Ով օրհնեալ մայր, այցելութեանդ այս միջո-
ցին, ինք զինքդ ողորմութեան ճշմարիտ մայր ցոյց
տուիր. այս այցելութեանդ սիրոյն համար, տուր որ
Յիսուս սիրեմ եւ խեղճ հոգիս փրկեմ. վասն զի

գ՛ւն չնորհաց բաշխողն ես, եւ հաւատացելոց ու
իմ յոյս:

Շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ Աստու-
ծոյ, որ Յիսուսի եւ քու արդեանդդ շնորհիւ, ինծի
միջոց տուաւ ինք զինքս փրկելու. ով ամենասուրբ
Կոյս, աղաչէ ինծի համար եւ յանձնէ զիս քու
որդւոյդ: Յիսուս քու աղաչանքդ չի մերժեր. միթէ
անոնք գորովագութ մօր մը աղաչանքները չլսե՞ն:
Դուն ինծմէ աւելի աղեկ գիտես իմ խեղճութիւն-
ներս, իմ պէտքերս եւ այն շնորհքները՝ որոնց
ամենէն աւելի պէտք ունիմ: Քեզի կը յանձնեմ
ինք զինքս. քեզմէ կը յուսամ ամէն բան, դուն
պիտի փրկես զիս. ամէն:

Հրահանգ:

Խնդրենք Աստուծմէ ընկերասիրութեան առա-
քինութիւնը:

Խորհուրդածութիւն:

Մերձաւորիդ ընկերասիրութիւն ի գործ դիր՝
հիւանդներուն, վշտացեալներուն եւ բանտարկեալ-
ներուն այցելելով եւ աղքատներուն օգնելով:

Խօսակցութեանդ եւ այցելութեանդ միջոցին
միշտ Աստուծոյ վրայ խօսէ:

Ընկերասիրութիւնդ քաւարանի մէջ չարչա-
րուող խեղճ հոգիներն ալ երբեք չմոռնայ, անոնց
դիտման նուիրելով վարդարաններդ, հաղորդու-

թիւններդ, տեսած պատարագներդ, վաստակած ներողութիւններդ եւ ըրած ողորմութիւններդ։

Քու փրկութեանդ համար շատ նպաստաւոր եւ այս խեղճ հոգիներուն՝ շատ սիրփարար գործք մըն է այս, որ Դ–ց–ը–կ–ն կը կոչուի, եւ որով ի նպաստ անոնց՝ մենք զմեզ բոլոր մեր բարի գործերուն արդիւնքէն կը զրկենք։

Ինչպէս որ վերագրեալ էջերուն մէջ ըսինք, Պոմպէիի սրբարանին բոլոր խորաններն առանձնաշնորհեալ են. եւ քանի անգամ որ հոն մէկը պատարագ մատուցանել կու տայ, քաւարանի բոցերէն հոգի մը ազատած կ'ըլլայ։

Սրացարան աղօթք։

Ո՛վ Մարիամ, դուն որ բոլոր կանանց մէջ օրհնուած ես, այցելէ՛ իմ հոգւոյս եւ փրկէ զայն։

Օ Ր Ի Ն Ա Կ

Աշխարհքիս վրայ ամէնէն աւելի թշուառ արարածներու կարգին դասուելու են բնականաբար խուլ-համրները։ Քանի մը ժամանակէ ի վեր բարեխառնաբար, բարեգործական հաստատութիւններ հիմնուած են, որոնց մէջ անձնանուէր եւ անձնուրաց կուսաններ իրենք զիրենք նուիրած են բնութենէ զրկուած այս տղաքը կրթելու դժուարին գործքին. հեռերնին ձեւերով խօսելով կը յաջողին անոնց սորվեցընել կրօնի ուսումն եւ արուեստներ։

Լէյչէ քաղաք մըն է, որ շատ մը բարեգործական հաստատութիւններ ունի. ի մէջ այլոց ունի նաեւ խուլ-համրներու յատուկ տուն մը, որ Սալեզեան Փոքր Քերց վարչութեան ներքեւ է։

Այս կարգին մայրապետները Պոմպէիի Դչխոյին մեծ ջերմեռանդութիւն մ'ունին, եւ ի մասնաւորի Լէյչէի մէջ՝ ուր իրենց մատուռն անոր նուիրած են։

1885ին իրենց քով գտնուող փոքրիկ խուլ-համրներու մէջ կը գտնուէր ութ տարեկան Մարթա Բէթրունին։ Աղջնակը՝ երկու տարեկան եղած ատեն տեղէ մը իյնալով՝ ձախ սրունքը վիրաւոր եւ ցաւոտ մնաց, եւ որովհետեւ փոքրիկն խուլ եւ համր էր, ախտահիւթերը վիրաւորուած տեղը ժողվուելով՝ ճերմակ ուռեցք մը գոյացուց։ Կուսանք փոքրիկին այս վիճակը տեսնելուն պէս բժիշկներու ցոյց տուին, որոնք առանց արդիւնքի խեղճն ամէն տեսակ ցաւալից գործողութեանց ենթարկեցին, ատով տղուն վիճակը փոխանակ աղէկնալու, աւելի վատթարացուց։

Ուռեցքն օրէ օր աւելի տարածուեցաւ եւ սրունքին խաղալիքը գործունէութենէ զգրեցուց։ Խեղճ տղեկն անթացուպի միջոցաւ հազիւ հազ շարժում կրնար ընել։ Ասոր յաջորդեց դանդաղ տենդ մը, որմէ հալեցաւ ու մաշեցաւ։ Բժիշկներն 1888ին որոշումի տուին, որ տղեկն ազատելու համար անդամահատութենէ զատ ուրիշ միջոց չկայ, եւ այս եւս մեծ յոյս մը չէր տար հիւանդին խուլ-լագարութենէն պատճառաւ։

Քոյր Կատարինէ անունով կուսան մը, որ նոյնպէս խուլ-համր էր, տղան մխիթարելով՝ յորդորեց, որ իւր առողջութեան համար Պոմպէիի Դշխոյին դիմէ: Սակայն հակառակ աղօթքներուն՝ հիւանդութիւնն աւելի կը սաստկանար եւ գործողութիւնն անհրաժեշտ կը դառնար: Ուստի հաստատութեան տնօրէն քահանան հիւանդին ծննդավայր քաղաքը գրեց, որ տղեկը տեղւոյն հիւանդանոցն ընդունուի եւ հոն ենթարկուի գործողութեան:

Ահա միջոցին, որ գրութեան պատասխանին կը սպասէին, ահա Ս. Կոյսն իւր հզօր ղօրութիւնն ու հրաշքն անգամ մըն ալ յոյց տուաւ եւ Լէչէէի մէջ իւր վառքն աւելի եւս տարածուեցաւ:

1889 Մարտ 24ին կէսօրէն ետքը ժամը երկուքն էր. փոքրիկն Մարթա բոլոր սովորութեան, իւր անթացուպերը քովիկը դրած, հիւանդ սրունքն երկնցուցած՝ տրտմութեամբ նստած էր. քոյր Կատարինէ ճիշդ այս միջոցին ասկէ կ'անցնէր. խեղճ հիւանդին հանդէպ կարեկցութեամբ լի եւ վարդարանի Դշխոյին վրայ բոլոր իւր վստահութիւնը դնելով՝ այս քոյրն այնպիսի գործ մ'ըրաւ, որ եթէ Ս. Կուսէն ներշնչուած չըլլար՝ յիմարութեանց մեծը պիտի համարուէր: Հիւանդին անթացուպերը բռնեց նետեց, աղջնակն ալ թեւէն բռնելով՝ ոտք հանեց եւ իրենց՝ խուլ եւ համրներու լեզուաւ անոր բսաւ. "Քալէ տեսնեմ, Պոմպէիի կոյսը քեզի առողջութիւն կը պարգեւէ": Ներկայ գտնուող քոյրերը Կատարինէի այս արարքը տեսնելով ապշեցան մնացին. բայց աւելի եւս ապշեցան՝ տեսնելով որ Մարթա ոտքի վրայ կը կենայ. յետոյ կը վազէ, սանդուխներէն վեր կ'ելլէ, վար կ'իջնայ: Պոմպէիի Դշխոյին անուան ղօրութեամբը տղան բոլոր իւր մարմնոյն մէջ նոր ղօրութիւն մը զգացած էր, սրունքն իւր կապերէն արձակուած, ինչպէս նաեւ ուռեցքը ցաւերովն հանդերձ անյայտ եղած էր:

Մայրապետներն այս անսպասելի երեւոյթը տեսնելով՝ տղուն քով կու գան, զայն կը շօշափեն, կը քննեն եւ վերջապէս համոզուելով թէ՝ եղածն բացայայտ հրաշք է, ծունր կը դնեն ամէնքը միասին՝ կ'օրհնեն, կը փառաբանեն ու շնորհակալ կ'ըլլան սուրբ վարդարանի հրաշագործ Կուսին:

Ա Ղ Օ Թ Ք

Նոկտոդ շարիթոտ հադորդութեանձ չառաջ:

Ո՛վ Ցիսուս իմ, քու խորհուրդներդ ու քու ողորմութիւնդ կը պաշտեմ: Երկինքէն հազիւ թէ քու մօրդ ծոցն իջած՝ ուղեցիր անոր ձեռքով առաջին սքանչելիքը գործել անգին արեամբդ գնած աշխարհքիս վրայ, մեզի հասկցընելու համար թէ՝ մարդեղութեանդ առաջին օրերէն սկսեալ զամենասուրբ Կոյսն Մարիամ ամենայն շնորհաց բաշխիչ կարգած ես:

Ասոր համար օրհնեալ ըլլաս եւ գովեալ ընդ միշտ:

Քու սիրեցեալ մօրդ միակ այցելութիւնն Եղիսաբեթի տան մէջ ուրախութիւն կը բերէ, Յովհաննէս Մկրտիչը կը սրբացընէ մօրն արգանդին մէջ եւ Զաքարիային լեզուն կը բանայ՝ առատ միխիթարութեամբ լեցընելով։

Որպիսի՛ բարիքներ կրնամ ընդունիլ ես ալ այս առաւօտ, ես որ հիմայ պիտի ընդունիմ Աստուածդ Որդւոյն՝ ամէն հնարհքներու հեղինակին այցելութիւնը։

Բայց դիտեմ որ Ցիսուս զանոնք կը բաշխէ միայն Մարեմայ միջնորդութեամբը, որ բոլոր մարդկան մայրն է. եւ ահա այս պատճառաւ, Կոյս Մարիամ, մեղաւորներու փաստաբան, բոլոր հոգւովս քու օգնութեանդ կը դիմեմ։ Ցուցո՛ւր որ ճշմարտապէս իմ մայրս ես ու պաշտպանս. եկո՛ւր անձամբ եւ այցելէ՛ հոգւոյս խեղճ բնակարանը. հետդ բե՛ր Ցիսուս մանուկը, որպէս զի գայ իւր բնակութիւնը հաստատէ հոն եւ զայն իրեն գրաւէ։ Ո՛վ մայր հնարհաց, դուն որ բոլոր կանանց մէջ օրհնեալ ես, քու այցելութիւնդ ապարդիւն պիտի չմնայ, ինչպէս որ դուն իմ թշուառութեանս ու խեղճութեանս վրայ գութ ունիս։ Հոգիս ամէն տեսակ ախտերով, մեղքերով եւ չար սովորութիւններով լեցուած է, որոնք զիս կորստեանս կ'առաջնորդեն։ Գանձապե՛տ Աստուծոյ, երկնաւոր բանին մարմնով եւ արեամբը այս առաւօտ իմ հոգիս կրնաս բժշկել։ Արժանի չեմ զինք ընդունելու, բայց խօսք մ'րսէ Ցիսուսին, եւ ահա կը բժշկուիմ ու կը մաքրուիմ։

Դուն երջանիկ ես, ո՛վ Մարիամ, վասն զի հաւատացիր. տո՛ւր ինծի քու հաւատքդ, քու մաքրութիւնդ, քու խոնարհութիւնդ եւ քու աստուածասիրութիւնդ։

Սրբուհի եղիսաբեթ, դուն որ Մարեմայ այցելութեամբը Հոգւոյն Սրբոյ շնորհքներովը լեցուեցար, տո՛ւր որ քու առաքինութեանդ նմանիմ եւ քու երջանկութեանդ ես ալ մասնակից ըլլամ։

Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչ, որ Մարեմայ՝ քու Աստուածդդ մօր ձայնովը, մօրդ արգանդին մէջ վերստին ծնար, տո՛ւր ինծի քու սրբութենէդ, որպէս զի իմ սրտիս մէջ Ցիսուսի ու Մարեմայ այցելութիւնն արժանապէս ընդունիլ կարենամ։

Սո՛ւրբ Յովսէփ, փեսայ Աստուածամօր, այս երկար ճանապարհորդութեան մէջ անոր ընկերն ու պահապանը, ընկերացո՛ր ինծի սուրբ սեղանոյն եւ ներշնչէ՛ զիս ալ աստուածեղէն ազդեցութիւններով՝ որոնցմով լեցուած էր քու սիրտդ։

Եւ դո՛ւք, երկնից հրեշտակները, դո՛ւք որ ձեր թագուհւոյն քերբեռն գացած միջոցին ընկերացաք, դո՛ւք որ Ցիսուսի իւր մօր բերնով ըրած առաջին պաշտելութ վկայ եղաք, օգնեցէ՛ք ու պաշտպանեցէ՛ք զիս այս վայրկենիս մէջ՝ ուր Աստուած մը իւր բարութեամբը պիտի խոնարհի իւր արարածին այցելութեան գալու եւ զանիկայ մինչեւ իրեն բարձրացընելու։

Հոս ըսէ Ցիսուսի ներմայ ընծայութիւնը գիտէ էլ ընտրեալներն ունեցած ընդունելութ հարու (տե՛ս էջ 24)։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Սուրբ հաղորդութիւնն ևս նոքա։

Շնորհակալութեան եւ օրհնութեան բառեր պիտի կարենա՞մ գտնել, ով բարի Յիսուս, քեզի գոհութիւն մատուցանելու այս շնորհքին համար, զոր այսօր ըրիր՝ ինձի պես թշուառ հոգւոյ մ'այցելելու չափ խոնարհելով։ Մե՛ղք որ պէտք եղածին պէս զքեզ օրհնելու ու գովելու համար եղիսաբէթի ու Զաքարիայի հաւատքը, բարեպաշտութիւնն ու խոնարհութիւնը չունիմ. բայց որովհետեւ այժմ դուն իմ ներսս ես, ով պաշտելի Փրկիչս, անոնց հետ քեզի կ'ըսեմ. Ե՞ր ո՞ւրէ՞ ես ինչ, չի երեւիր ես ինձ իմ։ Օրհնեալ է տէր Աստուած Իսրայէլ, որ այսպէս եր՝ երբ ինձ ծաղկեցուց ես։

Ո՛հ այո՛, Յիսուս իմ, կը մեծարեմ, կը պաշտեմ, շնորհակալ կ'ըլլամ, կը սիրեմ, կ'օրհնեմ եւ իմ շնորհակալութիւններս կը միացընեմ անոնց հետ, զորոնք կը մատուցանեն քեզի երկնից հրեշտակներն ու սուրբերը եւ երկրիս բոլոր արդարները։

Բոլոր հոգւովս կը սիրեմ զքեզ եւ կեանքիս բոլոր վայրկեաններուն պիտի սիրեմ զքեզ։ Փոխանակ այնչափ եւ անչափ հայհոյութեանց եւ թշնամանաց, զորոնք քեզ կը հասցընեն չար քրիստոնեայք ու դեւք, կ'ուզեի քեզի փոխարինութիւն ընել՝ օրհնելով ու սիրելով զքեզ, զքեզ՝ որ իմ Աստուածս ես, ստեղծիչս ու փրկիչս։ Զքեզ սիրել կ'ուզեմ քու սրտովդ իսկ, այն սիրով, որով ամենասուրբ կոյս մայրդ սիրեցիր, վերջապէս այն սի-

րով, որով զիս փրկելու համար մարդ եղար, խաչէ վրայ մեռար եւ սեղանոյ սուրբ խորհրդով ինք զինքդ մշտնջենապէս մեզի ընծայեցիր։

Մարիա՛մ, ամենասիրելի մայր, այցելութիւն ըրէ ինձի։ Ձեմ պահանջեր որ տեսանելի կերպով ինձի ընես այս շնորհքը, զոր քու ծառաներէդ այնչափներուն ըրած ես. այլ քու սիրովդ ու պաշտպանութեամբդ եւ Յիսուսիդ հետ միասին, որպէս զի այլ եւս չկորսնցընեմ ու բնաւ երբեք չերշնամանեմ զինքը։ Ամէն շնորհաց Մօր եւ թագուհւոյ ձայնդ լսեցնւր սրտիս մէջ, որպէս զի անչափ քաղցրութենէդ արբշիռ՝ աշխարհիս բոլոր հաճոյքներէն հրաժարելով զքեզ միայն սիրէ եւ քեզի միայն ծառայէ։

Այցելէ՛ ինձի մանաւանդ վերջին ժամուս, պաշտպանէ՛ զիս թշնամեացս դէմ, դու ինքդ տար զիս Յիսուսին, որպէս զի, ով աստուածային մայր, գովեմ զինքը, օրհնեմ ու սիրեմ ի յաւիտեան։

Այս երջանկութիւնը քեզմէ սպասելով՝ միեւնոյն ատեն այսօր կը կրկնեմ հոս քեզի հետ այն օրհնութիւնը, զոր դու եղիսաբէթի հետ երգեցիր. Մեծացո՛ւցէ անձն իմ զՏէր եւ ցնծացո՛ւցէ հոգի իմ Աստուծով փրկչէ իմով։

ԵՔՔԱՓԳ ՁԱՔԱՆ

—

ԵՐՐՈՐԴ ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻԻՆ

ԾՆՈՒՆԴ ՑԵԱՒՆ ՄԵՐՈՑ

(Գոռկ. Բ. 1—14։)

——

Մ՚տածական։

Յիսուս, Աստուծոյ որդին, աշխարհիս մեղքը բառնալու համար ինք զինք հօրը նուիրած էր։ Իւր մարդկան ունեցած սէրն այնչափ մեծ էր, որ մարգարէն՝ երկինքէն երկիր իջնալու աճապարանքը կը համեմատէ հսկայի մը այն շուտափոյթ ընթացքին հետ, որ մեծ յաղթանակ մը շահելու կը փութայ. "Կը յառաջէ հսկայի մը պէս, որ կը լափէ իւր ասպարէզը„։

Ղուկաս աւետարանիչը կը գրէ, թէ Աւգոստոս կայսրը հրամանագիր մը հանեց, որ բոլոր երկրիս վրայ մարդահամար կը հրամայէր։

Այս առաջին մարդահամարը՝ Ասորիքի կուսակալին, Կիւրենեայ ձեռօք կատարուեցաւ։ Ամէն

մարդ արձանագրուելու համար իւր ծննդավայրն ակաա երթալ։ Յովսէփ ալ ուրեմն Դաւթի տնէն ըլլալուն՝ Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը թողուց եւ արձանագրուելու համար Յուդայի Բեթղհէմ քաղաքն եկաւ Մարեմայ հետ, որ յղի էր։

Մարիամ ու Յովսէփ հնազանդեցան երկրաւոր իշխանութեան։

Ճանապարհորդութիւնը ձմեռուան խստութեան պատճառաւ շատ երկար ու տաժանելի եղաւ. կայսեր եւ սուրբ Յովսէփ Բեթղհէմ հասան յոգնած։ Բայց ինչ ընդունելութիւն գտան իրենց նախահօր՝ Դաւթի քաղաքին մէջ։ Ամէն տեղէ մերժուեցան եւ անարգուեցան, եւ ապակոյն զարմանալի կերպով համբերեցին եւ Աստուծոյ կամքը համակերպեցան։ Պանդոկներու եւ առանձնական տուներու մէջ չուզեցին զիրենք ներս առնուլ։ քաղաքին բոլոր ճամբաներն ամէն ուղղութեամբ չափեցին, որ ապրելական գտնեն, բայց իրենց աղաչանքն ապարդիւն եղաւ. ոչ ոք, ո՛չ աղգականք, ո՛չ բարեկամք՝ չուզեցին ընդունիլ զիրենք։ Քաղաքը լեցուն էր օտարականներով. հարուստներու համար տեղ կը գտնուի միշտ, ամէն մարդ փութկոտ է անոնց համար։ Սակայն Մարեմայ ու Յովսէփայ համար, որ աղքատ են, բոլոր դուռերը փակ են. ժողովուրդը խուռ է եւ չի լսեր անոնց աղաչանքը. ամենայն ինչ անօգուտ է. նախատինք, մերժում, խոնարհեցուցում ամենուրեք։

Ո՛վ սուրբ աղքատութիւն, կարելի՛ է, որ այսչափ արհամարհուիս։ Եսասիրութիւնն այն աստիճան

յառաջ կ'երթայ, որ տիեզերաց տէրն ու ստեղծիչը իւր մէջ կրող Մարիամ ամէն տեղէ մերժուի։

Աղքատութիւնը մարդկան աչքին արհամարհելի բան մըն է, բայց Աստուծոյ աչքին սրբազոհ պատուական ու գովելի։

Բ. Իրենց Բեթղեհէմ գտնուած միջոցին՝ Մարեմայ ծննդաբերութեան ժամն հասաւ։

Ս. Կոյսը սոյն վայրկեանն իմացաւ, բայց ոչ թէ հասարակ կանանց պէս ծննդաբերական ցաւերէն, այլ Աստուծոյ համար իւր սիրոյն աճումէն, այն սաստիկ բաղձանքէն, զոր ունէր երկնային Հօր եւ իւր որդին ժամ յառաջ տեսնելու եւ իւր սրտին վրայ սեղմելու։

Սակայն եւ այնպէս այս Աստուածամարդն ընդունելու համար Մարիամ որպիսի տաժանելի կացութեան մէջ կը գտնուէր։ Որպիսի անձկութեանց մէջ էր Ս. Յովսէփ։ Ցուրտ, գիշերը, օտարաց խուռներամ բազմութիւնն իրենց անձկութիւնը, շփոթութիւնն ու յոգնութիւնը կը յաւելուին։ Այսուամենայնիւ երբեք տրտունջ չէր ելլեր անոնց բերնէն, եւ ոչ չարժուէր մը անհամբերութեան կամ դժկամակութեան. գանգատը գոյութիւն չունէր անոնց համար։ Ուրիշներէն շատ աւելի լաւ տեղեակ էին իրենք Աստուծոյ խորհուրդներուն, թէ անիկայ շատ աւելի դժուարին փորձութեանց կ'ենթարկէ զանոնք, զորոնք մեծամեծ իրաց համար սահմանած է։

Սքանչացիր, ով անձն իմ, Մարեմայ ու Յովսէփայ աղքատութեան վրայ։ Քաղաքէն մերժուելով՝ գիւղ ապաստանելու կը ստիպուին, եւ միակ ապաստանարանն, որ հոն կը գտնեն, խեղճախոռն մըն է։ Հոն է, որ Աստուած կ'առաջնորդէ երկու ամէնէն սուրբ անձինքը. զանոնք, որ իրենն ամէնէն աւելի սիրելի են. բայց անոնց իւր աստուածային սուրբ կամայն ունեցած համակերպութիւնը, հպատակութիւնն եւ սէրը վարձատրելու համար, քիչ առենէն անոնց պիտի բնէ շնորհներուն ամէնէն մեծը, այս է այն միսիթարութիւնն՝ որով իրենք պիտի տեսնեն առաջին անգամ Աստուծոյ մարմնացեալ Բանը։ Այսպիսի խեղճ գոմի մը մէջ ահա, Հռովմայ 735 թուականին Դեկտ. 25ի կէս գիշերին, անարատ Կոյսն աշխարհք կը բերէ իւր որդին զՅիսուս, որ օր մը խաչին վրայ մեռկ պիտի մեռնէր. Յիսուս, յաւիտենականութեան մէջ՝ Աստուծոյ միածին ու համագոյակից որդին, եւ ի ժամանակի՝ Դաւթի տան ժառանգն ու գլուխը։

Ինչպէս որ արեւու ճառագայթը պատուհանէն ներս կը թափանցէ՝ առանց ապակին կոտրելու, նոյնպէս ալ Բանն մարմնացեալ իւր զօրութեամբն աշխարհք կը մտնէ՝ առանց ամենափոքր կերպով վնասելու իւր մոր կուսութեան։

Այս օրհնեալ ժամուն Մարեմայ եւ Յովսէփայ զգացումներն ով կրնայ բացատրել։ Հրեշտակները մանկան աստուածութիւնը կը ճանչնան եւ կ'երկրպագեն անոր եւ ցնծութեան երգեր երգելով՝ կ'երթան կ'աւետեն անոր ծնունդը հովիւներուն. Փա՜ռք ի բարձունս Աստուծոյ, յերկիր խաղաղութիւն եւ ի մարդիկ հաճութիւն։

Մերձեցիր, ով անձն իմ, տե՛ս երկնից եւ երկրի Թագուհին, որ աստուածային մանուկը խեղճ խանձարուրներով կը պատէ եւ մսուրի մը մէջ կը դնէ։ Իւր սուրբ այրը կը կանչէ եւ երկուքը միասին մարմնացեալ փրկչին կը մատուցանեն այն առաջին ամէնէն մաքուր երկրպագութիւնը՝ որ երբեք չէր մատուցուած աշխարհի վրայ։ Մենք ալ ուրախանանք Մարեմայ ու Յովսէփայ հետ եւ մենք ալ միացընենք մեր փառաբանութիւնները անոնց փառաբանութիւններուն հետ. ամէնէն աւելի ջանանք նմանելու անոնց բարեպաշտութեան, խոնարհութեան, համակամութեան, համբերութեան եւ աստուածային նախախնամութեան կարգադրութեանցը հպատակութեան։

Սո՛ւրբ եւ աստուածային նախախնամութի՛ւն. քու կարգադրութիւններդ սրչափ զարմանալի են. կարգադրութիւնները՝ որոնք աշխարհի աչքին դիպուածի արդիւնք կ'երեւան։ Հռովմայեցւոց կայսրն իւր ունայնութիւնը գոհացընելու համար հրամանագրով մը սուրբ ընտանեաց ճամբորդութեան նիւթական ու բնական պատճառ կ'ըլլայ. բայց իրականութեան մէջ կը կատարէ Ամենազօրին խորհուրդները, որ մարգարէից բերնով աւետած էր՝ թէ խոստացուած Մեսիան Բեթղեհէմ պիտի ծնանէր։ Կայսրութեան տօմարներուն մէջ Մարեմայ ու Յովսէփայ արձանագրուիլն ուրիշ բանի համար չկատարուեցաւ, բայց եթէ երկրիս վրայ գտնուող բոլոր ազգերուն բացայայտ կերպով ճանչցընել տալու՝ Քրիստոսի Տեառն մերոյ ծննդեան

տեղն ու ժամանակը եւ անոնց ակնյայտնի ցուցընելու թէ՝ Յիսուս Քրիստոս ճշմարտապէս Աբրահամու զաւակ է եւ Դաւիթ Թագաւորին։

Յիսուս ախոռի մը մէջ ծնաւ. խեղճ մսուրի մը մէջ պառկեցաւ՝ ըլլալու համար հիմնադիրն երկնային Թագաւորութեան մը, որ երկրիս բոլոր պետութիւններն ու թագաւորութիւնները խոնարհութեան օրէնքներուն եւ հարստութիւններէ հրաժարելու պիտի ենթարկէր։

Այսպէս ուրեմն այս զարմանալի դէպքը հրէից աչքին պարզ դիպուած մ'երեւցաւ. մարդս չկրնայ գԱստուած ամէն բանի սկիզբ ու վախճան, տիեզերաց տէր եւ միակ իշխան ճանչնալ, ընդհանրապէս անտեսանելի պատճառները կը ստորադասէ անոնց՝ որոնք մեր զգայարանաց ներքեւ կ'իյնան։

Ո՛վ Աստուած իմ, քու երկրպագելի նախախնամութիւնդ կը ճանչնամ ու կը պաշտեմ։ Մարդիկ իրենց գատաստաններուն մէջ կոյր են։ Իսկ ես, ինչ խոնարհեցուցման, զրկման ու հակառակութեան մէջ ալ գտնուիմ՝ պիտի ճանչնամ թէ քու նախախնամութիւնդ է, որ զրկած է զանոնք ինծի՝ քու փառացդ եւ իմ փրկութեանս համար։

Գ. Ո՞վ է ուրեմն մսուրի մը մէջ ծնանող այս Յիսուսը։

Մեր Աստուածն է, բայց ծածկուած Աստուած մը, ինչպէս կ'ըսէ Եսայի, աստուածութեան կողմանէ հաւասար է Հօր, իսկ մարդկութեանը կողմանէ՝ ինծի նման, բայ ի մեղք։

Ո՛վ սքանչելի մանուկ, հաւատքն ինծի կը յայտնէ թէ դուն իմ փրկիչս եւ օրինակս ես. դուն քու փոքրիկ հասակիդ մէջ արդէն ինծի կը սորվեցընես հնազանդութիւն, խոնարհութիւն, մահացուցուցում, աշխարհիս բարիքներէն սիրտս անջատել. եւ արհամարհել այն բաներն՝ զորոնք մարդիկ մեծայարգ կը համարին, եւ սիրել՝ ինչ որ անոնք կ'արհամարհեն:

Ա՛յս ախոռին եւ այս մսուրին երեւոյթն ո՛րչափ պերճախօս է: Ցաւիտենականը փոքրիկ մանուկ մ'եղաւ. եւ անիկայ, որ մէկ խօսքով տիեզերքս ստեղծեց, տակաւ եւ անխօս մանկան մը կերպարանքն առաւ աչքերուս առջեւ:

Տէս, անձն իմ, այս փոքրիկ ու քնքուշ մարմինը ինչպէս կը դպայ մսուրի փայտին կարծրութիւնն, որուն վրայ պառկած է, եւ գիշերուան ու ձմեռուան ցրտէն ո՛րչափ կը նեղուի: Ա՛յս այնչափ սիրուն աչքերն արտասուքէ թրջած են. բայց ուրիշ աղոց նման լալու համար չէ, ո՛հ ո՛չ, այլ մեր մեղքերուն արատը լուալու համար. եւ դո՛ւն, այնչափ փոքիկոտ ես կեանքիդ դիւրութիւնները փնտռելու մէջ: Ցիսուս իւր մաքուր եւ անմեղ մարմնոյն հետ այնչափ խստութեամբ վարուեցաւ. իսկ դո՛ւն, հաճոյք կը զգաս մեղկութեան ու փափկութեան մէջ, դուն՝ որուն մարմինն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ մեղք եւ գձնաւոր արդելք յաւիտենական երջանկութեանդ:

Հիմայ կը ճանչնամ. Ցիսուս յարդի վրայ պառկիլ ուզեց, որպէս զի բժշկէ զմեզ մեր մարմնոյն ցանկութիւններէն, որ մեզի կորանցընել կուտան այն արդիւնքները՝ զորոնք ինք վաստակեցաւ մեզի համար իւր կեանքովն ու չարչարանքներովը:

Ափսո՜ս որ, կ'ըսէ սուրբ Բեռնարդոս, պիտի չկարենանք ճշմարտապէս ապաշխարել մեր անձնասիրութենէն, բայց միայն երկնից մէջ:

Եթէ անձնասիրութիւնը դժուար գտնվիժեց այն ապստամբ հրեշտակներն՝ որոնք պարզ հոգիներ էին, ինչ պիտի չընէ մեզի, որ մեր ցանկութեանց ու մեր մարմնաւոր ախորժակներուն ձեռքը մատնուած ենք:

Կը պաշտեմ զքեզ, ո՛վ մարդացեալ բան, կը պաշտեմ զքեզ, ո՛վ Որդիդ Աստուծոյ, կը պաշտեմ զքեզ, ո՛վ ճշմարիտ Աստուած, որ ինծի պէս մարմին առիր եւ կամաւորապէս ինք զինքդ մարդկային ամէն տեսակ թշուառութեանց ենթակայ ըրիր: Եկո՛ւր, կ'աղաչեմ, բնակէ հոգւոյ մը մէջ, որ կը ցանկայ ի սպառ քակդ ըլլալ, եւ եղիր իմ փրկիչս:

Իմ մեղքերուս համար քու թափած առաջին արցունքներուդ ի տես՝ ո՛րչափ չարժած է սիրտս ու զգացուած: Կեանքիս մէկ մեծ մասն արդէն նուիրած եմ ունայնութեանց եւ աշխարհիս փառասիրութեանց. բայց ինչ ժամանակ որ կը մնայ տակաւին ինծի, պայն պիտի գործածեմ հոգիս փրկելու համար: Այսօրուընէ սկսեալ, քեզի պիտի ծառայեմ, ո՛վ Աստուած իմ, եւ ցաւատանջ պիտի լամ մեղքերս. տո՛ւր աչացս աղբիւր արտասուաց եւ ցրուէ այն խաւարն, որ կը ծածկէ մեղքերուս չա-

րութիւնն ու մեծութիւնը։ Ո՛վ արդուններ Յիսուս Մանկան, որ երկնաւոր Հօր սիրոը թափանցեցիք, թափանցեցէք իմ սիրտս ալ, հեռացուցէք գայն արարածներէն եւ բորբոքեցէք աստուածային սիրոյն կրակովը։

Մարիամ եւ Յովսէփ, լսուելու արժանի չեմ, գիտեմ, բայց ձեր միջնորդութեամբը կը յուսամ, որ կ՚ընդունիմ այն շնորհքներն՝ որոնք բարի առաջադրութիւններս ի գլուխ հանելու համար պէտք են ինծի։

Հոսանանգ։

Աղքատութեան սուրբ առաքինութիւնը՝ աշխարհքիս բարիքներէն անջատուիմ ըլլայ։

Խոնարհդածութիւն։

Սիրէ աղքատութիւնը, հագուստներու մէջ՝ պարզութիւնը, կերակուրներու մէջ՝ չափաւորութիւնը, արհամարհելով շռայլութիւնն ու սնապարծութիւնը։

Սղացական աղօթք։

Մարիամ, մայր Աստուծոյ, յիշէ որ իմ մայրս ալ ես։

ՕՐԻՆԱԿ

Քոյր Գլավիա Զիլէա, 1877ին, գաղերթայի մօտ գտնուող Սան-Նիգոլա լա Սթրատայի որբանոցը կը գտնուէր, որ Ողորմած Քերց կը վերաբե-

րէր։ Կազմուածքով արդէն տկար, աշխատութեամբ ու յոգնութեամբ՝ քրոջ առողջութիւնը բոլորովին քայքայուած էր, երբ սոյն տարւոյն մէջ վըտահաւ նաեւ ողնայարի տաժանելի հիւանդութիւնը։ Լուիճի Մէնոտիթթօ՝ հաստատութեան բժիշկը, մեծաւորուհիէն ու գաւառական մօրմէ հիւանդին ծանր վիճակը չկրցաւ ծածկել։ Կը յաւիմ, ըսաւ, ձեզի իմացընելու թէ՝ քոյր Գլավիա կը տառապի ողնածուծի հիւանդութենէ, որ անոր սրունքներն անդամալուծելէ ետքը՝ իսկոյն մահը յառաջ պիտի բերէ։ Մեծաւոր մայրը վհատած՝ Թոմազի ու Կայէթանօ Բաօլուչչի բժիշկներն ալ կանչել տուաւ, որոնք նոյնը հաստատեցին։

Հիւանդութիւնը զարհուրելի կերպով յառաջ գնաց։ Խեղճ քոյրը բոլոր մարմնով կը տառապէր. սաստիկ գլխացաւ, սրտի բաբախում, աղիքներու գալարում, չարաչար կը տանջէին զինքը, բնափիսնի ներարկումէն զատ ուրիշ միջոց չմնաց ցաւերը քիչ մը մեղմելու համար։

Կրօնակից քոյրերն անոր առողջութեան համար շատ աղօթքներ ըրեր էին, բայց ի զուր։ որովհետեւ հիւանդութիւնն այնպիսի վիճակ մը ստացաւ, որ վերջին խորհուրդները մատակարարելն խոհեմութիւն համարեցան։ Սան-Նիգոլայի մէջ պոմպէիի եկեղեցւոյն հիմնարկութիւնն ու սուրբ վարդարանի Տիրուհւոյն հրաշքները տակաւին ծանօթ չէին։ Արդ, օր մը վանատան քոյրերէն մէկը պատմեց թէ՝ երազ մը տեսաւ, որ սուրբ վարդարանի Տիրուհին քոյր Գլավիայի սենեակը

մտաւ եւ անոր բսաւ. "Ընթէ, վատահութիւն ունեցիր վրաս, դքեզ պիտի բժշկեմ՞»:

Հիւանդն այս պատմութիւնը լսելով, բսաւ թէ՝ այո՛, Ս. Կոյսը պիտի չուշանայ գալու, բայց դինք երկինք տանելու համար, որովհետեւ ապրելու այլ եւս յոյս չունէր. — Ասկէ քանի մ՛օր վերջն էր, որ Il Rosario e la nuova Pompei անուն պարբերաթերթէն օրինակ մը Քոյրերու ձեռքն անցաւ, որուն մէջ Օր. Ֆօրթունաթինա Ակրէլիի 1884ին հրաշալի կերպով բժշկուելուն դէպքը նկարագրուած էր:

Քոյրերն ասկէ շարժած՝ անմիջապէս նշանակուած երեք իննօրեայն սկսան կատարել: Այսու հանդերձ հիւանդին վիճակն այնչափ ծանրացաւ, որ վերջին թուշակն երկրորդ անգամ տալու ստիպուեցան: Ս. Կոյսը հիւանդին հաստատամտութիւնն ու հաւատքը փորձել կ՛ուզէր:

Վերջին օծման արարողութենէն ետք՝ տանուտիրոջ շարաթներու ջերմեռանդութեան սկսան, եւ տանուտիրոջերորդին՝ հիւանդին վիճակին մէջ միայն թեթեւ բարւոքում մը տեսնուեցաւ: Վարդարանի թագուհին խնդրուած շնորհքն իւր եկեղեցւոյն մէջ բռնել կ՛ուզէր:

Ֆլավիա ինք զինք քիչ մը բարւոքած տեսնելով, անկողնէն դուրս ելաւ՝ թեեւ առանց քալել կարենալու. եւ Մեծաւորուհին խնդրեց, որ զինք Պոմպէի տանել տայ: Բայց բժիշկը հրաման չտուաւ. ուստի Քօրթիչի ղրկուեցաւ, ուր Կոյսերը Ջերմակային հատատութիւն մ՛ունէին:

Օր մը Քօրթիչիի Մեծաւորը յանկարծ հիւանդը կանչեց եւ բսաւ. "Սիրելի Քոյր, կրնաս Պոմպէի երթալ, քեզի հրաման կու տամ՞: Երեւակայել կարելի չէ թէ՝ որպիսի ուրախութեամբ ընդունեցաւ Ֆլավիա այս բարի լուրը: Բազկաթոռի մը վրայ՝ երկու Քոյրեր տարին զինք կառքին մէջ դրին, ճամբուն բոլոր տեւողութեան, խեղճը լի վստահութեամբ եւ առանց դադրելու Ս. Կոյսն իրեն օգնութեան կը կոչէր: Եկեղեցին հասնելով՝ կառքէն վար առին զինք ու ներս մտցուցին, բայց հազիւ թէ հոն ոտք էր դրած՝ իր աղաչանքը կատարուեցաւ: Քոյր Ֆլավիա առողջացած էր: Միայն միայնակ եւ հաստատուն քայլերով յառաջացաւ Պոմպէիի թագուհւոյն՝ իր ապաւէնին ոտքն ինկաւ ուրախութեան յորդառատ արցունք թափելով: Եւ յետոյ սուրբ հաղորդութիւնն ընդունեցաւ ի շնորհակալութիւն եղած մեծ շնորհքին:

Քօրթիչի վերադարձին, եղած մեծ հրաշքը տեսնելու համար իր դէմ վազող մայրապետանեղուն եւ աշակերտուհիներուն առջեւ սկսաւ մեծ սանդուխներէն վեր ելլել, եւ ասոնք արտասուաթոր աչքերով սկսան օրհնել եւ գովել Վարդարանի մեծ եւ հզօր թագուհին:

Երկու ամիս ետքը Քոյր Ֆլավիա՝ իր տեղը, Սան-Սիգոլա լա Սեթրատա եկաւ. մեծ եղաւ հատարակութեան ուրախութիւնը՝ տեսնելով որ կատարեալապէս առողջացած էր, կ՛երթար, կու գար առանց ամենեւին յոգնութիւն զգալու: Ահա այսպէս Քոյրը, տանուտերկու տարի ցաւերու մէջ ան-

կողին քամուելէ եաքը, սկսաւ իւր օրըստօրեայ գործերովն զբաղիլ։

Հրաշքին դէպքը հաստատուած է թէ՛ վանահայրն մեծաւորուհւոյն, թէ՛ թեմական եպիսկոպոսին եւ թէ՛ շատ մը բժիշկներու տուած վկայութիւններովը։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Երդոյդ շարժուռան հաղորդութենէն յառաջ։

Ինչպէս երբեմն Բեթղեհէմ գոմի մը մէջ, ա՛լ երկնային փրկիչ, եկո՛ւր հիմայ, ծնի՛ր իմ հոգւոյս մէջն ալ. եւ ինչպէս որ դուն քու խեղճ մսուրիդ մէջ՝ հոյնպէս իմ հոգիս ու սիրտս ալ ըրէ՛ խոնարհ, հնազանդ, մահացեալ եւ անջատուած աշխարհիս իրերէն։

Դուն փոքրիկ մանուկ մը դարձար, ա՛լ աստուածայինդ Յիսուս, որպէս զի ես կատարեալ մարդ մ՛ըլլամ. դուն խանձարուրքով պատեցար, որ զիս մեղացս կապանքներէն ազատես. դուն ողորմելի ախոռի մը մէջ ծնանելու հաւանեցար, որ զիս այս կեանքս մէջ քու սուրբ սեղանդդ բնդունիս եւ ի հանդերձեալսն քու յաւիտեան՝ կեան վառքդ վայելելու արժանի ընես. դուն երկիր իջար, որ զիս երկինք բարձրացընես. եթէ Բեթղեհէմի մէջ ամէն կողմանէ մերժուելով՝ անարգ տեղւոյ մը մէջ ապաստանարան վինտուեցիր, այս ալ քու երկնային դաւթիդ մէջ ինձի բնակարան ապահովելու համար

ըրիր։ Կը տեսնեմ, Տէր իմ, սէրն է որ զքե՛զ կը ձգէ, եւ ի փոխարէն սէր կը պահանջես։ Սիրոյ հուրդ կը տարածես ամէն կողմ եւ զայն կը հաղորդես նոյն իսկ անոնց, որոնք իրենց սիրտը քու աստուածային սիրոյդ առջեւ բանալ չուզելնուն համար կամովին կը կորսուին։ Ինք զինքս քու սիրոյդ կը յանձնեմ, Աստուած իմ, եւ իմ միակ ցանկութիւնս՝ քեզի համար սպառիլն է։ Ո՜հ, երանի թէ անսահման սէր մ՛ունենայի՝ զքե՛զ անսահման սիրել կարենալու համար։

Եկո՛ւր, Տէր իմ Յիսուս, փրկութիւնս ու փառքս, դո՛ւ ցանկալիդ յաւիտենական բլրոյդ եւ երջանկութիւնդ երկրի, եկո՛ւր բնակէ՛ խեղճ հոգւոյս մէջ՝ թէեւ անիկայ անապատի մը պէս ցամաք ըլլայ, զուրկ ամէն բարիքներէ եւ լի ամէն տեսակ չարիքներով ու պէսպէս թշուառութեամբ։

Ո՛վ Մարիամ, Բեթղեհէմի մէջ մանկանդ համար ապաստանարան մը չգտար, ես կու տամ հատ մը քեզի՝ սիրտս, թէեւ ողորմելի. բայց դուն որ Աստուծոյ մայրն ես եւ բաշխող շնորհաց, կրնաս զայն փոխել եւ քու սրտիդ նմանցընել։

Ինչպէս սուրբ հովիւներն եւ երջանիկ մոգերը՝ ե՛ս ալ կ՛ուզեմ իմ թեւերուս վրայ բնդունիլ Յիսուս մանուկը քու եւ Ս. Յովսէփայ ձեռքէն։

Ո՜ հովիւք Բեթղեհէմի, աստուածային փրկչին ծնունդն հրեշտակներէն լսած առեններդ ինչ երջանկութիւն զգացիք. որպիսի գեղեցիկ օրինակ կու տաք դուք ինծի. երանացուցիչ աւետիսն հաղիւ թէ կ՛առնուք՝ դէպ ի մսուր կ՛աճապարէք եւ նո-

ըածին մանկան երկրպագութիւն կը մատուցանէք։ Կը փութաք առանց արշալոյսին սպասելու։ Դիշերը կը քալէք, ամենայն վստահութեամբ՝ ձեր հօրին հոգն յանձնելով անոր՝ որ զձեզ կը կոչէ։ Ձեր հաւատքը, ձեր եռանդն ու ձեր սէրն ունենալէ ետքը եմ ես։ Անձն իմ, եթէ կ՚ուզես Աստուծոյ քեզի համար որոշած կատարելութեան հասնիլ, վստահութեամբ եւ առանց կենալու Աստուծոյ հրեշտակին՝ քու հոգեւոր Հօրդ երկրիս վրայ քեզի ցոյց տուած ճամբէն ուղիղ քալէ։

Սուրբ մոգ թագաւորներ, դիս ալ ձեր հաւատքին մասնակից ըրէք։

Սուրբ հրեշտակներ, երկնային զինուորութիւնք, որ Ծննդեան դիշերը Յիսուսին երկրպագութիւն մատուցիք, օգնութեան հասէք ինծի այս վայրկենիս՝ որ հովիւներու եւ մոգերու նման իրեն պիտի երկրպագեմ եւ զինք թեւերուս վրայ ու սրտիս մէջ պիտի ընդունիմ, այլ թէ Բեթղեհէմի մսուրին, այլ սիրոյ ու գոհութեան ամենասուրբ խորհրդոյն մէջ։

Եւ դուն, ով Մարիամ, Յիսուսն ինն ամիս քու կուսական արգանդիդ մէջ կրելուդ սիրոյն, ընդունէ՛ ինծի համար մաքուր սէր մը զինք ընդունելու եւ հաստատուն սէր մը զինք պահելու ի յաւիտեան. ամէն։

Հայր Լուիք Յիսուսէ ի՛ Ս. Կոյին աղօթէրը (տես էջ 24)։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Սուրբ հաղորդութեանէն առքը։

Աստուածային մանուկդ Յիսուս, ահա փակուեցար սրտիս մէջ. այս՝ ախոռէն աւելի խեղճ բնակարանս գալուդ համար, բայց, որպիսի շնորհակալութիւն պէտք է քեզի մատուցանեմ։ Ոտքերուդ կ՚իյնամ եւ Մարեմայ ու Յովսէփայ ունեցած զգայուններովն ու եռանդեամբը կը պաշտեմ զքեզ։ Կը հաւատամ ու կը խոստովանիմ, որ մանկան կերպարանքի ներքեւ դուն իմ Աստուածս ես, աւելցուր հաւատքս. Տէր, յա՜ել ինձ հա՜՜ա։

Հովիւներուն եւ երկնից հրեշտակներուն սրտով ու հոգւով կը միանամ՝ զքեզ պաշտելու, զքեզ փառաբանելու, զքեզ գովելու եւ քեզի շնորհակալ ըլլալու համար։ Զքեզ ամբողջապէս ինծի տալուդ համար՝ ինչպէս պիտի կարենամ քեզի շնորհակալութիւնս յայտնել. մեղք որ, մոգ թագաւորներուն պէս քեզի հարուստ պարգեւներ չեմ կրնար բնծայել. վասն զի քու աչքիդ առջեւ ես այնպէս խեղճ եմ, տկար, անսուրբ եւ այնչափ անկատարութիւններով ու պակասութիւններով լեցուն։ Ո՛չ Աստուած իմ, արշալոյս աղքատ եմ ես. բնդհակառակն դուն այնչափ հարուստ եւ ամենակարող ես, որ մեկ վայրկեանի մէջ քու շնորհքներովդ դիս կրնաս հարստացընել։

Մոռցիր իմ մեղքերս, ջնջէ՛ զանոնք եւ տո՛ւր միայն բարի կամքս. իմ մի միայն բաղձանքս է զքեզ սիրել, քեզ փառաբանել եւ քու ինծի համար

թափած արտասուքդ սրբել։ Ո՜հ, դուն որ իմ հոգւոյս խորքը կը տեսնես, կը ճանչնաս նաեւ անոր արատները՝ զորոնք ես մեղայ խաւարէն արդելուելով չեմ տեսներ։

Մաքրէ զիս, սրբէ զիս, առողջացուր զիս եւ տուր ինծի այն ամէն բարիքները՝ որոնց պէտք ունիմ, դուն Յիսուս իմ, որ իմ Հայրս, իմ սէրս եւ միակ բարիքս ես. հիմայ կը հասկընամ թէ այս աշխարհքիս վրայ արտասուքն ամէն ուրախութիւններէն գեր ի վերոյ է, որովհետեւ անդին անմվ է որ միայն ճշմարիտ ուրախութիւնը կը ստացուի։

Տէր, տուր որ քեզի հետ եւ քեզի համար լամ՝ ինչպէս որ դուն մուրի մէջ ինծի համար լացիր։

Մարմնոյ եւ աշխարհի բոլոր վարձութիւնները հեռացուր ինծմէ, որպէս զի հոգիս ցանկութիւններէն ազատելով գքեզ ժառանգէ յաւիտեան։

Սուրբ Յովսէփ, եւ դուն Մարիամ, քաղցր մայր, այս սուրբ առաջադրութիւններս ահա՛ ձեր ձեռքով կը նուիրեմ Յիսուս Մանկան, եւ ասոր փոխարէն կը խնդրեմ տուէք ինծի ձեր սէրն, զոր ունէիք ձեր աստուածորդւոյն. ամէն։

Հմմ. ըստ պատեհին ի սկզբանէ (տես էջ 27)։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ի ՏԱՃԱՐՆ

(Ղուկ. Բ. 22—35։)

Մտածական։

Զոհողութեան սէրը ամենասուրբ Կուսին կենաց որոշիչ նշանն է. նոյնը Յիսուսին ալ կենաց առաջին ներգործութիւնն է։ Ծննդենէ քառասուն օր առքը Յիսուս եւ Մարիամ երկու մեծ պոհեր մատուցին։ Յիսուս մանուկն իւր թլփատութեան օր Հօրը նուիրեց իւր արեան երախայրիքը. Տեառնընդառաջի օրն ալ Մարիամ Աստուծոյ մատոյց իւր որդին։

Թլփատութեամբ Աստուած մանուկն՝ Յիսուս անունը կ'ընդունի, որ կը նշանակէ *Ազատիչ*՝ ինչպէս որ անոր յղութենէն յառաջ հրեշտակը Ս. Կուսին ծանուցած էր։ Այս խոնարհեցուցիչ արարողութեամբ սուրբերու Սուրբը մեղաւորներու կը նմա-

նէր. իւր վրայ կ'առնու հաւատոյ նշանը՝ զոր ինքն իսկ Աբրահամու տուած էր. զայս կ'ընդունի իբրեւ նշանակ իւր մարդկութեան եւ իբրեւ օրինակ հնազանդութեան եւ խոնարհութեան, որպէս զի անով մեր հպարտութիւնն ամօթ ապարտ ընէ։

Ո՛վ Յիսուս, զիս փրկելու համար քու արիւնդ կը թափես, եւ ես իմ փրկութիւնս ապահովելու համար բան մը կրնէ չեմ ուզեր. դուն արիւնդ թափելու կ'աճապարես, եւ ես սիրտս քեզի տալու այնչափ կը յապաղիմ։ Յովսէփ եւ Մարիամ, աստուածային արեան յարդը երկրիս վրայ դնելէ միայն գիտէք, անոր թափուիլը տեսնելով որչափ ցաւ զգացիք։

Յիսուս, զօրութեան եւ իշխանութեան անուն, ասով միայն մարդիկ կրնան իրենց փրկութիւնը գտնել, նոյնպէս ասով Աստուած մեզի ամէն շնորհք կը պարգեւէ. աստուածային անուն՝ զոր հրեշտակը բերաւ եւ Մարիամ ու Յովսէփ դրին. անուն՝ որ երկնից դռները բացաւ, դժոխքը փակեց, դեւերը շղթայեց, կուռքերը ջախջախեց, կռապաշտութիւնը կործանեց։ Մաքուր եւ սուրբ անուն, քաղցր ու սիրելի անուն, վշտերս քաղցրացնող, փորձութեանց ատեն ինծի օգնութեան հասիր, եւ արքայութեան յուսովը մահուանս ժամուն զիս մխիթարէ։ Ո՛վ ամենասիրելի Յիսուս, միշտ իմ շրթունքներուս վրայ եղիր եւ դրոշմուած մնացիր սրտիս վրայ։

Բ. Ըստ մովսիսական օրինաց սրտուելու ժամանակը հասած էր. Յիսուս Աստուծոյ նուիրելու

համար տաճար տարին՝ ըստ որում՝ օրէնքին մէջ գրուածին պէս, ամէն անդրանիկ Աստուծոյ պիտի ընծայուէր։

Ո՛վ անձն իմ, տե՛ս Մարեմայ հնազանդութիւնը։ Իբրեւ կոյս եւ Աստուծոյ մայր՝ միւս կանանց պէս նոյն նուաստացուցիչ արարողութեան ենթարկուած չէր. բայց ինք այս խորհրդոյն մէջ մեծանձնութեամբ ամէնէն մեծ զոհողութիւնն ըրաւ։ Նախ իւր պատուոյն զոհը. մարդկան աչքին առջեւ կը զոհէ իւր կուսութեան զգացումը՝ որով Աստուծոյ եւ երկնային դասերուն առջեւ այնչափ հպարտ էր, որ միւնչեւ անգամ պատրաստ էր աստուածամայրութեան պատուէն հրաժարիլ, քան թէ կոյս ըլլալէ դադրիլ։

Աստուծոյ առջեւ Մարիամ ամենամաքուր է, եւ այս բաւ է իրեն. մարդկան դատաստանը հոգ չ'ըներ։ Ո՛հ, մենք որչափ տարբեր ենք. Աստուծոյ աչքերուն տեսնել՝ մարդկան աչքին սուրբ եւ մաքուր երեւալ կ'ուզենք. արժանի դժոխքին՝ ամէն տեսակ պատիւներու կը ցանկանք. նախատինք մ'ընդունելնուսպէս՝ անմիջապէս վրէժ լուծել կ'ուզենք։ Այն ամենօրեայ մենամարտները՝ զորոնք մարդիկ կ'ընեն ոչինչ պատճառով մը եւ ինչպէս կ'ըսեն՝ պատուոյ համաբ, թո՛ղ մեզի ըմբռնել տան թէ որչափ մեծ եղաւ Ս. Կուսին խոնարհութիւնն՝ որով ինք մարդկան պոռնկոչած կուռքն իւր ոտքերուն տակ առաւ։

Մարեմայ երկրորդ զոհը՝ ինք զինք կամաւորապէս աղքատ ցուցընելն է։ Մովսիսական օրինաց

համեմատ իւրաքանչիւր մայր՝ գառնուկ մը եւ աղաւնի մը ընծայելու էր. աղքատ կանայք միայն երկու աղաւնի կը նուիրէին։ Երկնից եւ երկրի Թագուհին՝ Մարիամ, մարդկան եւ նոյն իսկ Աստուծոյ տան մէջ աղքատ երեւնալու չի վախնար։

Մարիամ օսկայն գիտէր թէ աղքատները մարդկան ընկերութենէն անարգանքով կը մերժուին. որչափ մարդիկ հարուստ չըլլալով հանդերձ՝ հարուստ երեւնալու ջանք կ՚ընեն, եւ մարդիկ կան, մանաւանդ կանայք՝ որոնք մինչեւ իսկ եկեղեցիներուն մէջ լաւագոյն տեղեր գրաւել կ՚ուզեն, որպէս զի աւելի աչքի զարնեն եւ որպէս զի ամէն մարդ տեսնէ դիրենք ու գարմանայ իրենց արդուզարդին վրայ։

Մինչեւ իսկ այնպիսի անձինք կան, որ իրենց անփութութեան յարմար զգեստներ չունենալով՝ հրապարակաւ եկեղեցի երթալ չկարենալնուն, նախամեծար կը համարին պատարագի եւ եկեղեցական ուրիշ արարողութիւններուն բնաւ ներկայ չգտնուիլ։ Մեր զգեստներուն տարած այս չափազանց շահայութեանց համար, որոնք շատ անգամ աղքատին թշուառ վիճակին նախատինք են, Աստուծոյ առջեւ ինչ հաշիւ պիտի տանք։

Տե՛ս, անձն իմ, թէ ամենասուրբ Կոյսն աշխարհիս հարստութիւններն ինչպէս կ՚արհամարհէ։

Մարեմայ բրած երրորդ զոհաբերութիւնն ամենէն մեծն եւ ամենէն կատարեալն է. այս է, մեր մեղքերուն քաւութեանը համար, նոյն իսկ իւր Որդին առ Աստուած ընծայելը։

Ասիկայ այլ ինչ չէր նշանակեր, բայց եթէ իւր հաւանութիւնը տալ՝ մարդկային ազգին փրկութեանը համար Որդւոյն Ցիսուսի զոհուելուն, դառնագառն չարչարուելուն, խաչուելուն ու մեռնելուն։

Մարիամ ու Յովսէփ, իրենց Ցիսուսին համար ունեցած սէրն յագեցընելու եւ դանիկայ իրենց սրտին վրայ ճնշելու անհուն երջանկութիւնը վայելելու համար, մանուկն իրենց բազուկներուն մէջ առին։ Միասին զանիկայ տարին տաճարին գաւիթը. եւ Մարիամ առ Աստուած դարձած՝ անտարակոյս այսպէս խօսեցաւ. "Ո՛վ երկնաւոր Հայր, ահա քու եւ իմ որդիս. ինծի եւ ինծմով մարդկան տուած ըլլալուդ իրրեւ շնորհակալութիւն, այս քեզի կը նուիրեմ. դարձեալ քեզի կը նուիրեմ դինքը քու արդարութիւնդ հաշտեցընելու եւ բովանդակ աշխարհի մեղաց քաւութեանը համար„։

Ո՛հ, այս գերագոյն ընծայմամբ Մարիամ մեղի համար որչափ շնորհքներ վաստկեցաւ. ինչ տեսարան, Աստուծոյ մը՝ առ Աստուած ընծայուիլը։ Ամենակարողն իւր տաճարին մէջ ընդունեցաւ իւր աստուածութեանը վայել զոհ մը՝ իւր սեպհական Որդին, իւր Հօրը պէս Աստուած, եւ որ աշխարհի մեղքերուն քաւութեանը համար ինք դինքն Անոր կը մատուցանէ։

Ցիսուս մանուկն հինգ դեներու գնուեցաւ, ինչ որ իւր բովանդակ արեան գնովը դմեզ գժոխքէն պիտի փրկէր։ Ո՛վ անձն իմ, Մարեմայ հետ միացած, երկնաւոր Հօր ներկայացիր եւ հոգւոյդ բոլոր

խորհուրդներն ու սրտիդ բովանդակ իղձերն անոր նուիրէ։

Գ. Երանելին Սիմէոն Հոգւոյն Սրբոյ ազդեցութեամբն, Յիսուս մանուկը կը ճանչնայ. երկրպագութիւն կը մատուցանէ իւր Ստուածոյն, իւր արարչին. զանիկայ իւր բազուկներուն մէջ կ'առնու, սրտին վրայ կը սեղմէ եւ իւր Տէրը կը բարեբանէ։

Ո՜հ, Սիմէոնի հաւատքն ինչո՜ւ չունիմ ես, ես որ այս առաւօտ նոյն Յիսուսը սուրբ Հաղորդութեան խորհրդեան մէջ աւելի սերտիւ գրկելու երջանկութիւնը պիտի ունենամ։

Տե՜ս, ով անձն իմ, զՄարիամ եւ զՅովսէփ կ'օրհնէ Սիմէոն եւ Ս. Կուսին ու Յիսուսին ցաւերն կը մարգարէանայ ըսելով՝ Ե՜ ը՜ ո՜ն ո՜ն ե՜ ը՜ ո՜։ Մարիամ իւր ամենասիրելի որդւոյն սրտին նիզակով մը ծակուիլը պիտի տեսնէր եւ իւր սիրտն ալ ցաւով պիտի ծակէր։ Աստուած իմ, առանց երեսունեւերկը տարի յաւաջուընէ իմացընել տալու՝ անոր սոյն դժնդակ ցաւին համար սահմանուած բլլալը չէր բաւեր։

Սո՜ւրբ Կոյս, քու մարտիրոսութիւնդ այսօրուընէ կը սկսի։ Մե՜ղք, Յիսուսիդ համար տարած քու խնամքներդ օր աւուր աւելի պիտի սաստկացընեն քու վշտերդ, որովհետեւ քանի մեծնայ ան, այնչափ աւելի մօտեցած պիտի բլլայ իրեն համար սահմանուած չարչարանքներուն։ Ս՜ կայ է կրծո՜ն ը՜ն ե՜ է կ՜ենգնո՜ն քոզմոց յիւրայելի ե՜ եղիցի նշա՜ն հակառակո՜ղաց։

Այսօրուընէ՝ դուն մարտիրոսաց թագուհին

ես։ Մարտիրոսներն իրենց կեանքը զոհեցին, բայց դուն, ով Մարիամ, քու անձէդ աւելի սիրած Յիսուսիդ կեանքը. եւ ինչ ցաւեր որ Յիսուս կրեց հոգւով ու մարմնով, նոյները կրեցիր դուն ալ հոգւով։ Մարտիրոսներուն՝ հաւատոյ այս վկայութեան կրած չարչարանքը վայրկենական եղաւ, բնդհակառակը դուն զանոնք կենացդ բովանդակ տեւողութեանը կրեցիր, եւ զորո՜ք մեզի, խեղճ մեղաւորներուս համար, ամէն վայրկեան Աստուծոյ կը նուիրէիր։ Ո՜վ վշտագին մայր, տո՜ւր որ քեզի հետ ապրիմ առանձնութեան, ցաւերու, արտասուաց մէջ եւ փրկչիս չարչարանաց յիշատակովը։

Ամենասուրբ Կոյսը սրբուհի Բրիգիտայի յայտնեց, որ Սիմէոն ծերունւոյն խօսքերէն եաը այն ցաւն իրմէ երբեք չհեռացաւ, այլ ճշմարիտ սրոյ մը պէս՝ իւր սրտին մէջ խորունկ մնացած կեցած էր։

Այսօրուընէ, կ'ըսէ մեզի Ս. Բեռնարդոս, սկսաւ մեռնիլ Ս. Կոյսը։ Սակայն եւ այնպէս անիկայ այս մահուանէ աւելի դժնդակ լուրն ընդունեցաւ դիւցազնական հաստատամտութեամբ եւ Աստուծոյ կամացը հպատակելով։ Այն ժամանակէն սկսեալ, կը յաւելու Ս. Օգոստինոս, Մարիամ մարդկային ազգին նորոգիչն ու բոլոր հաւատացեալոց մայրն եղաւ. եւ առաւել եւս, Ս. Եպիփանի խօսքին համեմատ, բոլոր գերիներուն ազատիչն եղաւ, ինչու որ իւր կամքն՝ աստուածային որդւոյն կամացը հետ միեւնոյնն էր, ըստ էութեան։

Ո՜վ մարտիրոսներու թագուհիդ, մայր ցաւոց,

երբ այս կեանքիս թշուառութեանց ու յոգնութեան բեռան տակ պարտասած ինք զինքս իյնալու մօտ զգամ, մի թողուր զիս։

Աստուածմէ ինծի համար բնդունէ նոյն խաղաղութեամբ, համբերութեամբ ու սիրով կրելու զօրութիւնը, որով աստուածային պաշտելի ձեռքով ինծի ղրկուած բոլոր աշխատութիւնները պէտք է ընդունիմ։ Տո՛ւր որ, ով Մարիամ, քու Յիսուս որդւոյդ անգին արիւնն ի դուր թափուած չըլլայ, այլ ինծի բանայ արքայութեան դռները։

Ինծի զօրութիւն տո՛ւր նաեւ՝ այսօրուընէ սկսեալ բոլոր մտածմունքներս, բոլոր գործքերս եւ կեանցս բոլոր նեղութիւններն Աստուծոյ նուիրելու եւ Արարչիս գոհելու. թո՛ղ քու գոհարերութիւնդ՝ վրաս իշխող միտութիւններուս յաղթելու օրինակ ըլլայ։

Ս. Յովսէփ, հայրագիր Յիսուսի, նուիրման օրը քու սիրտդ ալ երիցս խոցուած էր. Աստուծոյ ճամբուն մէջ առաջնորդս, կենացս տեւողութեանը պաշտպանս եւ մահուանս ժամուն պահապանս եղիր. ամէն։

Հրահանգ։

Հոգի զոհաբերութեան։

Խորհրդածութիւն։

Մարեմայ տաճարին մէջ բրածին պէս եւ անոր հետ միացած՝ Աստուծոյ գոհէ վրադ տիրող չար միտումները. գլխաւորաբար մեղայ առիթ տուող

ամէն բաներէ մահացո՛ւր ինք զինքդ. եւ մանաւանդ այն ամէնէն, ինչ որ անձնասիրութեանդ ու զգայարանքներուդ հաճելի է, զրկէ՛ ինք զինքդ։

Սրտագիտակ աղօթք։

Մարիամ, ամենաքաղցր մայր, վերջին ճգնաժամուս քովս կեցիր։

Ը. ՕԲԻՆԱԿ

Հետեւեալ շնորհաց պատմութիւնը պատմուած է Il Rosario e la nuova Pompei թերթին 1887, Սեպտեմբերի թուոյն մէջ։

Քարբիէի, Տիկ. Քերուբինա Լիբօրիօ, 1886ին որովայնին մէջ սաստիկ ցաւեր կը զգար. բժիշկներն յետ քննութեան որոշում տուին, որ քաղցկեղ ուռեցք է եւ հիւանդն յայտնի մահէ մ՚ազատելու համար անհրաժեշտ է որ գործողութիւն կատարուի։ Այս լուրն առնելով Տիկ. Լիբօրիօն սարսափեցաւ. կու լար, կ՚ողբար եւ այնպիսի զարհուրելի գործողութեան մը գաղափարին հետ չէր կրնար հաշտուիլ։

Այս միջոցին, իւր բարեկամուհիներէն մէկը՝ Տիկ. Անմինցիաթա Ֆիւքիէթթի, տասնուհինգ շաբաթներու բարեպաշտութեան վրայ իրեն ծանօթութիւն տուաւ եւ յորդորեց որ Պոմպէիի Տիկնոջ դիմէ, զոր սկսաւ եւ մեծ վստահութեամբ կատարեց։ Այսու հանդերձ մարդկային միջո-

ներն ալ ձեռքէ չձգողուց՝ ըսելով թէ իւր վրայ հրաշք մը գործելու համար չէր ուզեր Ս. Կոյսը փորձել։

Ուստի մանաւանդ բժիշկի մը ցուցնելու համար ինք գինքը՝ որոշեց Ֆիօրէնցա երթալ։ Բայց ինք գինք բոլորովին Պոմպէիի Դչևոյին յանձնել կարենալու դիտաւորութեամբ՝ սպասեց որ տասնուհինգ շաբաթներու վերջինն ալ լմնցնէ։ Ս. Կոյսն անոր իւր վրայ ունեցած հաւատքը վարձատրել ուզեց. որովհետեւ երբ 1886 Սեպ. 22ին գործողութեան ենթարկուելու համար մասնագէտին գնաց, իմացաւ որ ղարհուրելի ախտն հիմնովին բուժուած էր։

Տիկ. Լիքօրիօ, այս շնորհաց պատմութիւնը վերոյիշեալ շաբաթաթերթին մէջ հրատարակել տուաւ՝ բժիշկներու վկայութեամբ հանդերձ։

Բ. ՕԲԻՆԱԿ

Եօթը տարիներէ ի վեր, կը գրէ Տիկ. Ճօվանհինա Քուարանթա, 1885 Սեպտ. 24ին, նոյն թերթի խմբագրութեան, ամէն խնամքներու հակառակ արիւնահոսութենէ կը տառապէի։ Շատ մը բժիշկներու դիմելէ եաքը՝ յոյսս բոլորովին կտրած՝ յաւերժս աղաւթելու համար մնալուն կը սպասէի։

Հիւանդութեան եւ յուսահատութեան դրագոյն աստիճանին էի հասած՝ երբ խոստովանահայրս Il Rosario e la nuova Pompei թերթը

տուաւ ինձի կարդալու եւ հրամայեց, որ երեք իննօրեաներու ջերմեռանդութիւնը սկսիմ։ Կը խոստովանիմ թէ ի սկզբան զայս աւելի հնազանդելու համար ըրի քան թէ համոզմամբ. ինչու որ առանց լսելի ըլլալու՝ արդէն շատ սուրբերու բարեխօսութեանը դիմած էի։ Բայց Օր. Ակրէլլիի հրաշալի բժշկութիւնը կարդալով՝ սիրտս յուսով լեցուեցաւ եւ սկսայ ամենայն եռանդեամբ աղաչել Պոմպէիի Տիրուհւոյն, որ ինձի ալ նոյն շնորհքն ընէ։

Այսպէս հասայ եօթներորդ իննօրեային, եւ այն միջոցին, որ զայն լմնցնելու վրայ էի՝ արիւնահոսութիւնը դադրեցաւ, ախորժակս բացուեցաւ եւ բոլորովին առողջացայ։ — Այս տողերը գրելէ եաքը, Տիկ. Քուարանթա՝ ամենամեծ երախտագիտութեամբ կը յաւելու թէ, կ'օրհնէ իւր բարերարը՝ Պոմպէիի Տիկինը։

Այս հրաշքն ալ հաստատուած է վկաներով։

Ը Գ Օ Թ Ը

Զորդորդ հարիւրամեայ հաղորդութենեն յառաջ։

Ո՛վ Մարիամ, մայր փրկութեան եւ երկնային լուսոյ, Ձիսուս որդիդ յատկապէս Ձեզ նուիրեալ սիրոյն համար, ներկայացուր վիս սեղանոյ սուրբ խորհրդոյն մէջ արգելափակ սիրոյ Աստուածոյն, որպէս զի աշխարհի աքսորանացս տեւողութեանը միջոցին՝ անդադար իւր սուրբ կամացը հետեւիմ եւ

իւր սիրոյն հաւատարիմ մնամ. ինչպէս որ դուն Յիսուս մանուկը Սիմէոն Ծերունւոյն բազկացը մէջ դրիր, այս առաւօտ ինծի ալ յանձնէ եւ զինք սրտիս վրայ հանգչեցուր։

Երկնային մայր, քու զօրութեանդ նշոյլը շողացուր իմ աչքերուս մէջ, քու սէրդ ու զոհաբերութեանդ հոգին վառէ սրտիս մէջ։ Անարժանութեանս չնայելով՝ այս առաւօտ Յիսուսդ յանձնէ ինծի, որովհետեւ անոր ներկայութիւնը հոգիս մթագնող խաւարն պիտի փարատէ, անկարգ ցանկութիւնները պիտի ջնջէ եւ զայն զօրացընէ։ Մայր մաքուր, մաքրէ զիս, ինչ որ անհաճոյ է քեզի՝ հանէ իմ սրտէս, որպէս զի անձնասիրութենէս բաժնուելով՝ Աստուծոյ աչքին հաճելի ողջակէզ մ'ըլլամ։

Ո՛վ Տէր, զոր այնչափ վշտացուցի, ինչպէս որ թլփատութեան օրն որդւոյդ արեան երախայրիքն ընդունեցար, նոյնպէս անձս քեզի նուիրելով՝ իմ ըրած զոհս ալ ընդունէ։ Որդւոյդ անգին արեան միակ կաթիլն անգամ բաւական է զիս փրկելու. ես զինքը սուրբ հաղորդութեան մէջ ամբողջապէս կ'ընդունիմ, բայց եւ այնպէս լաւագոյն չեմ ըլլար. քու սիրովդ տակաւին սպառած չեմ։ Եկուր Յիսուս, մէ՛ ուշանար, որովհետեւ քեզմով ինծի պէտք եղած բոլոր շնորհքները պիտի ընդունիմ, եկուր այս մեղաւոր հոգւոյն մէջ, ազատէ զայն իւր շղթաներէն, Աստուծոյ որդւոյ ազատութիւնը տուր անոր, աւելցուր անոր զօրութիւնը եւ անջատէ զայն այս աշխարհքիս իրերէն, որպէս զի բոլորովին

քուկդ ըլլայ, զքեզ ստանայ, Սիմէոն Ծերունւոյն պէս զքեզ գրկէ եւ ասոր ու Աննա մարգարէին հետ ցնծութեան երգեր երգել կարենայ. Արդ արձակեա՛ զծառայ քո ի խաղաղութի՛ւն. եւ օր մըն ալ քու յաւիտենական ուրախութեանդդ արժանի ըլլայ։

Երանելի հոգիներ, որ այս վհատոդին խորհուրդը բովանդակող սեղանն հաղարներով կը շրջապատէք, դուք որ հոգւոյս ամէնէն սիրելին յայտնապէս եւ առանց քողի կը տեսնէք, եւ զոր առանց երբեք կորնչցրնելու վախի ստացած էք, պաշտեցէ՛ք զայն, օրհնեցէ՛ք զայն, որպէս զի մահուանս ժամուն ձեր երկնային դասուն մանակից ըլլալու արժանի ըլլամ, ձեզի հետ զինք գովեմ, եւ բովանդակ յաւիտենականութեան մէջ անոր երկրպագելն տեսութիւնն օրհնեմ ու փառաբանեմ. Ամէն։

Աղբ. Յիսուսէն — Ս. Կուսէն ընդհ. խորհրդ. (էջ 24)։

Ա Գ Օ Թ Ք

Սոդոմ հատորդութենէն հետք։

Հայր բազումողորմ, Աստուած ամենայն մխիթարութեանց, ինչպէս յառաջագոյն Մարիամ ու Յովսեփի տաճարին մէջ՝ եւ արդ ես ալ այժմ սրտիս մէջ գտնուող միածին որդիդ քեզի կը մատուցանեմ։ Ապիրատութիւններէս աչքդ հեռացուր, տես միայն սիրտը աստուածային որդւոյդ՝ որուն

մարմինը մարմինս եւ արիւնը արիւնս եղաւ։ Այս քաղցր գառնուկը մեղքերուս քաւութեանը եւ կորնչուցած շնորհքս քու առջեւդ վերստին գտնելու համար քեզի կը նուիրեմ։ Ցանուն Ցիսուսի, Մարեմայ եւ Ցովսէփայ ներբ՛ ինծի, Աստուած իմ, եւ ողորմէ ինծի։

Այս առաւօտ, ով Տէր, Ցիսուսի, Մարեմայ ու Ցովսէփայ հետ անձս բոլորանուէր քեզի կը մատուցանեմ, ինչ որ եմ եւ ինչ որ ունիմ քեզի կու տամ, աղքատութիւնս, թշուառութիւնս, այս կեանքիս բոլոր նեղութիւնները, մարմնոյս բովանդակ ցանկութիւնները՝ դժայոմներովին հանդերձ, հոգիս իւր ամէն կարողութիւններովը, ի մի բան՝ ինչ որ բարի ու չար կայ վրաս. բարին՝ որպէս զի քու շնորհքներովդ աւելցընես զայն եւ չարը՝ որպէս զի քու ողորմութեամբդ չնչես զայն։

Պարձեալ, բովանդակ չար յօժարութիւններս, հպարտութիւնս, բարկութիւնս, ցանկութիւններս քեզի զոհ կը մատուցանեմ։ Ցիսուս մանուկ, դուն որ անձդ իբրեւ արժանաւոր պատարագ Հօր Աստուծոյ մատուցիր, ընդունէ այս զոհս ալ, որով անձս գլխովին քեզի կը մատուցանեմ, քու փառացդ ղՀէ ղիս, քու սիրոյդ սուրբ հրովը սպառէ կիրքերս, հպարտութիւնս, բարկութիւնս, անձնասիրութիւնս ու վրաս իշխող պակասութիւններս. վրաս նոր հոգի մը ստեղծէ, որպէս զի բոլորովին մաքրուած օր մը Մարիամ ու Ցովսէփ զայն քու յաւիտենական փառացդ տաճարը ներկայացընելու կարող ըլլան։

Երանելի Սիմէոն, ինծի քու հաւատքդ տուր, որ արժանաւորապէս գովաբանեմ այն Ցիսուսը՝ զոր դուն բազուկներուդ վրայ կրեցիր, եւ որ այժմ սրտիս մէջ պարփակուած է։ Դուն երանելի այրի՝ Ս. Աննա, ինծի եռանդ տուր քարոզելու այն Ցիսուսը, զոր դուն հրապարակաւ քու Աստուածդ ճանչցար, այն Ցիսուսը, որ գոհութեան խորհրդեան տեսակներուն ներքեւ կուգայ ինծի՝ թշուառ արարածիս հետ կը միանայ։

Այո՛, Սիմէոն ծերունւոյն հետ պիտի գոչեմ. Արդ արձակես զծառայ քո Տէր ըստ բանի քում ի խաղաղութիւն, զի տեսին աչք իմ զփրկութիւն քո, զոր պատրաստեցեր առաջի ամենայն ժողովրդոց։

Եւ դուն, մայր սուրբ սիրոյ, Կոյս ամենամաքուր, սրբարան մաքրութեան, դուն որ անարատ ըլլալովդ հանդերձ սրբուելու օրէնքը կատարել ուզեցիր, ինծի համար ալ ընդունէ աստուածային բոցը, որ հոգւոյս բոլոր աղտերը սրբէ եւ տուր որ Ցիսուսի արեամբը գնուած հոգիներուս թուոյն մէջ գտնուիմ։

Կուսանաց կուսին ամենամաքուր այրը՝ Ս. Ցովսէփ, մաքրութեանս պահապանն եղիր, փորձութիւններուս ժամուն ու կեանքիս բոլոր փորձանքներուն մէջ պաշտպանէ զիս. ամէն։

(Տես էջ 27) ղաղթանէ ի այլ աղերս՝ զերծ իշխանէն ընդդէմ ընդունելոցս համար։

ՀԱՅ ՖԱԹՈՄՔԱՅ ՀԱՅԱՑՔ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՈՒՐԱԽԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԻՋՈՑ ԿԸ ԴՏՆՈՒԻ

(Ղուկ. Բ. 41–51։)

Մտածական։

Յիսուս տասերկու տարուան կ'ըլլայ։ Մինչեւ այս օրս որչափ բաներ կը կրէ։ Տաճար նուիրուելու արարողութիւնը հազիւ թէ վերջացած էր՝ Աստուծոյ հրեշտակը կու գայ ու Յովսէփայ կ'իմացրնէ, որ մանուկն ու Մարիամն առնու եւ Եգիպտոս փախչի։ Ահա անոր հնազանդութեան նոր փորձ մըն ալ։ Թեթղեհէմ դալու համար նոյն կերպով թողուցած էր իր նազարէթի բնակարանն ալ, եւ հիմայ ալ Թեթղեհէմը կը թողու Եգիպտոս փախչելու համար։ Մութը կոխած է, ճամբան երկար ու վտանգներով լեցուն պիտի ըլլայ, եւ որ

իրենց համար անծանօթ ալ է. ճամբորդել փոքրիկ մանկան մը հետ, առանց պաշարի եւ առանց օգնութեանց, երեքն ալ ամէն տեսակ հետապնդումներու ու վտանգներու ենթարկուած։ Եթէ Թեթղեհէմի մէջ՝ ուր իրենց Դաւթի տնէն ըլլալը ճանչցուելով հանդերձ, չէին ընդունուած, որպիսի վիճակի մը պիտի ենթարկուէին օտար ու կռապաշտ երկրի մը մէջ։ Սակայն եւ այնպէս կատարելապէս Աստուծոյ կարգադրութիւններուն հպատակելով եւ առանց տրտնջելու ճամբայ կ'ելլեն։

Յիսուս, Մարիամ եւ Յովսէփ եօթը տարի Եգիպտոս կ'ապրին՝ անծանօթ, աբսորանայ ու կռապաշաներու մէջ։ Վերջապէս՝ անմեղ մանկանց դահիճն, Հերովդէս, որ իւր որդւոյն իսկ խնայած չէր, որդնալից կը մեռնի. եւ Յովսէփ հրեշտակէն նոր հրաման կ'ընդունի Հրէաստան դառնալու։

Սուրբ բնտանեաց դլխաւորը միշտ Յովսէփն է. Յիսուս ու Մարիամ անոր կը յանձնուին եւ յամենայնի անոր կը հնազանդին։ Այս նոր ճամբորդութեան մէջ ալ որչափ յոգնութիւններու եւ դրկանաց տանելու ստիպուած էին։

Յովսէփ, սուրբ նահապետ, ներանձնացեալ հոգիներու ճշմարիտ օրինակը, մանաւանդ երէ դիս քու դարմանալի լռութեանդ, քու ներքին խաղաղութեանդ, քու կատարեալ հնազանդութեանդ եւ սրտիդ ու հոգւոյդ մաքրութեանդ, որպէս դի աստուածային կամաց տրամադրութիւններն ու Աստուծոյ տեղը բռնող մեծերուս հրամաններն եւ

անոնց խորհուրդները գոհունակութեամբ սրտի կատարել կարենամ։

Ը. Յիսուս տանուերկու տարեկան եղած ատեն՝ իւր ծնողքն ըստ սովորութեան Երուսաղէմի տաճարը գացին Զատիկը կատարելու։ Ցօնի օրերն անցնելէ ետքը՝ ետ դարձած ատենին տեսան որ Յիսուս հետերնին չէր, Երուսաղէմ մնացած էր առանց իրենց գիտութեանը։ Եւ այս՝ ոչ թէ իրենց յանցանքովը, այլ աստուածային նախահնամութեան առանձինն մէկ դիտաւորութեամբն եղած էր։

Յիսուս տաճարը մնաց, որպէս դի հրեայ վարդապետներուն ինք զինքը յայտնէ, որպէս դի Մարիամն ու Յովսէփը՝ իւր աստուածութեան վրայ ունեցած իրենց հաւատքին մէջ հաստատէ եւ վերջապէս որպէս դի պատնէք վշտացեալ հոգիներու օրինակ կացուցանէ։

Մարիամ ու Յովսէփ՝ Յիսուսը կորնցուցած ատենին զգացած անհուն վիշտն այն անձինքները միայն կրնան բմբռնել, որոնք Յիսուսը սիրելով հանդերձ՝ զգալի ու հոգեկան մխիթարութիւններէ զրկուած, իրենք զիրենք չորութեան խաւարին, փարձութեանց ու լքման մէջ բնկղմած կը տեսնեն։

Երբ Հարցընելով ու փնտռելով չէին կրնար գտնել զՅիսուս, Մարիամ ու Յովսէփայ անձկութիւնն սրչափ մեծ եղաւ. ցորեկն ու գիշերը ինչպէս անցուցին. եւ իրենք զիրենք իսկ սրչափ յանդիմանեցին. ո՛չ Եգիպտոսի փախուստն եւ ոչ ալ Հերովդէսի հալածանքներն այսչափ դառն եղած էին

որսմէհետեւ այն ատեն Յիսուս իրենց հետ էր, իսկ այժմ կորուսած։

Ասուսած իմ, քանի քանի անգամներ զքեզ կորուսած եմ առանց յաւ դպալու. քանի քանի տարիներ առանց քեզի անհոգ ապրած եմ։ Երբէ զիս գտնելու դիմեն եղած չըլլայիր, իմ վիճակս ինչ պիտի ըլլար։

Գ. Երեք օր ետքը Մարիամ ու Յովսէփ գՅիսուս՝ որ տաճարը վարդապետներուն մէջ նստած էր.... Յիսուս իւր ծնողաց հետ նազարէթ գնաց եւ անոնց միշտ հնազանդ եղաւ։ Այսպէս կատարեցաւ մարգարէութիւնը. Ի՛ կոչեցի զորդի իմ։

Ահա այս ամբողջ պատմութեան Աւետարանիչներուն մէկ սորվեցուցածը Փրկչին վրայ՝ մինչեւ անոր երեսներորդ տարեկան հասակը, յարուցմ ակտու անիկայ իւր հրաշագործական կեանքը։ Յիսուս ուզեց, որ իւր առանձնութեան մէջ անցուցած երեսուն տարիներէն միայն մէկ բան գիտնանք, այսինքն թէ՝ ինք իւր երկնաւոր Հօր իրեն համար սահմանած մեծերուն հնազանդ էր։

Այս հնազանդութեան մէջն է որ կը բովանդակի Յիսուսի բոլոր կեանքը, բոլոր վարդապետութիւնը, եւ ըստ Պօղոս առաքելոյն՝ իւր բոլոր փառքը։ Հնազանդ եղաւ մինչեւ ի մահ եւ մինչեւ յմահ խաչի, եւ ասոր համար Աստուած զինք բարձրացուց եւ անոր բոլոր անուններէն վեր անուն մը տուաւ։

Եւ յիրաւի, երբ Մարիամ ու Յովսէփ զինք տաճարը գտան, անոնց բսաւ. Օ՛ իմ դրէ

ջո, ո՞չ ֆէֆրէյ եղբէ ի տան Հօր ևմոյ պարտ է ինչ լինել Անոնց իմացընել ուզեց թէ՝ ինք Աստուած է, եւ ասկայն առանձնական կեանքին մէջ մարդկան աչքին իր ծնողքը ամարող եւ անոնց հնազանդ որդի մը կ'երեւար։

Ո՛վ անձն իմ, տե՛ս Մարիամ ու Յովսէփ՝ իրրեւ մայր եւ հայրագիր, օրշալի խոնարհութեամբ եւ սրպիսի ցաւով իրենք դիրենք պարտաւորուած կը դգային ծառայութիւններն բնդունելու որդւոյ մը՝ որ իրենց Աստուածը կը դաւանէին։ Յովսէփ իրրեւ ընտանեաց պետ Յիսուսի ու Մարեմայ յարգութիւնը կ'ընդունէր. օրշալի գժնդակ էր այս գլխաւորութիւնն իրեն համար. տեսնել Աստուած մը՝ որ իրեն պէս պարզուկ արուեստաւորի մը կը հնազանդէր։ Մարիամ գիտէր թէ Մանուկ-Աստուծոյ հրամայելով՝ Հօր Աստուծոյ կամքը կը կատարէր, եւ Յիսուս Մարեմայ ու Յովսէփայ կը հնազանդէր, վասն զի գիտէր թէ այսու երկինքն իր Հօր կը հնազանդէր։

Միայն ծածկուած կեանքին մէջ չէր, որ Յիսուս հնազանդ եղաւ. նոյնն եղաւ իր հրապարակական կեանքին մէջ ալ, նոյնն եղաւ նոյնպէս իր բովանդակ կեանքին մէջ։ Իր Հօր կամքը կատարելու համար երկինքէն վար իջաւ, եւ Հօրը կամքն՝ իր կերակուրն էր. իր Հօր վարդապետութիւնն՝ իր վարդապետութիւնն էր. իր խմելիք բաժակն՝ այն բաժակն էր, զոր իր Հայրն իրեն համար պատրաստած էր։

Իրեն համար օրինակ բովանդակ պահպանութիւնը պարփակուած էր՝ սիրոյ մէջ, բայց սիրոյ բովանդակ պատուականութիւնը համառօտուած էր՝ հնազանդութեան գործադրութեան մէջ։ Եթէ դիս կը սիրէք, բաւ, իմ պատուիրաններուս հնազանդեցէք. պանդք պահողը՝ դիս կը սիրէ. այն որ դիս չի սիրեր՝ իմ խօսքերս չի պահեր։ Ըստ այսմ, այն որ սէր չունի՝ Աստուծոյ հաճոյ չէ, եւ այն որ հնազանդութեան առաքինութիւնը չունի՝ սէր չունի։

Ուրեմն սիրով ու հնազանդութեամբ է, որ մեր Հոգին Աստուծոյ հետ կը հաշտուի, անոր հետ կը միանայ եւ յաւիտենական կենաց արժանի կ'ըլլայ։

Յիսուս, իրրեւ մարդ, Հերովդէսի պէս անիրաւ եւ անգութ իշխանի մը եւ Եգիպտոսի փարաւոնին պէս կռապաշտ թագաւորի մը օրէնքներուն ենթարկուած էր. հանդերձ այսու ինք պանդք իր բովանդակ մահկանացու կենացը տեւողութեան Աստուծոյ կողմանէ իր վրայ դրուած մեծ գործեր կը ճանչնայ։ Ուրեմն պէտք է որ առանց նկատի առնելու՝ ո՛չ տարիք, ո՛չ արժանիք, ո՛չ հանճար, ո՛չ բարութիւն եւ ո՛չ իսկ սրբութիւն եւ առաքինութիւն, մեր մեծաւորներուն հնազանդինք, եւ անոնց վրայ նկատենք միայն զա՛յն՝ որուն տեղը կը բռնեն, այսինքն զԱստուած ինքնին։

Յիսուս Քրիստոս հնազանդութեան առաքինութիւնը՝ կատարելութեան ամենաբարձր աստիճանին բարձրացուց։ Արուկը՝ ապատութիւն ըն-

դուներու յատուկ կը հնազանդի իր տիրոջը, ծառան՝ իր թոշակն ընդունելու համար, եւ որդին՝ հայրական ժառանգութիւնը հաշուի առնելով. իսկ որդին Աստուծոյ պէտք էր հնազանդիլ առանց վարձատրութեան յոյսի. ինք, իբր Հօր կարգադրութիւններուն հպատակելու համար, մինչեւ իսկ աշխատելու էր՝ անդուլ անդադար եւ առանց ամենեւին հանգիստ դանելու իր բոլոր կեանքին մէջ, կորնդրնել իր կեանքն ու պատիւը, իր արիւնը թափել եւ երկու աւազակներու միջեւ խաչի վրայ խայտառակաբար մեռնիլ: Եւ այս պատճառաւ իսկ, վերջին անգամ մըն ալ հաստատելու համար թէ բոլոր իր կեանքն ոչ այլ ինչ եղած էր, բայց եթէ աստուածային կամաց հնազանդութիւն մը, խաչին վրայ վերջին շունչն աւանդելէ յառաջ գոչեց. Ավե՜ւն ինչ կատարեալ է. կ՚ելլ՝ ա՜ն յանձն առնէմ ղո՜քն կ՚ս:

Քրիստոնէի իմաստութիւնը հնազանդութեան մէջ է. որուն համար Պաւղոս անդադար կ՚ըսէր. Տէր, ո՜ւմ կ՚ուղես որ ես, դո՜ւ ես Ա՜տուածդ կ՚ս: Միայն մէկ բան խնդրած եմ, եւ զոր գարձեալ կը խնդրեմ, այս է՝ կեանքիս բոլոր օրերն անցընել Աստուծոյ տան մէջ իբրեւ հաւատարիմ ծառայ մը՝ որ իւր տիրոջ կամքը կը ճանչնայ ու կը կատարէ:

Բոլոր չարիք անհնազանդութենէ կառաջ կու գայ, որ երեք գլխաւոր պատճառներ ունի. 1. Մեծ համարում իւր անձին վրայ, այս է՝ անձնասիրութիւն, որ ճանչնալ չ՚ուզեր անձի մը հեղինակութիւնն եւ անոր գլխաւորութիւնն իւր վրայ, եւ որուն ինք գինք միայն արժանաւոր կը համարի: Ա՛յս յանձնապաստանութիւնն էր, որ Աբրահամը դժուրք դահավիժեց, ինչպէս նաեւ Մարեմայ խոնարհամտութիւնն էր, որ գինք իւրքան դամենայն բարձրացուց: 2. Ցամաքութիւն մեր դգացմանց մէջ, որուն միշտ բնկերացած է ամբարտաւանութիւն ու հպարտութիւն, ուստի կը բխեն հերիւրիկոսութիւն, նկեղեցւոյ մէջ հերձուած, պետութեանց մէջ յեղափոխութիւն, եւ ընտանեաց մէջ բմբռնուութիւն եւ անմիաբանութիւն: 3. Ընկարգ սեր՝ անձինքներու կամ իրերու:

Ադամայ անկման պատճառն ալ այս եղաւ:

Ահա այս է պատճառն, որ կրօնաւորական կարգերու հիմնադիրներն այս երեք չարիքներու առաջն առնելու կանխազգուշութեամբ՝ աղքատութեան, ողջախոհութեան եւ հնազանդութեան ուխտերով դարմանն տարած են, ինչպէս որ մեզի Յիսուս Քրիստոս ալ կ՚ուսուցանէ. Երբէ ո՛ւմէ ջո՛ւր չինչ կ՚ս, ո՛րուհետ չունիս, ո՛ւրկէ պիտի կ՚ո՛ւր եւ նկեցէք չինչ կ՚ս. իրրեւ թէ ասով բսել ուզած ըլլար.

Գենացս չտիանդակ ընթացքին մէջ, հնազանդութեան գործադրութենէն զատ, ուրիշ հանգիստ ու չատարարութիւն չգտայ:

Ո՛վ մարմնացեալ իմաստութիւն, որ քու առջեւդ հրեշտակներն ու մարդիկ, երկրաւոր մարմիններն եւ երկնային գնդերը ոչնչութիւններ են, ճակատս հողին վրայ՝ կը պաշտեմ զքեզ: Քու մե-

ծուխիւնդ կրծածկես եւ արարածներուն կր հնազանդիս՝ իմ հպարտութենս ամբոխապարտ ընելու համար. երեսուն տարի Մարեմայ ու Յովսէփայ հպատակիլ ուղեցիր դուն, որ ճշմարիտ լոյս եւ բովանդակ մարդկան պայծառութիւնն ես։ Խղճմտութեամբ եւ անձնազոհութեամբ անհնազանդութեան տարուելով՝ քու պատուիրաններուդ դէմ մեղաւոր բմբոստութեան մէջ կր գտնուիմ, եւ ահա այս պատճառաւ միշտ անհանգիստ ու ցաւագար, եւ հազար տեսակ ընդդիմադարձութիւններու նշաւակ եղած եմ։ Ընդհրկ բրէ, Տէր իմ, որ հոգիս ու զգայարանքներս քու կամացդ հպատակեցնեմ. տուր ինծի հնազանդութեան առաքինութիւնն՝ որ քեզի այնքան սիրելի է, եւ մաքրէ դուն բոլոր յանցանքներէս ու բովանդակ պակասութիւններէս։

Աստուածամայր Մարիամ, եւ դուն վստահ նահապետ սուրբ Յովսէփ, դուք որ այնպէս խոնարհ եւ Աստուծոյ կարգադրութիւններուն այնպէս հպատակ եղաք, անձասիրութենէս ու հպարտութենէս յառաջ եկած կործանումս կր տեսնէք, ձեր ամենահնազանդ Ցիսուսէն խնդրեցէք ինծի համար այն հնազանդութիւնը՝ որով հանապազօր անոր սուրբ կամքը կատարելու կարող ըլլամ. ամէն։

Հրահանգ։

Սուրբ հնազանդութեան մէջ անձդ կրթէ։

Խորհրդածութիւն։

Այսօր քու վրադ հրամայելու իշխանութիւն ունեցողներուն կամքը կատարելու աշխատէ։ Ըլլութեամբ եւ հպատակութեամբ։ Ամէն բանի վրայ իրաւունք ունենալու համար ունեցած միտքիդ ներուդ յաղթելու չանա՛ եւ քմայական խորհուրդներու բնաւ երբեք մի՛ հետեւիր։

Մտածէ, որ Աստուած՝ իրենց դատաստանէրուն համեմատ գործել ուզողներէն շա՛տ աւելի նախամեծար կր համարի պանծալը, որոնք կր հնազանդին։ Հնազանդութիւնը, կ՚ըսէ իմաստունը, առաւել է քան զզոհ։

Սրտագիտական աղօթք։

Ո՛վ Մարիամ, տասը ծովու, իմ անձկութիւններէս ապատէ զիս։

Ե. ՕՐԻՆԱԿ

Բէրուդիայի Տիկ. Եսթեր Պօչիօլի անկման մը հետեւութեամբ իւր թեւերէն մէկը խախտած էր, եւ որովհետեւ անմիջապէս տեղը չդրուեցաւ՝ չարեաց առջեւն առնուլն անկարելի համարուեցաւ։ Վեց ամիս պարապ եւ անգործ չարչարուելէ ետքը՝ Տիկինը մտածեց, որ Պամպէիի Աստուածածնին դիմէ, եւ անմիջապէս, 1889 Օգ. 24ին, տասնուհինգ շաբաթներու չերմեռանդութիւնն սկսաւ. եւ ահա արդէն չորս օր ետքը, ա-

ուանց գիտնալու թէ ինչպէս, թեւն բուժուած եւ յառաջուան պէս շարժելու վիճակի մէջ կը գտնուէր։

Ա՛յս հրաշալի բժշկութեան վկայած են՝ Ալֆինա Պրունեաննի, Թերէզ Պօչչիօլի եւ ուրիշներ։

Բ Օ Բ Ի Ն Կ

Մեծարոյ կանոնիկոս Տ. Լուիճի Արճէնթօ, օրինակներս հրատարակող թերթին կը գրէ 1887ին։ Անցեալ տարի մեր Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին ամենայն շքով եւ կարելի հանդիսաւորութեամբ կատարեցինք տասնուհինգ շաբաթնեբու բարեպաշտութիւնը, եւ յանուն բոլոր ժողովրդեանս ուրախութեամբ ձեղի կը ծանուցանեմ ու կը հաստատեմ այն յայտնի հրաշքը՝ զոր Տիրամայրն բրաւ։ Ամենուն ծանօթ է, որ մեր Պարրի գաւառն հնուանէ սաստիկ վարակուած էր։ Տարաժոխիկ հիւանդութեանս սկզբնաւորութիւնը տեղւոյս մէջ իմացուելուն պէս՝ տեղւոյն բարեպաշտ ժողովուրդն ինք դինքը Պոմպէիի կուսին պաշտպանութեան յանձնեց, եւ անմիջապէս՝ ամենայն բարեպաշտութեամբ, տասնուհինգ շաբաթներու բարեպաշտութեան սկսաւ։

Ս. Վարդարանի Տիկինը հնուանի միջոցին իսկ իւր գօրութիւնը ցուցուց. մինչ միւս բոլոր ամէնէն մերձաւոր քաղաքներն ու գիւղերը սոյն հիւանդութեան երեսէն տասնաւորդուած էին, Բօ-

լենեանս անկէ ազատ մնացող միակ տեղն եղաւ, եւ որ Աստուածամօր կենդանի գօրութեան յայտնի մէկ ապացոյցն է։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Հանգստոյն շաբթուան հաղորդութիւնէն յառաջ։

Ս. Կոյս Մարիամ եւ երանելի Յովսէփ, ձեր Յիսուսը կրանցուցած այն երեք օրերուն մէջ րշեալ դառնադառն արցունքներ թափեցիք, եւ ես, վայ ինձ, դինք կամաւորապէս այնչափ տարիներ կորանցընելով հանդերձ, դաւ բնաւ չդադայի՛ ատելեմ՛ քարացած սիրտս արտասուաց աղբիւր դարձուցէք։ Արդարներն են, որ կ՛արտասուեն. սէրն է, որ զայն յառաջ կը բերէ, եւ նոյն ինքն սուրբերու Սուրբն է, որ կուլայ Երուսաղէմի ապերախտութեան վրայ. եւ ես, հոգւոյս աւերումը տեսնելով իսկ՝ ամենեւին դաւ չեմ զդար, բնդհակառակն՝ ոտքերուս տակ բացուող անդունդին ամէն օր բնդարձակուիլը կը տեսնեմ եւ դարձեալ միշտ նոյն պակասութեանց մէջ կ՛իյնամ։

Բայց հիմայ կը տեսնեմ թէ օրպիսի՛ սխալ վիճակի մը մէջ կը գտնուիմ, եւ իմ միակ յոյսս դրած եմ, Աստուած իմ, քու սիրոյդ եւ քու ողորմութեանդ վրայ։

Մարիամ ու Յովսէփ, ձեր միջնորդութեամբն է, որ մեղքերուս քաւութեան համար երկնաւոր Հօր կը նուիրեմ այն Յիսուսը, զոր դուք կորանցու-

ցիք, եւ կը խնդրեմ, որ ինձի ձեր արցունքներն ու ձեր հառաչանքները տաք, որպէս զի զինք այժմ արժանաւորապէս ընդունիլ կարենամ սրտիս մէջ։ Դուք զինք կորուսիք տաճարին մէջ, եւ ես այս տաճարիս մէջ, այս խորանիս վրայ պիտի գտնեմ հիմայ։ Այն օրէն սկսեալ, ուր զինք Երուսաղէմի մէջ գտաք, այլ եւս չէիք ողջուց զձեզ. ես ալ որ հիմայ գտայ զինք, կը խոստանամ ձեզի՝ այլ եւս չկորսնցընել։ Իսկ եթէ դարձեալ պիտի վշտացրնեմ զինք, լաւագոյն է, որ հիմակուընէ իսկ, հաղորդութիւն առնելէս եաքը մեռնիմ, որպէս զի այլ եւս յաւիտեանս չբաժնուիմ իրմէ։

Ո՛ հոգւոյս քաղցր բարեկամը, սիրտս եկուր եւ քու սիրոյդ գերագոյն գանձ ինձի սորվեցուր. գանձն որ արարածներուն չպատակեցար, ինձի ալ հեզութեամբ պատակիլ սորվեցուր։ Երկնաւոր գանձն, որ կապուեցար, դատուեցար, մերկացուեցար ու խաչի վրայ տարածուեցար եւ երկնաւոր Հօրդ հրամանները կատարելու համար՝ հալածիչներուդ ու դահիճներուդ հնազանդեցար, այսօր ալ, կը պաղատիմ, սուրբ սեղանդ ապաստարանեցուն հնազանդէ, քու անսահման սիրոյդ հնազանդէ եւ եկուր սիրոյդ անքակտելի կապերովը քու ծառայիդ հետ միացիր։

Երկնից հրեշտակները, գոնէ քանի որ ձեր եւ իմ Աստուծոյս ամէնէն կատարեալ հնազանդութիւնն ունեցաք, այս սուրբ հաղորդութեան միջնորդութեամբ ինձի ալ ընդունեցէք Տիրոջ այն ամէն կապերէն ազատելու, որոնք այս աշխարհիս վրայ

ինձի արգելք կ'ըլլան, որպէս զի անձնասիրութենէս կատարելապէս ազատուելով, ուրիշ Աստուած չունենամ, բայց եթէ զայն, զոր դուք կը սիրէք ու կը պաշտէք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Պետք է ընդհատել ընթերցումը (էջ 24)։

Ը Գ Օ Թ Ը

Սուրբ Հաղորդութենեան կարգը։

Թո՛ղ օրհնեն զքեզ, ո՛վ Աստուած իմ, երկնային զօրութիւնները, թո՛ղ գովեն զքեզ հրեշտակներն ու սուրբերը եւ թո՛ղ բարեբանեն զքեզ հոգւոյս կարողութիւնները։

Վերջապէս ընդունեցայ զքեզ, ո՛վ սրտիս Աստուածը, եւ ահա ունիմ սրտիս սիրածը։ Որչափ կը ցանկայի քեզ, ո՛ յաւիտենական կենաց աղբիւրը, քեզմէ հեռու սրչափ կը տառապէի. հոգիս չոր երկրի մը պէս ցամքած ու ամայացած էր, եւ ինչպէս որ մարդագետինը կենդանացուցիչ անձրեւին կը սպասէ, այնպէս ես ալ, քու գալստեանդ կը սպասէի։ Այժմ դուն բոլորովին իմն ես. կը գրկեմ զքեզ, կը ճնշեմ զքեզ սրտիս վրայ եւ Մարիամ Մագդաղենացւոյն պէս քու ծնկերէդ այլ եւս պիտի չհեռանամ։ Քու սրբարար շնորհներովդ սիրտս լուսաւորէ, որպէս զի ամէն չկորսնցընեմ զքեզ։ Զքեզ կը սիրեմ, ո՛վ հոգւոյս կեանքը, եւ զքեզ վերատին գտած ըլլալու երջանկութիւնս կը միացընեմ այն ուրախութեան,

դոր Մարիամ ու Յովսէփ ունեցան գքեզ տաճարին մէջ գտած ատեննին։

Ո՛վ Մարիամ եւ Յովսէփ, այն դառնակսկիծ անձկութեանդ համար, դոր երեք օր ցիսուսը կորսընցուցած ատեննիդ ունեցաք, եւ ի սէր այն ուրախութեան՝ դոր զինք գտած միջոցին զգացիք, չնորհք բրէք, որ զինքը՝ հիմայ որ գտած եմ, այլ եւս մեղքով չկորանցընեմ, այլ մշտնջենաւոր յարատեւութեամբ մինչեւ մահս պահեմ. եւ եթէ կենացս ընթացքին իւր տեսանելի ներկայութիւնը չկարենամ վայելել, մահուանս ժամուն ցոյց տուէք զինք ինձի յայտնապէս եւ այն գերագոյն ճգնաժամուն ինձի օգնական եղէք։

Ինչ որ ինձմէ կ՚ուզես, անսահման սէրդ ցիսուս, հնազանդութիւն ու սէր է. արդ երկնից առջեւ կ՚երդնում, որ հոգիս ընդ միշտ քու սիրոյդ անձնատուր պիտի բլլայ։ Ընդունէ, ով սիրոյ Աստուածը, բոլոր գոյարանքներս, կամքս, միտքս, յիշողութիւնս, բաղձանքներս, հառաչանքներս, հոգւոյս բոլոր դիտաւորութիւններն ու սրտիս ամէն շարժումները։ Ընդունէ, ով Աստուած իմ, կեանքիս բոլոր ժամերը, օրերն ու պատահարները։ Թող քու սէրդ իմ բոլոր գործերս վարէ, աշխատութիւններս կանոնաւորէ, հանգստութեանս վրայ հսկէ եւ դէս առաջնորդէ հոն, ուր դուն կ՚ուզես. թող քու սէրդ սիրտս սպառէ, թող տառապեցընէ կամ մխիթարէ զայն, թող խոնարհեցընէ կամ բարձրացընէ զայն, թող բոլոր անկատարութիւններս իւր հնոցին մէջ հալեցընէ եւ դէս յաբատեւ իւր կատարեալ հնազանդութեան մէջ պահէ։

Իմ սեպհական կամքէս ընդ միշտ կը հրաժարիմ եւ միայն քեզմով առաջնորդուիլ կ՚ուզեմ։ Իմ ուսուցիչս ու առաջնորդս եղիր, քու ուզածիդ պէս առաջնորդէ ինծի, քու ուզածիդ պէս վարէ զիս, զիս շրջապատող բոլոր մարդերուս ու բոլոր իրերուն մէջ զքեզ պիտի նկատեմ, Աստուած իմ՝ որ իմ առաջնորդս, Տէրս եւ Աստուածս ես. ամէն։

պ-շտ-ն է- ալ ողջ-նէր (էջ 27)։

ԱՂՔԱՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՔԱՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՏՐՏՄԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԻԹՆԵՆԱՑ ՂԵՐԱՆ ՎՐԱՑ ՑԻՍՈՒՍԻ ԱՂՕԹՔԸ

(Մատթ. ԻԶ։ — Ղուկ. ԻԲ։ — Յովհ. ԺՐ։)

ՊԱՏՐԱՍՏՈՂԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ

Ա՛նձն իմ, փրկչիդ չարչարանքներուն ցաւագին ովկիանոսը մտնելէ յառաջ, իւր շնորհքն ու սէրը խնդրէ, որ դէպ իւր առաւածային արեան արժանիքներուն մասնակից ընէ։

Փրկչիս ամենասուրբ սիրտը, մեղի համար այնչափ անհնարին տառապանքներուդ սիրոյն՝ մտացս ամփոփում ու սրտիս ղեկ տուր, որ մարդկային բնութեան այնքան սարսափ պատճառող չարչարանացդ պահուն, ձիթենեաց պարտէզին մէջ՝ երկրաւոր եւ երկնային ամէն մխիթարութիւններէ դուրկ, կրած դառնակսկիծ անձկութիւններուդ ընդարձակութիւնն ըմբռնել կարենամ։ Ականջներս բաց, որ քու ձայնդ լսեմ. աչքերս լուսաւորէ, որ քու աստուածային օրինակդ տեսնեմ. սիրտս կակղցնէ, որ ցաւերդ զգամ ու զգուշանամ այն ամէն բանէ, որ զանոնք կրնայ նորոգել։

Եւ դուն, ամենասուրբ Աստուածամայր, որ քու բնակարանիդ առանձնութեանը մէջ՝ այս անգութ գիշերուան երկար ժամերուն, ամենասիրելի որդւոյդ տրուած տանջանաց հոգւով ներկայ կը գտնուէիր, մայրական սրտիդ ցաւերուն դիս ալ մասնակից րլլէ, որպէս զի արհամարհեմ իմ անձս՝ որ քու բովանդակ տառապանքներուդ պատճառն է. ամէն։

Մտածական։

Մտածէ, անձն իմ, թէ ինչպէս աստուածածային Փրկիչն առաքեալներուն ոտքը լուալէ, անոնց ներկայութեան իւր մարմնոյն եւ արեան խորհուրդը հաստատելէ եւ սրտաշարժ եղանակաւ մը անոնցմէ հրաժեշտ առնելէ եռքը՝ ըստ սովորութեանը գեթսեմանի պարտէզը գնաց, որ իւր թշնամիներն աւելի դիւրութեամբ ինքը գտնել կարենան։ Հոն մտած ատեն իւր աշակերտներուն ըսաւ. Նստարուցէք ընդ ինձ, մինչեւ երթայց յաղօթս. — Արթուն կացէք եւ աղօթս արարէք, զի մի առնիցէք ի փորձութիւն։

Ցիսուս ինքզինքը կամաւորապէս Աստուծոյ իւր Հօր արդարութեանը մատնեց, եւ իւր դառն չարչարանքներն այնպիսի եղանակաւ մը կրեց, որ աստուածային հրամանը գործադրուի եւ մի եւ նոյն

ժամանակ վեզ իւր սիրովը վառէ. որովհետեւ իւր գործոց, կենաց ու մահուան նպատակն ու վախճանը միշտ մեր աչքն եղած է:

Ցիսուս յուզուելու ու տրտմելու սկսաւ: Եւ յիրաւի ոչ միայն իւր մարմինը, այլ բոլոր կարողութիւնները՝ իւր հոգին ալ զգնել ուզեց. իւր հոգւովն ու հոգւոյն մէջն էր, այսինքն իւր մարդկութեան պատուականագոյն մասին մէջ, որ իւր դառն չարչարանքները սկսիլ ուզեց:

Նոյնպէս իւր թշնամիներուն հանճարէն յառաջ՝ սուրբ մարդկութիւնն ալ կը զրկէ այն ամէն օգնութենէ՝ զոր աստուածութենէն կրնար ընդունիլ, եւ անոր առջեւ կը պարզէ բոլոր կրելիք տանջանքները, եւ այս կերպով պայն կամովին ամէնէն տաժանելի մահուան տագնապներուն կ'ենթարկէ:

Այս տեղն հոգւովը տեսաւ այն ամէն տանջանքներն ու տառապանքները՝ զորոնք մարմինը պիտի կրէր. ձաղկումը, փուշերը, գամերը, խաչը, լեղին, քացախը, եւ այն ամէն բան, որոնց իւր պաշտելի հոգին պիտի տեսար. Ցուդայի մատնութիւնը, աշակերտներուն փախուստը, Պ. Պետրոսի ուրացութիւնը, Հրէից քահանաներուն զրպարտութիւնը, դատաւորներուն անիրաւութիւնը, ատորին գինուորներուն նախատինքը, աստուածային անձին եղած թշնամանքը, վարդապետութեանն ու հրաշքներուն նկատմամբ արհամարհանքը, խաժամուժ ամբոխին հայհոյանքները, թշնամիներուն յաղթանակը, Հօրը կողմանէ

լքումը, եւ ամենասուրբ Կուսին բոլոր չարչարանացը միջոցին կրելիք ցաւերը:

Այս ամէնը կը տեսնէ եւ այս տեսնելուն վրայ՝ երկիւղ, տխրութիւն, տաղտուկ, դառնութիւն, վհատութիւն ու մահացու տրտմութիւն մըն է կը տիրէ վրան. եւ այս պատճառաւ է, որ աշակերտներուն կ'ըսէ. Տրտո՞մ է անդն իմ մինչեւ ի մահ:

Ո՛վ սիրելի Փրկչէս սիրտը, սիրտ ցաւոց ու տխրութեանց, վշտերու այս ովկիանոսին մէջ ինչպէս ընկղմած ես. ժամանակէն յառաջ այս ամէն մահուան տագնապները կանխաւ կրելու մի ստիպեց զքեզ...:

Չարչարանքներէդ յառաջ կրած հոգեկան տանջանքներդ՝ յիրաւի շատ աւելի տաժանելի էին, որոնք քու յոշոտուած սրտիդ բխեցուցին այն աղաչանքը՝ զոր վհատութեանդ միջոցին քու երկնաւոր Հօրդ ուղղեցիր. Հաւր իմ, եթէ հնար է, անցցէ բաժակս այս ինձնէ. բայց նաեւ անմիջապէս աւելցուցիր. բայց ոչ իմ կամք, այլ քոյդ լինի:

Տէ՛ս, անձն իմ, այս ցաւոց մարդը, որ աշակերտներուն քով կը դառնայ՝ անհնարին օգնութիւն ու մխիթարութիւն գտնելու յուսով: Ափսո՜ս, գանոնք ալ իւր տկարութեան պատճառաւ վհատած ու տխրած կը գտնէ. այն ատեն Հօրը կը դառնայ, բայց Հայրը միշտ անողոք է: Աշակերտներուն կ'երթայ ու կը տեսնէ, որ քնացած են. Պետրոսին դարձած կ'ըսէ. Այդպէս ոչ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ իս: Արթուն կացէք եւ աղօթս արարէք, զի մի՛ առնուցուք ի փորձութիւն. հոգին յօժար է, բայց

մարդին պէս։ Երկրորդ անգամ մըն ալ աստղամ կը հեռանայ եւ այս աղօթքը կ'ընէ. "Հայր իմ, եթէ հնար իցէ անցանել յինէն բաժակիս այսմիկ, ապա թէ ոչ՝ արբից զսա, եղիցին կամք քո"։ Այս աղօթքն երրորդ անգամ մըն ալ կ'ընէ եւ իր տխրութիւնն այնչափ կը սաստկանայ, որ իրապէս մահուան տագնապի կը փոխուի. որովհետեւ չարչարանաց ցաւերուն ի տես պարհուրած հոգւոյն խռնարհադոյն կարողութիւններուն, եւ նոյն հոգւոյն դանդաղ յօժարութեամբ բնդունող բարձրագոյն կարողութիւններուն միջեւ մղուած կռիւն այնքան սաստիկ կ'ըլլայ, որ Փրկիչն արիւն քրտնելու կը սկսի։

Խոլոր մարդկան պաշտպանն այսպէս թող տրուեցաւ, եւ վշտացեալներուն մխիթարիչն ինքն ալ դրկուեցաւ մխիթարութենէ, որպէս զի թագաւորական մարգարէին այս խօսքը կատարուի. Մեկը ինծի՞ եկաւ, որ տրտմութենս մտածէց ըլլայ եւ ոչ ու ինծի՞ եղաւ. սպասեցի, որ ինձը ցաւ ու ղխխիրբէ եւ ոչ ու ներկայացաւ։

Ո՛վ վշտացեալ Յիսուս, ուրեմն այսպէս իմ սիրոս շահելու համար բոլոր այս թշուառութիւններն ու տկարութիւնները վրադ կ'առնուս, եւ բոլոր տրտմութիւններուն մխիթարիչն ըլլալ կ'ուզես։ Այս տրտմական խորհուրդը՝ թող ինծի համար ամէնէն սքանչելի դասն ըլլայ։

Բ. Գեթսեմանի պարտէզին մահահանգոյն ճգնաժամի միջոցին Յիսուսի հոգին ճնշող տրտմութիւններէն՝ չորսն ամէնէն աւելի գլխաւորներն

են, ինչպէսոր իւր երանելի աղախնոյն՝ Պաթխութա Վարանիի ինք յայտնած է։ 1. Դատապարտութիւն այն անհամար հոգիներու բազմութեան՝ որոնք իւր գառն մահուան արդիւնքներէն օգուտ քաղել չէին ուզեր. "Գիտցիր աղջիկս, բսաւ նոյն երանելւոյն, զգացած այն ցաւս՝ երբ այնչափ անդամներուս խորհրդական մարմնէս բաժնուիլն եւ այնչափ հոգիներուն կորսուիլը կը տեսնեմ. եւ հոգին քանի անգամ որ մահացու մեղք կը գործէ՝ կը բաժնուի ինձմէ"։ — Աշխարհի մեղքերուն անսահման բազմութիւնն ուրեմն, իւր աստուածային մեծվայելչութեան դէմ գործուած թշնամանքի մեծութեամբը, յայտ յանդիման հոգւոյն առջեւ ներկայանալով, յաւելի եւս կը մեծնար այն արհամարհանքներով՝ որոնք իւր սիրոյն դէմ կը գործուէին։ Մանաւանդ ամէնէն աւելի կը տեսնէր թէ՝ որչափ քիչեր իւր չարչարանքներէն օգուտ պիտի քաղէին, եւ ուրիշ մխիթարութիւն չէր գտներ, բայց եթէ կատարելապէս հպատակիլ Աստուծոյ Հօր անփոփոխելի վճիռներուն, որ իւր չարչարութիւը կ'ուզէր նոյնիսկ անոնց համար, որոնք իւր չարչարանքներէն օգուտ պիտի չքաղէին։ 2. Ընտրեալներուն մեղքերը եւ անոնց կրած վշտերը։ "Նուազ չկրեցի, աւելցուց Փրկիչն" երանելւոյն Պաթխութային, ընտրեալներուս մեղքերէն եւ անոնց վայրկենական բաժանումէն իմ մարմնէս։ Աւելին կայ. անոնց կրած տանջանքները, վշտերը, փորձութիւնները, տառապանքներն ու ցաւերը, թէ այս աշխարհքիս վրայ եւ թէ մահուընէ ետքը քաւա-

բանի մէջ, այնպէս դպցի եւ կրեցի՝ իբրեւ թէ իրապէս մարմնոյս անդամներն եղած ըլլային»։ 3. Ամենասուրբ կուսին յաւէտ, զոր Ցիսուս անսահման սիրով մը կը սիրէր, ինչպէս նաեւ աշակերտներուն, առաքեալներուն, Յովհաննու եւ Մարիամ Մագդաղինացւոյն յաւերժ։ 4. Ապերախտութիւնն Եբրայեցի ժողովրդեան, զոր Աստուած իրեն համար ընտրած եւ բարիքներով ու հրաշքներով լեցուցած էր. իր առաքելոյն՝ Յուդայի ապերախտութիւնը, անոր՝ որուն ոտքերը լուացած, ողջագուրած եւ այնչափ քաղցրութեամբ հետը խօսած էր։ Վերջապէս բոլոր արարածներուն ապերախտութիւնը՝ որոնք Յուդայէն ալ աւելի չարակամ, իրենց ոչինչ շահերուն ու խայտառակ հաճոյքը համար զինք կը մատնեն։

Բաւէ, Տէր, որչափ մեծ բաժին ունեցայ ես ալ այս ապերախտներու թուին մէջ՝ քեզի այս մահացու արտմութիւնը պատճառելու համար. քու ամենամաքուր սրտիդ որչափ ցաւ չպատճառեցին՝ բոլոր մեղքերս, անկումներս, անհաւատարմութիւններս, վատութիւնս, պատուիրանազանցութիւններս։ Քեզի համար ունեցած ես ուրախութեան պատճառ պիտի չըլլամ արդեօք երբեք։ Ո՜րչափ տարբեր են այն պատճառները՝ որոնք ինձի արտմութիւն կ՝ատթեն, եւ անոնք՝ որ Գեթսեմանի պարտիզին մէջ դքեզ մահուան տագնապներուն մատնեցին։

Փրկչիս տառապեալ սիրտը, մահացու տխրութեամբդ, արեան քրտինքովդ քաւել ուզեցիր

անկրօններու եւ անաստուածներու յիմարական ապահովութիւնը եւ անմիտ հանդարտութիւնը մեղաւորներուն՝ որոնք իրենց մեղքերուն մէջ կը յարատեւեն առանց վախնալու թէ՝ օր մը յանկարծակիի պիտի բերէ զիրենք։ Քաւել ուզեցիր այս աշխարհիս ուրախութիւնները, հաճոյքները, ցանկութիւնները, որոնց ես ալ կը մատնուիմ՝ հեռանալով քեզմէ։ Քաւել ուզեցիր նոյնպէս սրտիս սուտ դարձերն եւ անոր կեղծաւոր դղջումները՝ երբ քեզ դառնալ կեղծելով միշտ հին մեղքերս կը կրկնեմ։ Մաքրել ուզեցիր դարձեալ այն սրտմութիւնները, վախերս, ձանձրոյթները ու դժկամակութիւնները՝ զորոնք հոգեւոր կեանքի մէջ կը զգամ, մխիթարել զիս փորձութիւններուս մէջ ոյժին եւ զօրութիւն տալ ինձի՝ անոնց համբերութեամբ, համակամութեամբ եւ ուրախութեամբ տանելու։

Վերջապէս զիս զօրացընել ուզեցիր՝ ինչպէս մարտիրոսները, որոնք մահուան կը դիմէին ուրախութեամբ ու խնդութեամբ, եւ քաջալերել, որ ապաշխարեմ՝ ինչպէս որ այնչափ հոյակապ ապաշխարողներ քու ներշնչելովդ դարձի եկան։ Ո՜րչափ ծարաւի է քու սէրդ, ով Ցիսուս իմ սիրտը, որչափ չնորհակալութիւն պարտական եմ քեզի այն ամէն անձկութիւններուդ ու ցաւերուդ համար, զորոնք ինձի համար կրեցիր։

Գ. Նմանապէս Փրկիչն այս ճգնաժամը կրեց ուզեց քեզի հասկըցնելու համար, անձն իմ, թէ ամենայն ինչ չէ կորսուած՝ երբ սուրբին կարողու-

թիւններս փախչին այն ամէնէն, որ տաժանելի է, ինչպէս ապաշխարութիւն, մահացուցում, նուաստացում եւ ընդդիմադարձութիւն։ Պարձեալ քեզի հաճկըցնելու համար թէ՝ ոչ ոք ժարմնոյն տկարութեան համեմատ պիտի դատուի, այլ մի միայն ըստ հնազանդութեան կամաց, որ միայն Աստուծոյ հաճելի է։

Ցիսուս, ստոյգ է, անհնարին տրտմութիւն ունեցաւ, բայց այն իւր ծառութեան համեմատական ըլլալով՝ դքեզ համոզել ուզեց թէ՝ Աստուած այս աշխարհիս խաչերն իր ուղածին պես կը բաշխէ, սակայն այնպէս՝ որ անոնք մեր ծառութենէն վեր չըլլան։ Եւ եթէ իւր երկու բնութիւններուն մէջ մղուած պայքարը քեզի ներկայացրնել ուզեց, քեզի հաճկըցնելու համար էր թէ՝ քրիստոնեայ մը ինչ գինք Աստուծոյ թշնամի նկատելու չէ՝ որովհետեւ իւր մարմինը հոգւոյն դէմ կ'ապրտամբի ու կեանքի վայելքները կը փնտռէ, այլ պարզապէս սորվեցրնելու եւ համոզելու համար, թէ մարմինը հոգւոյն չի կրնար ջնաջել՝ ցորչափ որ մարմինը Աստուծոյ կամաց եւ օրէնքներուն կատարելապէս կը հպատակի։

Երկինքէն հրեշտակ մ'իջաւ Ցիսուսը մխիթարելու համար. ասիկայ անոր համար չէր՝ որ Ցիսուսին մարդկային տկարութեանը դէմ դնելու համար պէտք եղած քաջութիւնը կը պակսէր, այլ տկարներուն հաճկըցնելու համար թէ՝ ամէն մխիթարութիւն ու ծառութիւն երկինքէն սպասելու է. որովհետեւ վշտի ու նեղութեանց ժամանակ Աստուած ոչ մէկը կը մոռնայ։ Ուր վիշտն է, հոն է նաեւ Աստուած։

Ցիսուս իւր Հօր կ'աղօթէ։ Ինչ գիտէր որ չարչարուելէ չէր կրնար ազատիլ, բայց քեզի, անձն իմ, այսու հետեւեալ ճշմարտութիւնը յայտնի ցոյց տալ եւ աչքիդ առջեւ պարզել ուզեց, թէ երկնային օգնականութիւնը, Աստուծոյ կողմանէ քեզի ղրկուած նեղութիւններէն ամէնատեն ազատելու վրայ չի կայանար, այլ առաւել եւս, միշտ միացած մնալով իրեն հետ իւր սիրոյն մէջ, անոնց հլու հպատակութեամբ եւ աստուածային խորհուրդներուն լի ու կատարեալ համակամութեամբ տանելու վրայ։

ՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ցիսուսի տագնապալի սրտին հատուցում ընելու համար։

Ո՛վ ամենաբաղցր եւ տառապեալ սիրտ փրկչիս, ընդունէ կ'աղաչեմ, այն դառնութեանցդ համար, որով վշտութեան ծովու մը ամենի ալիքներուն մատնուած երեք երկար ժամեր տագնապեցար, ընդունէ աղօթքի այս ժամս եւ օրս, զոր քուցաւագին տագնապիդ յիշատակին կը ձօնեմ։

Ընդունէ այս սուրբ պատարագն՝ որուն այժմ ներկայ պիտի գտնուիմ եւ հաղորդութիւնն՝ զոր մեղքերուս քեզի պատճառած ցաւերուն հատուց-

մանր համար պիտի ընդունիմ: Ընդունէ նաեւ իմ բոլոր յաւերս, վշտերս, կրած հակառակութիւններս՝ ոչ միայն այս օրուան, այլ բովանդակ կեանքիս մէջ:

Երկրպագելի սիրա, սիրտ խոցեալ եւ տառապեալ Փրկչիս, քու սէրդ որպիսի՛ ահաւոր տառապանքներու առաջնորդեց զքեզ. ո՛հ ՏԷր, սրտի դառնութեամբ պէտք է որ ըսեմ քեզի. "Զքեզ վշտացուցած բլլալուս համար յանհունս կը ցաւիմ. եւ առաջնակային՝ մինչեւ հիմայ սիրածէս շատ աւելի սիրել կ'ուզեմ զքեզ: Երբ ուրեմն պիտի ճանչնամ զքեզ՝ Աստուած իմ, երբ առանց յողդողդութեան պիտի հնազանդիմ քեզի. ըմ՛ղ քու կամքդ բլլայ եւ ոչ իմս: Ա՛ռ սիրտս, Ցիսուս իմ, եւ դիր զայն քու սրտիդ մէջ, որ ճանչնամ ու սիրեմ զքեզ: Վառէ զայն քու աստուածային հրովդ՝ ինչպէս քուկդ անով վառուած էր, որպէսզի բոլորովին քուկդ բլլամ այսօր, բոլոր կեանքիս մէջ եւ բնդ բնաւ յաւիտեանս. ամէն:

ՈՂՕԹՔ Ս. ԿՈՒՍԻՆ

Աստուծոյ կամացը համաձայնութիւն ընդունելու համար:

Ո՛վ Աստուծոյ օրհնեալ մայրը, ով անարատ Կոյս, քու սրտիդ խաչն սրչափ անգութ եղաւ՝ այն ցաւագին գիշերը, ուր Ցիսուս իւր աշակերտներէն թող տրուած Գեթսեմանի պարտիզին մէջ մահուան տագնապներուն մատնուեցաւ: Աչքերդ քուն չտեսան, եւ Հոգւով Ցիսուսին հետ միացած՝ անոր ծգնաժամուն երկար ժամերն արտասուաց ու հառաչանքներու մէջ անցուցիր: Ցաւագին Մայր, աստուածային Որդիդ չարչարանաց մատնուելէ յառաջ տեսած էիր դուն ատած, բայց աներկիւղ, որ եկած էր քեզի վերջին հրաժեշտը տալու եւ մայրական օրհնութիւնդ ընդունելու: Իտես սիրելի Որդւոյդ սիրտդ սայրասուր սրով խոցուեցաւ, ինչպէս որ Սիմէոն ծերունին կանխաւ գուշակած էր. եւ անոր նուաղեալ աչքերուն մէջ տեսար երկնաւոր Հօր կամքը, որ դանիկայ մահուան կը գատապարտէր, դանիկայ՝ իւր Որդին, քու Որդիդ, անոր արեան գնովն իմ հոգիս փրկելու համար, եւ ահա նոյն ժամանակ դուն ալ, Մայր, խաչուելու գատապարտուած տեսար քու մաքուր սիրտդ՝ Փողոցթա վերան վրայ խաչին ոտքը: Վշտաց ովկիանոս մը կուլ աուաւ այս խոցոտած սիրտը: Դառնաղէտ գիշեր, գիշե՛ր մը՝ զոր երբեք տեսած բլլայ մեր սիրտը՝ ինչպէս քուկդ, ով Մարիամ: Ո՛ր մարդկային էակ կարող է ըմբռնել այն աղօթքներն, զոր ընդ Աւազ ուրբաթու առաւօտեան երկինք ուղղեցիր: Ո՛վ Ցիսուս, Որդեակ իմ, Որդեակ իմ, կ'ըսէիր, ով յափշտակեց զքեզ ինձմէ, ով բաժնեց զքեզ սիրացեալ մօրմէդ, ինչո՞ւ ալ չեմ տեսներ զքեզ, ով աչքերուս լոյսը. ո՛հ, երանի՛ թէ քեզի հետ չարչարուէի ու քեզի հետ մեռնէի:

Ո՛վ մայրերու վշտացեալ Մայրը, քու ցաւերդ տեսնելով՝ սիրտս ինչպէս չի հալիր. եւ սակայն,

աստուածային կարգադրութեանդ առջեւ դուն գլուխդ կը խոնարհեցընես, եւ Աստուծոյ կամաց կատարեալ հպատակութեամբ բաժակը կը խմես մինչեւ ցմրուր: Բայց, ով Մարիամ, գարձեալ պիտի տեսնես Որդիդ, բայց խաչին վրայ գամուած վերջին շունչն աւանդելը:

Կ'ուզեմ ցաւակից ըլլալ քու ցաւերուդ, կ'ուզեմ ընկերանալ քեզի Դողդոջայի սուրբ լերան վրայ: Կրած դառն վշտերուդ եւ Աստուծոյ կամացը կատարեալ համակերպութեանդ համար՝ շնորհք բրէ, որ սիրտս քու սրտիդ նման եւ միշտ Աստուծոյ կամացը հպատակ ըլլայ. ամէն:

Հրահանգ:

Համակերպութիւն Աստուծոյ կամացը:

Խորհրդածութիւն:

Առաւօտուն արթննալուդ պէս՝ քու կամքդ Աստուծոյ ձեռքը յանձնէ եւ ինչ որ քեզի կը հանդիպի՝ նպաստաւոր թէ անյարմար, յաճախ օրուան ընթացքին մէջ ՆՀԱՐՔԵԱՆ հետեւեալ խօսքը կրկնէ. "Տէր, ըրէ ինծի ինչ որ քեզի հաճոյ է, որովհետեւ ծառադ պատրաստ է քեզի հնազանդելու": Այս սլացական աղօթքին գործածութիւնը ամէնէն զօրաւոր միջոցներէն մէկն է՝ ամէնէն բարձր կատարելութեան հասնելու:

Սրտագիտակ աղօթք:

Ով Մարիամ, հայելի համբերութեան, փորձութեանդ ժամանակ օգնականս եղիր:

ՕՐԻՆԱԿ

Հետեւեալ պատմութիւնը տպուած է Rosario e la nuova Pompei թերթին 1888 Մայիս ամսոյ թիւին մէջ, եւ զոր հրատարակուելու համար ղրկած էր Անտրէա Սբոնչիկլօ-Չէրա քահանան:

Մեր մէջէն տարիքով ամէնէն փոքրը, կը գրէր վերոյիշեալ եկեղեցականը, Չեզարիօ Քիաձիաթօ՝ 1886 Յունիսին, հինգ ամիս թոռի կտորներով արիւն թքնելէ ետքը, կողատապ բռնուեցաւ, որ արագ արագ թոքախտի վերջին աստիճանին տարաւ զինքը: Մարդկային բոլոր դարմաններն անօգուտ մնալով՝ աչքերնիս դէպի երկինք վերցուցինք: Սոյն ամսոյն 19ին գործի մը համար Հռոմէ գտնուած միջոցիս ընկերներուս մէկէն նամակ մ'առի, որուն մէջ վերջացընելով կ'ըսէր. "Մեր խեղճ Չեզարիօն տրտմած է, որ իւր թաղման ներկայ պիտի չկարենաք գտնուիլ":

Այս լուրն ինծի մեծ ցաւ պատճառեց, եւ յանկարծ միտքս եկաւ, որ Պոմպէի վաղեմ եւ Վարդարանի Տիրուհիէն խեղճ հիւանդիս առողջութիւնը խնդրեմ: Եւ իրօք ալ հետեւեալ երեկոյին Պոմպէի գացի, Ս. Կուսին խորանին վրայ

պատարագս մատուցի եւ արտասուօք իրմէ խնդրեցի, որ սիրելի ընկերիս կեանքը փրկէ։ Նոյն օրն իսկ, 21 Յունիս, ուղիղ բժիշկ խորհրդակցութիւն կատարած ու հիւանդին վիճակը բոլորովին անյոյս հրատարակած էին. ըստ իրենց քանի մ՚օր հազիւ կեանք ունէր։

Ամսոյն 23ին անոր քովէ հասնելով՝ ղինք մահամերձ գտայ. 25ին մտածելով թէ այլ եւս ղինք պիտի չտեսնեմ, անոր բսի. "Սիրելի Չէզարիօ, վաղն ըստ սովորութեան Պոմպէի Կուսին տաճարին շաբաթներուն ջերմեռանդութիւնը պիտի սկսինք։ Քու առողջութեանդ համար պիտի աղօթենք. բայց եթէ Աստուած դքեզ իրեն կանչել ուզէ, քու հոգւոյդ փրկութեանդ համար պիտի աղօթենք„։

Հոգեվարքն, որ օրերէ ի վեր չէր խօսեր, նշանով մեզի հասկցուց թէ շնորհակալ կ՚ըլլար։

Հետեւեալ օրը, շաբաթ 26, կը մտածէի թէ անոր տունը երթալով՝ ղինք մեռած պիտի գտնեմ։ Բայց սրչափ մեծ եղաւ զարմանքս տեսնելով որ կէս ժամէ ի վեր լաւագոյն էր եւ բաւական հանգրստացած։ Անմիջապէս դուրս ելայ եւ եկեղեցի դացի Վարդարանի թագուհւոյն շնորհակալ ըլլալու։ Ճամբան բժիշկին հանդիպելով ուրախութեամբ աւետեցի, թէ Տ. Չեզարիօն լաւագոյն գտած էի, եւ թէ հանդարտութեամբ կը քնանար։ Անհաւատալի է, ըսաւ, հիմայ այս միջոցիս մեռած պիտի ըլլայ։

Տխրած ու չփոթած իսկոյն ետ դարձայ, բայց

չափազանց մխիթարուեցայ տեսնելով՝ որ մեր հիւանդն ոչ միայն կ՚ապրէր տակաւին, այլ մինչեւ իսկ գրեթէ առողջացած էր։ Այնուհետեւ ապաքինումը շատ շուտ կատարուեցաւ, այնպէսոր Հոկտեմբերի առաջին կիրակին Վարդարանի Տիկնոջ տօնին արարողութեանց ներկայ գտնուեցաւ առանց ամենեւին յոգնութիւն զգալու։

Այսօր, ի զարմացումն ղինք դարմանող բժիշկներուն, բոլորովին քաջառողջ է, եւ այս յանկարծական բժշկութիւնը տեղւոյն բոլոր ժողովրդեան կողմանէ յայտնի հրաշք մը նկատուած է։

Ա Գ Օ Թ Ս

Վերնադրող հարիւրամեայ հայորդոյիհանձն յառաջ։

Ամենասիրելի Փրկիչ, բնաւ չգարշեցար քու սուրբ ու ճշմարտութեամբ լի շրթունքդ՝ մատնիչ Յուդայի ոտախօս շրթանցը մօտեցընելու. մինչեւ իսկ ղինք քաղցր անուամբ բարեկամ կը կոչես. Բարեկա՛մ, կ՚ըսես, ըղի կ՚ո՛ւղես. եւ նոյն իսկ համբոյրով մը դժբախտին սիրտը գրաւել կ՚ուզես։

Ափսո՛ս, իմ հոգիս աւելի մատնիչ է քան թէ Յուդայինը. որովհետեւ քանի՛ անգամներ դքեզ, Աստուած իմ, սուրբ հաղորդութեան մէջ ընդունած եւ երդուընցած իսկ եմ քեզի հաւատարիմ մնալ, եւ սակայն քիչ ետքը մատնութիւններովս անհաւատարիմ գտնուած եմ սուրբ սրտիդ։ Բայց

քու Համբերութիւնդ իմ վստահութիւնս կ'ա-
ւելցընէ։

Ցուդայէն ղղման խօսք մը միայն կը ապա-
սէիր, որ զինք պիտի փրկէր. այս խօսքը Ե՛ս, Ե՛ս
պիտի ըսեմ քեզի եւ ղայն պիտի կրկնեմ քեզի
հաղար անգամ. Ներէ՛ ինծի, Ցիսուս իմ, ներէ՛
ինծի. դքեզ վստացուցած ըլլալուս Համար բոլոր
Հոգւովս կը ղղամ։

Լո՛ւ, անձն իմ, Ցիսուսի Ցուդային ուղղած
խօսքը. Բարեկա՛մ, ի՞նչ ընելո՛ւ եկար այս տե՛ղ։ Ո՛հ,
Տէր, եկայ քու աստուածային սիրտդ մխիթարե-
լու, զոր մեղքերովս դառնացուցած էի։ Ի՞նչպէս
ես ինքն իրմէս չեմ ամչնար, տեսնելով իմ այն-
չափ յանդգնութիւններս, որոնք քեզի արիւն արցունք
թափել տուին, ի՞նչպէս չբաղձամ որ երկիրս բաց-
ուի եւ զիս կուլ տայ։ Բարե՛, եթէ քեզի այնչափ
դառնութեանց պատճառ պիտի ըլլայի՝ ինչու ծնայ։
Գոնէ այսուհետեւ քաւել կ'ուզեմ ապաշխարու-
թեամբ այն ամէն յանցապարտ Հաճոյքներս, որոնց
ծանրութիւնը կը ճանչնամ եւ որոնք չարչարա-
նացդ պատճառ եղած են։

Անսահման ողորմութիւն, քաղցրագութ Ցի-
սուս, ճգնաժամուդ միջոցին զգացած դժնդակ
տխրութեանդ Համար, տե՛ւր որ դքեզ վստացընե-
լէս եաքը՝ քեզի Համար վիշտ կրելով գործած
չարեացս դարմանն տանիմ։

Հրեշտակդ երկնից, զո՛ւն որ տագնապեալ
Ցիսուսը մխիթարելու Համար Գեթսեմանի պար-
տէզն եկար, օգնէ՛ ինծի, որ հիմայ սեղանդ խոր-

հրդեան մէջ գտնուող Ցիսուսը սիրեմ. պահա-
պան հրեշտակս ու սիրելի պաշտպանս, եւ դո՛ւք
երանելի Հոգիներ՝ որ Աստուծոյ գահը կը շրջա-
պատէք, Միքայէլ, Գաբրիէլ, Ռափայէլ, Ուրիէլ
հրեշտակ աղօթից, հրեշտակ պատարագի, Հուր
աստուածային սիրոյ, քովս կեցէ՛ք եւ օգնեցէ՛ք
ինծի սիրոյ այն պատարագին՝ զոր այժմ իսկ սուրբ
Հաղորդութեան մէջ պիտի կատարեմ։

Կոյս Մարիամ, որ իմ մեղքերովս դժնդակ
սրով մը խոցուեցար, վառէ՛ զիս քու սիրովդ եւ
քու ցաւերովդ։

Ցիսուսի տագնապեալ սիրտը, քեզի կը նուի-
րեմ ամենասուրբ Սօրդ սիրող ու տխրագին սիրտը,
որպէսզի այս առաւօտ իմ եւ բոլոր մարդկան մեղ-
քերուն Հատուցմանը Համար դքեզ արժանաւո-
րապէս ընդունելու շնորհք տաս ինծի։ Քու սի-
րոյդ կայծը տո՛ւր ինծի, որ ինչպէս որ պէտք է,
այնպէս ճանչնալ կարենամ դքեզ, ատեմ ինչ
դինքս եւ շատ աւելի արժանաւորութեամբ ընդու-
նիմ դքեզ։

Ելէ՛ք երթա՛նք, ըսաւ Ցիսուս, իւր աշակերա-
ներուն՝ Գեթսեմանի պարտիզին մէջ իւր թշնամի-
ներուն ներկայանալով։ Դուն ալ Ե՛լ, անձն իմ,
ահա՛ Ցիսուսդ քու դիմացդ կ'ելլէ, անոր թեւե-
րուն մէջ նետէ՛ ինք դինքդ եւ մխիթարութիւն
պիտի գտնես Հոն։

Պետք է ընդհնէն ընդունելը (տե՛ս
էջ 24)։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Տուր հաղորդութիւնէն առը:

Քու սէրդ սրչափ անսահման է ինծի համար, Յիսուս, եղբայրս, բարեկամս ու Հոգւոյս փեսան: Յուդային աւելի անհաւատարիմ՝ շատ անգամներ մատնեցի զքեզ, եւ սակայն դուն, ոչ միայն իմ ոտքերս լուացիր եւ խաղաղութեան համբոյրը տուիր ինծի, այլ նաեւ ուզեցիր ինք զինքդ ալ տալ ինծի իբրեւ կերակուր, ուզեցիր ինծի հետ միանալ եւ զիս քեզի փոխակերպել, զիս՝ որ տգեղ եւ անարժան արարած մըն եմ, եւ դուն՝ որ անսահման մեծ եւ անչափս բարի Աստուած մըն ես:

Ո՞վ եմ ես, որ այսչափ բարիքներու կ'արժանանամ. դուն իմ փրկութեանս սկսար օրհնել Հոգւոյդ ամենազօրդակ տագնապովը, եւ ես ալ, իմ եւ բոլոր մարդկան քեզի հասցուցած նախատանաց ի հատուցումն՝ առանձինն կերպով քեզի կը նուիրեմ իմ Հոգիս. կարգադրէ ու վարուէ ինծի հետ, Յիսուս, ինչպէս որ քեզի հաճոյ է, առանց վերապահութեան ինք զինքս քեզի կը յանձնեմ:

Քեզի կը նուիրեմ կամքս. բրէ զայն քու կամքիդ նման: Քեզի կը նուիրեմ երեւակայութիւնս. առաջնորդէ անոր ու պաշտպանէ զայն անսուրբ խաւարէն՝ որով բանսարկուն շրջապատել կ'ուզէ: Քեզի կը մատուցանեմ յիշողութիւնս, որ միայն քեզմով պարապի եւ իմացականութիւնս, որ միայն քեզմով լեցուի: Բայց, ով Աստուածիմ, դիտես որ ես խեղճ ու տկար արարած մըն եմ,

դուն պիտի փոխես զիս: Եթէ դուն իմ սէրս չբորբոքես՝ պէտք եղածին պէս պիտի չկարենամ սիրել զքեզ, եւ ոչ քեզի գալ՝ եթէ դուն չձգես զիս առ քեզ, եւ ոչ իսկ կանգուն մնալ՝ եթէ դուն չկանգնես զիս. որովհետեւ քեզմէ պէտք է որ գայ ամենայն ինչ:

Ա՛ռ զիս ուրեմն, ստացիր զիս, որ քեզի վերաբերելով՝ ես այլ եւս իմն չըլլամ: Ինք զինքս քու սիրոյդ կը յանձնեմ. վարէ զիս, կապէ զիս, փոփոխէ զիս, եւ ըրէ այնպէս, ինչպէս որ կը հաճիս: Բայց մի թողուր որ այլ եւս բաժնուիմ քեզմէ: Կորուստ, հակառակութիւն, փորձութիւն եւ ինչ որ կու գան վրաս, այսուհետեւ քու աստուածային ձեռքովդ պիտի ըլլան ինծի համար շնորհաց աղբիւրներ, զորոնք կը սահմանես ինծի համար՝ զիս յաւիտենական կենաց առաջնորդելու: Սուրբ սիրտ Փրկչիս, Հոգւոյս Հայրը, ողորմէ ինծի, Հոգւոյս՝ որ ապստամբ է, տկար, անհաստատ եւ անձիս երջանկութեանը թշնամի:

Ո՛վ Մարիամ, միացուր սիրտս Յիսուսիդ սրտին, փոխէ իմ սիրտս քու սրտիդ՝ որ այնպէս քաղցր, այնպէս խոնարհ, այնպէս համբերող, այնպէս մաքուր եւ աստուածային կամաց այնչափ հպատակ է:

Դրախտի հրեշտակներ, երանելի Հոգիներու երկնային դասեր, ընդունեցէք ինծի համար սէր եւ շնորհք, զորոնք աստուածային Գառնն իւր արեամբը մեզի համար ստացած է, որպէս զի օր մը յաւիտենական կենաց քաղցրութիւնները ձեզի հետ վայելելու արժանի ըլլամ. ամէն:

Հմմ. ը-ե պաշտօնն ու աղօթքները (էջ 27):

ԵՕՔՆԵՔԱՔՔ ՁԱՔԱՔ

—

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՐՏՄԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՉԱՂԿՈՒՄԸ

(Մտթ. ԺԸ: — Մարկ. ԺՆ: – Ղուկ. ԻԸ:)

—

Մտածական:

Ա. Յիսուս իր գործունէութեան սկիզբը:

Հոգւովդ ընթացիր, ով անձն իմ, յաւերժական ճամբէն, զոր սիրեցեալ Փրկիչդ չարչարանացը երկար ու տաժանելի ժամերու միջոցին ըրաւ:

Գրեթէ կը տեսնես դիշերը այն միջոցին, որ շղթաներով կապուած, բարբարոս ամբոխի հարուածներով կապուած, բարբարոս ամբոխի հարուածներով ծեծուելէն ետքը տապալած Աստուած-մարդը կեդրոնի հոսանքին մէջ ինկաւ, եւ այսպէս կատարուեցաւ Դաւիթ մարգարէին խօսքը. Ջուրը ծանապարհն ոչ ըմբռնէ:

Աննային տունը ապտակուելէ ետքը՝ Յիսուս տարուեցաւ Կայիափային քով, ուր ծաղրուեցաւ,

հայհոյիչ է ըսուեցաւ ու մահուան դատապարտուեցաւ: Ցետոյ տեղ մը բանտարկուելով՝ մինչեւ արշալոյս ատորին զինուորներուն ծաղրածութեանց ու թշնամանքներուն առարկայ եղաւ:

Վերջապէս կը լուսննայ. իր մահուան եւ մեր փրկութեան օրն է: Երուսաղէմի ճամբաներուն մէջ քաշքշուելով՝ դարձեալ Պիղատոսի ու Հերովդէսի առջեւ կը բերուի, առեւան... պատրանք արդարութեան: Վերջնոյն ապարանքին մէջ յիմարի տեղ դրուելով՝ յիմարներու յատուկ ճերմակ զգեստ մը կը հագցնեն ու վատ խուժանին ծաղր ու ծանականացը կ'ենթարկեն:

Զարմացիր, անձն իմ, Յիսուսիդ վրայ, որ միշտ խոնարհ է ու համբերող: Թոյլ կու տայ, որ գառնուկի մը պէս անհաւատարիմ մարդկանէ սադոյէլական մոլեգնութեամբ զոհուելու տարուի: Ա՛նչափ աղմուկի, թշնամանաց ու զրպարտութեանց մէջ լուռ կը կենայ: — Յիսուս կը լռէ, քեզի ցոյցընելու համար թէ՝ զրպարտուելու ու նախատուելու առենդ, անձն իմ, ինք զինքդ Աստուծոյ յանձնելու ես եւ իր սիրոյն համար լռութենէ զատ ուրիշ արդարութիւն չունենալու չես. Իբրեւ ոչխար ի սպանդ վարեցաւ, իբրեւ որոյ ոչ լսէ կոտրէ առնուլ կայ. այնպէս ոչ բանայ զբերան իւր:

Այսպէս, այս աստուածային օրինակին հետեւելով է, որ սրտիդ խաղաղութիւնը պիտի գտնես՝ միաքդ բերելով Եսայեայ հետ Փրկչին նուաստացումը: Ա՛ խոնարհութեան նորա զօրաւոր նորա ըլյա:

Ցիսուսի այս լուսութիւնն՝ որչափ խաղաղ սրտով սուրբեր, մենակեացներ ու մարդիկ յառաջ բերաւ...: Գթութի՜ւն, Ցիսուս, գթա՛ վրաս: Մեղքերով ծանրաբեռնուած եմ, եւ դուն, դուն սրբութիւնն իսկ ես. դուն քու թշնամիներդ միչեւ ի մահ կը սիրես, իսկ ես ատելութիւն ու վրէժ կը տնուցանեմ անոնց համար՝ որոնք նոյն իսկ ամենաթեթեւ կերպով մ՝իսկ անիրաւած են ինծի. դուն թոյլ կուտաս հրեաներուն, որ գքեզ դատեն, եւ ես չեմ ուզեր մէկ մը դատուիլ. ո՜հ, երբ արդեօք պիտի փոխուի սիրտս: Կը խոստովանիմ, Աստուած իմ, Փրկիչ իմ, Տէր իմ. կը խոստովանիմ քեզի ապերախտութիւնս, հպարտութիւնս, մեծամտութիւնս, եւ քու շնորհքովդ կը բաղձամ քու համակամութեանդ նմանելու եւ հանդիպած բոլոր նեղութեանց եւ անիրաւութեանց լուութեամբ տանելու: Կը ներեմ սրտանց այն ամենուն՝ որոնք դիս վշտացուցած են եւ այն ամենուն՝ որոնք դիս ապագային պիտի վշտացընեն: Մինչեւ իսկ դանոնք ազատ կը կացուցանեմ ինծի վերադարձնելու այն պատիւն ու համբաւը, զորոնք իրենց զրպարտութիւններովն ինծմէ յափշտակած էին, վասն զի այսուհետեւ ուրիշ պատիւ չեմ ուզեր, բայց եթէ քեզի ծառայել ու գքեզ սիրել. ջնջէ վրայէս դառնութեան ու վրէժխնդրութեան ամէն զգացում. ընդարձակէ սիրտս քու սիրովդ, որպէս զի սիրեմ գքեզ առանց վերապահութեան, եւ ի քեզ սիրեմ այն ամէնքը՝ որոնք կը հալածեն դիս, որպէս զի յանուն Ցիսուսի Քրիստոսի՝

հալածանաց ու նախատանաց համբերելու արժանի ըլլամ:

Բ. Բանտէն հանուելով Ցիսուս՝ Երուսաղէմի փողոցներէն նախատինքներով քաշքշուեցաւ ու տարուեցաւ, եւ այս՝ որպէսզի ժողովրդեան աչքին աւելի անարգ եւ աւելի արհամարհելի ցուցուի: Ժողովուրդն, որ ատուգիւ միայն արտաքին երեւոյթներէն կը դատէ, զինք չիմար, մոլորեցուցիչ ու չարագործ անուանեց: Իւր դահիճներուն ձեռքը տրուեցաւ, որոնք զինք Պիղատոսին տարին: Հազար տեսակ նախատինք կը լսէր, իւր շուրջը հայհոյանքէ եւ անէծքէ զատ բան չէր լսեր, չուանններով կը քարշուի, նիզակներու երկաթով կը հրուի, կը բռնադատուի քալելու՝ առանց ժամանակ տալու, որ հանգչի, անիկա՝ որ յոգնութենէ պարտասած եւ ամբողջ գիշերուան մը ցաւերու տանջանքներէն ընկճած է: Իրրեւ ամէնէն անարգ մարդ հարուածներու տակ կ՝ըլլայ է: Այս վիճակի մէջ է, որ տեսաւ զինք թագաւորական մարդարէն ու գոչեց. Այլ է՝ որդն է՛, է՛ ոչ է՛ մարդ, նախատինք՝ մարդկան է՝ արհամարհանք՝ ժողովրդոց:

Այս կերպով է, որ Գեթսեմանիէն մինչեւ Գողգոթայի ղոհը, առնուազն տանուներկու ժամուան մէջ, աստուածային վարդապետին ընել տրուեցաւ այս դժնդակ ճանապարհներէն վեցը, որ միջոցին անհիկայ ամէնէն անայլայլելի համբերութիւնը, ամէնէն խորին խոնարհութիւնը, ամէնէն անհատատալի ապաշնարհութիւնն եւ ամէնէն սաստիկ սէրը ցուցընելէ չդադրեցաւ:

Արթնցիր, անձն իմ, այն քնէածութենէն ու թմբրութենէն՝ որոնց մէջ ընկղմած ես, տես՝ սուրբ կանայք Երուսաղէմի փողոցներէն կը վազեն, դանդնոնք իրենց արցունքներովը թանալով, եւ օդն իրենց հառաչանքներովն ու հեծութիւններովը լեցընելով։

Անոնց մէջ ճանչցիր արարածներուն ամէնէն դեղեցիկը, մայրերուն ամէնէն վշտացեալը, Մարիամ, Յիսուսին մայրը, քու մայրդ, որ իր ամենասիրելի զաւակին երեսը կ'երթայ եւ կը հարցնէ թէ որդեակը ինչ ունի։

Քաղցրագոյն Մայր, աղօթքով երկար ժամեր անցընելէ ետքը, տեսնելով թէ Որդիդ թշնամի եացը ձեռքնէ, արդեօք սրչափ ցաւ եւ սրչափ վիշտ չզգացիր։ Ո՞վ պիտի կարենայ նկարագրել ուննեցած անձկութիւններդ՝ երբ Յովհաննէս քովդ գալով Յիսուսի չարչարանքներուն ու մահուան դատապարտութեան պատմութիւնն ըրաւ։ Սիրտդ խոցուեցաւ ցաւով, բայց միշտ Աստուծոյ կամացը հպատակ՝ միւս կանանց պէս յուսահատութեան մէջ չինկար, եւ թէպէտ անպատմելի անձկութեանց մէջ՝ կատարեալ համակերպութիւն ցոյց տուիր։ Ահա՛ կ'աղերսէն Տէրն, եղեալ ինչ ըստ քում։

Արեւը տակաւին չծագած՝ բնակարանդ թողլով Յիսուսին կը հետեւիս եւ միշտ խոչին ոտքն անոր կ'ընկերանաս։ Բայց, ահա՛ Պիղատոսի ապարանքը տանող ճամբան գառնալով՝ ահա՛ ծովածաւալ խառնիճաղանճ մը, որ մեծ ջրերու պէս աղմկելով կը գահավիժի եւ իւր մարդկային ալիքներուն մէջ կ'առնու կը տանի մարդ մը՝ շղթայուած, ձեռքերը կռնակին եռեւ կապուած, մազերը ծուէն ծուէն, եւ արեամբ, հարուածներով ու թքով այնքան այլակերպուած, որ այլ եւս անճանաչելի էր։ Բայց իլրումն դժբախտութեան մայրական սրտիդ, ո՛ Մարիամ, կը ճանչնաս զինքը. այո՛, քու Որդեդ է անիկայ. քու անմեղ Որդիդ եւ Որդին Ամենակալն. Աստուած նոյն ինքն։ Հո՛ն է, ժողովրդեան մրուրէն կազմուած ամբոխի մը մէջ. թշնամանքներու ու ծաղրածութեան տակ ընկճուած, յիմարներու յատուկ զգեստ մը վրան առած եւ իւր թշնամիներուն կամքին մատնուած, որոնք չարակամութեամբ կը յաղթանակեն անոր վրայ։ Բոլոր այս յեղափոխութեան նմանող աղմուկին մէջ, Յիսուս՝ միշտ հեզ ու խաղաղ, կ'ընդունի բոլոր նախատինքները, բոլոր արհամարհանքներն ու բոլոր հարուածները, առանց ամենաւին խօսք մը եւ ոչ իսկ ամենափոքր տրտունջ մը արտասանելու։

Սակայն, երկնային Գառնը, այս տանջանքներուն մէջ իւր ամենասիրելի Մայրը տեսնել կ'ուզէ. որովհետեւ, երբ մեկն ինք զինքը սիրոյ անձկութեանց մէջ խորասուզուած կը տեսնէ՝ իւրայնոց բացակայութիւնն աւելի սաստիկ կը զգայ, եւ անոնց ներկայութեան կը ցանկայ աւելի եւս բուռն փափաքով՝ թէեւ այն ըստ ինքեան մեղի եւ ամենուն համար աւելի մեծ ցաւերու առիթ կը դառնայ։

Բայց դուն, օրհնեալ Կոյս, եւ ոչ իսկ կրցար մերձենալ քու աստուածային Որդւոյդ, այս մխիթարութիւնը քեզի զլացուեցաւ։ Թայլ տուր, որ

քեզի ընկերանամ եւ զքեզ մխիթարեմ՝ մինչեւ որ զինք տեսնել եւ իրմով մխիթարուիլ կարենաս։

Գ. Ջէյմս։ — Մտածէ, անձն իմ, Պիղատոս ճանչնալով Հանդերձ Ցիսուսի անմեղութիւնը՝ Հրեայ ժողովրդեան անգթութիւնը յագեցընելու համար գանակոծուելու կը դատապարտէ զինք՝ յուսալով թէ ասով զանիկայ մահուընէ կ'ազատէ։ Ի՜նչ արդարութիւն, Աստուած իմ, դատապարտել անմեղ մը պարզապէս իւր թշնամիներուն ատելութեանը իրաւունք տալու համար...։

Ցիսուս դատաւորի առեանը կը հանուի, զգեաններէն կը մերկացուի՝ առանց ամենեւին ընդդիմութեան ու փոքրիկ տրտունջ մ'իսկ ընելու։ Իւր Հօր կը մատուցանէ լիսիրով անմեղ մարմինը՝ որ քիչ առեն պատառ պատառ պիտի ըլլար եւ արիւնը՝ զոր մեր փրկութեանը համար չատոնց թափել կ'ուզէր։ Ցետոյ կը կապուի սեան մը, եւ առանց միտ դրուելու այն հրէական օրինաց՝ ըստ որում քառասունէն աւելի հարուածը կ'արգիլուէր, դինուորներն իրենց արիւնարբու բնազդը յագեցընելու համար, Ցիսուսին կը մերձեցընեն Հռովմէական օրէնքը, որուն համեմատ ըստ քմայ ձաղկումը թոյլ տրուած էր։

Հինգ հարիւր զինուորներէ բաղկացած Լէգէոնի ամբողջական գունդ մը, երկաթեայ շղթանակի մը պէս կը շրջապատէ զՑիսուս եւ երկու դահիճներ, առանց դադրելու փոխն ի փոխ, գաւազանի, խարազանի եւ երկաթածայր արջառաջլի հարուածներով կը ձաղկեն զինքը։

Տէս, ո՛վ անձն իմ, քու ամենաքաղցր Ցիսուսդ, որ իբր թէ իրեն վերագրուած բոլոր յանցանքներուն պարտապան ըլլար, սեան մը կը կապուի, զոր մեր սիրոյն համար խանդաղատանօք կը գրկէ։ Ո՞վ կրնայ բացատրել անոր զգացած ցաւն եւ ամօթը, դահիճներու հարուածներուն տակ իւր կուսական մարմինը պատառ յօշոտած է եւ արիւնալից ակօսներով ծածկուած. խարազանի եւ արջառաջլի հարուածները մի ամբողջ կտորներ կը փրցընեն, եւ արդէն բացուած վէրքերուն վրայ հարուածները կրկնուելով՝ արեան հեղեղներ կը ցայտեցընեն։

Ի՜նչ զարհուրելի տեսարան...։ Ի՜նչպէս կարելի է առանց սարսռալու նկարագրել զայն...։ Իւր մարմինն՝ որ համակ վէրք է, կարծես աւելի մարթազերծ եղած է, քան թէ գանակոծուած, եւ բոլոր այս տանջանքներու միջոցին՝ անմեղ զոհի շրթունքներէն գանգատանաց խօսք մ'իսկ չ'ելլեր։

Ա՛յս այնքան դժնդակ՝ որչափ խոնարհեցուցիչ տանջանքներուն տանիլ ուզեցիր, Ցիսուս իմ, մեր սիրոյն եւ մեր զգայական հաճոյքները քաւելու համար։ Քու չարչարանքներուդ պատճառն ըլլալէս եառքը, Աստուած իմ, ի՜նչպէս կարելի է, որ ապագային զքեզ դարձեալ վշտացընեմ։ Մարգարէները զայս արդէն գուշակած էին. Մեղաւորը ներբը ըսած էր Դաւիթ, ինձի դէմ գործեցին, եւ զիս երկար ոո խոր վէրքով ծածկեցին։ — Աստուած, բսաւ Ցովբ, զիս մերկացոց յերկրէ մարդկէց, եւ մարմնոյն ոչ ինչ մնաւ խնայեաց։ Եւ Եսայի. Ոտքերէն

ինչ-ըե- ֆլո-ւիը՝ ան-ր վր-յ ոչ պեղ չէ ծածած. մա-
նա-ան-ր ըե ան-ր մ-ծ-ն-յն վր-յ ոչ-ն-մ-ն-ն-ն վէր+
ա- խոցո-ած+ ինչ-յն կը պեան-ւ-ին, որ-ն+ ոչ կոպո-ած
է- ոչ ալ յեր-ով օծո-ած են. եւ աւելի անդին կը
յաւելու. Այո՛ղ-ս վշո-եցան ան-ր ճե- ձեր պեղ+ե-
ցո-ն համար:

Ա՛յո, Տէր, ասիկայ շատ ճիշդ է. մեր մեղայ
համար է, որ այս ամէն տանջանքները կրեցիր. զա-
նոնք մեղմացընելու եւ իմ մեղքերս քաւելու հա-
մար. ինչ ընելու եմ ես:

Ահա, անձն իմ, ապաշխարութեան օրինակը,
այս կերպով է, որ բոլոր սուրբերն իրենց մարմինը
հոգւոյն հպատակեցընել սորվեցան. ինչու որ մեր
մահկանացու կենաց միջոցին՝ մարմինէն աւելի մեծ
թշնամի չունինք: Մարմինը իր զգայարանքներով,
միշտ անսանձ է եւ երկրաւոր յօժարութեանց ձետ,
եւ այս՝ այնպիսի բուռն եղանակաւ մը, որ հոգւոյն
դէմ բոլոր միւս թշնամիներէն շատ աւելի մեծ
պատերազմ ինք կը մղէ: Եւ ահա այս պատճառաւ
է, որ քրիստոնեայք մեծամեծ մահացուցումներ
յանձն կ'առնուն, քուրձ կը զգենուն եւ իրենք
զիրենք կը ձգկեն՝ իրենց մարմինը մահացընելու
եւ այն ամէնէն, որ սրտի մաքրութեան արատ կը
բերէ, խուսափելու համար.

Որովհետեւ մահացուցմամբ է, որ փորձու-
թեանց եւ անկումներու առջեւր կ'առնուի: Պօղոս
առաքեալ կ'ըսէ. "Մարմինս կը պատժեմ՝ զայն
ծառայութեան մէջ պահելու համար": Եւ ստու-
գիւ, եթէ Դաւթի բոլոր սրբութիւնն ու Սողո-

մոնի բոլոր իմաստութիւնը կարող չեղան զիրենք
անկումէն ազատելու, ինչ պիտի ըլլայ վճռական
անոնց՝ որոնք միայն իրենց չար միտումները
դոհացընելու եռեւէ կ'ըլլան: Մարմնոյ զայրույ-
քին դէմ թումբ կանդնելու համար է, որ Փրկիչն
ձաղկման պատիժը կրել ուզեց:

Ա Գ Օ Թ Ք

Ձաղկեալ Յիսուսին:

Աստուած իմ, հոգւոյս աչքն ու կեանքը, ահա
քու առջեւդ եմ, եւ այն աստիճան մեծ է ցաւս,
որ խօսք չեմ գտներ զայն բացատրել կարենալու
համար. սակայն քու նուիրական ոտքերուդ առջեւ
կը խոնարհիմ, քու արեամբդ թրջած հողը կը
համբուրեմ ու կ'ողբամ մեղքերս՝ որոնք բոլոր
քու ցաւերուդ պատճառ եղան. կը խոստովանիմ
մեղքերս եւ քեզմէ ողորմութիւն կը հայցեմ:

Ձաղկեալ Յիսուսիս անգին արիւնը, կ'երկըր-
պագեմ քեզի: Ամէն եւս չեմ բաժնուիր քեզմէ,
Աստուած իմ, այլ կը ձեամ քու ոտքերուդ առ-
ջեւ մինչեւ որ լուսաւ ու մաքրես զիս աստուածային
արեամբդ՝ որ միայն կարող է բուժել հոգւոյս վէր-
քերը. ամէն:

Հրահանգ:

Ապաշխարութիւն:

Խորհրդածութիւն։

Մեղաց գործիք ու Յիսուսի ցաւերուն պատճառ եղող զգայարանքներդ մեռցուր՝ զրկելով զքեզ այն ամէնէն՝ որ քեզի հաճոյ են, հրաժարելով սեղանին այն կերակուրներուն մկկէն, որմէ շատ կ՚ախորժիս, սովորականէն քիչ մ՚աւելի կանուխ ելլելով անկողնէն ու ժամ մը լռութիւն պահելով։

Զրկէ՛ ինք զինքդ թոյլ տրուած զբօսանքէ մը, ի մասնաւորի համեստեղի՛ մանաւանդ աչքերուդ նկատմամբ։ Հետաքրքրութիւնդ յագեցնելու համար մի խառնուիր այն գործերուն մէջ՝ որոնք քնկերիդ կը հային։

Սղացարան աղօթք։

Մարիա՛մ, մեղաւորներու ապաստան, յոյս քու վրադ կը դնեմ։

ՕՐԻՆԱԿ

Դոմինիկեան երրորդ կարգի ընկերութեան կուսան՝ սրբուհի Կատարինէի հայրենիքը, Սիէնա քաղաքը մինչեւ 1881 Պոմպէի ընկերութեան բնաւ չէր մասնակցած. ցաւ կը զգայինք, որ այս քաղաքը՝ սոյն մեծ սրբուհւոյն հրաշքներուն վկայ ըլլալով հանդերձ, ինչո՞ւ նաեւ մասնակից չէըլլար այն հրաշքներուն, զորոնք Վարդարանի Տիրուհին իւր Պոմպէիի ձորին մէջ յաճախ անդամներ իգործ կը դնէր։

Ս. Կոյսը վերջապէս մեզի չնորհեց այս մխիթարութիւնը. եւ Սիէնացի այն անձն՝ որուն առաջին անդամ ըլլալով մեր թերթը զրկելու առիթն ունեցանք, ճիշդ ալ Դոմինիկեան երրորդ կարգէն՝ Փրանկիսկոս Տեզիտերին էր։

Բայց մեր թերթը հասած միջոցին՝ սոյն անձը անհաստատ, լաւ եւս՝ յուսահատ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։ Վեց տարիէ իվեր ծանր եւ անողոք հիւանդութենէ մը տառապելով՝ յուսահատութեան մէջ ինկած, թէեւ ամուսնացած եւ եօթը զաւակներու հայր, մահուան կը բաղձար։

Ս. Կուսի հրաշքներուն պատմութիւնը կարդալով՝ յուսով ներշնչուեցաւ. ընտանիքը ժողվեց եւ անմիջապէս իննօրէքն սկսաւ։ Վստահութիւնն այնչափ մեծ էր, որ չորս ամիս անդադար առանց յուսահատելու չնմուռանդութիւնը յառաջ տարաւ. եւ աւելին՝ Ս. Կուսին պատկերը մանաւանդ կերպով աղօթարանի վերածուած սենեկի մը մէջ դրաւ. եւ շատ մը խոստումներով իննօրէքը դարձեալ սկսաւ։ Այս կատարեալ եւ անյողդողդ հաւատքը պէտք էր, որ վերջապէս վարձատրուէր, եւ յիրաւի, 1881 Մայիս 3ին, յանկարծ աղատեցաւ այն ախտէն, որ զինք այնչափ տանջած էր։ Առանձնական աղօթարանը հրապարակական մատուռի փոխուեցաւ, որ հիմայ շատ մը ներողութիւններով ճոխացուած է, ուր կը յաճախեն Մարեմայ բազմաթիւ չնմուռանդները։

Ը Ղ Օ Թ Ե

Հաղորդութիւնեն յառաջ։

Ի՞նչպէս կրնամ, Յիսուս իմ, առանց դողալու մտածս առջեւ բերել ձաղկումիդ այն ժամն, յորում կուսական մարմինդ բարբարոս դահիճներուն ձեռօք, կամ ըսե՛լ եւս մեր մեղքերովը՝ պատառ պատառ եղած է։ Վէրքերդ, Փրկիչ իմ, կը նմանին այն բջիջներուն՝ զորոնք մեղուն իւր մեղրովը կը շինէ ձագերը դնելու համար։ Նոյնպէս դուն ալ ուղեցիր, որ մարմինդ անհամար վէրքերով խոցուած ըլլայ, ուր կարող ըլլանք մենք ալ ապաստանարան ու անուն դանել։

Այսպիսի մեծ բարերարութեան մը համար՝ թող հրեշտակները գովաբանեն զքեզ յաւիտեանս երկրիս վրայ։

Պէտք եղած քաջութիւնը չունիմ, Աստուածիմ, քու ծառաներուդ ապաշխարութեան օրինակին հետեւելու համար. բայց դուն, դուն ինծի կը հոգաս քաղցրագոյն դարման մը՝ որ է մարմնոյդ եւ արեանդ խորհուրդը։ Սուրբ հաղորդութեամբ զօրացած՝ քեզմէ պիտի դանեմ այն ամրութիւնը, որով պիտի յաղթեմ վհատութեանց ու պիտի դգուշանամ անկումէ. դուն ինծի պիտի ներշնչես Աստուածդ սրբութեան վրայ մեծարոյ համարում մը, ու փրկարար երկիւղ մը իւր դատաստանին վրայ. գոհութեան խորհրդեան միջնորդութեամբ քեզմէ պիտի ընդունիմ այն յոյսը, որով մեղքե-

րէս ազատիմ եւ յուսահատութեան մէջ չինալու վտանգէն զերծ մնամ։

Ո՛վ Մարիամ, որ ներկայ գտնուեցար Աստուածորդւոյդ անգութ ձաղկմանը, լսեցիր ա՛նոր մարմինը պատառոտող հարուածներուն ձայնը, տեսար անոր արեան հեղեղի պէս վազելը, այն արեան՝ զոր քաղած էր քու երակներէդ, ողորմ՛ ինծի՝ որ զգայական մեղքերովս փրկչիս Յիսուսի Քրիստոսի ձաղկման պատճառ եղած եմ։ Շնորհ՛ք ա՛ռ ինծի համար, որ Աստուածորդւոյդ ցաւերը խորապէս զգամ, մեղքերս ատեմ, եւ սուրբ հաղորդութեամբ, զոր այժմ պիտի ընդունիմ, արժանի ըլլամ լուացուելու Գառին արեանը մէջ՝ որ կը բառնայ աշխարհի մեղքերը։ Ես ծակեցի քու սիրտդ, այսօր ալ ուրախութիւն պատճառել կ՛ուզեմ անոր՝ սուրբ սեղանոյ խորհրդեամբ միացընելով սիրտս սիրեցեալ Յիսուսիդ աստուածային սրտին հետ։

Երջանիկ բնակիչներ երկնային Երուսաղէմի, ուր կը վազեն աստուածային Գառին կողէն բխող նուիրական գետերը, ուստի կ՛ընդունի այն իւր բովանդակ գեղեցկութիւնը, իմ հոգւոյս ցամքած հողին վրայ ալ կաթեցուցէ՛ք այն սուրբ ջրերէն կաթիլ մը, որուն աղբիւրը ձեր քովն է։ Իմ տեղս ալ սիրեցէ՛ք եւ օրհնեցէ՛ք ողորմութեանց այս Աստուածը, ձեր սիրովը լրացուցէ՛ք իմ բաղձանքներուս անբաւականութիւնը, փարատեցէ՛ք այն խաւարն, որուն մէջ խորասուզուած եմ, եւ հալեցուցէ՛ք հոգւոյս սառը, որպէս զի օր մը երկնային

դրախտին մէջ ձեզի հետ բնակելու արժանի ըլլամ. ամէն։

Հոս ըսե՛ց Յիսուս ընդհատելէ ընդոծնիցս հոսդ աղբիւրիդ՝ (Է՚ 24)։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Սուրբ հաղորդութեան տրքը։

Ճնճղուկն, ըսաւ Դաւիթ մարգարէն, տեղ գտաւ իւր բոյնը դնելու ու տատրակը՝ իւր ձագուկները. եւ դուն, Տէր Յիսուս, դուն ալ աւելյուցիր թէ՝ աղուէսներն որջ ունին եւ երկնից թռչունները ծառեր՝ ուր իրենց բոյները դնել կարենան. բայց դուն սուրբ վէրքերուդ մէջ ինծի համար պատրաստեցիր բոլորովին տարբեր ապահովութեամբ բնակարան մը։ Ուրեմն քու նուիրական վէրքերուդ մէջն է, որ պիտի գտնեմ զիս պահպանող անունդը, Աստուծոյ արդարութեան դէմ ապաստանարան մը, մրրիկներու միջոցին ապահով նաւահանգիստ մը, փորձութիւններու ատեն զօրութիւն, վերջապէս կեանքիս նեղութեանց ժամանակ խաղաղութիւն։ Ո՛վ սրտիս սիրոյ, կեանքիս կեանքը, օրհնեա՛լ ըլլաս։

Պիղատոս քու անմեղութիւնդ կը ճանչնայ. բայց քու թշնամիներդ գոհացընելու համար զքեզ ձաղկել կուտայ եւ այսպէս քու բաղձանքդ ալ կը կատարէ, Յիսուս իմ, քու արիւնդ թափել տալով՝ որուն մարդկային փրկութեան համար այնքան փափաքով կը ցանկայիր։ Քու զոհդ այսօր պիտի կատարուի։ Երեսունուերեք տարի իմ սիրոյս համար սպառեցար աղօթքով, մահացուցմամբ ու պահեցողութեամբ։ Այսօր ալ աւելին կ՚ընես. որովհետեւ իմ փրկութեանս համար՝ քու համբաւիդ, պատուոյդ, վարդապետութեանդ, սրբութեանդ, բարեկամներուդ, նոյնիսկ զգաստութեանդ զոհը կ՚ընես. կողպտուիլ ուզեցիր աստուածային արեանդ վերջին կաթիլէն՝ զոր ինծի համար թափեցիր, եւ մերկացար նուիրական մարմնէդ՝ որուն պատառները ցանցնուած են գատարանի սրահին մէջ ու ցաւոց ճամբուն վրայ։ Քեզի համար ինչ պիտի ընեմ ես...։ Արդարութիւնը կը պահանջէ, որ ես ալ իմ անձս զոհեմ քեզի համար։ Ո՛վ. աստուածային վարդապետս, դանձս, սէրս, կեանքս, ինք ղինքս բովանդակ քեզի կը մատուցանեմ. թո՛ղ տուր, որ քեզի հետ սեան կապուիմ եւ անողորմ ձաղկմանդ տանջանքներուն մասնակից ըլլամ։

Հիմայ որ սուրբ պատարագի միջոցին ամենասուրբ հաղորդութեամբ քեզի հետ միանալու երջանկութիւնն ունեցայ, քեզի կը նուիրեմ հոգիս բոլոր կարողութիւններովն եւ մարմինս բոլոր զգայարաններովը։ Այսուհետեւ ալ պիտի չարտանջեմ այն չարիքներուն նկատմամբ, որոնք առաջնակարգ վրաս պիտի գան. ընդհակառակն պանդիք պիտի ընդունիմ իբրեւ քու ձեռքէդ եկած։ Ըրէ՛ զիս ինչպէս որ քեզի հաճոյ է, ուղղէ՛ զիս, մաքրէ՛ զիս, հանգչեցո՛ւր զիս հայրական սրտիդ վրայ, պահէ

զիս քու վէրքերուդ մէջ, եւ եթէ մարմինս ինծի դէմ ապստամբի, քու աղաչարարութիւններդ կրկնէ մինչեւ որ այն ամբողջապէս հպատակի հոգւոյս։

Քու առաքելդ Պօղոսի բերնով ինծի ըսիր թէ՝ քու արիւնդ մեր հոգին իր արատներէն մաքրելու զօրութիւնն ունի. ուրեմն քու ակնարկդ նետէ իմ վրաս, որ մեղաց բորոտութենէն անճա-նաչելի դարձած եմ ու քու սուրբ կողէդ հոսող արեան մէջ լուա զիս։ Դուն, որ Պետրոսին ըսիր թէ՝ եթէ անոր ոտքերը չլուաս, ի քեզ մասն պիտի չունենայ, լուա զիս ամբողջապէս, եւ ոչ միայն մարմինս, այլ նաեւ հոգիս, կամքս, մտածութիւն-ներս, բաղձանքներս, յիշողութիւնս, կարողու-թիւններս, միով բանիւ ամբողջ էութիւնս, որով-հետեւ իմ մէջս ամենայն ինչ մեղք է։ Մաքրէ ու բուժէ ամբողջովին ինչ որ եմ, վասնզի ամէն ինչ յիս ապականած եւ ախտաժէտ է։ Քու անգին արեանդ զօրութեամբը փոխէ զիս, որպէս զի քեզի ծառայել ու քեզի հետ միանալ կարենամ՝ հո՛վ Աստուածս, հովիւս, առաջնորդս, անուանդս։ Սիրտս վառէ քու աստուածային սիրովդ, որ նպատակն եղած է քու ձաղկումիդ, օրհնաց կատարումը, ար-քայութեան կենդրոնը, եւ միակ վախճան իմ բաղ-ձանքներուս, արտասուքներուս, աշխատութիւն-ներուս, կեանքիս ու մահուանս, ամէն։

Ը-ՆԴ ՁԵՒԻ ԼՔԱ ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՕԳՈՒՏՈՒԸՐԸ (ԷՋ 27)։

ՈՒՂՂԱԿԱՆ ՁԱՓԱՁԱՔ

—

ԵՐՐՈՐԴ ՏՐՏՄԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍ ՓՇՐ ՊՍԱԿՈՎ ԿՐ ՊՍԱԿՈՒԻ

(Մտթ. ԻԶ։ — Մրկ. ԺԵ։ — Ցուղհ. Ժ։)

—

Մտածական։

Մտածէ, անձն իմ, տե՛ս թէ ինչպէս դահիճ-ները Յիսուսը ծեծելէ յոգնած եւ տեսնելով թէ անոր սուրբ մարմնոյն վրայ զարնելու ա՛լ տեղ չէ մնացած, զինք սոյն արիւնաներկ սիւնէն կը քակեն։

Նկատէ այս երկնային Փրկիչը, որ կը տատա-նի, այլ եւս շարժելու կարողութիւն չէ մնացեր վրան, եւ սակայն ստիպուած է անձամբ երթալու, առնելու իւր զգեստները՝ զորոնք զինուորները դիտմամբ չարութեան համար ասդին անդին ցըր-ուած են։ Ա՛յս վիճակիս մէջ, ա՜հ, երեթակայ կ'ըլլայ վայրենի ու տմարդի զինուորներուն բոլոր ծաղրածութիւններուն ու հեգնութեանցը. բոլոր

այս նախատինքներուն կը տանի մեծ քաղցրութեամբ, համեստութեամբ եւ անյաղթելի համբերութեամբ մը. եւ իր ղեկտները դնելով՝ զանոնք կը հագնի առանց ամենափոքր տրտունջ մ՝իսկ լսելի ընել տալու: Եւ թէպէտ այս տեսարանը ամենակարծր սրտերն անգամ կրնար ի գութ շարժել, բայց դահիճները բնաւ երբեք եւ ոչ ամենադոյզն կերպով մը. եւ մինչեւ իսկ, անոր աւելի եւս կրել տալու համար՝ նոր եւ մինչեւ նոյն աստեն անծանօթ պատիժ մըն ալ կը հնարեն, որ այնուհետեւ ալ չկրկնուեցաւ՝ եւ ոչ իսկ մեծ հալածանքներու երեք դարերուն մէջ:

Հաճութեամբ գործուած մեղքի ու խորհրդածութեամբ տրուած որոշման արդիւնքն այն կ՝ըլլայ, որ հոգւոյն մէջ վերստին մեղանչելու բաղձանքը կը ծնանի. եւ երբ մեղաւորը մինչեւ իսկ յոգնած է մեղանչելէ, սակայն դարձեալ մեղանչելու իր կամքէն չի հրաժարիր: Մեղաւորներու ամէնէն մեծ պատրանքներէն մէկն ալ է երեւակայել, թէ կարելի է փորձութիւններէն ազատիլ՝ զանոնք գոհացընելով. ընդհակառակն մեղանչելու գործողութիւնը՝ չարին ունեցած մեր միտումն աւելի եւս կ՝ամեցընէ ի մեզ: Այսպէս նոյնը կը հաստատէ Ս. Գրիգոր. մեղքը, որ ապաշխարութեամբ չէ ջնջուած, կ՝ըսէ, զմեզ իր ծանրութեամբն ուրիշ մեղքի մը կը տանի. որովհետեւ հոգին, որ մեղանչելով Աստուծոյ շնորհքը կորսընցուցած է, առիթներու դէմ դնելու զօրութիւնն ալ կը կորնցրնէ եւ մարմինը, որ հոգիէն աւելի

տկար է, իրեն ներկայացող հրապուրանաց աւելի դիւրութեամբ տեղի կու տայ:

Դիւահար դահիճները տեսնելով որ Յիսուս առանց պաշտպանութեան իրենց կատաղութեան մատնուած է, մարդկային ամէն զգացում կը կորսընցընեն եւ իրենց անողորմութեան առանց յագուրդ տալ կարենալով՝ զանիկայ չարչարելէ այլ եւս կը յոգնին: Հրեայք զՅիսուս ամբաստանած էին թէ՝ ինք զինք Հրէից թագաւոր ընել կ՝ուզէր. ուստի այս առիթէն օգուտ քաղելով՝ դահիճները, զբրիստոս ձաղկելէ ու թշնամանելէ եռքը, հիմայ ալ զինք իբրեւ ծաղրանքի թագաւոր բոլոր ժողովրդեան հեգնութեան առարկայ կը դարձընեն:

Ո՛վ անձն իմ, Պիղատոսի պալատը մտիր. Մարեմայ հետ միացիր, որ Յիսուսի հաւատարիմ ընկերն է: Այսօր անոր նուաստացումներուն ու ցաւերուն մասնակից կ՝ըլլայ, այս դիւահար բազմութիւնը կը տեսնէ, եւ անոր հայհոյչներն կը լսէ: Այս վշտակիր Մօրմէ խնդրէ, որ քեզի շնորհք տայ այս տրտմական խորհուրդն ըմբռնելու, քու յաւիտենական փրկութեանդ համար անկէ օգուտ քաղելու եւ զինք իր վշտաց մէջ մխիթարել կարենալու:

Դահիճները Յիսուսին զգեստները նորէն կը հանեն. եւ վէրքերը՝ որ անոնց փակած էին, կը բացուին ու հեղեղօրէն արիւնը դուրս կը ժայթքէ. յետոյ կարմիր վերարկուաւ մը վրան կը ծածկեն եւ արտաքոյ կարգի երկար ու սրածայր փշերէ պսակ մըն ալ կը հիւսեն, զոր գլխուն վրայ դնելով՝ գաւազանի հարուածներով ներս կը մխեն:

Փշերն անոր գլխոյն բոլոր մասերուն մէջ կը թափանցեն. քանի մը հատը ճակտէն ու քունքերէն մտնելով՝ աչքերուն քովերէն դուրս կ'ելլեն. մէկ քանի հատը, կ'ըսէ Ս. Բեռնարդոս, գագաթէն մտնելով՝ նուիրական գլխոյն ջիղերն եւ երակները կը ծակէ ու կը հասնի մինչեւ ըղեղը, որմէ արեան հետ խառնուած կսորներ դուրս կ'ելլեն։ Իւր երեսը, վիզն ու բոլոր աստուածային անձն արեամբ ողողուած է. եւ իւր ցաւերն այն աստիճան ահաւոր են, որ բաւական էին զինք մեռցընել կարենալու համար՝ եթէ աստուածային զօրութիւնն օգնած չըլլար իրեն մինչեւ այն վայրկեանը՝ ուր խաչին վրայ մեռնելու էր։ Բայց եթէ պակսման այս տանջանաց առեն մեռնիլ չուզեց, ուզեց որ բոլոր չարչարանացը տեւողութեան՝ մինչեւ վերջը դիմանայ։

Ո՜հ մեծդ Աստուած, ինչ ցաւեր... այս փշերն միայն հատ մը բաւական էր մահ յառաջ բերելու...։ Ս. Անսելմոս ստոյգ կը համարի, թէ Յիսուսի Քրիստոսի, մարդկանց ամէնէն գեղեցիկին ու ամէնէն փափուկին գլուխը մտած փշերը հազարէն աւելի էին եւ թէ այս պաշտելի գլուխը մէկ կողմանէ միւս կողմը ծակած։

Ձեր բնակարաններէն դուրս ելէք, Սիոնի դուստրներ, հիմայ տեսէք ճշմարիտ Սողոմոնը՝ պսակուած թագով, զոր մայրն անոր գլուխը դրաւ ուրախութեան օրը։ Ճշմարտապէս սիրեց անիկայ զմեզ, համբերեց եւ իւր վրայ առաւ մեր տկարութեանց ցաւերը։

Բ. Միայն այն, որ իւր կեանքը մէջ, թէպէտ քիչ անգամներ, գլխու սաստիկ ցաւեր ունեցած է, կրնայ ըմբռնել աստուածային փրկչին մի միայն փշէ պսակմամբ կրած ցաւերուն անհնարին սաստկութիւնը։ Ասոր գաղափարն անգամ մարդուս սարսուռ կը պատճառէ. բայց այս ահաւոր չարչարանքներն, որ բանաւորութենէ զրկուած էակներու իսկ տրուելու չէին, վատ եւ անսիրտ զինուորներուն ձիծաղը միայն կը շարժեն։ Ցիսուս թոյլ կու տայ, որ զինք մերկացընեն, փշով պսակեն, եւ ինք բառ մ'իսկ չի հաներ բերնէն, փոքր ընդդիմութիւն մ'անգամ չ'ըներ. անհնարին ցաւերու մէջէն աչքերը կը գոցէ եւ յաւիտենական Հօրը կը մատուցանէ իւր այս մարտիրոսութիւնը։ Եւ այս վայրկեանիս կը կատարուի Եսայի մարգարէին սա խօսքերը. Ծնօտս չանէնէցի անոնց, երեսս մաղերս ոչ մօրուքս կը ֆեռէին, եւ երեսս չդարձուցի անոնցմէ՝ երեսս նախատինքով ու ըտուվ կըծածկէին զիս։

Այս տեղ Ցիսուսի աչքերը կապուած չէին՝ ինչպէս եղած էր Կայիափայի տունը, ուստի բոլ այսմ գահիճներուն ծաղրական ողջոյններն եւ իրեն համար պատրաստուած հարուածները կը տեսնէր. եղէգն՝ որ իբրեւ թագաւորական գաւազան իւր ձեռքը տուած էին, մերթ ձեռքէն կ'առնուին եւ գարձեալ կու տային, եւ զոր ինչ Ցիսուս գերմարդկային համբերութեամբ մը, առանց գանգատելու կ'ընդունէր կամ կը թողուր։

Եւ անոր առջեւ ծունր դնելով՝ կը ծաղրէին ու կ'ըսէին. Թագաւոր Իսրայէլի, ողջոյն քեզ։

Երեսը կը թաքնէին եւ եղէգը ձեռքէն առնելով՝ գլխուն կը զարնէին. եւ Յիսուս քանի կը համբերէր, դահիճներուն կատաղութիւնն ալ՝ այնչափ աւելի կը մեծնար։

Ով անձն իմ, դուն որ մեղաւոր ու հպարտ ես, ճանչցիր քու մեղքերդ եւ տես թէ որչափ ճիւաղային են անոնք, վասն զի զանոնք քաւելու համար է, որ Յիսուս տարաւ այս ամէն ահեղ տանջանքներուն։

Յիսուս արիւն քրտինք թափելով կը քաւէր մարմնոյդ փափկութիւններն ու հաճոյքները, զգեստներուդ շռայլութիւնը, ունայնամտութիւնդ, հպարտութիւնդ եւ իշխելու ցանկութիւնդ։ Այսպէս կը քաւէր մեր մտաց, մեր երեւակայութեան ու մեր ապտամբ հոգւոյն մեղքերը։ Կը քաւէր դարձեալ յանցանքներն այն պչրասէրներուն, որոնք իրենք զիրենք հաւնեցընելու եւ այլոց ակնարկն իրենց վրայ ձգել տալու համար չափազանց ու յանցապարտ սեթեւեթանաց հետամուտ կ'ըլլան։

Յիսուս իր չարչարանաց արդիւնքովը մեղի համար ստացաւ ապաշխարութեան, մահացուցման, աշխարհս եւ անոր փառաւորութիւնները արհամարհելու, խոնարհութեան, քաղցրութեան ու համբերութեան շնորհքները։

Ո՜ն ձն իմ, երբ կը տեսնես, որ փառամոլութեան, հարստութիւն դիզելու ցանկութեան, մեծութեանց, վրիժառութեան, բարկութեան անմաքուր բաղձանքներով կը փորձուիս, աստուածային Փրկչին փշով պսակուած գլխոյն վրայ մտածէ. եւ երբ գլխու ցաւով կը տառապիս՝ միտդ բե՛ր թէ սոյն գլուխը քեզի որչափ մեղքեր գործել տուաւ, քու ցաւերդ միացո՛ւր այն ցաւերուն հետ, զորոնք Յիսուս քու սիրոյդ համար իր գլխուն մէջ կրեց։

Բաբէ, Աստուած իմ, որչափ մեծ մասնակցութիւն ունեցած եմ ես ալ այն տանջանքներուդ՝ զորոնք Պիղատոսի ապարանքին մէջ կրեցիր. ես եմ, որ մեղքերովս զքեզ փուշէպսակով պսակեցի. զքեզ ծաղրանքով ողողուեցի, երեսիդ թքայ, աստուածային գլխուդ զարկի ու զայն սուրբ արեամբդ ողողեցի եւ վերջապէս քեզի պատճառեցի այն ամէն ցաւերը՝ զորոնք փշով պսակուած ատենդ կրեցիր։ Ինչպէս եւ ինչով արդեօք կարելի է փոխարինել այդքան սիրոյդ...։

Գ.— Պիղատոս փշով պսակուած ու կարմիր քղամիդով ծածկուած Յիսուսը Հրէից ներկայացուց եւ անոնց ըսաւ. Ահա այդ։ Բայց հրեայք զինք տեսնելնուն պէս՝ ամէնքը միաբերան սկսան պոռալ. Ի խա՛չ հան, ի խա՛չ հան զդա։ Ո՜հ, ո՛չ, աստուածային Յիսուս, ա՛լ չեմ ուզեր ես զքեզ խաչել, այլ ճանչնալ ու պաշտել իբրեւ իմ Տէրս ու Աստուածս, զքեզ՝ որ վէրքերով ծածկուեցար, ինձի փառաց զգեստներ հագցընելու համար։ Գանակոծութեանդ միջոցին վէրքերէդ վազող արիւնը աչերդ ցուցընելու համար չէր բաւեր. պէտք էր ուրեմն, որ այն հրեշտակներուն ցնծութիւն պատճառող կերպարանքդ ալ անճանաչելի դառնար։ Բայց սոյն տանջանքներով այլակերպած երեսիդ վրայ դար-

ձեռք միշտ կը ճանչնամ ես որդւոց մարդկան մէջ ամենէն գեղեցիկը. կը պաշտեմ, ահ սրտիս Աստուածը, կ'երկրպագեմ այն անչնչելի սիրոյն, որ դքեզ այս վիճակին հասցուց եւ քեզի անհուն չնորհակալութիւն կը մատուցանեմ այսչափ ողորմութեանդ համար։

Բայց արշալոյ թշուառական եմ ես...։ Տանջանացդ յիշողութիւնն իսկ բաւական ըլլալու էր ինծի խաչը սիրելու եւ քեզի նմանելու. փորձութեանց վրաս գալուն՝ կը զարհուրիմ ու կը գետնուիմ, անոնց բոլոր սեւողութեանը միջոցին վհատութեան մէջ կը մնամ, եւ տեսնելով թէ անոնցմէ ազատած եմ՝ մեծ ուրախութիւն կը զգամ։ Ուրեմն երբ ճշմարտապէս զօրացած պիտի ըլլամ քու սիրովդ։ Եղի՞ւկ, միայն կեանքի զաղցրութիւնները, մարդկան համարումն եւ անձնասիրութիւնս գոհացընելու բաղձանք ունիմ։ Կը մոռնամ թէ քու աչքերուդ առջեւ արշալոյ ողորմելի եմ. դուն փշեռով պսակուեցար, իսկ ես ամենազդոյն վշտէ կը փախչիմ...։ Երբ ուրեմն, թէպէտ յիրաւի թշուառական մրն եմ, երբ ինչ դինքս արհամարհել պիտի սորվիմ։

Ամենասուրբ Աստուածամայր, կատարեալ պատկեր Աստուած-որդւոյդ, Մայր տրտմաթախիծ, եթէ քու Որդիդ, որ անմեղ էր, փշով պսակուեցաւ, ինչ պիտի ըլլամ ես՝ որ համակ հպարտութիւն եմ եւ զգայասէր։ Դուն որ մեղաւորներուն ապաստանն ես, օգնէ ինծի, եւ ինծի զօրութիւն տուր հետեւելու քու օրինակիդ ու տանելու այն

ամէն վշտերուն՝ զորոնք կը զրկէ ինծի Աստուած, ինչու որ անկարելի է այս աշխարհիս վրայ ապրիլ առանց խաչի եւ առանց նեղութեանց։

Պահապան հրեշտակս եւ դուք խաղաղութեան հրեշտակներ, դուք որ փչէ պսակմամբ Յիսուսի կերպարանաց անճանաչելի դառնալը տեսաք եւ անոր սուրբ արեան յարգը կը ճանչնաք, գթացէ՛ք իմ՝ խեղճ մեղաւորիս վրայ, ընդունեցէ՛ք պաղատանքս, որ այս կեանքիս տառապանքներուն քրիստոնէաբար տանելով՝ արքայութեան մէջ փառքով պսակուելու արժանի ըլլամ. ամէն։

Հրահանգ։

Համբերութիւն։

Խորհրդածութիւն։

Շուրջդ գտնուողներուն դժուարին բնաւորութեանը քաղցրութեամբ համբերէ։ Առանց տրտընջելու ընդունէ ու տար Հոգւոյ ցամաքութեան, տրտմութեան, փորձութիւններու, հիւանդութեանց եւ ընդհանրապէս կենցաղիս բոլոր թշուառութիւններուն։ Նմանապէս անտրտունջ ու քաջաբար ընդունէ այն զրպարտութիւններն ու արհամարհանքները՝ որոնք մարդկան կողմանէ վրադ կուգան. եւ այն ատեն պիտի գտնես Հոգւոյդ խաղաղութիւնը։

ՕՐԻՆԱԿ

Հետեւեալ պատմութիւնը ցոյց կու տայ թէ՝ ամենասուրբ կոյսն իւր օգնութեան դիմողներուն աղաչանքն երբեք ի դերեւ չի հաներ։

1883ի Մայիս ամսոյն մէջ, կը գրէ Նէապոլսեցի Իգնատիոս Ֆօիմէ, շարունակաբար սքանչելի առողջութիւն մը վայելելէ ետքը, ընդհանուր անհանգստութիւն մ'ունեցայ, որ ի մասնաւորի կուրծքի, գլխու եւ ողնայարի հիւանդութիւն մը յառաջ բերաւ։ Ասոր եռեւէն եկաւ միզամանի եւ աղեաց անգործութիւն մըն ալ, որ մարսողութիւնս բոլորովին անկարելի դարձուց։ Ոչ մէկ կերակուր կրնայի ուտել, ուստի այնքան հիւծեցայ, որ քիչ ատենուան մէջ կատարեալ կմախք մը դարձայ։ Այսպէս տասնուչորս ամիսներ տառապելէ ետքը՝ այլեւս ուժաթափ եղած էի եւ ամէն մարդ զիս կորսուած կը համարէր։

Անձնական բժիշկս, Դկ. ՃԷրարտօ Մալֆէզէ, ամէն միջոցներ ի դուր գործածելէ ետքը՝ խորհրդակցութիւն րրաւ քանթանի, քարտարէզլի բժիշկներու եւ ուրիշ ընկերներու հետ. իրենց բոլոր պատուէրներուն հպատակեցայ, բայց առանց ամենափոքր սփոփանք մ'իսկ ունենալու. նմանապէս քանի մը տեղեր րրած օգափոխութիւններս ալ ապարդիւն մնացին։ Հիւանդութեանս հետեւութեամբ յիմարի պէս բան մը դարձայ, եւ միայն ասով զբաղելով ու շարունակ ասոր վրայ խօսելով՝

մինչեւ իսկ ամենասիրելի բարեկամներուս այլ եւս անտանելի բեռ մը եղայ։

Ա յս միջոցիս, 1884 Յունուար ամսոյն, Յովսէփ Զիլհանօ քահանային հանդիպեցայ, որ ինծի ջերմապէս յանձնարարեց Պոմպէիի կուսին դիմելու՝ յուսացընելով թէ իրմով առողջութիւնս պիտի կարենայի գտնել։ Զայս կրկնել չտուի, եւ հետեւեալ օրն իսկ՝ քահանայ եղբօրս հետ Պոմպէիի ձորը մեկնեցայ։ Եղբայրս եկեղեցւոյն մէջ պատարագ մատոյց, ես ալ Տիրուհւոյն ոտքերուն առջեւ ծունր դրած, լալով առողջութիւնս խնդրեցի իրմէ՝ խոստանալով միանգամայն 200 ֆրք.ի նուէր մը. բայց այս անգամ ընդունելի չեղաւ ուխտս։

Նոյն տարւոյն Զատկի օրն ընտանեացս հետ դարձեալ Պոմպէի գացի, եւ իմ խեղճ աղօթքներուս վրայ վստահութիւն չունենալով՝ եկեղեցւոյն հիմնադիրներուն աղաչեցի, որ իրենց աղօթքներն ալ միացընեն իմիններուս. բայց եւ այնպէս դարձեալ չընդունեցայ խնդրած շնորհքս, եւ ոչ ալ յաջորդ Մայիս 8ին։

Եկեղեցիէն ելլելուս ճամբան Պարթօլօ Լոնկօ վաստաբանին հանդիպեցայ, որուն յիշեցուցի թէ ինծի համար աղօթք խոստացած էր։ Եթէ առողջանալ կ'ուզես, ըսաւ, տասնուհինգ շաբաթներու ջերմեռանդութիւն ըրէ։ Անմիջապէս սկսայ այս դեղեցիկ ջերմեռանդութեան, որ ճիշդ այս միջոցիս կատարուելու սկսած էր Նէապոլսոյ Ս. Յովհաննու եկեղեցւոյն մէջ, եւ զոր յառաջ տարի

առանց ընդհատելու։ Երրորդ շաբթուն երբ աւանդատուն կը գտնուէի՝ ներս մտաւ Նաեւ Օբ. Ակրէլի, որ նախընթաց Մայիս 8ին հրաշքով բժշկուած էր, եւ որ բաւ թէ ամենասուրբ Կոյսը խոստացած է իւր օգնութիւնն ամէն անոնց, որոնք սուրբ պսակն ամրողջութեամբ ընթերցելով երեք իննօրեան կը կատարեն շնորհք խնդրելու համար, եւ զայն ընդունելէ ետքն ալ նոյնչափ՝ ի շնորհակալութիւն։ Այս պատմութենէն քաջալերուած՝ երեք իննօրեաններն սկսայ. ով երջանկութիւն, երրորդ իննօրեան սկսած միջոցիս՝ ինք զինքս կատարեալ առողջացած զգացի. եւ այս թէ բժիշկներէն եւ թէ բարեկամներէս ճշմարիտ հրաշք մը համարուեցաւ։

Այն օրէն ի վեր ինք զինքս կատարեալ առողջ կը զգամ, այն աստիճան որ երբ նոյն 1884 տարւոյն Օգոստոս ամսոյն մէջ Նէապոլիս մեծ մաղձացաւը կը ճարակէր, համաճարակի բոլոր տեղուներէն վտանգաւոր համարուող ոչ մէկ ուտելիքի զգուշութիւն ըրի, եւ ոչ մէկ դէշութիւն տեսայ։ Աւելորդ է ըսել, որ ընդ առողջանալս, բոլոր ընտանեացս հետ Պոմպէի գացի ամենասուրբ Կուսին շնորհակալութիւն մատուցանելու, եւ հաւատարմաբար կատարեցի խոստացուած երեք իննօրեաները ի շնորհակալութիւն։

Այս պատմութիւնը հաստատած է բժիշկները՝ վկաներու ուղղութեամբ։

Ը Գ Օ Թ Ը

Ոմն հոգւոյ շաբթուան հաղորդութենէն յառաջ։

Երբ սուրբ հաղորդութիւնը, ով անձն իմ, կը տեսնես քահանային ձեռքը, որ կ'ըսէ. Խոստովանիմ ես հաստատ, զի սա է շնչիւր սրբոյն եւ սքանչելոյն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի, արժանիդ հաւատալ ու մտածել, որ հաղորդութեան տեսակնեըուն ներքեւ կը տեսնես քու Փրկիչդ՝ վէրքերով ծածկուած, ծիրանի քղամիդն ուսերուն վրայ, գլուխը փշով պսակուած, եւ այն վիճակի մէջ Պիղատոսէն Հրեայ ժողովրդեան ներկայացուած՝ "Ահա՛յրդ։ Տե՛ս այն վայրկենին երկինքը բացուած եւ երկնաւոր Հայրը, որ նոյնպէս կ'ըսէ. Ահա մարդը, եւ այս մարդն Աստուած մըն է ինծի հաւասար, իմ ամենասիրելի Որդիս, որ ինք զինքը քու եղբայրդ ըրաւ։ Զանիկա այս նշխարքիս մէջ քեզի կուտամ. ասկէ աւելի քեզի համար դեռ ինչ կրնամ ընել. ա՛ռ զինք, լե՛ անոր ու հետեւէ անոր. իրմով քեզի կու տամ բոլոր ունեցածս, անոր մէջ պիտի գտնես բոլոր ախտերուդ դարմանը, բոլոր վշտերուդ սփոփանքն ու բոլոր պարտքերուդ հատուցումը„։

Այսքան մեծ բարութեան փոխարէն, Հայր երկնաւոր, քեզի ինչ հատուցում ընելու եմ. ի փոխարէն ասոր մի միայն իմ խեղճ ու տխեղճ անձս կը պահանջես, եղե՞ւկ, այն անձս՝ որ քու առջեւդ այնչափ անարժան ու քեզի հանդէպ այնչափ

ապաստաւոր է։ Բայց որովհետեւ դուն քու Աստուածորդիդ ինծի կու տաս, ես ալ զինք՝ այս յաւուց մարդը քեզի կը նուիրեմ բոլոր իւր արեամբը, բոլոր իւր չարչարանքներովն ու բոլոր իւր արժանիքներովը եւ ինք զինքս բոլորանուէր քեզի կը մատուցանեմ երդով եւ ինդմա։

Եւ դուն, ո՛ Յիսուս իմ, դահիճներու ձեռքէ սոյն վիճակիդ հասցուած, ինչ կ'ըսես զքեզ թըշնամանող՝ զղջացեալ ու վշտացեալ հոգւոյս։ Մտիկ կ'ընեմ քու խօսքերուդ, կը լսեմ, որ այս նշխարի մէջէն ինծի կ'ըսես. "Ահա մարդը, այո, ես այն մարդն եմ՝ զոր դուն կը փնտռես, միշնորդ Աստուծոյ եւ քու մէջդ. ես քու Փրկիչդ եմ, քու փեսադ, քու Աստուածդ. ինծմէ փախչելով՝ դմի կը փնտռես, ինչ կը դանես ինծմէ զատ. ինծմէ աւելի գթած Հայր մը, ինծմէ աւելի հաւատարիմ եղբայր մը պիտի կարենաս գտնել։ Ահա այդ. տես դիս եւ ուզէ ինծմէ ինչ բանի որ պէտք ունիս, որովհետեւ քեզի համար է, որ արցունքներու մէջ թաթխուած եմ եւ արեամբ ծածկուած. բոլոր տանջանքներս քեզի համար կը կրեմ, քեզի համար են՝ արիւնս, մարմինս, կեանքս եւ արժանիքներս. եկուր ուրեմն ինծի եւ պիտի սփոփեմ զքեզ։ Մաքր վէրքերուս մէջ, հոն պիտի գտնես բոլոր բարիքները. եկուր ինծի՝ պիտի զօրացընեմ զքեզ, պիտի սիրեմ զքեզ եւ պիտի վայելել տամ քեզի աստուածային սիրոյս բոլոր քաղցրութիւնները»։

Ինչ պատասխան կրնամ տալ քեզի, ո՛վ

Փրկիչ իմ. ուրիշ բան չեմ կրնար ընել, բայց եթէ քու ոտքերուդ նետուիլ, քեզի երկրպագութիւն ընել, քեզի շնորհակալ ըլլալ եւ զքեզ բարեբանել։ Քեզի կը խոստովանիմ բոլոր իմ յանցանքներս ու կը կրկնեմ սրտագին. Ահա այդ. ահա թշուառ ու մեղաւոր հոգին՝ որ քու առջեւդ է, որ զքեզ արհամարհեց, եւ որ քեզի կրել տուաւ քու չարչարանացդ բոլոր տանջանքները. այո, ես եմ՝ որ մեղքերովս զքեզ փշով պսակեցի։ Սակայն՝ անօրէնութիւններս չեն կրնար սրտէս հանել այն հաւատքը, զոր ունիմ քու ողորմութեանդ վրայ. որովհետեւ, ով Աստուած իմ, ինչպէս չվստահիմ այն սիրոյդ մասին՝ զոր ունիս իմ վրաս եւ ինչպէս կարեմ յոյս այն Աստուածին՝ որ ինծի համար կը տանջուի։ Ահա ուրեմն դժբախտ մարդն՝ որուն համար մարդ եղար. թախանձանօք կը խնդրեմ քեզմէ, ով իմ սրտիս Աստուածը, ներէ անցած մեղքերուս այն սիրոյդ համար, փոխէ դիս ու շրջէ դիս ի քեզ։ Եկուր ուրեմն, բնակէ իմ խեղճ հոգւոյս մէջ ու փրկէ զայն։

Ո՛վ գորովալից Աստուածամայր, Մայր գթութեանց, դուն տուր ինծի ձեռքովդ քու Ցիսուս որդիդ՝ զոր այժմ իսկ պիտի ընդունիմ սուրբ հաղորդութեան մէջ, որպէս զի անոր սիրոը վախճարուի քու սիրովդ եւ իմ դղջումս. ամէն։

Հոս ըսէ Քրիստոսի Տիրոջ Պատարագի Տէրունական աղօթքները հարկաւոր ընդհանուր ընդունելութեան (տես էջ 24)։

Ե Ղ Օ Թ Ը

Սուրբ հաղորդութենեն առաջ։

Սրտիս մէջ կ՚երկրպագեմ քեզի, գեղեցկուԹիւն երկնային, ճշմարիտ Աստուած երկնի եւ երկրի։ Կը սիրեմ զքեզ, կը գրկեմ զքեզ։ Պիտի չըսեմ Ցակովբին պէս. Ա՜ռնց օրհնո՜ւԹի՜ւնդ ընդո՜ւնելը՝ պիտի չԹողո՜մ, որ երԹա՜ս. այլ մանաւանդ ԹԷ պիտի գոչեմ երդ երգոյի հարսին հետ. ԹԷ՜ւերո՜ւս ինձ կը տեղեմ ձեզ՜ս, եւ բնա՜ւ երբեւիցէ պիտի չԹողա՜մ զինէ։ Եւ՛րբ ուրեմն պիտի տեսնեմ երեսդ՝ աչքերուս լոյսը, սերս, ուրախուԹիւնս ու կեանքս։ Խաբէ, քանդելու եւ ջնջելու որչափ խեղճուԹիւնները կը դանես վրաս, Աստուածդ իմ, որչափ նախատինքներու ենԹարկուեցար բարեկամ ներուդ ու Թշնամիներուդ առջեւ, ձեռքերդ կապուած, գլուխդ փշով պսակուած՝ որպէս զի հոգիներու մէջ աստուածային սերդ բորբոքես։ Կատարէ ուրեմն, յոյս եւ կեանք իմ, այն ամէն գիտաւորուԹիւնները՝ զորոնք ունիս իմ նկատմամբս։ Ո՛րչափ որ ես Թշուառական եմ եւ երկրաքարշ, այնչափ դուն, Տէր, երեւցուր զօրուԹիւնը քու սիրոյդ՝ որ առիս։

Դատաստանին օրը քու փշեայ պսակդ պիտի փոխուի փառաց պսակի մը, քու Թշնամիներդ որչափ սարսափ պիտի զգան, զքեզ հայհոյողներն ու Թշնամանողները ինչ պիտի ըսեն։ — Ես ալ դատապարտուողներուն Թուոյն մէջ պիտի գտնուիմ.

քու ներկայուԹենէդ պիտի վախնամ... յատկապէս հայհոյել պիտի վճռակի ինձի...։ Ո՜հ, ո՛չ, Փրկիչ իմ եւ Աստուած իմ, հիմայ է, որ պիտի դատես զիս եւ ո՛չ Թէ այն ահաւոր օրը, հիմայ այս ժամուս՝ յորում իմ միակ բարիքս սերտագոյնս սրտիս մէջ ունիմ։ Հիմայ դատէ զիս, որ փշէ պսակեալդ կը պաշտեմ։ Այժմ կ՚ըսեմ Ս. Օգոստինոսի հետ, այրէ զիս, փորձէ զիս, ներէ ինձի, որպէս զի յաւիտեանս ներես ինձի։

Ով մեղքերուս համար վշտացեալ արհամարհեալ, վէրքերով ծածկեալ ու խոցոտեալ Յիսուս, քու ոտքերուդ կը փարիմ. բոլորովին քուկդ կ՚ուզեմ ըլլալ. իմ վրաս բաց ողորմութեանդ աչքերը, վերջացուր սկսած գործդ, Յիսուս իմ, իմ սիրտս ալ ծակէ սոյն արիւնալից փշերով, որ բորբոքի քու սիրովդ եւ սիրտս մաքրէ իր բոլոր ամբարտաւան ու զգայական զգացումներէն։

Քեզի կը նուիրեմ հոգիս, մարմինս, զօրուԹիւնները, երջանկուԹիւնս, կեանքս, եւ վերջապէս այն ամէնն՝ որ դուն ինձի տուած ես։ Քեզի կը նուիրեմ տակաւին մեղքերս, ԹշուառուԹիւնները ու կարօտուԹիւնները։ Ինչ բանի որ պէտք ունիմ՝ տուր ինձի. որովհետեւ այնքան ողորմելի ու կոյր եմ ես, որ նոյն իսկ ինձի պէտք եղածն ու խնդրելիքս չեմ գիտեր։ Ուրեմն դուն տես իմ պէտքերս ու հոգա զանոնք։ Միակ բանը՝ զոր կրնամ ընել, այն է որ՝ ինչ զինքս գլխովին քու սիրոյդ կը յանձնեմ, ինչ զինքս քեզի կը մատուցանեմ՝ Աստուած իմ, Փրկիչ իմ եւ կեանք իմ։

Մարիամ, դուն որ Ծննդեան օրը մայրերուն ամէնէն երջանիկն եւ օրհնեալը եղար, եւ որ այժմ Որդիդ արիւնլուայ ու փշերով պսակուած տեսնելով՝ անոնց մէջ ամէնէն ապերջանիկն ես. ինչպէս կարելի է ճանչնալ քու ցաւերուդ անսահման տարածութիւնը: Այս անճանաչելի կերպարանքին վրայ ինչպէս կը ճանչնաս այն քու Ցիսուսդ՝ որ նեղութեանդ ու վշտերուդ առեն քու մխիթարութիւնդ էր. Ցիսուսդ՝ օրհնեալ պտուղ որովայնիդ, զոր կուսական կաթովդ դիեցուցիր, եւ որուն շրթանցը վրայ արքայութեան քաղցրութիւնները կը դանէիր. զայն՝ զոր Հերովդէսի անգութ որոգայթէն ազատած էիր եւ որ իւր կենաց միջոցին քու յոգնութիւններուդ ու նեղութեանդ մասնակից եղած էր: Ողբալի վիճակի մը մէջ կը տեսնես զինքը հիմայ՝ մարդկութենէ եղած եւ անկերպարան... ոտքէն մինչեւ գլուխը համակ վէրքերով ծածկուած եւ իբրեւ բորոտ նախատինքն եղած է ժողովրդեան:

Ափսո՜ս, ամենասուրբ Կոյս, իմ մեղքերս են, որ քեզի այսչափ դառնութիւն պատճառեցին: Այս առաւօտ իմ արտասուքս կը միացնեմ քու արտասուացդ հետ. ինչ զինքս բոլորանուէր կու տամ փշերով պսակուած Ցիսուսին՝ զոր այժմ իսկ սուրբ հաղորդութեամբ իմ ներսս ընդունեցայ: Իմ սիրտս նուիրէ՛ անոր քու սրտիդ հետ միասին, ըսէ՛ անոր սիրոյ այն խօսքերը՝ որոնցմով լի է քու սիրտդ, եւ զորո՛ւք արտասանելու՝ իմ երկրային իրերու յարած սիրտս եւ ոչ իսկ կարող կը զգայ

ինք զինքը: Փոխէ՛ զիս, տարբեր մարդ մ՛ըրէ՛ զիս եւ զիս ճշմարիտ որդւոյդ մէջ դասէ:

Սուրբ պահապան հրեշտակս, փառաւորեալ սուրբ Յովսէփ, պաշտպան սուրբերս, սուրբ Միքայէլ՝ իշխան երկնային զօրաց, եւ դո՛ւք երանելի հօթեն դասք երկնայինք, որ սեղանոյ խորհրդոյն մէջ անդադար զՅիսուս Քրիստոս կը պաշտէք. դո՛ւք ալ ընտրեալ սուրբ հոգիներ՝ որ ձեր երջանկութիւնը Փրկչին չարչարանացը կը պարտիք, գթացէ՛ք իմ վրաս: Աղաչեցէ՛ք աբսորեալ հոգւոյս համար, որ տակաւին հեռի է իւր հայրենիքէն եւ զրկուած ամէն բարիքներէ. ընդունեցէ՛ք ինձի Աստուծոյ ճշմարիտ սէրը, բոլոր վշտերուս մէջ համբերութիւն եւ մինչ ի սպառ յարատեւութիւն. ամէն:

Ը֊ե հարիւր ընդհանուր ընծայութիւն հոգւոյ ազնիւրը (էջ 27):

ԵՒՆԵՔՈՐԴ ՀԱՆԴԻՍ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՏՐՏՄԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵԼՈՎ ԽԱՉՆ ՈՒՄՆ ԱՌԱԾ ԴՈՂՈՒԹԱ ԿԵՆԱԼՈ

(Մաթ. ԻԷ: – Մրկ. ԺԵ: – Ղկ. ԻԳ: – Յովհ. ԺԹ:)

Մտածական:

Ա. Յիսուս մահուան կը դատապարտուի:

Մտածէ, անձն իմ, թէ Պիղատոս երեք անգամ Յիսուսն աղատել ուզեց եւ երեք անգամ ալ հրեայք անոր մահը պահանջեցին աղաղակելով. Ի խաչ հան, ի խաչ հան զդա, եւ վերջապէս Պիղատոսն, որ անմեղութիւնը հոչակելէ ետքը՝ կրնար զՅիսուս արձակել, անոր տեղ կ'արձակէ մարդասպան Բարաբբան եւ մարդկային անարգ ակնառութեան համար՝ անմեղ մը իր թշնամիներուն կատաղութեանը կը յանձնէ: Ասոնք՝ արտաքոյ կարգի ուրախացած, գինք երկու աւազակներու մէջ խաչուելու անարգական մահուան կը դատապարտեն,

վասն զի Յիսուս բսած էր՝ թէ ինք ճշմարիտ Աստուծոյ Որդին է:

Ահա ուրեմն վայրկեանը՝ ուր քու Աստուածդ, Աբրահդ, մարդկան փրկիչը յանձնուած է այն մարդիկներուն ձեռքը՝ զորոնք փրկելու համար եկած է եւ անոնց ձեռքովն իսկ խաչ հանուելու դատապարտուած:

Ո՞վ կրնայ լսել առանց սարսռալու այս դատապարտութիւնը...: Եւ դուն, անձն իմ, ինչ պիտի ընես... Աղաչէ Մարեմայ, որ զքեզ հետն առնու այս բազմամեծար ճամբորդութեան մէջը, զոր պիտի սկսի իւր Որդւոյն եռեւէն Golgothա լեռն ելլելու համար: — Մայր վշտագին, ով Մարիամ, կը լսես ամէն կողմանէ բարձրացող ի խաչ հան աղաղակները... Ինչպէս կը տոկաս այսպիսի տանջանքի մը... Ինչպէս կը կենաս կատաղի ամբոխի մը մէջ՝ որ մահը կ'ուզէ ու կը պահանջէ այս Յիսուսին՝ քու Որդւոյդ, քու Հոգւոյդ, երկնի եւ երկրի Թագաւորին, մեղաւորներու միակ յոյսդն...: — Անոր թշնամիները կը ծափահարեն անոր դատապարտութիւնը, անոր բարեկամները վհատութեան ու սարսափի մէջ են, եւ ինք միայն, անմեղ գառնուկը, հակառակ մարդկային բնութեանը դժկամակութեան, այսպիսի մեծ անիրաւութիւն մը Աստուծոյ կարգադրութիւններուն ամենակատարեալ հպատակութեամբ կ'ընդունի:

Ո՛վ Յիսուս իմ, ինչ տանջանք է այն՝ զոր բովանդակ ժողովրդեան մը ապերախտութիւնը պատճառեց քու ալնիւ սրտիդ. այն ժողովրդեան

կ'ըսեմ, զոր դուն այնչափ սիրեցիր, այնքան բա-
րիքներով լեցուցիր. իսկ հիմայ բարձրաձայն կը
գոչէ՝ Կ...ՐՄԷ ՀԱՐ ՈՐԴԻՔ ԲՈՓՈՐ ՀԱՆԻՒ. ԲՈՂ
ԱՆՈՐ ԱԲԻՆԸ ՆԵՐ ՈՒ ՆԵՐ ՈՐԴԻՈՅ ՎՐԱ ԸԱՅ...:
Ծողովուրդ անօրէն եւ ամպարիշտ, որ տակաւին կը
կրէ իւր նողկալի աստուածասպանութեան պատիժը:

Ի՜նչ զարհուրելի դաս մըն է այս քեզի հա-
մար, ով անձն իմ. քանի՛ քանի՛ անգամներ սա-
տանայի ու մարմնոյդ տկարութեան վերագրած ես
այն մեղքերդ՝ զորոնք կատարեալ ու հասուն խոր-
հրդով գործած ես: Այսպէս, հրեաներն ալ
առնութեամբ կոյրցած՝ Աստուծոյ մը արիւնն
իրենց եւ իրենց որդւոցը գլխուն վրայ հրաւիրելը
բանի տեղ չէին դներ: Ա՜հա, քու մեղքերուդ
ձայնն ալ՝ անոնց աղաղակներուն կը միանար, որով-
հետեւ անոնք արդէն յաւիտենականին առջեւ
ներկայ էին՝ անկէ պահանջելու աստուածային
Որդւոյն յանձն առած մահը. այս է, որ Պօղոս
առաքեալն ըսել տուաւ թէ՝ քանի անգամ որ
մահացու մեղք կը գործենք, ՅԻՍՈՒՍ այնչափ ան-
գամ խաչ կը հանենք:

Ո՜հ, Տէր, հրեայ ժողովրդենէ շատ աւելի
յանցաւոր եմ ես. եթէ անոնք գքեզ չէին ուզեր,
անոր համար էր, որ չէին ճանչնար գքեզ. բայց
ես, որ քեզի կը հաւատամ, գքեզ կը պաշտեմ.
գքեզ կը խոստովանիմ եւ գքեզ կը ճանչնամ իբ-
րեւ իմ Աստուածս, քանի՛ անգամներ՝ երբ դուն
դիս առ քեզ կը կոչէիր, երես դարձուցի քեզմէ:
Դարմանէ մեղքերս, Յիսուս, տո՛ւր որ ալ բնաւ

երբեք չկորնչցնեմ գքեզ, այլ եղիր միշտ իմ
մտածութիւններուս, սիրոյս ու կեանքիս միակ
վախճանը: Լսէ, անձն իմ, աստուածային Փրկչիդ
տրուած վճիռը, եւ զինուորներուն այնքան անիրաւ
դատաստան մը գործադրելու համար ունեցած
փութկոտութիւնը. զարմացիր այսչափ աղմուկի
մէջ Յիսուսին լռութեանը, խաղաղութեանը, հե-
զութեանն ու սիրոյն վրայ, որ առանց տրտնջելու
դայա ամենայն կը տեսնէ, կը լսէ ու կը կրէ:

Աստուածդ հոգւոյ իմոյ, ի՜նչ կը տեսնեմ եւ
ի՜նչ կը լսեմ... դո՛ւն Որդի Դաւթի, սո՛ւրբ թա-
գաւո՛ր մը հռչակուիս... դո՛ւն Աստուծոյ Որդին,
եւ նոյն ինքն Աստուած՝ մատնի՛չ համարուիս...
դո՛ւն կեանք տուողդ՝ մահապա՛րտ համարուիս...
ա՜հ, ե՛ս եմ ճշմարիտ յանցապարտը եւ ես կ'ապ-
րիմ, մինչ դուն անմեղդ կը մեռնիս...: Տէրը
կեանքը կու տայ գերւոյն համար...: Ո՛վ սիրոյ
Աստուածը, ի՞նչպէս չեմ սպառիր քու սիրովդ,
ի՞նչպէս ինք զինքս չեմ զոհեր քեզի համար, որ
ինք զինքդ բոլորովին կը զոհես ինձի համար:

Բ. ՅԻՍՈՒՍ ԽՈՏՆ ՈՒՍԸ Կ'ԱՌՆՈՒ:

Որպէս զի Յիսուս բոլոր ժողովրդենէ աւելի
աղէկ ճանչցուի եւ հրեայ ազգին առջեւ աւելի ես
ատորնանայ, դահիճներն անոր ուսերէն վար կ'առ-
նուն կարմիր քղամիդն, որ մարմնոյն փակած էր,
եւ որով անոր վէրքերը կը նորոգուին: Ցետոյ կը
հագուեցընեն անոր իւր զգեստը. բայց որովհետեւ

ասիկայ առանց կարանի հիւսուած էր, փուշպսակի պատճառաւ զոյն հագուեցընելը շատ դժուարին կ'ըլլայ, եւ այսպէս փշերն անոր կը կառչին, որմէ ուժգին ցնցումներ յառաջ գալով՝ աստուածային գլխուն վրայ անոնց աւելի եւս մխուելուն պատճառ կ'ըլլան, եւ արիւնը կը ժայթքի վերատին։ Ասոր հետեւութեամբն է, որ դահիճները փրկչին գլխէն պսակը դարձեալ կը հանեն եւ զգեստը հագուեցընելէն անմիջապէս ետքը, զոյն իւր տեղը նորէն կը տեղաւորեն, որով պսակման բոլոր ցաւերն ուժգնօրէն կը նորոգուին։

Վերջապէս երբ զոհաբերութեան ամէն պատրաստութիւն տեսնուած է, փրկիչը Պիղատոսի առջեւ դուրս կը հանեն, ժողովրդեան բազմութեան մէջէն ճամբայ բանալու պաշտօն ունեցող երկու կարգ զինուորներու մէջէն կ'անցընեն, որ կ'երթայ կ'առնու այն խաչը՝ որ իւր պատժոյն գործիքն է, գործիքներուն ամէնէն անարգականը, գարհուրանքի առարկան, եւ որ սահմանուած է մի միայն գերիներուն եւ ամենավատ չարագործներուն համար։ Այս երկար ու ծանր խաչը, որշուրջ տասնուհինգ ոտք երկարութիւն մ'ունեցած պիտի ըլլայ, իւր արիւնլուայ ուսը կը բառնայ։

Ցիսուս չէ ընկճած ասով. անոր կը նայի իբրեւ իւր Հարսին՝ որուն թեւերուն մէջ իւր Հոգին պիտի աւանդէ. իբրեւ ապաւէնին՝ իւր բարեկամներուն, իբրեւ աստեղ՝ որ իւր ընտրեալներն յաւիտենական կենաց պիտի առաջնորդէ, եւ իբրեւ իւր փառաց ու սիրոյն յաղթանակին։

Անոր կը նայի խանդաղատանօք ու կը գոչէ. "Ո՜վ սիրելի խաչ, բովանդակ կեանքիս մէջ քեզի ցանկացայ, դուն ինծի համար խոստացուած հարսն ես, երեսունուերեք տարի քեզի համար աշխատեցայ, դուն իմ բարիքներուս բաշխողն ես, յաղթութիւններուս յաղթանակը եւ սիրոյս փառքն ու պսակը։ Ահաւասիկ մեր միութեան օրը. դուն դրօշն ես իմ ընտրեալներուս՝ որոնք երկնային երջանկութեան միայն քեզմով պիտի հասնին. դուն պիտի ըլլաս իմ ծառաներուս փառքը. դքեզ փառաւորողը՝ պիտի փառաւորուի եւ զքեզ ուրացողը՝ ամօթապարտ պիտի ըլլայ։ — Այսօր դուն զիս քու թեւերուդ մէջ պիտի առնուս, աստուածային արեամբ պիտի ողողուիս, եւ ասով աղգերու մայրը պիտի ըլլաս։ Եկուր ուրեմն, կեանքիս հաւատարիմ ընկերը, միասին ելլենք Golgotha լեռը՝ Մահը զիս քու թեւերէդ կրնայ բաժնել, բայց ո՛չ սիրոս, ո՛չ սէրս։ Դուն գժոխոց զարհուրանքը պիտի ըլլաս եւ երկնից ուրախութիւնը, եւ ինծի հետեւիլ ուզողները՝ զքեզ իրենց առաջնորդ պիտի առնուն եւ քեզմով շնորհքներս պիտի ընդունին։"

Յարգանքի եւ սիրոյ այս զգացումներով է, որ երկնային Փրկիչը խաչի ծանրութիւնն իւր ուսն առաւ։ Առաջին անգամ ինք տարաւ զայն՝ մեզի օրինակ ըլլալու համար, եւ այս սուրբ դրօշակին առաջին հետեւողն ալ՝ Ս. Կոյսն եղաւ։ Ինչպէս որ յաւիտին Մայրը սրբուհւոյն Պրիճիթայի յայտնած է՝ ինք յաւուց այս ճամբան բրած է աստուած-

որդւոյն արիւնալից հետքերուն հետեւելով, եւ իր սրտին վրայ տանելով շատ աւելի մեծ խաչ մը՝ դոր աշխարհիս սկիզբէն մինչեւ ժամանակաց վախճանը բոլոր մարդիկ իրենց բովանդակ կենաց ընթացքին պիտի կարենային տանիլ: Իր խաչովը Յիսուս մեզի երեք ճշմարտութիւն սորվեցուց. առաջինը թէ՝ իր խաչը Յիսուսի եռեւէն տանելը մեծ չնորհք մըն է. երկրորդն՝ անիկայ, որ Յիսուսի եռեւէն տանելու խաչ չունի, կատարելութենէ շատ հեռու է. երրորդը՝ ճշմարիտ կուրութիւն մըն է համակամութեամբ չընդունիլն այն բոլոր խաչերը՝ զորոնք Աստուած մեզի կը ղրկէ:

Յիսուս Քրիստոս մարդկային ակնածութենէ բնաւ չի վախնար: Բոլոր ժողովրդենէ յայտ յանդիման տեսնուիլ կ'ուզէ եւ այն՝ Երուսաղէմի գլխաւոր փողոցներուն մէջ, սորվեցընելու համար մեզի սա՛ ճշմարտութիւնը թէ՝ այն որ իր խաչը չ'ուզեր տանիլ, իր աշակերտն ըլլալու արժանի չէ

Գ. Յիսուս Գողգոթա կ'ելլէ:

Ահաւասիկ քու Փրկիչդ, ով անձն իմ, ահագին խաչին ծանրութեան տակ կքած ապարանքէն դուրս կ'ելլէ. որ թափած արեան հետեւութեամբն սաստիկ ակարացած՝ ոտքի վրայ կենալու այլ եւս զօրութիւն չունի: Այսպիսի խղճալի եւ արգահատութեան արժանի վիճակի մը մէջ է, որ Յիսուս իր դատապարտութիւնը հաւաքող մունետիկի մը եւ իրեն հետ խաչուելու դատապարտուղ երկու աւազակներու առաջնորդութեամբը կը յառաջանայ. շրջապատուած է դիւադէմ զինուորներէն՝ որոնք զինք չարչարելէ ու նախատելէ չեն դադրիր, եւ իր եռեւէն ձգած քահանայից իշխանները, փարիսեցիներն ու ժողովրդեան անհամար բազմութիւն մը՝ որոնք մինչեւ իր վերջին շունչն աւանդելը պիտի չթողուին զինքը:

Քալելու համար բրած բռնութեան հետեւութեամբ՝ իրաքանչիւր քայլին իր վէրքերը նորէն կը բացուէին եւ մարմնոյն մէջ շատ աւելի կը խորունկնային: Ի վերջոյ յոգնութեան դիմանալ չկարենալով՝ խաչի ծանրութեան տակ գետին կ'իյնայ: Այն ատեն դահիճները կատաղաբար վրան կը յարձակին եւ հարուածներով ու նախատինքներով ոտք ելլելու կը ստիպեն: Բայց հրեաները՝ որոնք կը վախնային թէ խաչուելու վայրէրի տեսարանը չվայելած Յիսուս ճամբան կը մեռնի, նոյն միջոցին ազարակէն դարձող Սիմոն Կիւրենացւոյն հանդիպելով՝ զանիկայ կը ստիպեն, որ խաչը տանելու համար Յիսուսին օգնէ:

Յիսուսի եռեւէն կ'երթար մեծ բազմութիւն մը: Սուրբ կանայք՝ իրենց կուրծքը ծեծելով կուլային. բայց Յիսուս իր յաւերէն աւելի մեր յաւերովը զբաղելով՝ եռեւը կը դառնայ եւ անոնց կ'ըսէ. Մի՛ լա՛ր ի վերայ իմ, այլ ի վերայ անձանց եւ ի վերայ որդւոցդ յերուսաղէմ... զի եկեսցեն ընդ ձեզ աւուրք, ընդ որս զիշեսցեն:

Այս միջոցին Ս. Կոյան աւելի կարճ ճամբայ մը բռնելով՝ ինչպէս սուրբ Պանաւէնտուրա կը կարծէ, կու գայ եւ կը կենայ այն ճամբուն վրայ՝ ուստի աղէտաբեր թափօրը պիտի անցնէր. ահա հեռուէն կը տեսնէ Յիսուսին գալը, կը լսէ բազմութեան շփոթ աղաղակներն՝ որոնք ծովու ամբոխի ալիքներուն պէս հեռվեռէ կը զօրանան: Ձայները կը մօտենան..... նախատինքներն ու հայհոյութիւնները կը լսէ, վայրենի գազաններու պէս կատաղած գահիճներն ալ կը տեսնէ, եւ անոնց մէջ տեղը՝ արիւնաթաթախ, անկերպարան, անճանաչելի մարդ մը... իւր Որդին է, իւր Աստուածը:

Յիսուս՝ իւր աչքերէն կը վերցընէ արեան թանձրացած կաթիլները, որոնք տեսութեանն արգելք կ'ըլլային, ինչպէս որ ինք յայտնած է սրբուհւոյն Պրիճիթայի, եւ Որդւոյ ու Մօր ակնարկներն իրարու կը հանդիպին... ակնարկներ ցաւոց եւ սիրոյ, որոնք կը ջախջախեն աշխարհքիս վրայ գտնուող երկու ամէնէն հոյակապ եւ ամէնէն սուրբ սրտերը:

Այս ցաւագին Մօր բերնէն միայն մէկ բառ կրնայ ելած ըլլալ. Որդի՛ կը գոչէ եւ ձայնը շրթունքներուն վրայ կը մարի: Այնպիսի էր անոր ցաւը, կ'ըսէ սուրբ Բեռնարդինոս, որ եթէ այն նոյն իսկ բոլոր արարածներուն մէջ բաժնուած ըլլար, դարձեալ բաւական կ'ըլլար անոնց ամէնքն ալ մեռցընելու: Մարիամ Որդւոյն վրայ նետուիլ եւ գանիկայ թեւերուն մէջ առնուլ կ'ուզէր, բայց գահիճները գինք արհամարհանքով եւս կը մղեն.

գինք հիմայ մարգարէին հետ կրնայ գոչել. Ընդո՜ւր ճանապարհաց, թէ՛ե՛, կա՛յ ո՜ր մը իմ ցա՛ւիս նմա՛ն, եւ կը հետեւի տխուր թափօրին:

Գողգոթա երթալու միջոցին, ամէնէն աւելի Յիսուսին ցաւ պատճառողը, ինչպէս երանելին Տանկերօ եւ սուրբ Բեռնարդոս իրաւամբ կ'րսեն, ուսերն եղան, եւ այս ցաւն այնչափ սաստիկ էր, որ միւնչեւ անոր սրտին ջիղերը թափանցեց: Խաչն չափազանց երկայն էր, այնպէս որ ճամբու խճաքարերու վրայէն ոստոստելով՝ աստուածային Փրկչին անպատմելի ցաւեր կը պատճառէր:

Ո՛վ արեամբ ողողած Փրկչիս սուրբ խաչը, կը դրկեմ եւ կ'օրհնեմ զքեզ, այսուհետեւ գոն պիտի րլլաս ապաւէնս, լոյս եւ իմաստութիւնս. ալ մի՛ թողուր զիս, եւ թէպէտ սակաւ բնութիւնս քեզմէ կը վախնայ ու քեզմէ կը փախչի, գոն ինծմէ ալ մի՛ հեռանար, որովհետեւ ի քեզ պիտի գտնեմ փրկութիւն, կեանք, յաղթութիւն ու կատարելութիւն: Գո՛ն ես, որ առաքեալները հաստատեցիր, մարտիրոսները զօրացուցիր, կոյսերը պահպանեցիր եւ արդարներր սրբացուցիր. գո՛ն ես, որ հրեշտակները կ'ուրախացրնես, Եկեղեցին կը պաշտպանես, եւ դատաստանին օրը գո՛ն պիտի երեւնաս Քրիստոսի թեւերուն մէջ՝ բովանդակ քու փառքովդ յամօթ թշնամիներուդ:

Ո՛վ դժբախտ մեղաւոր, ուրեմն Փրկչի խաչէն փախչելով ինչ վաստկեցար. անկէ հեռանալու համար անձիդ սրչափ բռնութիւն ալ բնես, գարձեալ ամէն տեղ անոր պիտի հանդիպիս, որովհե-

տես արտասուաց հովտին մէջն է, որ կ'ապրիս։ Անկէ փախչիլ ուզածատենդ անհամար չարիքներ, աղէտից ու մեղաց մէջ կ'իյնաս, որոնք դքեզ անհանգիստ կ'ընեն, զքեզ կը վըդովեն եւ ամէն յոյս քեզմէ կը բառնան։ Եթէ ինք գինքդ այս աշխարհքիս հաճոյքներուն տաս՝ սրտի խաղաղութիւնդ ու ներքին ուրախութիւնդ կը կորնչցնես, աշխարհքն իսկ զքեզ կը տանջէ եւ քեզի հանգիստ չի տար։ Եթէ անձիդ միտումներուն հետեւիլ ուզես, վըդովումէ ու խռովքէ զատ ուրիշ բան չես գտներ։ Փառասիրութիւնն եւ ունայնամտութիւնը երբեք պիտի չգոհացընեն զքեզ, եւ քու հոգիդ պարապութեան ու յուզման մէջ պիտի թողուն։ Ուրաքանչիւր բարիք՝ որուն այնքան տենչանօք կը ցանկաս, ոչ այլ ինչ՝ բայց եթէ պատրանք պիտի ըլլէ քեզի. մերթ պաճուդ, մերթ առողջութիւնդ, մերթ հարստութիւններդ ու մերթ բարեկամներդ պիտի կորնչցնես, տենչացած բարիքներուդ չես կրնար հասնիլ, եւ եթէ դանուկ ընդունիս ալ, գիտցիր որ քիչ ատենուան համար է։ Կեանքի ապահովութիւն եւս բնաւ չունիս, եւ մահը սարսափներով լեցուն է։ Ամէն մէկ քայլիդ հազար տեսակ ձանձրոյթ եւ անհամութիւն կը գտնես, եւ փնտռած այնչափ առարկաներուդ մէջէն՝ յամառ ուրիշ բան չի մնար քեզի, բայց միայն դառն արտասուքներ, աւելորդ խղճի խայթեր։

Աւասիկ, սուրբ խաչ, այն չարիքներէն՝ որոնց քեզմէ փախչիլ ուզած ատենս հանդիպեցայ։

Ո՛վ արքայութեան լոյսը, նեղալներուն ապա-

հով ապաստանարանը, դիս քու թեւերուդ մէջ ընդունէ եւ տուր որ քեզմով միանամ անոր հետ, որ դիս քեզմով փրկեց. ամէն։

Ը Գ Ո Թ Ք

Խուչը տանող Ցիտուհի։

Տէր Յիսուս, աշխարհքիս մեղքերն են, որ քու խաչդ այնչափ կը ծանրացընեն։ Գողգոթան ելած ատենդ հառաչանքներդ մինչեւ երկինք կը հասնին, երկնաւոր Հօրդ սիրտը մեղաւորներուն ի նպաստ ի գութ կը շարժեն եւ արքայութեան դռներն անոնց առջեւ կը բանան։ Լուութիւնդ շատ խոր է, բայց պերճախօս. այն՝ բոլոր մարդիկը քու եաեւդ երթալու կը հրաւիրէ։ Ո՛վ առաջնորդս, թագաւորս, յոյսս, կեանքս ու գերագոյն բարիքս, դիս ալ քու հետեւորդներուդ մէջ տուր, խաչին այն ճամբուն մէջ՝ զոր կ'ընթանան սուրբ Մայրդ եւ աշակերտներդ. միշտ քեզի հետեւիլ եւ խաչդ միշտ յիշողութեանս մէջ պահել կ'ուզեմ. լաւ եւս է ինծի համար քեզի հետ խաչուիլ, Յիսուս իմ, քան թէ աշխարհիս բոլոր հաճոյքները ճաշակել։ Բայց տկար եմ, ուրեմն զօրացուր դիս եւ հաստատէ դիս սուրբ առաջադրութիւններուս մէջ։

Լսէ զքեզ օգնութեան կանչող ձայնիս. առանց ինծի գողգոթա լեռը մի ելլեր. ինծի՝ քեզի հե-

աեւիլ ուզող մեղաւորիս հետ բաժնէ սուրբ խաչիդ ծանրութիւնը։ Ինչպէս որ բարի աւազակը փրկեցիր՝ ես ալ փրկէ անոր հետ, ով Փրկիչ իմ, եղբայր իմ եւ Աստուած իմ. ամէն։

Հրահանգ։

Սիրել խաչը։

Խորհրդածութիւն։

Աստուծոյ քու փրկութեանդ համար ղրկած, որ է՝ քու վիճակիդ հետ սերտիւ կապուած, բոլոր խաչերը մեծ սիրով ընդունէ. եւ եթէ տկարութիւն կամ հիւանդութիւն մը վրադ գայ, նկատէ գայն իբր ամենապատուական գանձ մը՝ որ քեզի պիտի պարգեւէ երկինքը։ Մտէպ մտածէ մեր Փրկչին հետեւեալ խօսքը. Եթէ ոք կամիցի զինէ իմ գալ, ուրասցի ընկն, եւ զխա- չ իւր եւ եկեսցի զինէ իմ։

Սրտագնահատ աղօթք։

Ով Մարիամ, որչափ ալ մեղաւոր ըլլամ, մի մոռնար, որ իմ մայրս ես։

ՕՐԻՆԵԿ

Ճշմարիտ ուրախութեամբ է, որ՝ կը գրէ 1887 Մարտ 1ին Սէրրանոյի Անտոն Սինտիքօ քահանան, վերջին Յունուար 14ին ինձի ղրկուած Պոմպէիի Տիրուհւոյն արձանթեայ մետալը ընդունեցայ, զոր յարգութեամբ համբուրեցի եւ անմիջապէս անցուցի գայն Վարդարանիս ծայրը՝ զոր գիշերները վիզս կ'անցընեմ. եւ անդամ մըն ալ առանձինն եղանակաւ ինք զինքս Պոմպէիի Դրշխոյին պաշտպանութեանդ յանձնեցի, եւ ահա այս գործադրութ ու բարի մայրը իւր շնորհաց նոր ապացոյցն եւս տուաւ ինծի։

Երբ բան սովորութեանս իրիկունը պառկելու կ'երթայի՝ ժամը տասը քառորդ անցած էր։ Անկողին մտայ ու կանթեղս մարեցի, բայց դեռ կարդալ ուզելով՝ մոմս վառեցի ու բարձիս քով դրի։ Սակայն կարդացած միջոցիս քունս տարեր է. մոմը բոլորովին մոռցեր էի, որ անկողնիս ու վերմակս կը բռնկցընէ, որոնք բոլորովին կ'այրին կը սպառին։ Եւ սակայն՝ առանց նոյն իսկ այրող բուրդին անտանելի հոտն ու սենեակս լեցնող ծուխն զգալու, խորունկ կը քնանայի ես։ Ծուխն ու գարշահոտութիւնը կ'երթայ, կը թափանցէ մինչեւ մօրս բնակած խուցն՝ որ իմ սենեկիս շատ հեռու էր։

Երկրորդ առաւօտուն խաղաղ ու կազդուրիչ քնէ մ'արթննալով ու տեսնելով եղածը՝ զգացած զարմանքս ու սարսափս կրնաք երեւակայել. անցուցած վտանգիս մեծութիւնը տեսայ եւ բոլոր մարմինս սարսուռ մըն է պատեց։ Ով էր ուրեմն դիս այս կրակէն ու շնչահեղձ ըլլալէ ողջ եւ առողջ պահողն ու փրկողը։ Տարակուսելն աւելորդ էր։ Պոմպէիի Տիրուհին էր այն, որուն մետալը վզէս կախուած էր։ Ուստի եւ երախտագի-

տուքեամբ լի գոչէդի. ով Մարիամ, դուն ես որ բարուքեանդ մէկ հրաշքովը բոցերէ ազատեցիր զիս։ — Անմիջապէս եկեղեցի վազելով՝ պատարագս մատուցի ի շնորհակալութիւն այս յայտնի հրաշքին, եւ սկսայ ամէն տեղ տարածել վարդարանի ամենասուրբ կուսին այս նոր հրաշքն ալ։ Իրրեւ առհաւատչեայ մշանջենաւոր երախտագիտութեանս՝ հրապարակաւ վարդարան ըսել տալու սկսայ. ասոր ներկայ գտնուող հաւատացելոց թուոյն մեծութենէն դատելով՝ կը յուսամ որ մեծամեծ հոգեւոր բարիքներ կարելի պիտի ըլլայ քաղել այս ջերմեռանդութենէն՝ զոր միտքս գրած եմ շարունակել բոլոր կեանքիս մէջ, որպէս զի վարդարանի Կոյսին եւ անոր Պոմպէիի եկեղեցւոյն եռանդուն ծառայիցը թուոյն մէջ ես ալ գտնուիլ կարենամ։

Ը Ղ Օ Թ Ք

Հնձկորոյդ շարիթոն հաղորդութենեանէ յառաջ։

Հրեայք, Ցիսուս իմ, անողորմ մահուան մը դատապարտեցին զքեզ. անոնց աղաղակները կը լսեմ. Բա՛ղ, բա՛ղ եւ խաչ հան զդա։ Բայց ես, Տէր, կը սիրեմ զքեզ եւ երբեք թողուլ չեմ ուզեր։ Սա կատաղիներուն ձեռքէն, ով Մարիամ, դուն ազատէ այս հէք Ցիսուսը, եւ տուր զինքն ինծի, որ թեւերուս մէջ առնում, վէրքերը դարմանեմ, պաշտեմ եւ բոլոր կեանքիս մէջ ծառայեմ ամօր։ Ինծի եկուր, Փրկիչ իմ, սէր իմ, զքեզ կը փնտռեմ եւ այդ անկերպարան վիճակիդ մէջ կը սիրեմ զքեզ. եկուր, գրաւէ հոգիս, որպէս զի մի միայն քեզի համար ապրիմ ու մեռնիմ։ Երկնային բարուքեանց գանձդ, որ այսօր կամովին ինք զինքդ ինծի պիտի տաս սուրբ հաղորդութեան տեսակով ներքեւ, կ'ուզեմ իրրեւ իմ սեպհական ստացուածքս զքեզ միշտ սրտիս մէջ պահել։ Սիմոն Կիւրենացւոյն պէս՝ իմ խաչս ալ սիրով ու համակամութեամբ տանիլ կ'ուզեմ։ Դուն զիս քու արեանդ գնովը գնեցիր, ուստի եւ ես բոլորովին քուկդ եմ, եւ իրրեւ քու ստրուկդ միշտ քեզի պիտի ծառայեմ։ Զքեզ ստանալով շատ հարուստ պիտի ըլլամ. բայց ներէ՛, ինծի, Աստուած իմ, ինծի՝ որ զքեզ մեղքերէն շատ աւելի պատժապարտ եմ. ներէ՛ ինծի եւ մի՛ թողուր, որ այլ եւս բաժնուիմ քեզմէ։ Քու պարտապանդ եմ ես, բայց ինչ կրնամ տալ քեզի՝ ես որ ոչինչ եմ ու բան մը չունիմ։ Աղքատութիւնս այնքան մեծ է, որ քեզ ուրիշ բան չեմ կրնար տալ, բայց եթէ անձս՝ իւր բոլոր պակասութիւններովը, մեղքերովն եւ անհաւատարմութիւններովը։ Գառն Աստուծոյ, որ աշխարհիս մեղքերը կը սրբես, զքեզ ընդունելէս յառաջ, քու անգին արեամբդ զիս ալ սրբէ. սուրբ վերքերովդ մաքրէ զիս, խաչովդ զօրացուր զիս, որպէս զի միշտ եւ յաւիտեան քուկդ ըլլամ։

Ո՛վ Մարիամ, ամենաքաղցր մայր իմ, քու ձեռքէդ է, որ խաչի ծանրութեան տակ կքած

ու մեղքերով անկերպարան դարձած Որդիդ այսօր սրտիս մէջ պիտի ընդունիմ. դուն որ Գողգոթայի ճամբուն վրայ սխուր թափօրին հանդիպեցար եւ դահիճներուն՝ դամերը, մուրճերն ու տաւնջանայ ուրիշ գործիքները տանելը տեսար, դիս ալ տար Յիսուսին իմ խաչովս որուն ծանրութեան տակ եմ ալ կքած եմ չատ անգամներ։ Բայց, անօրէն գինուորներէն ընդունած նախատինքներդ իմ մեղքերս ցոյց կուտան. Ո՛հ, աղաչէ ինձի համար սիրելի Որդւոյդ, որ բնաւ երբեք ալ անոնց մէջ չեմնամ, այլ սրբուհի վերնիքայի պէս անոր աստուածային կերպարանքը սրբելով՝ դիմագծերը սրտիս վրայ դրոշմեմ, որպէս զի խաչին կապուիմ ու բնաւ երբեք չմոռնամ զայն։

Երանելի Վերոնիքա, երանելի Սիմոն Կիւրենացի եւ դուք՝ հաւատարիմ Մագդաղինացի եւ բարեպաշտ կանայք, որ Յիսուսի հետ Գողգոթան ելաք, անոր ցաւերուն ցաւակից եղաք, եւ զՄարիամ սաստիկ ցաւերուն մէջ մխիթարեցիք, աղաչեցէք ինձի համար, ձեր սրտերն արձարձող զգացումներն փոխ տուէք ինձի, երբեմն հաւատքս հաստատուն պահեցէք, յոյսս զօրացուցէք եւ սէրս աճեցուցէք Յիսուսին համար՝ որ ինք զինքը եղբայրս, վիրականքս ու անունդս բրաւամէն։

Խնդրեմ հոգւոյդ ընդհանրը (էջ 24)։

Ը Գ Ո Թ Ը

Սուրբ Հաղորդութեան առթիւ։

Կը պաշտեմ զքեզ, սէր անհուն, կ'երկրպագեմ քեզի, ով Յիսուսիս քաղցր սիրտը, կեանքիս կանոն ու հիմն, եւ ամենայն բարութեանց պանծը. հիմայ որ իմ ներսս ես, առաքելոյն պէս քեզի կրնամ բսել. Աէ՛ր-ն է, այլ Յի՛սո՛ւս՝ որ չէ կ'երեւիր։ Ու սրբուհի Կատարինէ Սիէնացւոյն հետ. "Քեզի կուտամ սէր թէ իմ սիրտս, այլ քուկդ, վասն զի իմ սիրտս՝ քու սիրտդ եղած է"։ Ինծի ալ երբ, Տէր իմ, ինչ որ այս մեծ սրբուհւոյն բրիր. առ իմ սիրտս եւ քուկդ տուր ինծի. բայց եթէ այս խնդրանքս չափազանց է, նորոգէ իմ սիրտս ու վառէ զայն, որպէս զի չսպրի ու չքաբախէ այն, բայց միայն քեզի համար։

Յիսուսիս սիրար, վարձութեանդ դէմ դնել կարենալու համար՝ խաչդ սրտիս մէջ դրոշմէ. զայն խոնարհեցընելու համար՝ միշերովդ պսակէ զայն, եւ զքեզ պէտք եղածին պէս սիրելու համար՝ քու կերովդ բորբոքէ զայն։

Յիսուսի աստուածային սրտին բոցերը, որ սրտերը կ'այրէք առանց սպառելու, որչափ մեծ է ձեր բրած բարիքը. աստուածային սէր, որչափ զարմանահրաշ ես... խաչն մահուամբ մեռար, վասն զի մեր փրկութիւնը՝ զայս կը պահանջէր. եւ եթէ այն քեզմէ ուրիշ տանջանքներ ալ պահանջէր, դանոնք ալ սիրով յանձն պիտի առնուէր. եթէ ուրեմն այսքան անողորմ պահանջմունքնե-

րու Հաւանեցար, ինչպէս պիտի կարենայիր չՀաւանիլ իմ աղաչանքներուս ալ, որ քեզմէ շնորհք կը խնդրեմ դքեզ սիրելու եւ քեզի ծառայելու։

Որչափ կ'ամչնամ մտածելով թէ շատ անգամներ ինք զինքս քեզի տալ չեմ ուզած՝ մինչդեռ դուն ինք զինքդ իմ սիրոյս համար թշնամիներուդ ձեռքը մատնեցիր։ Քու կամքդ արդարութեան օրէնքը է, եւ ես, վրաս հակառակութիւն մը գալուն պէս, չեմ ուզեր ինք զինքս անոր հպատակեցընել։ Սակայն ինչ է քու բոլոր պահանջածդ ինծմէ, միթէ քու փառացդ եւ իմ բարւոյս համար չէ՞։ Դժբախտութիւններս՝ երջանկութեան, վշտերս՝ մխիթարութեան կը փոխուին եւ մահն ալ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ անցք մը դէպի երջանիկ կեանք։ Սակայն եւ այնպէս կը տրտնջեմ, եւ երբեք գոհ չեմ այն այնչափ հրաշալի կարգադրութենէդ՝ զոր այնքան իմաստութեամբ սահմանեցիր։

Կուրութիւն հոգւոյ եւ սրտի։ Սրտիս կարծրութիւնը, Աստուած իմ, այժմէն փոխէ, ինք զինքս առանց վերապահութեան քու կամացդ կը յանձնեմ։ Խօսէ, Տէր, քու ծառադ կը լսէ. հոգիս եւ սիրտս խաչէ, որպէս զի միշտ քու կամքդ կատարեմ եւ ոչ իմ յաւիտեանս յաւիտենից։

Ինք զինքս քեզի ալ կը յանձնեմ, ո՛վ վշտագնեալ սիրտ Մարեմայ, որ խոցուեցար Ցիսուսի չարչարանքներովին եւ առաւել եւս իմ ապիրատութիւններովս։

Քու ոտքերուդ կը փարիմ, ցաւագին Մայր,

եւ հազարիցս ներումն կը խնդրեմ մեղքերուս համար որոնք Ցիսուսին խաչի ծանրութեան տակ ինկալուն եւ բոլոր քու ցաւերուդ ալ պատճառն են։ Ինչպէս կրնամ ապրիլ ես մեղքի տակ՝ գիտնալով թէ՝ այս է քու Որդիդ մեռցրնողը. լաւագոյն է, որ այժմէն մեռնիմ, քան թէ ապագային նորէն վշտացընեմ զինքը. եւ թո՛ղ քու խաչդ ո՛ Մարիամ, իմ վախնոս ըլլայ, որ զիս փրկութեանս թշնամւոյն դէմ պաշտպանէ։

Քո՛ւ ձեռքէդ է, որ ընդունեցայ Աստուածորդիդ, քո՛ւ ձեռքէդ է, որ նաեւ պիտի ընդունիմ այն ամէն խաչ՝ զոր ինք պիտի ղրկէ ինծի. եւ եթէ հարկ է որ իրեն պէս աշխարհի համար խաչուիմ, եւ արհամարհանաց ու նախատինքի առարկայ դառնամ, այն առեն ո՛վ Մարիամ, բարի Մայրս եղիր, օգնէ՛ ինծի ու միշտ քովս կեցիր։

Ամենասուրբ Երրորդութիւն, շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ քեզի, որ ինծի Ցիսուս Քրիստոսն եւ իր սուրբ խաչը տուիր, շնորհակալ եմ յանուն պատարագի այս աստուածային խորհրդոյն՝ զոր քեզի կը նուիրեմ բոլոր այն պատարագներուն հետ՝ որոնք այսօր բովանդակ աշխարհիս վրայ կը մատուցուին եւ պիտի մատուցուին մինչեւ ի վախճան ժամանակաց։

Աստուածոյ հրեշտակնե՛ր, որ երկնային գահին աթոռը կը շրջապատէք, պաշտեցէ՛ք ինծի համար զայն, զոր այժմ սրտիս մէջ ունիմ։ Երկնային Երուսաղէմ, երգէ՛ ինծի համար շնորհակալութեան երգեր, այն բարերարութեանց փո-

խարէն, զոր Յիսուս իւր խաչին ձեռօք շնորհեց ինծի։ Եւ դուք, երանելի հոգիներ, որ յաւիտենական հանգիստը շմոռաք այս աշխարհիս վրայ յաւերը ու խաչեր կրեցիք, եւ դուք ապաշխարող հոգիներ, որ ներումն ստանալով՝ այժմ երկինքը Տեառն Յիսուսի ողորմութիւնները կը վայելէք, աղաչեցէք ինծի համար զՅիսուս եւ զՄարիամ, որ զիս ալ օր մը ձեր ընկերութեան մէջ բնդունուելու արժանի ընեն. ամէն։

Ը֊ի ընդհատելը խնդրելու համար ալբոմն (էջ 27)։

ՅԱՄՆԵՔՈՂՔ ՔԱՔԱՔ

—

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏՐՏՄԱԿԱՆ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍ ԿԸ ԽԱՉՈՒԻ ԵՒ ԽԱՉՆ ՀՐԱՑ ԿԸ ՄԵՌՆԻ

(Մտ. ԻԶ։ – Մարկ. Ժե։ – Ղուկ. ԻԳ։ – Յովհ. ԺԹ։)

—

Մտածական։

Ա. Յիսուսի լեզուն կը խոյընէն ու զէնոփներէն կը ծերկոցընէն։

Յիսուս Գողգոթա կը հասնի, որ է կառափման տեղը՝ ուր կը տարուէին ամէնէն նշանաւոր չարագործները սպանդուելու համար։ — Ասիկայ մեռնելու գանգերով լեցուն տեղ մըն էր, ուր միշտ գարշահոտութիւն կը տիրէր եւ ուսոի ամէն մարդ սարսափմամբ կը փախչէր։

Յիսուս հոն հասնելու հաղ հասած՝ վայրկեան մըն ալ չեն թողուր, որ քիչ մը հանգիստ առնու, այլ անմիջապէս խաչելու համար պէտք ե֊

դած պատրաստութեանց կը սկսին. թշնամիներն այնչափ կ'աճապարէին անոր կեանքն վայրկեան մը յառաջ բառնալու...:

Լա՛ւ, անձն իմ, դահիճներուն վայրենի ձայները, տե՛ս, ինչ կատաղութեամբ անոր շղթաները կը քակեն ու կը հանեն վէրքերուն վրայ փակած գգեստները, որոնք դարձեալ նորոգուելով՝ արիւնելու կը սկսին. նկատէ՛ այս մարմինը, որ համակ վէրք է եւ որոնց յաւերն աստուածային վարդապետին մինչեւ ոսկրները կը թափանցեն: Աչքերդ երկինք բարձրացուցած ու մեղքերուդ վրայ մտածելով՝ դիմէ՛ զայն եւ անկէ քու հաշտութիւնդ խնդրէ՛:

Յիսուս յոդնութենէ ու կրած յաւերուն հետեւութեամբ պարտատած է. դինքը կաղդուրելու համար զմուռսով ու լեղիով խառն քացախ խըմ ցրնել կուտան անոր: Արգարէն բսած էր զայս կանխաւ: Յիսուս արդէն բովանդակ մարմնովը կրած էր. ճաշակելիքովն ալ կ'ուզեր կրել, որպէս զի այնու մեր նախահարց անհնազանդութեան մեղքը քաւէր: Ո՛հ, որչափ մեծ է անոնց թիւր, որոնց Աստուածն իրենց որովայնն ու մարմինն է. փոխանակ Հոգւոյն Սրբոյ նուիրելու՝ սատանային կուտան զայն. մեր օրհրամոլութիւնը, ընդհակառակն, պէտք է որ մահացընէ, գլխաւորաբար եկեղեցիէն պատուիրուած ատեններուն, եւ ինչ որ մեր առջեւ կը դրուի՝ սիրով ուտենք՝ եթէ նոյն իսկ ատոնք երբեմն մեր ճաշակին հակառակ ալ ըլլան:

Տե՛ս, անձն իմ, քու Յիսուդ մերկացուած է, եւ այն միջոցին որ իւր մահուան պատրաստութիւնը կը տեսնուի, ինք քարի մը վրայ նստած է, եւ այնպիսի խղճալի վիճակի մը մէջ, որ կարելի չէ տեսնել ու չսարսռալ: Այս վիճակին մէջ ինք զինք քաւութեան զոհ կը մատուցանէ Հօր Աստուծոյ, որ կ'ընդունուի:

Զգեստները հանելու համար վար առնուած փուշպսակը դարձեալ կը դրուի գլուխը. պսակման ցաւերն երրորդ անգամ մըն ալ կը նորոգուին եւ արիւնը կը վազէ հեղեղի պէս: Ո՜վ քարէն աւելի կարծր հոգիս, երկրպագէ՛ Փրկչիդ ոտքերուն առջեւ. քու արցունքներովդ թրջէ՛ այն ոտքերն եւ բնդունէ՛ արեան այս պատուական յօդն՝ որ կը թափուի վրադ իրրեւ շնորհք, լոյս եւ մխիթարութիւն:

Թո՛ղ տուր, Յիսուս, որ փարիմ աստուածային ոտքերուդ՝ անոնց գամուելէն յառաջ. թո՛ղ տուր, որ ձեռքերուդ ալ գամերով ծակուելէն յառաջ՝ մահը գքեզ տակաւին իմ աչքերս չյափշտակած, նախ իմ սիրտս բեւեռեմ խաչիդ վրայ եւ քու սիրովդ մաշիմ ու ապառիմ: Ընդդրկէ՛, անձն իմ, այս խաչը, ճնշէ՛ զայն սրտիդ վրայ, որ ալ երբեք չբաժնուի քեզմէ:

Աւասիկ, Յիսուս, ալ ամէն բանէ կապատեալ ու զրկուեցար, ոչ միայն զգեստներէդ, այլ նաեւ սուրբ մօրմէդ, աշակերտներէդ, բարեկամներէդ, համբաւէդ եւ նոյն իսկ մարդու կերպարանքէդ..... յիրաւի անճանաչելի դարձած ես:

ինձի ալ շնորհք ներք պիտի տաս, որ աշխարհիս իրերէն մերկանամ, որոնք բոլորովին քուկդ ըլլալու արդելք կ'ըլլան։

Աշակերտներուդ ամէնքն ալ քեզի կը նմանին, բլլայ մարտիրոսութեամբ տանջանքներ կրելով, բլլայ անապատներու մէջ մահացուցանելով խստամբեր կեանք անցրնելով։ Ես ալ կ'ուզեմ ամէն բանէ մերկանալ եւ ի քեզ փոխուիլ. ա՛լ ՏԷր, այս կերպարանափոխութիւնը դուն կատարէ անձիս վրայ. մերկացուր սիրտս, խաչէ զայն, սպառէ՛ զայն՝ դուն որ իմ աէրս, յոյսս, հանգիստս ու փառքս ես։

Յիսուս իր դահիճներն Աստուծոյ կամացը գործադրիչներ համարելով՝ անոնց անգամ հնազանդեցաւ, մեղի սորվեցրնելու համար թէ՝ կենաց ամենատաժանելի դէպքերու միջոցին իսկ մեր համակամութիւնն ու ներքին խաղաղութիւնը կորանցընելու չենք. եւ արդեամբք իսկ՝ անիրաւութիւնները, մատնութիւնները ու բոլոր վշտերը դմեզ սրբելու համար Աստուծոյ կողմանէ ղբրկուած համարելու ենք. բայց որովհետեւ բնութիւնը միշտ ապստամբելու հակամէտ է եւ սիրան ալ որչափ որ Յիսուսին հետ խաչուած բլլայ, չուզելով հանդերձ՝ դինք վշտացնողներուն եւ իրեն չարիք հասցրնողներուն դէմ հակակրութիւն կը զգայ, պէտք է, որ ինք զինք համակամութեամբ, հաւատքով ու վստահութեամբ Աստուծոյ կամացը յանձնէ, որովհետեւ ստոյգ է թէ՝ իր կարողութենէն աւելի պիտի չփորձուի։

Մեծ ցաւով գարձեալ մտածէ, անձն իմ, թէ Փրկիչդ աղքատ ու մերկ ծնանիլ ու մեռնիլ ուզեց. իւր ամենասուրբ մարմինը ծածկելու զգեստ մը եւ գլուխը դնելու տեղ մըն ալ չունէր։ Եւ ահա ասոր համար իւր աշակերտներուն բսաւ. Ահա աչխարհին էչխանն էկաւ, ես չի՛ էրեն վերջէրը ոչնչ ֆրաւ։ Ահա ուրեմն փառաց այս թագաւորն, որ բոլոր իւր արարածները կր հագուեցրնէ, երկինքը՝ ամպերով, ծառերը՝ տերեւներով, երկիրը՝ խոտերով ու ծաղիկներով, ահա ասիկ խաչին վրայ մերկ կեցած է՝ ի տես իւր ամենասուրբ Մօրն եւ ամենայն ժողովրդեան, թշնամիներն այնպէս ուզեցին, որ ինք ամենայն ժողովրդեան ծաղր ու ծանակ բլլայ։

Բարեւ, ո՛ Մարիամ, Յիսուս մերկ է, այս Որդիդ՝ որուն համար այնքան սիրով պատառնց կարանի զգեստը հիւսած էիր. ահա ամբարիշտ գինուորներն ատոր վրայ վիճակ կր նետեն։ Ապերթախտ սիրտս, Մայր իմ, մեղքերուս համար գառն ցաւով մր լեցուր, որպէս զի աստուածային արդարութիւնը հաշտեցրնէ եւ քու վշտերուդ վրշտակից բլլայ։

Ք. Յէ՛՛՛ Խալէ վրայ ֆ՛՛մ՛՛՛ծ։

Խաչը վերջապէս պատրաստ է. այս այն խաչն է, որուն վրայ Աստուծոյ Գառնը պիտի զինուի, այս այն հարսանեկան անկողինն է, որուն

վըայ Յիսուս իւր ընտրեալներուն կը սպասէ։ Ո՛Հ Տէր, այս խաչին արժանի եղողն ե՛ս եմ, չէ թէ դուն. Թո՛ղ տուր, որ գոնէ սրտով խաչուիմ ես անոր վըայ։

Մտածէ, անձն իմ, որպիսի ցաւով եւ որպիսի համակամութեամբ Յիսուս այս ցաւոց խաչին վըայ ինքն իրմէ կը տարածուի, ուր գլուխը կռթնցընելու համար պակի փշերէն դատ ուրիշ տեղ չի գտներ. անմիջապէս աչքերն երկինք կը բարձրացընէ՝ մեզի բանալու համար երկնից դռներն՝ որոնք մինչեւ այն ատեն փակուած էին. որովհետեւ եթէ ինք մեր վերահաշտութեան պատարագն է, ինքն է միանգամայն վերահաշտեցընող քահանան. եւ խաչի փայտին վըայ տարածուած, բազուկները բացած՝ զամէնքս ալ անոնց մէջ ընդունելու համար, սրտաուչ խօսքերով ինք զինք Աստուծոյ՝ իւր Հօր կը մատուցանէ. Հա՛յր է֊ա֊ա֊ո֊ր֊է֊ա՛ ը֊ղ֊ղ֊է֊ս֊ ս֊ա֊յ֊ա֊մ֊ ա֊է֊ա֊ը֊է֊։ Այսպէս կը հաշտեցընէ երկինքն ու երկիրը. մարդիկը կ'առաջնորդէ առ Աստուած եւ կը կազմէ միակ ընտանիք մը՝ որուն հայրն ու տէրը Աստուած է։ Ո՛չ մէկ քահանայ աւելի հաճելի, ո՛չ մէկ խորան աւելի նուիրական, ո՛չ մէկ նուէր աւելի կատարեալ եւ ո՛չ մէկ զոհ աւելի սուրբ եղած է Աստուծոյ քան զայս. որովհետեւ Աստուծոյ Գառնն էր այն, որ բառնայ զմեղս աշխարհի։

Դահիճները Յիսուսի ձախ ձեռքը կը բռնեն եւ խոշոր գամով մը կը ծակեն, որով ջիղերը կը

խորտակին ու կը պատռին։ Այս գործողութեամբ յառաջ եկած ցաւերու սաստկութենէն աչ ձեռքը կը կարկամի, դէպի մարմինը կր ձգտի եւ գամ ուելու համար խաչին մինչեւ միս թեւը չի հասնիր։ Այն ատեն այդ գազանները սուրբ ձեռքը չուանով մը կը կապեն եւ ձգտելով ու քաշելով կը բերեն, կր հասցընեն մինչեւ այն ծակը, որ արդէն կանխաւ ատոր համար պատրաստուած էր։ Նոյն գործողութիւնը կը կատարուի ոտքերուն համար ալ, այնպէս որ բովանդակ մարմինն արդէն իսկ ամբողջապէս խախտած ու քայքայուած է։ Եւ սակայն բոլոր այս անբացատրելի ցաւերու միջոցին Յիսուսի բերնէն գանգատի խօսք մը իսկ չ'ելլեր, եւ իւր կերպարանաց վըայ՝ ցաւերու արտայայտութեամբ միայն, կը կարգացուին ամենաբուռն սէր, ամենախորին համակամութիւն ու գերմարդկային համբերութիւն։

Ո՛վ անձն իմ, ջանա՛, որ Փրկչին կրած ցաւերն հասկընաս, եւ եթէ կարող չես ատոր, խնդրէ՛ իրմէ, որ քու սրտիդ մէջ դրոշմէ պանծալի կարծրութիւնն ամբողն, որպէս զի ցաւերուդ ցաւակից րլլամ եւ ատոնց պատճառն եղող մեղքերս ատեմ։ Ողորմէ՛ ինձի, դո՛ւն որ խաչիդ անկողնոյն վըայէն առ հասարակ ամենուն կը գոչես. "Դո՛ւք բոլոր վշտացեալներդ ինձի եկէ՛ք, զձեզ պիտի մխիթարեմ", զձեզ ընդունելու համար թեւերս բացուած են. դո՛ւք որ կսրսուած ու մոլորած էք, զձեզ պիտի ընդունիմ. վասն զի հեզ

եւ խնարհ սրտով եմ, ձեր հոգւոյն խաղաղութիւնը պիտի գտնէք»։

Խաչիդ կը հնազանդիմ, աստուածային Ցիսուս, ամենազօրմ հովիւ. ահա մեղաւոր հոգիս փարախդ մտնել կ'ուզէ. եւ որովհետեւ դուն կը կոչես զիս, ընդունէ զիս թեւերուդ մէջ. տուր ինծի սէր, խնարհութիւն, քաղցրութիւն, ու համագդ հպատակութիւն՝ զորոնք դուն ինծմէ կը պահանջես. շատ անգամներ խուլ դանուեցայ այն ձայնին՝ որ զիս առ քեզ կը կանչէր. բայց հոգւոյս աչքերը, որ գքեզ տեսնեմ, գքեզ լսեմ, ու քեզի հետեւիմ. ձեռքերուդ մէջ բռնէ զիս, որ չկարենամ ազատիլ անկէ. զիս ալ ընդունէ անոնց թուոյն մէջ, որոնք իրենց խաչը կը բառնան, որպէս զի ես ալ ընդունիլ կարենամ վիրակութեան ու յաւիտենական սիրոյ այն պտուղներն՝ զորոնք ինծի համար վաստկեցար։

Գ. Ցիսուս խաչ կը դնէ։

Աստուածային Փրկչին զգացած անհնարին ցաւերն ալ պիտի կարենայ բմբռնել՝ երբ խաչը գետնէն վեր բարձրացուելով՝ բոլոր ծանրութեամբը տարուեցաւ ու դրուեցաւ հողին մէջ բացուած ծակին մէջ, ուր կանգնուեցաւ մուրճի հարուածներով հաստատուած սեպերու միջոցաւ։

Այս շարունակաբար ու վըայէ վըայ կատարուած դիցուքներու հետեւութեամբ Ցիսուսի

արդէն իսկ յոշոտուած անդամները քայքայուելու աստիճան ձգուեցան. ասոր կը վկայէ ինքն իսկ իւր մարգարէին բերնով, ըսելով թէ՝ իւր ոսկրները համրել կարելի է. Ծ-կէղէ ղէե-ե-ղոո-յմ, ե- ր-եղէ ղ-մնե-յէ -կէր-յմ։

Խաչը կանգնուած է... ամէն կողմանէ ուրախութեան ու նախատանաց աղաղակներ կը լսուին. խաչահաններն ու Ցիսուսի թշնամիները կը խայտան եւ իրենց դժոխային ատելութեան յաղթանակը կը վայելեն, մինչ փրկիչն երկինքէ եւ երկրի միջեւ բարձրացած, իւր բազուկները կը տարածէ մեղաւորներն երկնաւոր Հօրը հետ հաշտեցընելու եւ անոնց երկինքէ արքայութիւնը պարգեւելու համար՝ կատարելով այսպէս սա մարգարէութիւնը. Ց-ր-մ բ-ղէր-ղ-յէ յերկրէ, ղ-մնէ-ն ղէեղէղ -- ե։

Ժամը վեցն է. բովանդակ երկիրս թանձր խաւարը կը պատէ. լուսինն արեան գոյն առած է. խաւարի մէջ կը լսուին՝ չար աւազակի հայհոյութիւնները, քահանայապետաց եւ դպրաց՝ ժողովուրդը գրգռելը, ատորին զինուորներուն անէծքներն ու նախատինքները, եւ ոամկին արհամարհանքն ու ծաղրածութիւնը։

Ցիսուս, որ մինչեւ նոյն ատեն լուռ մնացած էր, ամենասուրբ բերանը կը բանայ ու թողութեան բառեր կ'արտասանէ՝ ոչ միայն իր դահիճներուն, այլ նաեւ անոնց համար, որոնք իրենց մեղքերովը գինք խաչ պիտի հանէին եւ կը գոչէ. Հ-յր, ր-ղ դ-ղ-, զի ու գիտեն զինչ գործեն։ Այս

խօսքերով Յիսուս կը չքմեղէ Մեղաւորներուն կա-
մաւոր կուրութիւնը։ Ինչ սէր, ինչ գութ...
ո՜հ, իջիր թէ աչքերս արտասուաց աղբիւր մը
դառնային եւ սիրտս սիրոյ վառարան մը։

Կը պաշտեմ դքեզ, ով Աստուածորդիդ կեն-
դանի, որ խաչին վրայ բարձրացար եւ բովանդակ
տիեզերաց աչքին ցուցադիր եղար, կը խոնար-
հիմ ու կ'երկրպագեմ քու ոտքերուդ առջեւ,
կը բարեբանեմ դքեզ, կ'օրհնեմ դքեզ, եւ դքեզ
սրտիս ու հոգւոյս գերագոյն Տէրը կը ճանչնամ։
Բովանդակ տիեզերաց վրայ ցրուած զաւակներդ
ժողվէ խաչիդ տակ, ջնջէ մարդկային ազգին դէմ
արտասանուած մահուան վճիռը, սրբացուր կեանքի
ցաւերն եւ հաղորդէ դքեզ հոգիներուն։ Ան-
չափ սէր... գիշերուան լռութեան մէջ ծնար
Բեթղեհէմի մէջ հովիւներէն եւ երկը մոգերէն
միայն պաշտուեցար. կենացդ բոլոր ընթացքին
մէջ արդարներու միայն մէկ փոքրիկ մասին ծա-
նօթացուցիր դքեզ, յարութենէդ ետքը սակա-
ւաթիւ ընտրեալներու միայն ցուցուցիր ինքզինքդ,
եւ աշակերտներդ միայն հրաշալի համբարձմանդ
վկաներն եղան։ Եւ նոյն իսկ խաչուիլ ուզեցիր
երկու աւազակներու մէջտեղ, յայտնապէս, հրա-
պարակաւ, մինչեւ անգամ Հրէից Զատկի տօնին՝
ուր ժողովրդեան բազմութիւն մը վազած եկած
կ'ըլլար Երուսաղէմ, բազուկներդ տարածած եւ
սիրտդ ցաւով ու սիրով առլցեալ։ Օրհնեալ ե-
ղիր, Տէր, գովեալ եւ փառաւորեալ բոլոր արա-
րածներէն։

Ահա, Յիսուս իմ, պաշտօնդ աւարտելու վրայ
ես. մեր փրկագործութիւնն ընդհուպ կր կատար-
ուի. բայց հոգիդ աւանդելէ յառաջ՝ մեզի յանձ-
նելու գանձ մըն ալ ունէիր, որ է ամենասուրբ
Մայրդ. կ'ըն դա՜, ահա դրէ՛ս։ դրէ՛ս կ՝ ահա մայր
ս։ Ո՛վ Մարիամ, որ Աստուածորդւոյդ բոլոր
չարշարանացը ներկայ գտնուեցար, ահա խաչիս
տակն ես՝ ցաւերու մէջ ընկղմած ու Սիմէոն ծե-
րունւոյն գուշակած սրովն սիրտդ խոցուած։ Իր-
րեւ Աստուածամայր, քու ցաւերդ ուրիշ կա-
նանց զգացած ցաւերէն բոլորովին տարբեր էին.
չարշարանաց գիշերը՝ ծոմով եւ արտասուքներով
տկարացած, այս անպատմելի ցաւերու տակ չընկ-
ճուեցար եւ շատ մը կիներու պէս վշտերուդ ազ-
դեցութեան ներքեւ չմարեցար, այլ կանգուն
ոտքի վրայ էիր, խաչին տակ, հոգիդ քաջալե-
ուած եւ երկնային Հօր հրամաններուն հպատակ.
մարդկային բովանդակ ազգը փրկելու բաղձանքով
լեցուած եւ աչքերդ Աստուածորդւոյդ վրայ յա-
ռած՝ անոր առջեւ իբրեւ մեր փաստաբանը կր
ներկայանաս եւ Հօր Աստուծոյ կը նուիրես աս-
տուածային արիւնն՝ որ քուկդ է։ Անոր մահր
տեսնելու, ով Մայր, կը դողայիր, անոր այս չար-
չարանքներն աչքիդ առջեւ գալուն կը վշտագը-
նէիր եւ երկնաւոր Հօր խստութիւնն ամբքելու
ալ կը բաղձայիր, սակայն հանդերձ այսու կ'ու-
զէիր միանգամայն, որ ըղձը մատուցուէր եւ աս-
տուածային արդարութիւնը մարդկութեան հետ
հաշտուէր։ — Որդի եւ Մայր իրարու կը նային,

գերար կը հասկընան. Որդին կը կրէ Մօրը ցաւն եւ մայրը կը կրէ որդւոյն ցաւը. այս երկու սրտերուն գգացած ցաւն ոչ ոք պիտի կարենայ պատմել. որովհետեւ իրենց գգացած ցաւին մեծութիւնն՝ իրենց սիրոյն համեմատական էր. ով կրցած է գնահատել ու չափել այսպիսի սիրոյ մը բնդարձակութիւնը:

Որպիսի՛ մեծ տանջանք է մօր մը համար՝ տեսնել իւր որդին խաչին վրայ գամուած առանց դնելը ապատել եւ ներկայ գտնուիլ անոր տառապանքներուն՝ առանց գանոնք մեղմացրնել կարենալու:

Այսքան մեծ տառապանք միայն Մարեմայ կրնար վերապահուած բլլալ, որ միայն անարատ բլլալով՝ զօրութիւն ունէր ատոնց դիմանալու: Յիսուս ալ աւելի իւր սուրբ Մօր ցաւերովը կը տառապէր քան թէ իւր չարչարանքներովը: Հայրն Աստուած այնպէս անօրինած էր եւ այս՝ Փրկչին հնազանդութեան կատարումն եղաւ առ Հայր իւր. այս պատճառաւ մեռնելէ յառաջ վշտագին Մօրը սիրոյ վերջին գրաւական մըն ալ կը թողու՝ տալով անոր իբրեւ Որդի սուրբ Ցովհաննէսն եւ գմեզ ամէնքս՝ յանձին ամենասիրելի առաքելոյն, եւ կ'ըսէ Մարեմայ. Կի՛ն դո՛ւ, ահա որդի՛ դ՛ու:

Ը Ղ Օ Թ Ը

Առ ցաւագին Մայրն:

Երբ խաչին վրայէն որդիդ դքեզ կին եւ ոչ թէ մայր անուանեց, ով Մայր ցաւագին, արդեօք մայրական սիրտդ որպիսի սրով մը խոցուեցաւ: Բաւէ, Մարիամ, պատճառն այն է, որ դուն այլ եւս մայր չես... ալ որդի չունիս, անոր աղաղակը չի՞ս լսեր, որպիսի լքման մէջ կը գտնուի. Հաչյր, ընդե՞ր թողեր ղնե: Եւ երբ ծարաւած ջուր ուզելը լսեցիր՝ սրեան գնովդ իսկ անոր ծարաւն անցրնել ուզեցիր, եւ կաթիլ մը ջուր անգամ չկրցար անոր հոգալ. լեղի ու քացախ կուտան անոր խմելու, եւ գարձեալ չիշէ այն ահռելի ցաւերդ, որ զգացիր՝ երբ Որդւոյդ գերեզման դրուելէն վերջը սրտիդ պարապութեան մէջ ձեալն եւ արեամբ շաղախուած ու լքուած Երուսաղէմը գառնալով՝ ատոր եւ աշխարհի մէջ միս մինակդ լքեալ թողեալ մնայդ տեսար: Ո՛հ Մարիամ, բոլոր մարդիկն իրենց քու որդիներդ ընդունելով՝ Որդւոյդ կամքին հնազանդած եղար, որոնք առանց քեզի չէին կրնար անոր գառնալ, ինչու որ մեր միջնորդն ու բոլոր շնորհաց գանձր դուն ես:

Ահա՛ քու ոտքերուդ ներքեւ կեցողն ես եմ, Մարիամ, այո՛ ես եմ, որ մեղքերովս Որդիդ մեռցուցի, բայց գութ ունեցիր վրաս. ով Մայր, անոր գառնալ կ'ուզեմ, ինձի ընկերացիր, դիս

անոր ներկայացնեմ, գիս անոր թեւերուն մէջ նետէ ուր ապրիմ ու մեռնիմ: Մայր վշտագին, որ սիրտդ եօթը խոցերով խոցուած է, իմ սիրտս ալ խոցէ եւ հոն քու ցաւերդ ու խաչեցեալ Յիսուսին պատկերը դրոշմէ. ամէն:

Հրահանգ:

Արիութիւն:

Խորհրդածութիւն:

Ընձգ Յիսուսի Քրիստոսի հետ խաչին վրայ գամուած նկատելով՝ կեանքիդ ընթացքին վրադ եկող բոլոր նեղութեանց ու հակառակութեանց սիրով տար:

Փորձութիւններուն քաջութեամբ դէմ դիր՝ յիշելով առաքելոյն սա խօսքը թէ՝ Յիսուսի հետ տպրիլ ուզողը, պէտք է որ իւր մարմինն ու բնածին միտումները ի խաչ հանէ: Եթէ բարեկամներդ դքեզ լքանեն, ատոր համար մի տրտմիր, դքեզ վշտացընողներուն ներէ՝ ինչպէս Յիսուս ալ ներեց իւր դահիճներուն, եւ Ս. կուսի սիրոյն համար, առելութեան ու վրէժխնդրութեան բաղձանքէն հեռու կեցիր:

Ամէնէն աւելի բարի եւ սիրով եղիր այն անձանց հետ՝ որոնց նկատմամբ հակակրութիւն կը զգաս, եւ վերապահութեամբ վարուէ անոնց հետ՝ որոնց հետ տեսնուելու եւ խօսակցելու մեծ հաճոյք կը զգաս:

Սրացական աղօթք:

Ո՛վ Մարիամ, Մայր ցաւագին, շնորհք տուր ինձի որ քեզի հետ լալ կարենամ:

ՕՐԻՆԱԿ

Նէապոլսեցի կարօլոս Նարիչի ասպետին ամուսինը՝ Աննա, 1882 փետր. 20ին, սկսաւ յանկարծ սարսուռներ եւ աջ ուսին վրայ սուր ցաւեր ունենալ, որ միջոցին ուժգին տենդ մըն ալ վրայ հասաւ: Անմիջապէս տան բժիշկը կանչուեցաւ, որ յայտարարեց թէ հիւանդութիւնը թոքատապ է:

Ա՛յս լուրին վրայ ամբողջ ընտանիքը սաստիկ խռովեցաւ, որովհետեւ այդ հիւանդութիւնը նոյն միջոցին Նէապոլսոյ մէջ շատ կը ճարակէր ու վտանգաւոր ալ համարուած էր միշտ. ուստի անմիջապէս հիւանդին կատարել տուին կրօնական պարտականութիւնները: Ա՛յս երկիւղը շատ իրաւացի էր. որովհետեւ ջերմութիւնն զգալարար այնչափ սաստկացաւ, որ ջերմաչափին ամսոյս 25ին 42 աստիճան ցոյց կու տար: Հիւանդն այնչափ տկարացած էր, որ կարծես վերջին շունչն աւանդելու վրայ էր եւ վայրկենէ վայրկեան սրտի կաթուածի մը կը սպասուէր: Ինքն ալ զգալով իւր վիճակին ծանրութիւնը՝ զաւակները, ամուսինն ու ազգականներն իւր քով ժողվեց եւ անոնց վերջին հրաժարականը տուաւ:

Ցարկաբաժնի մէջ Պոմպէիի կուսին մէկ պատկերը կը գտնուէր, Նարիշէ առպետը ցաւերուն ուսումնասիրութենէն յիմարացած՝ պատկերը հետը քաշքշելով այն սենեակը կը մտնէ, ուր պատկերը կը գտնուէր եւ անոր առջեւ դետին իյնալով կը գոչէ. "Քեզի կը դիմեմ, ով Պոմպէիի Կոյսը, ամուսինս ինծի դարձուր, եւ ի վարձարէն իւր բոլոր գոհարեղէնները քու եկեղեցւոդ կը նուիրեմ.":

Նոյն վայրկենին իսկ հիւանդը կը հանդարտի ու կը քնանայ. տարակոյս չէր վերցներ, որ այս հանդարտութիւնը մահուան կարապետն էր: Բոլորը կը լռեն ու գերագոյն վայրկենին սպասելով՝ ջերմեռանդաբար կ'աղօթեն: Բայց Տիկին ապետուհին կէսօրը՝ երազէ արթնցողի մը պէս, կ'արթննայ, շուրջը կը նայի ու կը տեսնէ որ քրոջը թեւերուն մէջն է. կը խնդրէ ամուսինն ու զաւակները տեսնել: Ամէն եւս ոչ ցաւ, ոչ ջերմ եւ ոչ ալ շնչելու դժուարութիւն կը զգար. հետզհետէ կը զօրանայ եւ ախորժակը կը բացուի, եւ ոչ միայն կատարելապէս կ'առողջանայ, այլ նոյն առենէն ի վեր շատ աւելի առողջ է քան թէ յառաջագոյն:

Ասոնք՝ բնտանեացը հետ միասին Պոմպէի կ'երթայ իւր ուխտը կատարելու եւ Ս. Կուսի խորանին շնորհաց համար կը նուիրէ խոստացուած գոհարներուն փոխարժէքը, որ է 5600 ֆր.:

ԱՂՕԹՔ

Տաւնեղոյդ շարժուսան հաղորդութենեն յառաջ:

Ամենակողմն խաչահանուած բարի աւազակը, Յիսուս իմ, մեր թշուառութեան եւ քու բարութեանդ դրաւականն է. այս առաւօտ անոր հետ քեզի կը գոչեմ՝ Տէր, յիշէ զիս քու արքայութեանդ մէջ: Ո՞րն է քու արքայութիւնդ, ով սիրոյ եւ քաւութեան պատարագ, քու բերնէդ կ'ուզեմ լսել զայն: Իմ վայելքս եւ ուրախութիւնս, կը պատասխանես ինծի, որդւոց մարդկան հետ բնակիլս է: Մեր սրտերը քու բնակութիւնդ է եւ իմս, Յիսուս իմ, քեզի կը ցանկայ եւ կը հառաչէ վայրկեան մը յառաջ դգեզ ստանալու եւ խաչի վրայ քեզի հետ միանալու: Ո՛վ Փրկիչդ իմ, դուն գոչեցիր թէ ծարաւի ես. այս կր հասկընամ, մեղքերով ծանրաբեռնուած ողորմելի հոգւոյս ծարաւն էր այն՝ որուն վրայ կը մտածէիր արդէն: Աստուած իմ, տուր որ ես ալ քու ցաւերուդ ծարաւը, քու սիրոյդ ծարաւն եւ քու իսկ ծարաւդ զգամ. տուր որ երկրաւոր բարիքներու ցանկութեամբ ոպառած հոգիս՝ կենդանի ջրոյն աղբիւրը գտնէ, որ անոր ծարաւն անցրնէ, զօրացրնէ ու բժշկէ. կենդանի ջրոյ աղբիւրը գտնէ, որ անոր ծարաւն անցրնէ, զօրացրնէ ու բժշկէ. կենդանի ջրոյ աղբիւրը դուն ես, Աստուած իմ, մարմնովդ, սրտովդ, հոգւովդ, արեամբդ, եւ աստուածութեամբդ, որ այժմ իսկ պիտի ընդունիմ սուրբ խորհրդոյ տեսակներուն

ներքեւ։ Բայց, ես խեղճ եւ ողորմելիս, առանձին ներկայանալ քեզի չեմ ուզեր, Աստուած իմ, քու ամենասուրբ մօրդ սրտովը կուգամ քեզի, որ յանուն Յովհաննու որդեգրից դիս, քեզի կուգամ յաւուց ճամբուն վրայ քեզի հետեւող բարեպաշտ կանանց հետ, քեզի կուգամ խաչդ բնդգրկող Մարիամ Մագդաղինացւոյն եւ Լիմ պոի մէջ ապաստանելու սպասող Հոգիներուն հետ, վերջապէս քեզի կուգամ երկինից բոլոր հրեշտահներուն ու սուրբերուն եւ երկրիս վրայ գըտնուող բոլոր արդարներուն հետ։

Ով Մարիամ, մեռնող Յիսուսը գքեզ ինծի մայր տուաւ, ուստի այժմէն կատարէ մայրական պարտքերդ։ Քու յաւերովդ ու սիքովդ գեղցուր սիրտս եւ զայն աստուածային Որդւոյդ ներկայացուր։ անոր բսէ, որ զինք կը սիրեմ եւ իրմէ թողութիւն կը խնդրեմ. իբրեւ հաշտութեան ու փրկութեանս գրաւական՝ դուն անձամբ տուր ինծի այս Յիսուսը։

Ինչպէս որ Յիսուս գերեզմանը գրիր, հիմայ այս վայրկենիս իմ սրտիս մէջն ալ դիր զինքը։ Ո՛հ, չափազանց ցուրտ է սիրտս, այն ժայռէն ալ աւելի, որուն մէջ Յիսուսի գերեզմանը փորուած էր. բայց, Մարիամ, քու սիրովդ դուն պիտի բորբոքես զայն, եւ քու Որդւոյդ սրտին հետ այնպէս պիտի միացընես, որ երբեք չբաժնուին իրարմէ ի յաւիտեան. ամէն։

Ը-ե աղօթողը՝ հարիւր ընդհանուր ընծայութիւն հոգ (էջ 24)։

ԱՂՕԹՔ

Սուրբ Հաղորդութեան համար։

Երկնաւոր եւ ամենազօր Աստուած, քեզի կը նուիրեմ Որդիդ, զոր այժմ իսկ սրտիս մէջ բնդունեցայ, եւ զոր մեր սիրոյն համար խաչի մահուան դատապարտեցիր. քեզի կը նուիրեմ զինքը, որ համակ վէրքերով եւ արեամբ ծածկուած է. մի նայիր իմ անարժանութեանս, Աստուած իմ, այլ նկատէ միայն քու Որդիդ, որ սուրբ հաղորդութեամբ իմ հոգւոյս հետ միացած՝ ինք զինքը եղբայրս, անունդս, կեանքս, դանձս ու հոգւոյս հոգին բրած է։ Գոհութիւն կը մատուցանեմ քեզի, Աստուած իմ, որ ինծի համար զինք մահուան դատապարտեցիր, եւ այս վայրկենիս իսկ դարձեալ սիրոյ սուրբ խորհրդեամբ զինք ինծի տուիր։ Կը գովեմ, կ'օրհնեմ զքեզ ու շնորհակալ կ'ըլլամ քեզի անոր սրտին ու հոգւոյն համար, որ սուրբ հաղորդութեամբ իմ սիրտս ու հոգիս եղած է. անոր մարդկութեան եւ աստուածութեան համար, զորոնք ինծի հաղորդած է իւր շնորհօքը։ Բոլոր ինծի բրած այս շնորհքներուդ համար, Տէր, ինչ փոխարինութիւն պիտի կարենամ բնել քեզի. Հայր, պիտի բսեմ Յիսուսի հետ, հոգիս քու ձեռքդ կը յանձնեմ։ Քեզի կը մատուցանեմ հոգիս, կամքս, կեանքս, անձս իսկ գլխովին. ամենայն ինչ կատարեալ է։ Յիշէ, Հայր երկնաւոր, Որդւոյդ մեզի խոստումը թէ՝ քեզի դիմողներուն քու

Հոգիդ պիտի չզլանաս. ուրեմն տուր ինձի, ի ձեռն արդեանց Յիսուսի Քրիստոսի, այս սիրոյ, մահացուցմանն, զոհաբերութեան, հաւատարմութեան եւ քու կամացդ հպատակելու Հոգւին:

Յիսուս իմ, դուն ուզեցիր որ սուրբ կողդ եւ աստուածային սիրագ նիպակով խոցուի, որպէս զի հոն ինձի ապաստանարան պատրաստես. տուր որ հոն հաստատեմ բնակութիւնս մինչեւ այն օրն՝ յորում բարի աւազակին ըսածդ ինձի ալ ըսես. Ամէն ասեմ քեզ, այսօր ընդ իս իցես ի դրախտին: Որովհետեւ եթէ սիրագ բարի աւազակին ողորմացաւ, պիտի չկարենաս նաեւ չլսել ծառայիդ աղաչանքներուն, որ ոտքերդ ինկած, զքեզ վըշտացրնելուն համար դառնացեալ սրտով քու ողորմութիւնդ կը հայցէ:

Սիրոյդ երկու ամէնէն մեծ գործերն եղան, Յիսուս իմ, պարգեւ եւ թողութիւն: Պարգեւը սիրոյ նշան մըն է, որ ընկերը բարերարութիւններով իրեն կը քաշէ. եւ այս պարգեւը դուն ըրիր ինձի, Տէր, զիս քու պատկերիդ նման ստեղծելով, կեանքիս ընթացքին ինձի այնչափ շնորհքներ տալով, ամենասուրբ Կոյսն իմ մայրս ընելով եւ զքեզ իսկ այս առաւօտ սուրբ հաղորդութեամբ ինձի պարգեւելով այնպէս, ինչպէս որ Հօր Աստուծոյ ինք զինքդ զոհ մատուցած էիր խաչի վրայ: Բայց թողութիւնը պարգեւէն ալ շատ աւելի մեծ բարիք մըն է. մոռնալ եղած նախատինքներն եւ զոհել ինք զինքը անոր համար՝ որ զինք թշնամանած է: Եւ այս սիրոյ ցոյցն

ալ ըրիր ինձի, Աստուած իմ, ինձի համար մեռնելով խաչին վրայ եւ Հոգիդ աւանդելու միջոցին հեծեծալ խօսքն ալ ուղղելով երկնաւոր Հօրդ. Հայր, ներէ դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն:

Այո, Տէր, ամենայն ինչ կատարեալ է. պարգեւը կատարեալ է: Սուրբ հաղորդութեամբ ինք զինքդ լիովին ինձի պարգեւեցիր եւ բոլոր յանցանքներուս կը ներես. մի թողուր որ ալ քեզմէ բաժնուիմ, տուր որ աւելի մեռնիմ քան թէ յաւիտեան բաժնուիմ քեզմէ՝ որ ես Աստուածս, Թագաւորս, Փրկիչս ու միակ յոյսս:

Ո՛վ սուրբ խաչ, առաջնորդս եղիր, զքեզ բովանդակ կեանքիս մէջ սուրբերու եւ երանելեաց եռանդուն սիրովը պիտի սիրեմ:

Յիսուսի սիրտը, արեանդ մէջ լուա այն բոլոր աղտերս, որոնք կրնան զիս քեզմէ հեռացընել. ով անսահման մաքրութիւն, սիրովդ վառէ գիս, որ անոր մէջ սպառիմ, ոչնչանամ. աշխարհիս մէջ բոլոր ուներցածներս կամաւորապէս կը զոհեմ, բաւ է որ զքեզ միայն ընդ միշտ ունենամ եւ քու մէջդ ապրիմ:

Տէր Յիսուս, եթէ ուզես՝ կրնաս զիս առողջացընել ու սրբացընել: Զքեզ վշտացընելուս համար սաստիկ կը ցաւիմ. թողութիւն տուր մեղքերուս, զօրացուր զիս կամքիս յաղթելու եւ շնորհք տուր միշտ զքեզ սիրելու, ինչպէս նաեւ բարւոյն մէջ յարատեւելու միշտ եւ հանապազ. ամէն:

Լ՛ԻՄԻՏԱՑԻՈՅ ՆԻԿՈԼԱՈՍԻ ՀՈՐԱՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՐԱԿԻՐԸ (էջ 27):

ՍԵՏԱՍՏԱՆԵՔՈՒՔ ՉԱՔԱՔ

—

ԱՌԱՋԻՆ ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Մտթ. ԻԸ: — Մարկ. Ժ.: — Ցուկ. Ի:)

—

Մտածական:

Մտածէ՛, անձն իմ, թէ ինչպէս Նիկոդեմոս եւ ազնուատիրտ ու մեծատուն նախարարն Յովսէփ Արիմաթիայի Փրկչին սուրբ մարմինը մաքուր կտաւով պատեցին, անուշահոտ իւղերով օծեցին ու ժայռի մը մէջ փորուած նոր գերեզմանը դրին եւ անոր մուտքն ալ ահագին քարով մը փակեցին՝ երուսաղէմէն գարձան: Բայց քահանայապետները Յիսուսի մարգարէութիւնը յիշելով՝ Պիղատոսէն հրաման առին, որ անոր գերեզմանը պահակներով պահպանել ու կնքել տան:— Մեր խորհուրդներն ու նպատակները որչափ ողջմիտ եւ մարդկային խոհեմութիւնն որչափ տկար է

Փրկչին առջեւ... անոնք ուրիշ բանի պէտք չծառայեն, եթէ ոչ յամօթ եւ ի նախատինս մարդկան եւ ի փառս Աստուծոյ:

Յիսուսի ամենասուրբ հոգին, թէեւ մարմնէն բաժնուած, միշտ Աստուծոյ մը հոգին է, եւ աստուածութեանը նմանապէս միացած կը մնայ անոր ամենասուրբ մարմինը, որ թէպէտ մեռած՝ բայց միշտ արժանի է հրեշտակաց եւ մարդկան պաշտամանն: Յիսուս իբրեւ Աստուած, իբրեւ յաղթող եւ իբրեւ ազատարար Լիմպոս կ'իջնայ:

Մտածէ՛, անձն իմ, այն սուրբ հոգիները, որոնք այնչափ երկար ատենէ ի վեր Փրկչին գալստեան կը սպասէին. այս հին կտակարանի արդարները քանի՛ երախտագիտութեամբ երկրպագութիւն կը մատուցանեն ու շնորհակալ կ'ըլլան իրենց արարչէն: Կրկնապատկէ՛, անձն իմ, քու բազձանքներդ՝ օր մը երկնից արքայութեան մէջ Յիսուսի Քրիստոսի արդիւնքները վայելել կարենալու համար:

Փրկչին մարմինը գերեզմանի մէջ երեք օր կը մնայ, որովհետեւ ինք իր մահուամբը գերութենէ կը փրկէր աշխարհքիս երեք դարերը, որ է՝ բնական, Մովսիսական եւ շնորհաց դարերը:

Հազիւ թէ երրորդ օրն արշալոյսը կը ծագի, Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս գերեզմանի կնիքը խորտակելով ինքնին աստուածային զօրութեամբը յարութիւն կ'առնու:

Իբրեւ ամենակարող Աստուած իւր յարու-

թիւնը կանխաւ աշխարհիս առջեւ յայտնելն աւետարդ կը համարի ու զայն կը գործադրէ ի ծածուկ։ Ինչ գերբնական կարգին վերաբերելուն՝ այս հրաշքն ալ պէտք էր որ մարդիկներուն հրեշտակներու ձեռքով յայտնուէր. Եւ ահա յարձանն ձեզ եղէ, զի հրեշտակ Տեառն ինքնին յերկինից՝ մատուցեալ է բաց ընդ լերդայն զվէմն ի դրանէ անտի, և նստէր ի վերայ նորա. և էր պեսիլ նորա իբրեւ զփայլակն, և հանդերձ նորա սպիտակ իբրեւ ձիւն։

Հրեշտակի մը ներկայութիւնը բաւական կ'ըլլայ գերեզմանը պահպանող պահապանները գետին տապալելու, ամենքն ալ մեռածի պէս գետին կ'իյնան եւ հպիւ թէ քիչ մը սթափած՝ առանց ամենեւին ետ դառնալու ի փախուստ կ'ածապարեն։

Ցառաջ մատչեցէք, ով օրինաց վարդապետներ, դպիրներ ու փարիսեցիներ, տեսէք ինչ վիճակի հասած են այն գինուորները, որոնց յանձնած էիք պահպանութիւնն այն մեռեալ մարդուն՝ զոր մոլորեցուցիչ հռչակած էիք։ Ձեր ժամանակները, ամպարիշտ մարդիկ իրենց խղճի անհանգստութիւնը ծածկելու համար, խորհեցան Յիսուսի Քրիստոսի անունը նշանաւոր անձանց Պանթէոնին մէջ դասել. բայց այս առաւել կամ նուազ ճշմարտասիրաց դիւցազանց մէջէն ով կրցած է ըսել թէ՝ երեք օր ետքը յարութիւն պիտի առնուր։ Միայն Աստուծոյ Որդին կրնար ընել այս մարգարէութիւնը. եւ ահա սուր համար Եսայի մարգարէն կանխաւ ըսած էր. Գերեզման նորա փառաւոր լինի։ Ով քահանայապետներ, ձեր գինուորներուն ոչ որ ձեռք

դպցուց, տեսածնին բաւական եղաւ պանդուխտ գետնելու համար. եթէ սարսափէ չմեռան, եթէ Աստուած թոյլ տուաւ, որ ելլեն ու փախչին, ատոր համար էր, որ դուք ձեր պարտութիւնն ու խայտառակութիւնն անոնց բերնէն իսկ լսէիք. որպէս զի անոնք Յիսուսի յարութեան եւ ամենակարողութեան վկաներն ըլլային եւ որպէս զի աշխարհ ամենայն ճանչնար թէ՝ Քրիստոս իւր իսկ ուղելովը չարչարուեցաւ ու մեռաւ։ Բայց դուք որ զինք դատեցիք՝ դուք եւ ոչ իսկ արժանի էք անոր յարութեան խորհրդոյն պատմուիլը լսելու։

Ո՛վ Աստուածորդի, սրչափ մեծ ըլլալու է մեր ուրախութիւնը, որ կը հաւատանք թէ գերեզմանէն ողջ դուրս ելար։ Ցարութիւնդ քու թշնամիներդ սարսափով, իսկ զմեզ, որ քու աշակերտներդ ենք, ցնծութեամբ կը լեցնէ, որովհետեւ անիկայ մեր հաշտութեան եւ արդարացուցման գրաւականն է։ Քու յարութիւնդ խորհրդաւոր նշանն է մեր հոգիներուն ի շնորհս եւ մեր մարմիններուն ի կատարած աշխարհի յարութեանը։

Օգնէ՛ ինծի, Աստուած իմ, յաղթելու այն արգելքներուն, որոնք դարձիս տակաւին խոչընդոտ կ'ըլլան, հեռացուր թշնամիներս եւ օգնութեանս ղրկէ՛ հրեշտակներդ, որ քայլերս ուղղեն յաւիտենական ճամբուն մէջ։

Բ.— Մտածէ՛, անձն իմ, Մարիամ Մագդաղինացւոյն ցաւը, որ Յիսուսի գերեզմանէն չի կրնար բաժնուիլ, զոր իւր արցունքնե-

րովը կը թրջէ։ Անկեղծ դարձի ազնիւ օրինակ, եւ տիպար մարդկային սրտի, որ թէպէտ տկար ի մեղս, սակայն ղօրացեալ սիրովն Աստուծոյ։ Ճշմարիտ սէրը, ստուգիւ, ամենասիրելի անձին դերեզմանի դրան առջեւ չի լքանիր, չի վհատիր, այլ կ'օգնէ ու կը հետեւի անոր կեանքէն անդին ալ։

Ուստի Մագդաղինացին սուրբ գերեզմանը կը թողու միայն, որպէսզի երթայ բերէ այն խնկերն եւ անուշաբոյր իւղերը, որոնցմով աստուածային վարդապետին նուիրական մարմինը պիտի օծէր։ Տակաւին մութ է եւ լուսինը դաշտերը կը լուսաւորէ. Մարիամ Յիսուսի համար ունեցած սէրէն մղուած՝ իր ընկերուհիները կ'արթնցընէ եւ անոնց հետ դէպի գերեզմանը կ'աճապարէ. լուսննալուն չի սպասեր, որ իրեն համար շատ կ'ուշանայ։

Հաղորդուելու օրս Յիսուսի սուրբ մարմինն ընդունելու համար ես ալ արդեօք կ'ունենամ նոյն աճապարանքն առաւօտուն գոնէ քիչ մ'աւելի կանուխ ելլելու, նոյն սուրբ անհամբերութիւնն եւ նոյն սուրբ բաղձանքը՝ զորոնք Մագդաղինացին Փրկչին մեռած մարմինը ընդունելու համար ունեցաւ. անկէ ո՛րչափ հեռու եմ, վասն զի անոր ունեցած սէրը չունիմ։ Ո՛վ անձն իմ, գո՛նէ ամենասուրբը հաղորդութեան՝ մանաւանդ հաղորդուելուդ նախընթաց օրն այցելելով, այս ղղջացեալ մեղաւորուհւոյն եռանդեան նմանելու ջանա՛. խորանին առջեւ Յիսուսին յայտնէ՛ քու սէրդ եւ զինք ընդունելու համար ունեցած բուռն բաղձանքդ, ամ-

բողջ օրը միայն անոր վրայ մտածէ՛ եւ առաւօտուն արթննալու վայրկենիդ առաջին մտածութիւնդ անոր նուիրէ՛։

Մարիամ Մագդաղինացին այսպէս առաւօտուն կանուխ արշալուսին սուրբ գերեզմանը կը հասնի եւ կը տեսնէ որ քարը թաւալեցուցուած է։

Կը յառաջանայ, ներսը կը նայի եւ կը տեսնէ, որ աստուածային մարմինը հոն չէ, աներեւոյթ եղեր է...։ Ի՞նչ ցաւ իւր սրտին համար։ Անտարակոյս գիշերը վախցուցած են զայն. ուր տարած են արդեօք. կը վազէ Պետրոսի եւ Յովհաննու քով եւ անոնց կ'ըսէ. Ը՜ր-իչ-ն ղ-Տ-ր-ն է մ-ե-ր-ե-ղ-ա-նէ ա՜-ռ-ի է՜- ա-ղ մ-է-ր-մ, ո՞-ր ե-մ-ի-ն ը-նտ-։ Պետրոս եւ միւս աշակերտը վազելով դերեզման կ'երթան, նախ Յովհաննէս կը հասնի հոն, բայց ի յարգանս առաքելոյ իշխանին՝ չ'ուզեր որ առաջին անգամ ներս մտնողն ինք ըլլայ. այլ կը սպասէ։ Սիմոն Պետրոս կը հասնի, գերեզման կը մտնէ ու կը տեսնէ, որ վարշամակն ու կտաւր մէկ կողմն ծալուած գերեզմանին եղերքը կեցած են...։ Եւ աշակերտներն ետ կը դառնան։

Մտածէ՛, անձն իմ, Մագդաղինացւոյն զգացած ցաւը, եւ անկէ սորվէ՛ թէ՝ իւր Աստուածը կորսընցնող սրտին կսկիծն ինչ պիտի ըլլայ։ Անիկայ առաքեալներուն պէս չի հեռանար, չ'երթար, այլ արտասուաց ու ցաւերու մէջ խորասուզուած կը մնայ. սիրտը մրմռքած, հոգին աւերած, շարունակ իւր Տէրը կանչելով՝ գերեզմանին շուրջը կը դեգերի։ — Ո՛հ, մեղքով Աստուծոյ շնորհքը

կորուսած ատեններս՝ Մագդաղինացւոյն պէս մը կորստեան մեծութիւնը ճանչցած ու մի եւ նոյն փութկոտութեամբ զայն փնտուած ըլլայինք, անոր պէս պիտի արժանանայինք զայն գտնելու՝ դգալով այնպիսի մեծ ուրախութիւն մը, որ մեր յուսացածէն շատ աւելի վեր պիտի ըլլար։

Ա՛յ Տէր, այսօր յարութեանդ փառքը կը տօնեմ, այսօր պէտք է որ իմ ամբողջական դարձիս օրն ըլլայ. տո՛ւր որ անձիս համար մնանելէ ետքը՝ նոր, երկնաւոր եւ անմահ կեանքի մը համար յառնելու արժանի ըլլամ. նոր՝ փոխելով վարքս, երկնային՝ մաքրելով զգացումներս, անմա՛հ՝ յարատեւելով բարւոյն մէջ. ըրէ, կ՛աղաչեմ այս երջանիկ փոփոխութիւնը։ Տո՛ւր, որ մահուանէ ի կեանս, խաւարէ ի լոյս, եւ մեղաց կեանքէն կատարեալ ու քեզի արժանի կեանքի մ՚անցնիմ՝ Աստուած իմ։

Գ.— Մտածէ որ առ Աստուած դարձող սրտի մը մէկ ուրիշ յատկութիւնն է՝ անտարբերութիւն այն ամէն բանի, ինչ որ Աստուած չէ. իւր շարժառիթն ու միակ բաղձանքն է Աստուած. ուրիշ ոչ մէկ զգացում չի կրնար մուտք գտնել սրտի մը մէջ՝ ուր Աստուած իւր թագաւորութիւնը հաստատած է։

Ցիսուսի մարմնոյն դրուած տեղը Մագդաղինացիին ապիտակագեստ երկու հրեշտակներ կը տեսնէ, մէկը գերեզմանի գլխոյն եւ միւսը ոտքին կողմը, որոնք անոր կ՚ըսեն. Կի՛ն դո՛ւ, ինչո՞ւ լա՛ս։ Մարիամ կը պատասխանէ. Բո՛ղքն ուՏէրն իմ ի վերէ-

ռնէ առի եւ ուր դիրեմ ո՛ր եդին ընե։ Հրեշտակներու ներկայութեանը վրայ չի զարմանար բնաւ. ոչ անոնց տեսութենէն կը վախնայ, ոչ ալ անոնց փայլէն կը շլանայ, երկնային հոգիներու հետ խօսակցելու ալ փառասիրութիւն չ՚ունենար. կը տեսնէ զանոնք, կը լսէ որ կը խօսին, անոնց պատասխան կուտայ, բայց միայն անոր համար, որ գիտնայ թէ ուր է Ցիսուս. մինչեւ իսկ պատրաստ է անոնցմէ հեռանալու՝ դիմելու համար պարտիզպանին, որ թերեւս գիտնայ Ցիսուսին ուր ըլլալը։ Կը կարծէ թէ ամէն մարդ իւր կորստեան, իւր արցունքներուն վրայ կը մտածէ։ Ցիսուսին կը դիմէ՝ կարծելով թէ պարտիզպան մըն է այն, եւ կը խնդրէ, որ Փրկչէն մարմինն առնելու տանի, իբր թէ տանելիքը ծաղիկ մ՚ըլլար։

Տէր, երբե՞ք ըսե՛ր ընե, ուսո՛ւ ինչ ուր եդիր ընե, դի՛ր ուրէ՞ց ընե։ Սէրն արշաւի զօրաւոր է ու քաջասիրտ. ամենայն ինչ դիւրին է անոր համար, ինչպէս մարտիրոսներուն՝ ամենադառն տանջանքներուն անգամ համբերել կու տայ։

Ա՛յսչափ դառնակսկիծ յաւերու մէջ ընկղմած ատեն, եթէ Ցիսուսի ձայնը լսեր յանկարծ, որպիսի՛ անհուն երջանկութիւն զգացած պիտի ըլլար արդեօք...։

Զղջացեալ սրտի մը դարձին սքանչելի արդիւնքներն ասոնք են. այնպիսին կ՚ըլլայ ամենասուրբ Երրորդութեան աթոռն ու բերկրութիւնը, անոր պաշտպանութեան ու սիրոյն առարկան եւ հրեշտակներուն զարմանքն եւ ուրախութիւնը։

Որպիսի հաճոյքով պիտի չտեսնէ Յիսուս անոր բաղձանքները, սէրը, յարատեւութիւնն եւ եռանդը, որպիսի մխիթարութիւններ եւ ուրախութիւններ պիտի չպատրաստէ արդեօք անոր համար...: Արդ Մագդաղինացին բախտն եւ առանձնաշնորհումը պիտի ունենայ ամէնէն յառաջ տեսնելու իր Տէրը, նոյն իսկ առաքեալներէն ալ յառաջ պիտի տեսնէ յարուցեալ Յիսուսը: Յարուցեալ Յիսուսը զառաջինն երեւեցաւ Մարիամ Մագդալինացւոյ, որմէ եօթն դեւ հանած էր:

Յիսուս Մագդաղինացին կը կոչէ անունը տալով անոր. Մ–ր–ի–ա–մ, եւ անիկայ եռեւը դառնալով՝ կը պատասխանէ. Ր–ա–բ–բ–ո–ւ–ն–ի: Երկու խօսք կը բաւէ. բայց վայ զգաստանէ՛ք այս. ո՛րչափ շնորհք ու լոյս՝ մէկը, եւ որպիսի՛ ուրախութիւն ու սէր՝ միւսը կը բովանդակէր: Եւ Մարեմայ է, որ Յիսուս ուղղակի կը յանձնարարէ իւր յարութիւնը աշակերտացը ծանուցանելու. Ե՛րթ դո– –ս եղբ–ր–ա–ն–ս, ե– –ս–ց–ո–ւ. ելանէմ ես –ս Հայրն իմ ե– –ս Հայր ձեր, ե– Ա–ստ–ո–ծ–ն իմ ե– Ա–ստ–ո–ծ ձեր:

Թաբէթ, եթէ փրկիչն յիսեաս գտնէր Մագդալինացւոյն ազնուական տրամադրութիւնները՝ ո՛րչափ շնորհքներ արդեօք պիտի չընդունէի՛ ես ալ իրմէ: Բայց վայ ինձ, ես այնպէս չեմ. աչխարհքիս պահանջումներն ու յօժարութիւնները գոհացընելու միայն եռեւէ ինկած եմ եւ փրկութեանս հոգ տանելու մասին ծուլութեամբս ու տկարութեամբս միշտ պատրուակներ կը ստեղծեմ:

Ո՛վ Յիսուս, բերնէդ ինչ կը լսեմ. Մագդալինացւոյն կ'ըսես. Ե՛րթ դո– –ս եղբ–ր–ա–ն–ս իմ. արդէն աշակերտներուդ ըսած էիր, թէ զանոնք այլ եւս ծառաներդ պիտի չանուանես, այլ բարեկամներդ, եւ ահա այժմ անոնց եղբօր քաղցր անունը կու տաս... ինչ սէր, Աստուած իմ, եղբայրներդ կը գոչես այն աշակերտները՝ որոնք վատաբար ղբեզ թշնամիներուդ ձեռքը թողած փախած էին. առանձինն կերպով Պետրոսին՝ որ ղբեզ ուրացած էր, անունը կու տաս, հասկըցնելու համար թէ՝ ներած էիր անոր. մեղաւորներուն հանդէպ ո՛րչափ մեծ է բարութիւնդ: ո՛ր սիրոյ պիտի ըլլայ այնչափ կարծրացեալ, որ զգայուն չունենայ եւ հայրերու պատուականագունին ոտքերուն չհլնայ թողութիւն խնդրելու համար անկէ:

Ո՛վ Յիսուս, դուն որ ցիս աշակերտներուդ կարգին մէջ դասեցիր, քեզմէ զատ ուրիշ տէր ունենալ չե՛մ ուզեր:

Պետրոս թողութիւն ընդունեցաւ, վասն զի ճանչցաւ իւր յանցանքն եւ անոր վրայ լացաւ: Պէտք է հաւատալ, որ անիկայ խոնարհաբար ու զղջացեալ սրտիւ Սրբոյ Կուսին ոտքերուն փարեցաւ, մեղքն անոր խոստովանեցաւ եւ խնդրեց անկէ, որ ներէ իրեն, եւ Մարիամ թողութիւն տուաւ անոր, մխիթարեց եւ ապահովեց, եւ առաքելոց գլխաւորն այլ եւս տարակոյս չունեցաւ թէ՝ Յիսուս ալ ներած էր իրեն, որովհետեւ փրկիչն երբեք չի մերժեր իւր մօր աղաչանքները:

Դուն ալ ուրեմն դիմէ՛ Մարեմայ ու մեղքե-

բուդ թողութիւն խնդրէ. ապահովապէս քեզի համար իւր Որդիէն պիտի ընդունի թէ մեղաց ճամբէն հեռանալու զօրութիւնն ու միջոցները եւ թէ անկեղծ դարձի շնորհքը։ Յիսուս Մարիամէն առաւ իւր մարմինը՝ զոր մեր փրկութեանը համար տանջանքներու մատնեց. եւ այս պատճառաւ ահա, իւր բովանդակ կենաց ընթացքին մէջ մեզի համար ստացած դանձերն եւ արդիւնքները ամենասուրբ Մօրը յանձնեց։

Յարուցեալ Յիսուսը տեսնելու մխիթարութիւն ունեցող առաջին անձը դուն եղար, Մարիամ, որովհետեւ ամենէն աւելի դուն մտնակցած էիր անոր չարչարանքներուն։ Տեսար դինք վաստացը բովանդակ ընդարձակութեանը մէջ ընկերակցութեամբ միլիոնաւոր հրեշտակներու եւ Լիմպոսէն ազատուող հոգիներու։ Այն ատեն շնորհակալ եղար քեզի իւր կենաց երեսունուերեք տարուան ընթացքին մէջ ի սէր իւր բոլոր ըրած ու կրածներուդ համար՝ սկսեալ Բեթղեհէմի մէջ ծնած արհամարհանքներէդ եւ աղքատութենէդ մինչեւ խաչին ոտքը սրտիդ սրով խոցուիլը։

Մտանակից ըրէ զիս ալ, ամենասուրբ մայր, այն ուրախութեանդ՝ զոր յարուցեալ Աստուածորդիդ տեսած ատենդ ունեցար, գարձնէր սիրտս առ Աստուած ու տպաւորէ հոն խաչեցեալ Տեառն Յիսուսի ցաւերն ու չարչարանքները. ամէն։

Հրահանգ։

Սրտի դարձ։

Խորհրդածութիւն։

Խիղճդ քննէ՛ ու տե՛ս թէ ինչ զինքդ ամբողջովին Աստուծոյ տալու համար տակաւին ինչ արգելք ունիս. խոստովանահօրդ յայտնէ զայն եւ անոր տուած խորհուրդին հետեւէ։

Աստուծոյ ծառայութեանը մէջ ունեցած գաղջութիւնդ թօթափէ վրայէդ. օրուան ընթացքին մէջ՝ զԱստուած չվշտացընելու եւ պահպանհրեշտակդ չտրտմեցընելու համար ունեցած առաջադրութիւնդ կրկնէ շատ անգամներ, եւ ամենէն աւելի ըսէ սա խօսքը. "Աւելի կ'ուզեմ մեռնիլ, Աստուած իմ, քան թէ զքեզ վշտացընել։"

Ցրացակաս աղօթք։

Ո՛վ Մարիամ, աշխարհքիս թագուհին, սիրտս քեզի գրաւէ։

ՕՐԻՆԱԿ

Լէչէի Վարդարանի Ս. Կուսին եկեղեցւոյն մէջ, 1890 տարւոյն առաջին օրը, սրտաշարժ արարողութիւն մը կը կատարուէր։ Ապաշխարող մը, երեսուն տարիներ իւր կոչման անհաւատարիմ դտնուող քահանայ մը, Պոմպէիի Աստուածածնայ միջնորդութեամբ հրաշքով մը առողջութիւն դտած եւ առ Աստուած դարձած՝ այնչափ տարիներ եաքը խորան կը մատչէր, ժողովրդեան առաջեւ իւր յանցանքները կը խոստա-

վանէր եւ սուրբ եկեղեցւոյ հպատակութիւն կը յայտնէր։

Տ. Ցարութիւն Պորթոնէ, այս էր քահանային անունը, ինչպէս ըսինք՝ իւր կոչման անհատաոտարիմ գտնուած եւ եկեղեցական աբեմը թողած, երեսուն երկար տարիներու ընթացքին շատ մը անկարգութիւններու ու մոլութեանց մէջ ընկղմած էր. բայց, կ'ըսէ ինք, իւր յանցանքը հաճութեանց մէջ մոռնալու համար բրած բոլոր ջանքերը վայրապար էին, որովհետեւ խիղճը միշտ անհանդիստ, ամէն ատեն՝ մինչեւ իսկ քնոյն մէջ, կը հալածէր զինքը։

Սակայն եւ այնպէս կենացն այս դժնդակ շըրջանին մէջ ամենասուրբ Կուսին օգնութիւնը խընդրելէ երբէք չէր դադրած, եւ Աստուածամօր հանդէպ իւր ունեցած այս յարատեւ բարեպաշտութիւնն եղաւ, որ զինք ազատեց այն վիհէն՝ ուր ինկած էր։

Ծանրապէս հիւանդանալով 1886ին, իւր հայրենիքը՝ Լէյլէ քաշուեցաւ եւ ինք զինքը Լուիճի Սէլլէթօ բժշկին խնամոցը յանձնեց։ Հիւանդութիւնը հետզհետէ անդամալուծութեան յանգելով՝ ձեռքերն անգործութեան դատապարտուեցան. չորս ամսուան ընթացքին մէջ՝ բժիշկը տեսնելով, որ վիճակն ալ աւելի կը ծանրանար, յոյսը բոլորովին կտրեց։

Բժշկուելէ յոյսը կտրած եւ Աստուծոյ վըայ՝ որ կեանքի դժբախտութեան մէջ համբերութիւն պարգեւողն է, հաւատք չունենալով, մանաւանդ

խղճի խայթով չարչարուելով հանդերձ՝ իւր դըժբախտ վիճակէն ելլել չուզելով՝ Տ. Ցարութիւն այնպիսի սոսկալի վիճակի մը մատնուեցաւ, որ մահը նախանձար կը համարէր։ Եւ ահա ասոր համար, իւր եղբօրորդին Նիկող. Պորթոնէ եւ անոր ամուսինը, երկուքն ալ Պոմպէիի Ս. Կուսին եռանդուն ջերմեռանդներ, ատէպ ատէպ զինք Աստուածամօր ողբմութեանը կը յանձնէին եւ անոր կը պաղատէին, որ մեղաւորը դարձի բերէ։

Շատ անգամ խղճի խայթերով տագնապած՝ հիւանդը խոստովանելու բաղձանք յայտնեց. բայց ամէն անգամուն ալ անկէ ետ կեցաւ, մտածելով, որ անցեալ կեանքն ու տուած գայթակղութիւնները պէտք էր հրապարակաւ յետս կոչել, եւ այսպէս այս խոնարհեցուցման պատճառաւ չէր կրնար որոշում մը տալ։

Ա յս միջոցներուն, 1889 Նոյ. 29ին, Ս. Կուսէն անոր ցաւերուն մեղմացումը խնդրելու պատրուակաւ եւ գոնէ գիշերը քիչ մը հանգիստ անցընել կարենալու համար, ընտանիքը կրցաւ վերջապէս զինք համոզել, որ Պոմպէիի Տիրուհւոյն իննօրէքը սկսին։

Ջերմեռանդութեանս երրորդ օրուան գիշերը երազ մը տեսաւ, յորում որոշապէս իմացաւ, որ Ս. Կոյն իրեն կ'ըսէր. "Խոստովանէ, Աստուծոյ հետ հաշտուէ. տակաւին ժամանակ ունիս"։

Խռոված արթնցաւ. բայց անմիջապէս եռքը՝ հասարակ երազէ մ'աւելի կարեւորութիւն չտուաւ անոր։

Ս. Կոյսը չմոռցաւ սակայն դինքը։ Հետեւեալ գիշերը դարձեալ երեւցաւ անոր երազին մէջ եւ ատիպեց, որ դժկամակութեանը յաղթէ ու գարձի գայ. "Աճապարէ, ըսաւ, խոստովանահայր մը կանչէ. անձիդ վրայ պիտի յաղթանակես ու ծօնիս օրը պիտի հաղորդուիս"։ Այս անգամ Տ. Յարութիւն բոլորովին փոխուած արթնցաւ. Ս. Կոյսը՝ հոգւոյն հետ անոր մարմինն ալ բժշկած էր. անդամալուծութիւնն անհետացած ու հիւանդն իր առողջութիւնը գտած էր։

Առաւօտուն կանուխ անմիջապէս Սանթա Մարիա Տելլա Բօրգոի ժողովրդապետն իրեն կանչել տալով՝ իր ձեռքով ստորագրուած յետս կոչման թուղթն անոր տուաւ եւ աղաչեց, որ դայն Թեմական Եպիսկոպոսին ղրկէ։ Հետեւեալ գիշերը, երեսուն տարի անձկութեանց ու խղճի խայթերու մէջ անցընելէ ետքը, առաջին անգամ բլլալով հանգիստ ու խաղաղ քուն մ'ունեցաւ։

Իր գարձը կատարեալ եղաւ. եկեղեցւոյ սոյնպիսի պարագայից մէջ դրած ապաշխարանքն ընելէ ետքը, հրաման տրուեցաւ, ինչպէս բսինք, խորան ելլելու եւ պատարագի սուրբ զոհը մատուցանելու։

Պատարագէն ետքը՝ ինքնաբերաբար ամպիոն ելաւ, իր յանցանքները հրապարակաւ խոստովանեցաւ եւ տուած գայթակղութեանց համար թողութիւն խնդրեց։ Պատմեց թէ՝ Պոմպէիի Ս. Կոյսն իր գարձին համար որպիսի՛ մեծ հրաշք մը գործած էր. հաւատացելոց բազմութիւնը յուզուած՝

շնորհակալութիւն մատոյց Վարդարանի Կուսին, որ ապաստանարանն է մեղաւորներուն եւ որ իրեն ապաւինողներն երբեք պարապի չի հաներ։

Ը Ղ Օ Թ Ք

Մեռնելու ցաւալի հաղորդութենեն յառաջ։

Մարիամ Մագդաղինացւոյն ակն եւ եռանդն ունենալու սրբուի կը բաղձայի, Աստուած իմ, սուրբ հաղորդութեան մէջ գքեզ արժանաւորապէս ընդունելու կարենալու համար։ Անոր հոգին ալ իմ հոգւոյս պէս մեղաւոր էր, բայց դուն, մարմնացեալ բան, գինք սիրոյ յարատեւութեան, անկեղծ ապաշխարութեան ու հաստատուն գարձի օրինակի մը փոխեցիր։

Սիրոյ աղբիւր, յաւիտենական քաղցրութիւն, ինչէ՛ր յուսալու չեմ քեզմէ, որուն հետ այս առաւօտ սիրոյ անբակտելի կապերով պիտի միանամ. Պետրոսի եւ Յովհաննու պէս դեպի մանաւանդ պիտի վազեմ, որուն մէջն է սուրբ մարմինդ. անոնք շերիմիդ մէջ վարշամակդ ու կտաւներդ միայն գտան. բայց ես սեղանոյ խորհրդեան մէջ գքեզ պիտի գտնեմ մարմնովդ, հոգւովդ, աստուածութեամբդ, իբրեւ կատարեալ Աստուած ու կատարեալ մարդ ամբողջապէս։

Դուն Յիսուս իմ, աշակերտներդ յարութեանդ համոզելու համար՝ շատ անգամներ երեւ-

ցար անոնց, ես առաջ համոզուելու համար պէտք չունիմ իրապէս զքեզ տեսնելու. քեզի հոգւով երկրպագութիւն մատուցանելու համար, բաւական է որ՝ քահանային ձեռքերուն մէջ նշխարքի կերպարանքին ներքեւ տեսնեմ զքեզ, որ ես փառաբանեմ յերկինս՝ ընդ աջմէ Հօր Աստուծոյ։

Բայց եւ այնպէս որչափ երջանիկ պիտի ըլլայի, Տէր իմ, եթէ այս առաւօտ ինծի ալ ցոյց տայիր փառաւորեալ երեսդ՝ ինչպէս երբեմն Մարիամ Մագդաղինացւոյն, սուրբ կանանց եւ Եմմաուսի աշակերտներուդ ցոյց տուիր. բայց ի՞նչ կ'ըսեմ, ինծի համար ալ աւելին կ'ընես, ինք զինքդ ինծի կուտաս ամբողջապէս եւ միանգամայն կը խոստանաս, որ արքայութեան մէջ յաւիտեանս վայելեմ զքեզ։

Հո՛ն է որ, արդարեւ, զքեզ տեսնելու բաղձալու եմ, եւ այս իսկ է հաստատուն յոյսս։

Այդ երջանիկ օրուան սպասելով հանդերձ, տո՛ւր որ, Ցիսուս իմ, հաւատամ, յուսամ եւ ապրիմ այսպիսի բարձր հաւատքի մը եւ այսպիսի փառաւոր յոյսի մը համապատասխանող եղանակաւ մը. սիրոս միայն զքեզ փնտռէ, հոգիս միայն քեզի ցանկայ՝ մինչեւ որ հասնիմ այն բաղձացուած ժամուն, ուր բովանդակ փառացդ մէջ զքեզ տեսնելու արժանի ըլլամ ի յաւիտեան։

Մարիամ, քաղցրագոյն մայր, այն կենդանի հաւատքիդ համար, որով Աստուածորդւոյդ յարութեան սպասեցիր, արժանի ըրէ' զիս հաշտուելու անոր հետ՝ զոր մեղքերովս այնչափ անգամներ թշնամանած եմ։

Ինչպէս որ Ցիսուս իւր աշակերտներուն երեւնալով անոնց փչեց եւ ըսաւ. Խա՛ղաղութի՛ւն ընդ ձեզ, այնպէս ինծի ալ շնորհք ա՛ռ, ով մայր, որ այս առաւօտ զինք ընդունիմ ամբողջապէս իւր վէրքերովը, արեամբն եւ աստուածութեամբը. թո՛ղ ինծի ալ տայ այն յաղթական խաղաղութիւնն՝ որ միայն Աստուածմէ կու գայ. թո՛ղ մեզի ալ շնորհէ խաղաղութիւն ու հանդարտութիւն այն կատաղի պատերազմին մէջ՝ զոր թշնամիները մեզի դէմ կը մղեն։

Ո՛վ սուրբ Մագդաղինացի եւ դո՛ւք՝ սուրբ կանայք Երուսաղէմի, որ առաւօտուն կանուխ Փրկչին պատուական մարմինը քաղցրաբոյր իւղերով օծելու գացիք, օգնեցէ՛ք ինծի, որ անոր մատուցանել կարենամ իմ անոյշ խնկերս՝ որ են խորին սէրս եւ կատարեալ ղղջումս. ամէն։

Շնորհտներ ընդունելու համար նայեցէք (էջ 24)։

Ը Ղ Օ Թ Ք

Սուրբ հաղորդութեան նպատակը։

Բարութիւնդ որչափ մեծ է ինծի նկատմամբ, բարի Ցիսուս. Մագդաղինացւոյն քեզի մերձենալու թոյլ չես տար, եւ ինծի հրաման կու տաս, որ զքեզ սրտիս մէջ ընդունիմ, այն սրտին՝ որ զքեզ յաճախ մատնած եւ արհամարհած է՝ եղբայր իմ, Աստուած իմ։ Եւ հիմայ որ զքեզ ընդունած եմ,

ճշմարտապէս դուն ես, որ գոհութեան խորհրդոյն տեսակներուն ներքեւ ընդունած եմ։

Առաքինութեանդ զօրութիւնը կը զգամ, ամենակարողութեանդ վրայ կը դատնամ, բայց սիրոյդ զօրութիւնն ալ կրնայ ըմբռնել ըստ արժանւոյն. որովհետեւ եւ ոչ իսկ հրեշտակներն եւ արքայութեան սուրբերը՝ որոնք գահոյիդ պատուանդանին առջեւ հանապազ երկրպագութիւն կը մատուցանեն քեզի, կրցած են, անոր ալ խորութիւնն եւ ալ բազմրութիւնը չափել։

Սուրբ Մագդաղինացի, Յիսուսին համար ուշնեցած սէրդ ինձի տուր, հիմայ այս վայրկենիս՝ ուր դինք սրտիս մէջ ընդունելու երջանկութիւնն ունեցայ. օգնէ ինձի, որ ես ալ լսեմ այն խօսքը՝ զոր Յիսուս քեզի ուղղեց. Թողեալ լինին քեզ մեղքդ, զի շատ սիրեցեր։ Եւ ինչպէս իւր յարութենէն ետքը դքեզ անուամբդ կանչեց, խնդրէ, որ ինձի ալ աշակերտաց բրածին պէս եղբայր անունը տայ։

Տէր Յիսուս, ալ ենք մենք, որ դմեզ եղբայրներդ կը կոչես... այս խօսքը լսել եւ երախտագիտութեամբ ու սիրոյ զգացումներով ոտքերդ չհյնալ մեռնիլ կարելի՞ է. ալ կրնայ դպին լսելէն ետեւ դարձեալ մեղանչել։ Տէր, աղբիւր աստուածային սիրոյ, Մագդաղինացւոյն պէս իմ սիրտս ալ բորբոքէ, որ սէրս աւելի զօրաւոր ըլլայ քան մահս, որպէս զի ապրիմ, կրեմ ու մեռնիմ միայն քեզի համար։ Բայց վայ ինձ, ես շատ աւելի կարծրասիրտ եմ քան թէ աշակերտներդ՝ որոնք յարութեանդ չէին ուզած հաւատալ, եւ սակայն շատ

աւելի շնորհք գտած եմ ես քու առջեւդ քան թէ Եմմաուսի աշակերտներդ. ասոնք հայրը քեզի հետ բաժնեցին, բայց դուն ինձի հանդէպ շատ աւելի առատաձեռն գտնուեցար, որովհետեւ միայն հայրը չէ, որ կը բաժնես դուն ինձի հետ, այլ ամբողջական մարմինդ է, որ կու տաս ինձի։

Ինչո՞ւ Յիսուս, տակաւին այնպէս անզգայ եմ քու սիրոյդ... ինչո՞ւ համար Եմմաուսի աշակերտներուդ պէս աչքերս մթագնած են... Բարե՛, հիմայ կը ճանչնամ, անոր համար, վասն զի աշխարհի իրերուն կապուած սիրտս քարէն աւելի կարծր է։ Կակղցուր զայն, Տէր իմ, փոխէ զայն եւ տուր որ ճանչնամ թէ՝ վիճակդ հասնելու համար, շատ հակառակութիւններէ անցնելու պարտաւորուած եմ։

Սուրբ Մագդաղինացի, սուրբ կանայք, սուրբ առաքեալք Տեառն, որ անոր յարութիւնը տեսնելու արժանի եղաք, եւ դո՛ւք երանելի հոգիներ՝ որ այնչափ տարիներ Լիմպոս մնալէ ետքը՝ անոր մահուամբը ձեր բանտէն ազատեցաք, ցնծութեան երգեր երգեցէ՛ք առ աղատիչն ձեր։

Սուրբ Կոյս Մարիամ, դուն այժմ այլ եւս ցաւոց մայրը չես, այլ յարուցեալ յաղթող Որդւոյդ հետ կը յաղթանակես։ Տուր որ, անոր յարութեան զօրութեամբն ես ալ մեղքերս յարութիւն առնում, եւ ալ չկորնչցնեմ հոգիս՝ որ Յիսուսի այնչափ չարչարանքներուն եւ քու այնչափ ցաւերուդ գնովը գնուած է։

Այժմ իսկ ընդունած հաղորդութիւնս ալ,

թո՛ղ աշխարհիս կատարածին փառաւոր յաղթութեանս գրաւականն ըլլայ, որպէս զի, ո՛վ Թագուհի, ո՛վ քաղցր մայր, քեզի հետ զինք օրհնելու եւ փառաբանելու արժանի ըլլամ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Պէտ է նշ-ն ընդունիլ ոչխարը (աե՛ս էջ 27)։

ԵՐԿՈՂՏԱՄԱՆԵՔՕՐԵԱՅ ՀԱՒԱՔԱԾ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ

(Ղուկ. ԻԴ։ — Գործք Առք.։)

Մտածական։

Մտածէ՛, անձն իմ, թէ ինչպէս յարուցեալն Յիսուս տակաւին քառասուն օր աշխարհիս վրայ մնալով՝ երբեմն երբեմն առաքեալներուն երեւցաւ եւ զանոնք իւր յարութեանը հաւատքին մէջ աւելի եւս հաստատեց։ Շարունակ ամէն օր անոնց աչքին երեւնալ չուզեց, որպէս զի զանոնք առանց զինքը տեսնելու իրեն հաւատալու վարժեցընէ, այնպէս ինչպէս մենք հաւատոյ աչքով կը տեսնենք թէ՝ Աստուած ամէն տեղ է, եւ կը հաւատանք թէ՝ Յիսուս սիրոյ խորհրդոյն մէջ՝ հաղորդութեան տեսակաց ներքեւ ներկայ կը գտնուի։

Յիսուս նմանապէս իւր փառաւորութեան մէջ քառասուն օր եւս հոս մնալ ուզեց, որպէսզի քառասուն դարերէ ի վեր աշխարհիս վրայ իւր դալստեան սպասող արդարներուն բաշխանացը հաստուցում մ՚բրած ըլլայ:

Վերջապէս Յիսուսի երկինք համբառնալուն որոշուած վայրկեանը հասաւ: Իւր առաքեալներուն սուրբ խորհուրդները մատակարարելու իշխանութիւն եւ բոլոր ժողովուրդներն ուսուցանելու եւ մկրտելու պատուէր տալէ եաքը՝ գանոնք Յիթենեաց լեռը ժողվեց եւ հրամայեց, որ Երուսաղէմէն երբեք չհեռանան, այլ սպասեն հոն՝ մինչեւ որ պէտք եղած զօրութիւնն ի վերուստ զգենուն: Ապա գանոնք Բեթանիա տարաւ. եւ աշակերտներն իրեն հարցուցին. Տէր, ՀՈՒՄԱՅ Է ՈՐ ԱՐԴ ՅԱՐՆԷՆ ԱՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆԸ: Անոնց պատասխանեց Յիսուս. ԱՌԱՔ ՔՈՆ ՈՐ ՔՈՄԱՆԱԼԸ ՏԷՌՆԱՒԼԸ ՅԵՂԷ ԱՆ ՎԵՐՔԵՐԸՐ, ՂԱՅՔ ՀԱՅՐ ԻՐԷՆ ՎԵՐԱՊԱՀԱԾ Է: ԲԱՅՑ ԴՈՒՔ ՀՈՓԱՅՆ ՍՐԲԱՅ ՂՕՐԱՆԸ ԱՐԺԱՆԱՒԷ, ՈՐ Է ՅԵՂ ԱՐԺԱ ԵՔ ԻՄ ՎԿԱՆԵՐԸ ԱՐԺԱ ԸԱՐԱՒՂԻՄ, Է ՀՐԵՇՏԱՆ, Է ՍԱՄՈՒԷԼ ԵՔ ՄՆԱՑԱԾ ՅԱՅՐԸ:

Երկրպագութիւն ըրէ, անձն իմ, Փրկչիդ, որ երկինք կը համբառնայ, ուրախացիր անոր հետ միասին այն փառաւոր յաղթանակին եւ անմահական պատիւներուն համար, զորոնք երկնաւոր Հօրմէն ու բոլոր երկնային դասուց կողմանէ պիտի ընդունի. խնդրէ իրմէ հաւատոյ հոգին, եւ այս հոգւով տոգորուած ու հաւատոյ աչքերով՝ տես Փրկիչդ, որ սուրբ մօրը, բարեպաշտ կանանց ու հինգ հարիւրէն աւելի աշակերտներուն ընկերակցութեամբն ապերախտ Երուսաղէմը կը թողու եւ ձիթենեաց լեռը կ՚երթայ: Յիսուս ուզեց, որ այս բազմութիւնն իւր երկինք համբարձման վկաներն ըլլան, որպէս զի մարդիկն հաստատէ այն հաւատքին մէջ թէ՝ ինք այժմ իւր Հօրը քով մեր փրկութեան է, եւ թէ անոր ողորմութիւնը կը հայցէ մեզ մեղաւորներուս համար՝ որոնց բոլոր թշուառութիւններն ու տկարութիւնները իւր մահկանացու կենաց ընթացքին մէջ ճանչցած էր:

Լսէ, անձն իմ, Յիսուսին առաքեալներուն րրած վերջին յանձնարարութիւնները՝ կը յանդիմանէ գանոնք իրենց թերահաւատութեանը համար, կը խոստանայ անոնց Հոգւոյն Սրբոյ գալուստը, եւ անոնց կու տայ իւր աստուածային օրհնութիւնը: Այս հանդիսաւոր վայրկենին անոր աչքերը՝ որ այնչափ արցունք թափած, գառն չարչարանացր միջոցին արեամբ լեցուած ու մահուամբ նսեմացած էին, արեւէն աւելի փայլ մը կը ստանան. փշեպսակ պաշտելի գլուխը՝ լուսապայծառ պսակով մը պսակուած է. վերքերն՝ որոնք նուիրական մարմինն անճանաչելի դարձուցած էին, փառաւոր նշաններու, ինչպէս նաեւ արքայական մեծ վայելչութեան մը փոխուած են. եւ անոր տուած են աստուածային պայծառութիւն մը, անմահ նշան իւր տարած հրաշալի յաղթութեանը: Մարիամ եւ աշակերտներն երկնային եռանդով բորբոքած են, բայց Յիսուս անոնց նշան կ՚ընէ, որ լերան մէջ տեղը կենան, եւ ահա ինք առանձին

անոր գագաթը կը բարձրանայ, աստուածային ոտքերը ժայռին վրայ կը դնէ, ձեռքերը դէպ ի երկինք կը վերցնէ վերջին անգամ մրն ալ իւր սիրելիներն օրհնելու համար եւ կամաց կամաց վեր կը բարձրանայ շրջապատուած լուսապայծառ փայլով մը՝ որ քանի կը բարձրանար, այնչափ կ'աճէր։

Բ. Ե՞ր եղե՞ր չօրհնելն Նոր ընտո՞ր, դիմեցի՞ր Նոցանէ ե՞ր վերանայր չերկինս։ Ինչ տեսիլ, ինչ աքանչելիք ...։ Աշակերտները Ցիսուսի բոլոր հրաշքներուն ներկայ գտնուած էին, բայց անոնցմէ ոչ մէկն այս փառաւոր համբարձմանը կը հաւատարէր. անոնց հետ խօսած միջոցին՝ օդոյ մէջ կը բարձրանայ ու ճերմակ ու լուսաւոր ամպ մը դինք անոնց աչքէն կը ծածկէ։ Աշակերտներն անոր ուր երթալը գիտէին, որովհետեւ զայն կանխաւ անոնց ծանուցած էր. երկինք կը վերանայ, երկինք՝ ուսոր իջած էր մարդկային ազգը փրկելու համար։

Կը գտնայ իւր Հօրը, որ դինք աշխարհ ղըրկած էր, կ'երթայ ստանալու թագաւորութիւնը՝ զոր անոնց խոստացած էր, կ'երթայ բազմելու Հօր Աստուծոյ աջակողմն երկնից արքայութեան այն ուրախութիւններուն մէջ՝ ուր զմեզ ալ պիտի կանչէ օր մը յաւիտենական երջանկութիւնը վայելելու։

Թո՛ղ սիրտս այս աքանչելի երեւոյթին առջեւ անզգայ չմնայ, այլ յուսայ լի վստահութեամբ, հետզհետէ հեռանայ երկրաւոր իրերէն եւ ապրի երկնից արքայութեան բաղձանքովը։

Հրեշտակները, հրեշտակապետներն ու բովանդակ երկնային իշխանութիւնները իրենց թագաւորին ընդառաջ կ'ելլեն. նշանաւոր եւ հոյակապ փրկեալ գերիներու անհամար բազմութիւն մը իւր աղաչին կ'ընկերանայ անոր փառացը ու յաղթութեան մէջ. Հա՛յր-ըյէ՛ իշխան չըր՛ո՛ն-յեր է վեր՝ ե՛ր մտցե՛ ըռ՛ֆ՛ո՛ոց։ Մի՛ հարցընէք թէ ով է այն։ Տէրն է այն՝ հզօր եւ կարող պատերազմի մէջ, Աստուծոյ Գառնը, որ մարդկան մեղացը համար զոհուեցաւ, Ցուդայի տան յաղթական առիւծը, զօրութեանց Տէրն եւ փառաց թագաւորը։

Այս անուններով կը նստի Ցիսուս իւր Հօր աջակողմը, եւ այս անուններով է, որ երկինք կ'ընդունի այն ամէնքը՝ զորոնք գերութենէ ազատած է։ Հոն է որ կը սպասէ ամէն անոնց՝ որոնք իրեն կը հաւատան ու փրկագործութենէ օգուտ կը քաղեն։

Թո՛ղ հոգիս ու սիրտս միշտ երկինք ցանկայ, որ ճանապարհորդութեան երջանիկ վախճանն է. Թո՛ղ հաւատքն, անձն իմ, առաքելոյն հետ քեզի սորվեցընէ, թէ երկրիս վրայ հաստատուն բնակութիւն չունինք, թէ միայն երկնային հայրենիքը փնտռելու ենք։

Ո՛չ, անձն իմ, երկիրը հայրենիքդ չէ, հոս պանդուխտ ես, սպասելով երթալու երկինք որ միակ հայրենիքդ է։ Այս միջոցին զօրացո՛ւր ուրեմն հաւատքդ ու խորտակէ՛ երջանկութեան այն պատրանքներն՝ զորոնք երկրաւոր բարիքներու ու վա-

ժէլքներու ցանկութեամբն երեւակայութեանդ մէջ ստեղծած ես։

Հաւատքը քրիստոնէին աչքն ու բանաւորութիւնն է, հիմն է այն մեր սրբութեան եւ փրկութեան բովանդակ շէնքին եւ խարիսխ՝ որուն վրայ կը հանգչի մեր մշտնջենաւոր յոյսը՝ ինչպէս որ ըսած է առաքեալը. Երկինք խոստացած է հաւատքն, որ հաւատայ՝ կ'ըսէ. Որ ոչ հաւատայ, պոռնկացաւ։

Հաւատքով՝ Յիսուս մեր մէջը կը բնակի եւ մենք անոր մէջ, հաւատքով անիկայ կը վարէ զմեզ, իր խորհուրդները կը հաղորդէ մեզի ու զանոնք հասկնալն կ'ընէ ամենուս։

Գ.— Անձն իմ, եթէ մեզի խոստացուած վարձքին վրայ աղեկ մը մտածես, կեանքիդ բոլոր դժուարութիւններն ու նեղութիւնները շատ թեթեւ պիտի երեւան քեզի, աղքատութեան, զրկումներու եւ անիրաւութիւններու քաջութեամբ պիտի տանիս, այս աշխարհքիս մեծութիւններուն՝ ունայնութիւնն ու ոչնչութիւնը պիտի ըմբռնես, որոնք միշտ դերեզմանով կը վերջանան. հոգին մարմնէն բաժնուելով հետը պիտի տանի բարի կամ գէշ գործերուն արդիւնքը՝ որոնք անոր փառաւորութեան կամ խայտառակութեան պիտի ծառայեն։

Յաւիտենականութեան մտածութիւնն է, որ մենաստաններու մէջ փակած է՝ Մակարներ, Անտոններ, Սիմէոն Սիւնակեայցներ, Բենեդիկտոսներ, Դոմինիկոսներ, Փրանկիսկոս Ասիզիներ՝ որոնք

իրենք զիրենք սրբացընելով Հանդերձ՝ իրենց մերձաւորներն ալ փրկութեան ճամբան առաջնորդած են։

Մտածէ ուրեմն հիմայ, ով անձն իմ, թէ ինչ կրնայ ըլլալ Հոգւոյն կեանքը, որ երկինէ փափաքովը վառուած՝ իր բոլոր մտածմունքներն ու բաղձանքները կը վարէ այնպէս, ինչպէս առաքեալներն Յիսուսի Քրիստոսի հետ միացած ըրին։

Առաքեալներն ուրեմն՝ իրենց շուրջն անցած դարձածէն զգածուած, աչքերնին երկինք յարած անշարժ մնացին, ալ չէին տեսներ Յիսուսը, բայց եւ այնպէս անոր կը հետեւէին Հոգւով եւ փառաւորութեամբ երկնային անհուն տարածութեան մէջ մուտք գտնելուն ներկայ կը գտնուէին։ Իրենց սիրտն երկնային եռանդեամբ լեցուած էր, դուր հառաչանքներով եւ արտասուք կը յայտնէին. իրենց աստուածային վարդապետը կորուսած ըլլալուն ցաւն եւ աղօթքները անուշահոտ խունկի մը պէս կ'ելլէին, կը բարձրանային դէպ ի ամենասուրբ Երրորդութեան աթոռը։ — Այս միջոցին սպիտակներ հագած երկու անձինք անոնց մտեցան եւ ըսին. Գալիլեացիք, ինչո՞ւ այսպէս կեցած երկինք նայիք. այն Յիսո՛ւսն՝ որ ձեր ներկայութենէնը երկինք վերացաւ, նոյն կերպով կենդանիներն ու թռչունները պիտի գան։

Այս խօսքերուն վրայ՝ աշակերտները կարծես երազէ մ'արթնցան եւ աստուածային Փրկչին երկրպագութիւն մատուցանելէ ետքը՝ հրեշտակայ խրատին անսային եւ մեծաւ ուրախութեամբ Ե-

րուսաղէմ դարձան։ — Այս ուրախութիւնը պատուղն է հնազանդութեան, որ փոխանակաւ յաջորդել կու տայ գործոց աղօթք եւ աղօթից գործք։ Եւ դուն, անձն իմ, կը հնազանդի՞ս քու մեծաւորներուդ՝ որոնք քեզի համար հրեշտակներու պաշտօն կը կատարեն, կը հնազանդի՞ս կոչմանդ պահանջներուն՝ որոնք Աստուծոյ կամքովը քեզի տրուած են. մի՛ վախնար բնաւ Ձիթենեաց լեռը թողլու, այսինքն նկատողութիւնը, Երուսաղէմ դառնալու համար, որ կը նշանակէ գործնական կեանք՝ յորում Աստուած զքեզ դրած է։ Միթէ դուն չգիտես, որ Յիսուս երկինք ելլել ուզեց այս միեւնոյն լերան վրայէն՝ ուր իւր դառնակսկիծ տանջանքներուն սկիզբը ըրած էր, ուր աղօթելու համար ծունրդրած՝ հոգեկան տագնապ անցուցած եւ արիւն քրտինք մտած էր. դարձեալ միեւնոյն տեղն էր՝ ուր չարագործի մը պէս բռնուած, կաշկանդուած ու մահուան առաջնորդուած էր։ Ցիշէ՛ ուրեմն թէ զքեզ մարդիկներու աչքին ստորնացընող խոնարհեցուցմամբ ու նեղութիւններով է, որ փառաց լեռը՝ երկնային դրախտը պիտի բարձրանաս։

Ցիսուս իմ, լի երախտագիտութեամբ ու սիրով է, որ քեզի հետ կ՚ուրախանամ թշնամեաց վրայ տարած փառաւոր յաղթութեանդ համար. մի մոռնար, որ զիս Բեղիարայ գերութենէն ազատելու համար բոլոր արիւնդ թափեցիր եւ ինծի բնակարան պատրաստելու համար երկինք ելար. դուն ինքդ ըսիր զայս՝ Աստուած իմ։ Պահպանէ՛ ուրեմն զիս քու շնորհագդ մէջ եւ արժանի ըրէ

զիս յաւիտեանս քեզի հետ ըլլալու. զինէ՛ զիս քու զօրութեամբդ, որպէս զի բոլոր թշնամեացս դէմ, որոնք երկնից ճամբուն վրայ ինծի արգելք կ՚ըլլան, յաղթանակել կարենամ։

Ո՛վ Մարիամ, մայր գեղեցիկ յուսոյ, քու շնորհօքդ դիւրացո՛ւր ինծի արքայութիւն տանող ճամբան. ամէն։

Հրահանգ։

Երկնից փափաքը։

Խորհրդածութիւն։

Առաջին քրիստոնեաներուն ըրածին պէս՝ բոլոր գործերդ զօրաւոր հաւատքով մը կատարէ՛. Աբդաբն ի հ—ոգոց կ՚եցցէ։ Սիրտդ ընդունայն եւ անօգուտ իրերու մի՛ տար բնաւ եւ մնոտի բաներու վրայ մի՛ խօսիր։ Թատրոն, պարահանդէս եւ այլ աշխարհիկ հաճոյքներն արհամարհէ՛, ընդհակառակն մտածէ՛ յաւիտենական ուրախութեանց վրայ՝ որոնք հրեշտակաց եւ սրբոց ընկերութեան մէջ քեզի կը սպասեն։ Փորձութիւններուդ առեն՝ դուն քեզի ըսէ՛. “Այս աշխարհիս վրայ ամէն բան կ՚անցնի, հոս տեւական բնակարան չունինք. պէտք է որ մեր ճշմարիտ հայրենեաց՝ երկնից ցանկանք՚։ Օրն երեք անգամ հետեւեալ աղօթքն ըրէ՛. “Ե՛րբ ուրեմն, Աստուած իմ, դէմ առ դէմ զքեզ տեսնելու արժանի պիտի ըլլամ՚։

Սչացակաւ աղօթք։

Մարիամ, դուն որ երկնային դրախտին դուռն եւ երկինքը տանող սանդուխն ես, յաւիտենական բարեաց փափաքը տուր ինծի։

ՕԲԻՆԱԿ

Հետեւեալ բժշկութեան պատմութիւնը հաստատուած է Իմմոլայի Լուիճի Թէզօրիէրի եպիսկոպոսին կողմանէ։— Պատմողը նոյն ինքն բժշկուող կուսանն է։

Մեծարոյ կուսանն՝ Մարի-Աննա, Սալեզեանց Մ՝իաբանութեան՝ Լուկոյի Ս. Յովսէփեայ վանատան անդամներէն մէկը, 1883 Հոկտ. ամսոյն մէջ, կը գրէ. "Ահ թեւիս վրայ ցաւերու սկզբնաւորութիւն մը կը զգայի. քիչ առեղուան մէջ ցաւն այնչափ սաստկացաւ, որ արմունկս այլ եւս չէի կրնար ծալել. մի եւնոյն առեն թեւիս ոսկրներն ալ փտեցան ու սոսկալի ծակերով վէրքերու բազմութիւն մը յառաջ եկաւ։

"Երեք տարի անօգուտ տեղ շատ մը դեղեր փորձելէ եաքը, բժիշկներու կողմանէ ահաւոր դործողութեան մ՝ենթարկուելոյս, որ նոյնպէս օգտակար արդիւնք մը չունեցաւ եւ անդամահատութենէ դատ ուրիշ միջոց այլ եւս չէր մնացած։

"Ահա ցաւալի լուրն ինծի բերողը բարի մեծաւորուհիս եղաւ, որ այսու հանդերձ իմ կամքիս թողուց ընտրութիւն ընելը։ Արդ առողջանալու

յոյսս աղօթքի վրայ դնելով՝ խնդրեցի որ գործողութիւնը քիչ մ՝ատեն յապաղի։

"Այսպէս ամիսներ անցնելէ եաքը՝ օր մը Մեծաւոր-մայրս Պոմպէիի կուսին մէկ պատկերը բերաւ եւ յանձնարարեց որ վարդարանի իննօրէքը սկսիմ, զոր շատ սիրով յանձն առի։ Սակայն պէտք է խոստովանիմ, որ ախտը բնաւ չմեղմացաւ, փտութիւնն ընդհակառակն աւելի շեշտուեցաւ եւ նոր ծակեր ալ բացուեցան։ Սաստիկ վհատած՝ տրտմութիւնս մեծաւորուհւոյս հասկրցուցի, որ խրախուսեց դիս աղօթքիս մէջ յարատեւելու եւ ըսաւ. "Ս. Կոյսն զքեզ փորձել կ՝ուզէ, մի վախնար, աղօթէ ու միշտ հաւատա՛։" Ա՛յս խօսքերով քաջալերուած՝ սիրտ առի եւ շատ աւելի վստահութեամբ իննօրէքն յառաջ տարի. զոր աւարտելէ եաքը՝ երբ դարմանելու համար վէրքս բացի՝ տեսայ որ ուռեցքը բաւական իջած էր։ Ասոր վրայ՝ հաւատքս կրկնապատկելով, օրհնուած վարդենւոյ տերեւ մ՝առի ու վէրքերէս մէկուն վրայ դնելով՝ գոչեցի. "Մարիամ, դուն միայն պիտի բժշկես դիս, եւ առանց ուրիշ դեղ դնելու թեւս կապեցի։ Հետեւեալ երեկոյին կապերը քակելով՝ որչափ մեծ եղաւ զարմանքս... ուռեցքն անհետացեր եղած ու ծակերը գոցուած էին։ Մեծ էր յուզումս, ուրախութեան եւ երախտապիտութեան արցունքներ թափեցի եւ սրտագին շնորհակալութիւն մատուցի ամենասիրելի Տիրուհւոյս։ Սակայն եւ այնպէս այս աքանչելի բժշկութեան վրայ ալ աւելի ապահով ըլլալու համար, անոր վրայ

երկու օր մէկու մը բան չըսի. բայց ապա տեսնելով թէ՝ ախտն ու ցաւերը իրապէս անհերեւոյթ եղած էին, միաբանակիցներուս եղածը պատմեցի, եւ ամէնքս միասին Պոմպէիի Դշխոյին աղօթելով՝ այսքան մեծ հրաշքի մը համար շնորհակալ եղանք։

Ա Գ Ո Թ Ք

Նոկոտաւանդոդ շաբթուան հաղորդութենեն յառաջ։

Տէր Յիսուս, փառացդ մէջ մեզի տեղ պատրաստելու համար երկինք ելած աստեղ, սիրդ մեր սիրովը լեցուած՝ չուզեցիր որ այս աշխարհիս վրայ որբ մնանք. եւ ամենասուրբ հաղորդութեան խորհրդոյն մէջ ինք զինքդ մեզի տուիր, զոր խորգով ու մխիթարով կը պաշտեմ եւ կը բարեբանեմ իբրեւ ամենասիրելի, ամենաքաղցր եւ ամէնէն գոհովալից յիշատակն հօր մը, եղբօր մը ու սիրեցեալի մը։ Ա՛յս մասնատուփին, որ տապանակին մէջ կը տեսնեմ, յաւիտենական կենաց ջրոյն աղբիւրն է։ Արեգակերէ եւ ապիրատութիւններէ յոդնած հոգիս փրկութեան հասցընելու համար իբրեւ նոր Սամարացի մը ինծի կը սպասես, որ շնացող կնոջ պէս գթութենէդ թողութիւն կրնամ ստանալ. մաքսաւորին հետ կը գոչեմ քեզի. Ներէ՛ Տէր, վասն զի մեղաւոր եմ. եւ Մագդաղինացւոյն հետ արցունքներովս ոտքերդ կը թրջեմ՝ անոր հետ միասին

ինծի համար ալ սպասելով քեզմէ հետեւեալ խօսքը. Թողեալ լինին քեզ մեղք քո, զի շատ սիրեցեր։

Բայց այդ սէրը չունիմ ես. քեզմէ զատ ոմն կրնայ տալ զայն ինծի Աստուած իմ, որ յաւիտենական եւ անսահման սէր ես. ուրեմն առ քեզ ձգէ զիս, եւ դուն անձամբ պատրաստէ սիրտս, որ զքեզ հոն արժանաւորապէս ընդունիլ կարենամ։

Սուրբ նահապետներ՝ որ Յիսուսի հետ Լիմբոսէն փառաց արքայութիւնը մտաք, սուրբ առաքեալներ ու սուրբ աշակերտներ՝ որ Տեառն հրաշալի համբարձման ներկայ գտնուեցաք, երկնային դասուց իշխաններ՝ որ մեծաւ յնծութեամբ ձեր թագաւորն ընդունեցաք, ինծի ալ ընդհեցէք ձեր այն երախտագիտութիւնը՝ որով երկինք մտած ատենը զինք օրհնեցիք ու փառաբանեցիք։ Եւ դուն, անարատ կոյս, ամենասիրելի մայր, լի երկնային յուսով եւ անսահման սիրով, որ աստուածային Որդւոյդ երկինք ամբառնալն աչքովդ տեսար, համբարձման այն խորհրդոյն համար՝ որուն ի պատիւ այս սուրբ հաղորդութիւնն այսօր պիտի ընդունիմ. զօրացուր հաւատքս, յոյսս ու սէրս. ընդունէ՛ եւ օրհնէ՛ զանգերս, ա՛ռ ինծի մշտնջենաւոր յարատեւութիւն, որ քու մկնորդութեամդ յաւիտենական պակին արժանի ըլլամ. ամէն։

Ըրէ՛ աղերսիրը հարկաւոր ընծհներն ընդունելու համար (էջ 24)։

Ա Ղ Օ Թ Ք

Ստորև հաղորդագրեանէ հատը։

Ցիսուս իմ եւ Փրկիչ իմ, հոգւոյս սիրելին, ահա այս վայրկենիս դուն բոլորովին իմ՝ խեղճ մեղաւորիս ես. դուն ինծի հետ միացար ի ներկայութեան բոլոր երկնային հոգիներուն որոնք ինծի հետ երկրպագութիւն կը մատուցանեն քեզի։ Ինք զինքս աստուածային սիրոյդ կը յանձնեմ եւ կը յուսամ, որ յաւիտեանս զքեզ սիրելու շնորհքդ չես պլանար ինծի։ Երկինք եղած ատենդ հաւատքի ճամբան ցուցուցիր ինծի, ուստի թոյլմայս առաքելոյն պէս չեմ ուզեր վերքդ հշոպփել, բաւական է ինծի լսել բերնէդ. Երանի անոնց, որոնք աստուծոյ պէսնելը կը հաւատան։ Այս աշխարհիս վրայ բան մը չեմ ուզեր, Ցիսուս իմ, ապրիլ կ'ուզեմ հաւատքով եւ յուսով. եւ այսօր երկնից, երկրի եւ նոյն իսկ դժոխքի առջեւ կը խոստովանիմ, թէ ճշմարիտ Աստուած ու ճշմարիտ մարդ ես, միածին Հօր, երկրորդ անձն ամենասուրբ Երրորդութեան. բանն մարմնացեալ ի յարգանդի ամենամաքուր եւ ամենասուրբ Կուսին՝ որուն ճշմարիտ ու միակ որդին ես։ Կը հաւատամ, թէ իմ սիրոյս համար երեսուն եւ երեք տարի աշխատութեամբ ու տաժանքով ապրեցար, դիս փրկելու համար արիւնդ ու կեանքդ տուիր, եւ որ վերջապէս հրաշքներուն ամենէն մեծն է՝ այս դաշնութեան սուրբ խորհրդոյն մէջ մեզի՝ մարդկան որդւոցս հետ բնակիլ ուզեցիր մինչեւ կատարած աշխարհի։

Կը հաւատամ, թէ քու զօրութեամբդ մահէդ երեք օր ետքը փառաւորապէս յարութիւն առիր, թէ այժմ Աստուծոյ Հօրդ աջակողմը բազմած ես, եւ թէ կը դանաս մեզի արքայութեան դռները, եւ ուր մեզի համար պատրաստած ես այն գահոյքն՝ ուստի արուսեակն եւ ապստամբ հրեշտակները մերժուած էին։

Կը հաւատամ դարձեալ, Աստուած իմ, այն ամէն բաներուն, զորոնք մեր մօր՝ Կաթուղիկէ սուրբ եկեղեցւոյն յայտնած ես, եւ թէ անկէ դուրս փրկութիւն չկայ. բայց դարձեալ առաքելոյդ հետ կ'ըսեմ. Տէր, յո՞ւմէ չէս հաւատա. կը հաւատամ, Աստուած իմ, բայց օգնէ՛ ինծի տկար հաւատքիս մէջ։ Տէր Ցիսուս, տուր ինծի այն կենդանի հաւատքը, որ սիրոյ զօրութեամբ գործէ եւ ինծի աշխարհիս իրերն արհամարհել տայ. հաւատք մը՝ զօրաւոր, աներկիւղ, դիւցազնական նման առաքելոց եւ մարտիրոսաց, հաւատք մը՝ որ փորձութեանց, հակառակութեանց ու հալածանաց մէջ անարատ մնայ՝ առանց երբեք վհատելու. եւ վերջապէս հաւատք մը զօրաւոր եւ եռանդուն՝ որ զիս պատրաստ կացուցանէ կռուելու, կրելու, կորսնցնելու ամենայն ինչ, եւ եթէ պահանջես՝ արիւնս ալ թափելու։

Հաւատարմիմ կոյս, երանի՛ քեզի, որ հաւատացիր, ոմն Մարիամ, ճշմարիտ հաւատոյ հայելին. եւ բոլոր քրիստոնէից օրինակ, ընդունէ՛ ինծի աստուածային Որդիէդ կենդանի եւ գործնական հաւատքը, որ քայլերս դէպ ի յաւիտենական կեանք

ուղղէ, տուր որ այս հաւատքի լուսովն երկրաւոր իրերուն ընդունայնութիւնը ճանչնամ, ու բարի գործերովս երանելեաց բնակարանը հանդիմ։

Սուրբ մարտիրոսներ՝ որ ձեր արիւնը հաւատքի համար թափեցիք, տկարութեանս օգնեցէք, եւ ձեր հաւատքին նման զօրաւոր եւ անկուն հաւատք մը տուէք ինծի։

Փրկիչ իմ, մեզ որ քու փառաւոր Համբարձումդ կը տօնենք, ինչպէս երբեմն աշակերտներուդ՝ իբրեւ յաւիտենական կենաց գրաւական մը, ինծի ալ տուր քու օրհնութիւնդ։ Երբ ուրեմն պիտի ելլեմ երկինք, երբ ուրեմն ես ալ պիտի արժանանամ քեզի միշտ քեզի հետ բլլալու։

Արիացիր, անձն իմ, աքսորանացդ վախճանը մօտեցած է, քիչ մը ժամանակ եւս եւ ահա երկինքը քու ժառանգութիւնդ պիտի բլլայ։ Երբ երկնից վրայ կը մտածեմ՝ երկիրն աչքիս որշափ տգեղ ու արհամարհ կ'երեւայ. ով երկինք, յոյսերուս քաղցր նպատակը, մտածմանցս ու հառաչանքներուս միակ վախճանը. ամէն։

Հոս ըսի աղբիւրը [illegible] ընդհատելն ընդունելը համար (էջ 27)։

ԵՐԿՈՒ ՏՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ ԳԱԼՈՒՍՏԸ

(Ղուկ. ԻԴ։ — Դործք Առք. Ա։)

Մտածական։

Երկար ժամանակներէ ի վեր մարգարէները ծանուցած էին, եւ ահա արդէն Հոգւոյն Սրբոյ գալստեան մեծ օրէն ի վեր քսան դարեր անցած են. շատ ճշմարիտ է որ՝ Թէպէտ Աստուծոյ կողմանէ մեզի եղած խոստումներն երբեմն չափազանց հեռաւոր կ'երեւան, բայց եւ այնպէս անոնք նախանամութենէ սահմանուած ժամանակամիջոցին մէջ անվրէպ կը կատարուին։

Այսպէս պիտի բլլայ նաեւ մեր մահուանը օրուան եւ աշխարհքիս կատարածին համար ալ, որոնք մեզի համար՝ որ տակաւին կ'ապրինք, շատ

երկար կ'երեւան, բայց օր մը պիտի հասնին անպատճառ։ Ցիսուս Համբարձմանէն յառաջ իւր աշակերտներուն բաած էր. Ցովհաննէս ջուով մկրտեց, բայց դուք պիտի հագնիք Հոգիով Սրբով մկրտութիւն։ Հօրս խոստումն է Հոգին որ քեզի յայտնեցի. նորեցիք համբերեցէք՝ մինչեւ որ ձեզ զօրութիւն հագնիք։ Երուսաղէմ դառնալով՝ առաքեալները վերնատունը գացին, ուր կը բնակէին՝ Պետրոս եւ Ցովհաննէս, Ցակոբոս եւ Անդրէաս, Փիլիպպոս եւ Թովմաս, Բարթողիմէոս եւ Մատթէոս, Ցակոբոս Ալփեան եւ Շմաւոնն Նախանձաւորդ, եւ Ցուդայ Ցակոբեան։ Ամէնքն ալ, սուրբ կանայք ալ միասին կ'աղօթէին. եւ Մարիամ, Ցիսուսի մայրը, անոնց մէջն էր։

Մեր վերնատունը՝ ով անձն. սուրբ կոյսը հարիւր յիսունի չափ առաքեալներով եւ աշակերտներով աղօթքի կեցած է. Հոգւոյն Սրբոյ գալուստը խնդրելու համար՝ ամէնքն ալ Աստուածամօր հետ միացած են աղօթելու։ Ի՞նչ բաներ յուսալու չենք մենք ալ՝ աղօթքով այսպիսի հզօր պաշտպանի մը դիմելով. ինք Ցիսուսի մայրն է. այս անունը միայն գրաւական մըն է իւր բարեխնամութեանն ու կարողութեանը։

Նկատենք այս սուրբ անձինքը՝ որոնք մերթ երկրպագութիւն ընելով եւ մերթ իրենց ձեռքերը դէպ ի երկինք բարձրացուցած, արտասուօք ու հառաչմամբ խոստացուած Հոգւոյն գալուստը կը խնդրեն։

Կանխաւ առանձնացած ու խոր լռութեան մէջ, իրենց սիրտն ու հոգին խօսեցընել տալով՝ Աստուծոյ առջեւ կը պարզեն իրենց փափաքն ու սէրը. որպիսի հաւատք, որպիսի յարգութիւն եւ որպիսի մտաց ամփոփում։

Եւ իրօք ալ Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւներն ընդունելու համար ամէնէն արդիւնաւոր եւ ամէնէն կարեւոր տրամադրութիւնները՝ Սրբոյ կուսին ջերմեռանդութիւնն եւ աղօթից մէջ յարատեւութիւնն է, եւ ի մանաւորի հասարակաց աղօթից մէջ՝ որ հաւատոյ եւ սիրոյ միութեան այն յայտարար նշանն է, որ տիրելու է Կաթուղիկէ սուրբ Եկեղեցւոյ անդամներուն մէջ, որուն տեսանելի գլուխն երկրիս վրայ սրբազան քահանայապետն է։

Ո՛վ Մարիամ, Կաթուղիկէ Եկեղեցւոյ մայրն ու պաշտպանը, դուն որ Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւներովը լեցուած ես, աղօթէ՛ սորվեցուր ինծի. իմ շրթունքներուս վրայ ալ դուր քու աղօթելու կերպդ, որպէս զի աղօթքներս Աստուծոյ հաճելի եւ ընդունելի բլլան։

Դուն ինծի համար աղօթէ, եւ սրտէս հանել տուր այն հառաչանքները՝ որոնք Հոգիներուն գլուխին Սուրբ կը պարգեւեն։

Հոգի սիրոյ եւ բարութեան, բորբոքէ սիրտս երկնային սիրովդ, որպէս զի Փրկչիս հրամաններուն համակերպելով՝ կենդանի հաւատքով, լսութեամբ, մտադրութեամբ, աներկիւղ յարատեւութեամբ, խորին խոնարհութեամբ, անայլայլ վստահութեամբ եւ ի վեր քան զամենայն՝ սէրտ սիրով անդադար աղօթել կարենամ. տուր որ առանց ցրը-

ուելու աղօթեմ։ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս խոստացած է թէ՝ անոնք որ այս կերպով կ'աղօթեն, լսելի պիտի ըլլան. որովհետեւ ըսած է՝ խնդրեցէ՛ք՝ ձեզի պիտի տրուի, հայեցէ՛ք՝ պիտի գտնէք, բախեցէ՛ք՝ ձեզի պիտի բացուի։

Բ. Մտածէ՛ անձն իմ, թէ՝ ինչպէս որ նահապետներն ու մարգարէները իրենց հառաչանքներով Քանին երկիր գալուն նպաստաժամայց եղան, այսպէս Հոգին Սուրբ եւս փափաքով եւ աղօթքով մեր սրտերուն մէջ գալ կ'ուզէ. ուրեմն բանանք, դաւիթ մարգարէին պէս, ոչ միայն մեր բերաններբ, այլ եւ մեր սրտերն ու հոգիները եւ կրկնենք նոյն թագաւորական մարգարէին հետ. Ջբեբա իմ ը-ղէ, ե- ա-է ղնոքէ. է պաա-էբաո տո ք-ա-է-ց ան իմ։

Բայց բարութեան այս Աստուածը միշտ իւր արարածներուն բաղձանաց կը կանխէ, որ Երեմիայի բերնով ըսաւ. Յ-էխենա-ն ինրվ ինրեղէ ղ-ել, ասր համր՝ ֆ-ուրվ ըղ-ա-ա-ր-ուն-ներ-ը վրայ, ղ-ել չնձէ տաղեղէ։ Յիսուս ալ իւր առաքեալներուն ըսաւ. Յ-ր-ժամ ը-ղ-ոյ-ոյ չերկրէ, ը-ն-ե-ն չ-ը-ղ-ց ա- է։ Ո՛վ անձն իմ, երդ երդոցի հարսին հետ կրկնէ միշտ. Ձ-ը ղնել, Տէր, տա- ան-ղ-ան է-ղ-ը-ր եա-է-ն։

Մտածէ՛ հիմայ, անձն իմ, Հոգեգալստեան խորհուրդը։ Առաքեալներն եւ ամէնքը յարկի մը տակ ժողովուած էին՝ երբ սաստիկ հովուս պէս աղմուկմը լսուեցաւ, որ երկինքէն գալով անոնց նստած տունը լեցուց։ — Հոմն այն յատկութիւնն ունի, որ ամպերը կը ցրուէ, օդը կը մաքրէ եւ անկէ

ապականիչ հոտերը կը վանէ։ Այսպէս ալ Հոգին Սուրբ Հոգիներուն մէջ ժանելով՝ գանոնք անմաքուր խորհուրդներէ կը սրբէ, սրտերն երկրիս չար յօժարութիւններէն կը բաժնէ, մաքերու խաւարը կը ցրուէ եւ հաւատացեալները բոլորովին երկնային կեանքով մը վերստին ծնանել կու տայ. գաթեալ Հոգին իւր աստուածային փչմամբը կեանք կը պարգեւէ մարդկութեան եւ Աստուծոյ Եկեղեցւոյն՝ զոր թշնամացը յարձակումներուն դէմ միշտ պիտի պաշտպանէ։ Այս հզօր շունչը դիւրին խաբեութիւններն եւ աշխարհքիս հրապոյրները կը հեռացընէ, մարմինն ու հոգին կը հպատակեցընէ եւ քրիստոնեին հաւատքը կը զօրացընէ։

Ե- էբէ-եց-ն նոց բ-ք-ռնել լեզո-ո էբեբ-է հրոյ. է- նոա- է-բ-ո-ռնէ-ը է վէր-ոյ նոց։ Ե- լց-ն ա-ռնել-է-ռն Հոգ-ով Սբբ-վ։ Այս աստուածային Հոգին լեզուի ձեւին տակ կ'երեւայ, որ նշանակ է աստուածային բարութեան։ Մարդկային ամբարտաւանութիւնը, Բաբելոնի լեզուաց խառնակութիւնն ու ժողովուրդներու ցրումը յառաջ բերած էր. Հոգւոյն Սրբոյ գալուստն Առաքեալներուն լեզուներ խօսելու պարգեւը կը բերէ, եւ անով ժողովուրդները հաւատքի միութեամբ ու կաթուղիկէ եկեղեցւոյ միութեամբ կը միացընէ։

Հոգին Սուրբ կրակէ լեզու մըն է, վասն զի՝ կենդանի սիրոյ աղբիւրն է։ Արդ ինչպէս որ կրակն իրրեւ գործունեայ տարր մետաղներն աղտոտութիւններէն կը մաքրէ, այսպէս ալ Հոգին Սուրբ իրրեւ կիզիչ հուր մեր հոգիներուն բոլոր աղտերը

կը մաքրէ, կը սպառէ այն ամէն բան, որ մեր վերկութեան արգելք կ'ըլլայ եւ զմեզ դէպ ի երկինք կը բարձրացընէ: Ի միանգամայն լուսաւոր կրակ մը՝ որ Հոգիները կը լուսաւորէ, եւ այդ լուսով կը ծանօթացընէ մեզի մեր պակասութիւններն եւ ճանչցընել կու տայ մեր չարութիւններուն ծանրութիւնը: Կրակ մըն է դարձեալ քաղցր, որ մեր ամէնէն կարծր սրտերուն մէջ իսկ կը թափանցէ, զանոնք կը տաքցընէ ու կը բորբոքէ. եւ վերջապէս կրակ մըն է սիրոյ՝ որ իւր էութիւնն է, որովհետեւ Հօր եւ Որդւոյ սէրէն կը բխի. այս երկնային սէրը կը հաղորդէ Հոգիներուն սրոնք Աստուծոյ սիրոյն եռանդովը լեցուած առ Աստուած կը բարձրանան: Ո՛վ մեծութիւն աստուածային բարութեան: — Ցիսուս իւր Եկեղեցին կը հիմնէ ու կը տարածէ տասնուերկու հրեայ ձկնորսներու ձեռօք, որոնք յաչս ուրիշ ազգերու արհամարհուած ժողովրդեան մը զաւակներն են. պարզ, երկչոտ, անուս մարդիկ, եւ որոնք իւր չարչարանացն առեն մինչեւ իսկ զինք լքած են... եւ ահա այս ձկնորսներն, այս մարդիկն են, որ կը գործածէ իւր աւետարանն բնդ ամենայն աշխարհ քարոզելու...: Բայց անոնք հաւատացած, տարբեր մարդիկ եղած են. գիտեն եւ զիտեն թէ Հոգին Սուրբն ընդունած՝ բոլորովին փոխուած, տարբեր մարդիկ եղած են. գիտեն եւ զիտեն, քաջասիրտ եւ լի եռանդով՝ զՑիսուս քրիստոս խոստովանելու:

Եւ ահաւասիկ Յովհաննէս Առաքեալն ալ՝ որ Հոգին Սուրբ ընդունելու համար Տիրոջմէ հրաման առած էր Երուսաղէմ մնալու, կը սկսի Հոգիին սիրոյն եռանդովը լեցուած առ Աստուած կը բարձրանան: Ո՛վ մեծութիւն աստուածային բարութեան: — Ցիսուս իւր Եկեղեցին կը հիմնէ ու կը տարածէ տասնուերկու հրեայ ձկնորսներու ձեռօք, որոնք յաչս ուրիշ ազգերու արհամարհուած ժողովրդեան մը զաւակներն են. պարզ, երկչոտ, անուս մարդիկ, եւ որոնք իւր չարչարանացն առեն մինչեւ իսկ զինք լքած են... եւ ահա այս ձկնորսներն, այս մարդիկն են, որ կը գործածէ իւր աւետարանն բնդ ամենայն աշխարհ քարոզելու...: Բայց անոնք հաւատացած, տարբեր մարդիկ եղած են. գիտեն եւ զիտեն թէ Հոգին Սուրբն ընդունած՝ բոլորովին փոխուած, տարբեր մարդիկ եղած են. գիտեն եւ զիտեն, քաջասիրտ եւ լի եռանդով՝ զՑիսուս քրիստոս խոստովանելու:

Եւ մենք, մեր ըրածն ինչ է: Առաքեալներուն նմանիլ գիտենք միայն անոնց անհաւատարմութեան, վատութեան ու վախտաեան մէջ: Բայց երբ օրինակ պիտի առնունք մեզի անոնց աղօթքը, եռանդն ու մտայ ամփոփումը: Խնդրէ Հոգին Սուրբէն, ով անձն, որ այսօր քու վրադ ալ իջնայ եւ սիրտդ իւր եռանդեան հրովը վառէ:

Գ. Եռանդը, կ'ըսեն սուրբ Հարք, Հոգւոյն գերբնական մէկ շարժումն է, որ կը ձգտի անդադար աստուածային սիրով Աստուծոյ հետ միանալու, եւ կը հեռացընէ իրմէ այն ամէն բան, որ արգելք կ'ըլլայ այդ միացման: Աստուածային հուր մը եւ երկնային կրակ մըն է այն, զոր կը հաղորդէ Հոգին Սուրբ, եւ որ զՀոգին Աստուծոյ բոլոր հրամանները քաջութեամբ կատարելու պատրաստ կը կացուցանէ՝ հակառակ ամէն դժուարութիւններու եւ արգելքներու: Հոգին, որչափ որ ալ բոլոր արարածներուն կոչմանէ հակառակութիւն կրէ, բայց եւ այնպէս զինք Աստուծոյ հետ միացընող սիրոյ ներգործութիւններով՝ իւր արարչին հետ

կը նոյնանայ. Ո՛վ Դիւնէ-ցէ դէս է մէրդն Քրէսթոսէ, կը գոչէ առաքեալը, ո՛չ սո՜ր, ո՛չ սով, ո՛չ բառնո՜ր-ըն է՜ ու մահ։

Հոգին, միշտ իւր վրայ հսկելով՝ բոլոր կրքերուն սանձ կը դնէ, դատարկ ու անոտի խօսքերէ, աշխարհիկ բոլոր հակումներէ եւ ամենափոքր անպատկառ նայուածքէ կը զգուշանայ. բովանդակ խորհուրդները, խօսքերն ու գործերն առ Աստուած կը դարձընէ։

Պօղոս առաքեալին հետ կու լայ թէ՝ տակաւին աշխարհիս վրայ կը գտնուի, այս աքսորավայրը կը ճնշէ զինք ու կը տառապեցընէ եւ իւր հառաչանքներն անդադար դէպ ի երկինք՝ իւր հայրենիքը կը բարձրանան. "Թէ քալէ, կ'ըսէ սուրբ Բեռնարդոս, թէ աշխատի, թէ հանգչի, թէ աղօթէ եւ թէ լուռ քրիստոնեայ մը, որ Աստուծոյ հետ միացած է, անոր ներկայութիւնն երբեք աչքէն չի կորնցընէր, այլ աստուածային սիրով լեցուած է. կ'ուզէ, որ բոլոր արարածներն ալ վառուին նոյն հրով, քաղցր եւ ողորմած է բոլոր եղբայրներուն հանդէպ եւ անդադրում կ'աղօթէ ու կը կրէ անոնց համար։

Բայց այս մաքուր ու սուրբ Հոգին մեզմէ իւրաքանչիւրէն կը պահանջէ մեր սիրտը, եւ մեր սիրան արձակ մարդկային յօժարութիւններէ եւ իղձերէ դատարկ ըլլայ, այնչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքներովը պիտի լեցուի։ Բաւէ, դադր թշնամանաց այնչափ զգայուն եւ մարդկային անհնազանդութեամբ այնպէս գրաւուած ու լեցուած եմ, ես որ յանդըգնաբար Աստուծոյ, սրբոյ Կուսին ու սուրբերուն դէմ առչեաս բսուղ հայհոյութիւններն եւ եղած թշնամանքները մերժելու կամ զանոնք դատապարտելու չեմ համարձակիր։

Աստուածային Հոգի, սրտիս մէջ վառէ անդիմադրելի սէրդ։ Շա՜տ ճշմարիտ է. քանի՛ քանի՛ անգամներ ձայնդ սրտիս զգացընել տուիր, եւ ես չուզեցի լսել. ո՛հ, եթէ քեզի հաւատացած ըլլայի, որչափ մոլութիւններ ու չար ունակութիւններ խեղճ սրտէս վանած, որչափ առաքինութիւններ վաստկած, սրբութեան ճամբուն մէջ որչափ յառաջադիմութիւններ ըրած, եւ որպիսի երկնային եռանդով վառուած պիտի չըլլայի այժմ։

Ներէ, աստուածային Հոգի, այն բոլոր մեղքերուս՝ զորոնք անցելոյն մէջ գործեցի, դառնապէս կուլամ անոնց վրայ. ազատէ զիս այն կապանքներէն՝ որոնք մոլութիւններով դեռ կաշկանդած են զիս, եկուր գրաւէ խեղճ սիրտս եւ մաքրէ, պաշտպանէ ու վառէ զայն աստուածային կրակովդ։

Ո՛վ սուրբ Առաքեալներ, սիրոյ ու բարութեան Աստուծոյն առչեւ միջնորդ եղէք ինծի համար, որպէս զի տայ ինծի իւր շնորհաց առատութիւնն, որով ձեզի պէս զօրացած՝ եւ ձեզի հետ միասին գՀայր, եւ գՈրդի եւ գՍ. Հոգին երկնից մէջ օրհնելու եւ բարեբանելու արժանի ըլլամ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Հրահանգ։

Եռանդ՝ Աստուծոյ ծառայութեանը մէջ։

Խոհեմութիւն:

Ամէն օր սիրոյ ներգործութիւններ ըրէ Աստուծոյ: Բարի կաթուղիկէ ըլլալդ ցոյց տալու եւ կրօնական պարտականութիւններդ անկիւղ ի գործ դնելու բնաւ մի վախնար, որպէս զի բարի օրինակով ընկերդ առ Աստուած մերձեցընես:

Սուրբ Կուսին եռանդուն ծառաներէն մէկն եղիր եւ զայս յայտնապէս այլոց եւս ցուցընելու համար՝ Հրեշտակ Տէրունի զանգակը լսելուդ պէս բարեպաշտութեամբ գլխարկդ վար առ:

Լսած հայհոյութիւններդ՝ ձեռքէդ եկածին չափ արգիլելու ջանա, աշխատէ որ հոգիները փրկես՝ միաբդ դնելով թէ, ընկերին հոգին փրկողը՝ իւր հոգին կը փրկէ:

Սրտցաւական աղօթք:

Ամենասուրբ Կոյս, Հոգւոյն Սրբոյ հարսը, սիրտս նորոգէ, եւ դայն Աստուծոյ տուր:

Օ Բ Ի Ն Ա Կ

Տիկ. Քրիստին Սաքքարի, 1888ին, իւր աղջկան ու բարեկամուհիներէն մէկուն հետ, կառքով տեղ մը կ'երթար. ձին յանկարծ խրաչելով կը սկսի քառարշաւ վազել: Սաքքարի վտանգին մեծութիւնը տեսնելով՝ գրպանը պահած Պօմպէիի պատկերը կը հանէ, սրտին վրայ կը դնէ եւ Ս. Կու-

սէն կը խնդրէ, որ զինք եւ իւր ընկերներուն կեանքը փրկէ:

Քիչ մը ետքը սանձարձակ վազող ձին՝ կառքին հետ մեկտեղ հեղեղատի մը մէջ կը գլորի: Կառքն երկու կտոր եղած է. ձին ոտք ելլելով՝ կառքին առջեւի մասը ետեւէն ձգած, կը սկսի արագաբար վազել, իսկ երեք դժբախտները կը մնան կառքին ետեւի մասին տակը: Տիկ. Սաքքարի, որ սուրբ Աստուածածնայ պատկերը դեռ ձեռքին մէջ բռնած էր, կը կարողանայ ինք զինք կառքի անիւներէն մէկուն տակէն ազատել՝ առանց ամենեւին ցաւ մը զգալու եւ միւսներուն ալ կ'օգնէ, որ ոտք ելլեն. երեքն ալ ողջ եւ առողջ ազատած էին: Հրաշագործ պատկերը իւր ընկերներուն ցուցընելով՝ Տիկ. Սաքքարի կ'բսէ. այս յայտնի մահէն զմեզ ազատողը Ս. Կոյսն է: Եւ երեքը միասին անմիջապէս ճանր դնելով՝ իսրտէ շնորհակալ կ'ըլլան երանելի Կուսին:

Ս Պ Օ Թ Ք

Երեքտասանամեայ շարժուհւոյ հաղորդութենեն յառաջ:

Ամենասուրբ Կոյս Մարիամ, Հոգեգալստեան օրը առաքեալներուն հետ դուն ալ վերնատունը գտնուեցար, բայց յղութեանդ առաջին վայրկենէն իսկ՝ եւ մանաւանդ Որդւոյն Աստուծոյ մայր ըլլալէ

եռաքը՝ գերազանցապէս Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւնե-
րովն արդէն լեցուած էիր։ Դարձեալ Հոգեգա-
լստեան այս սուրբ օրն արդեօք սրբափ առատ
շնորհքներ չընդունեցար։ Որովհետեւ դուն միթէ
շնորհքներու մայրն ու գանձը բաշխողը չէ՞ս. Ս.
Բեռնարդոս չէ՞ մեզի ըսողը, որ եթէ շնորհաց
պէտք ունինք՝ քու միջնորդութեամբդ կրնանք
գայն խնդրել Աստուծմէ։

Հոգին Սուրբ միթէ կրնա՞յ իր ամենահաւա-
տարիմ եւ ամենասուրբ հարսին բան մը մերժել.
ինդրէ՛ իրմէ մայր որ իւր պարգեւներովն ու շնորհք-
ներովը լեցընէ զիս։ — Ո՛վ մայր իմաստութեան
Աստուծոյ, ահա՛ քու ոտքերդ ինկած բոլոր տկա-
րութիւններս ու բոլոր խեղճութիւններս կը խոս-
տովանիմ, հպարտութեամբ, մեծամտութեամբ եւ
ընդունայնասիրութեամբ լի եմ. բայց միթէ դուն
ինծի համար աստուածային երկիւղին մայրը չէ՞ս.
խեղճերուն ու դժբախտներուն օգնելու համար
պէտք եղած եղբայրսիրութենէն բոլորովին զըր-
կուած եմ, ուստի դեղեցիկ սիրոյ մայր, հիմայ որ
պիտի հաղորդուիմ, կը պաղատիմ քեզի՝ տուր
ինծի այս ամենէն աւելի կարեւոր եղբայրսիրու-
թիւնը։ Հոգիս տկար եւ անհաստատ է եւ լի ամէն
տեսակ հիւանդութեամբ եւ ախտերով. ամէնէն
փոքր հրապոյրներէն իսկ, զոր փրկութեան թշնա-
մին կը յարուցանէ, կը վհատի ու կ՚ընկճի այն,
աշխարհիս ծուլուն կատաղի ալիքներովը՝ հազար
տեսակ վտանգներու մատնուած, կը յուզի ու կը
տարուբերի անդադար։ Քեզի կ՚ապաւինիմ, որ

Դաւթի աշտարակն ես, դուն պիտի տաս ինծի
պէտք եղած զօրութիւնը։ Դուն ծովուն աստղն
ես. վառէ՛, լուսաւորէ այնչափ մեղքերով վիրաւո-
ւած հոգիս։ Դուն բարի խորհրդոյ մայրն ես նա-
եւ, տուր ուրեմն ինծի այս պատուական պարգեւը,
որպէս զի՝ հակառակ առաքինութեան դէմ զգա-
ցած գժկամակող բնութեանս, ախտերուս դէմ
կռուիմ եւ մարմինս պէտք եղածին պէս պատժեմ։
Տո՛ւր ինծի իմաստութեան պարգեւը, որ հասկընամ
թէ՝ սրբափ քաղցր է Տէր, սրբափ ողորմած է Իս-
րայէլի Աստուածն՝ որ ինծի մայր առած է իւր
դուստրը, իւր հարսն եւ իւր մայրը։

Հիմայ այս վայրկենիս, Յիսուս իմ, որ սրտիս
մէջ պիտի գաս, մի՛ նայիր մեղքերուս, այլ տե՛ս
ամենասուրբ մօրդ արժանիքները, որ զքեզ ինծի
կու տայ։

Սուրբ Հոգի, Աստուած սիրոյ եւ ողորմու-
թեան, ազատէ զիս մեղքերէս, մաքրէ՛ ու կիզէ՛
սիրոս։ Քեզի կը մատուցանեմ այն ամէն հառա-
չանքները, բաղձանքներն եւ աղօթքները՝ զորոնք
ամենասուրբ մայրդ ու բոլոր աշակերտներդ վեր-
նատան մէջ քեզի ուղղեցին, դարձեալ քեզի կը
մատուցանեմ բոլոր արցունքները, մահացուցում-
ներն եւ եռանդն այն ամէն սուրբերուն՝ որոնք աշ-
խարհ եկած են եւ պիտի գան։ Ընդունէ՛ գանոնք՝
իբրեւ պատրաստութիւն այս սուրբ հաղորդու-
թեանս։

Սո՛ւրբ առաքեալ Տեառն, հաղորդեցէ՛ք ին-
ծի ձեր հաւատքն՝ որ հասարակաց Աստուածը,

զՅիսուս Քրիստոս սրբութեամբ առնուլ կարենամ. ամէն:

Ը-ի աղ-ն-եր՝ պետ է ն-ո-ր չ-ո-ր-հ-ն-ի-ր ը-ն-դ-ո-ւ-նել-ո-ւ-մ-ո-ւ (Ել 24):

Ը Ղ Օ Թ Ք

Տուր հաղորդութեանէ առը:

Թող երկինք եւ երկիր, հրեշտակները, սուրբերն ու բովանդակ արարածները սարսին ուրախութեամբ ի Տէր եւ օրհնեն անուանը: Անդ-ադ-ադ-ադ, կ'ըսէ Դաւիթ մարգարէն: Այո, անսահման ամենակարողութեան ու մեծվայելչութեան անդունդը արժանի համարեցաւ Հոգւոյս թշուառութեան անդունդին հետ միանալու. հիմայ սրտիս մէջն է Աստուծոյ բանն ու Հոգին, սրտիս մէջ՝ բովանդակ արարածներուն Արարիչը:

Մարիամ, թող քու աղօթքներդ իմ շնորհակալութեանցս թերին եւ անբաւականութիւնը լցացընեն. տուր ինծի քու ձայնդ, որ քեզի հետ գոչել կարենամ. Մեծացուսցէ անձն իմ զՏէր եւ ցնծացաւ հոգի իմ Աստուածով փրկչէ իմմէ: Ս. Կոյս, դուն որ Հոգւոյն Սրբոյ հարսն ես, եւ անոր պարգեւներովն ու շնորհքներովը լեցուած, ինչէր կարող չես բնդունելու անկէ մեղի համար: Հոգի Սուրբ, Աստուած ամենակարող, սէր Հօր եւ Որդւոյ, աստուածային շնչովդ կենդանացուր մեղքերով մեռած հոգիս եւ քու պարգեւներուդ առաքութեամբը ճոխացուր զայն:

Եկուր, լուսաւորէ հոգիս, վառէ սէրդ սրտիս մէջ. աղբիւր կենդանի Ջրոյ, դիւրավցուր հոգիս քրտղրութիւններովդ: Հոգի ճշմարտութեան, ազատ քեզի չեմ կրնար քալել ճշմարտութեան մէջ. Հոգի սիրոյ, առանց քեզի սառույցի պէս սառն եմ. Հոգի յաւիտենական կենաց, առանց քեզի մահուան խաւարին մէջ կը թափառիմ: Նուիրակա՛ն հնար, անհամմատ մաքրութիւն, քու սիրովդ կանդնէ ու ջրէ բոլոր մեղքերս՝ մինչեւ ամենաքիչն անկատարութիւններովը:

Դո՛ւ Տէր ուրեմն, Աստուած բարութեան, ինծի պեղծ ու ցաւ, որ սրտիս կարծրութիւնն ուղղել կարենամ. մարգարիտը՝ որ չարեաց փոխարէն բերիք հատուցանեմ, համբերութիւն՝ որ խաղաղասիրութիւն ու կատարելութիւն ստանամ, բարութի՛ւն՝ որ անկեղծ ու խաղաղասէր ըլլամ, համեստութի՛ւն՝ որ մարմինս մահացընեմ: Դուն միայն, տէր Յուսած իմ, կրնաս զիս սրբացընել ու քեզի հաճո՛ւական դարձընել: Սրբուհի Կատարինէ Սիէնացի՛ն հետ քեզի կ'ըսեմ. "Ստեղծէ յիս մաքուր սիրտ մը եւ նորոգէ արդարութեան հոգին մինչեւ սիւքներուս մէջը,,. եւ սուրբ Թագաւորին հետ. աղ ընկենուր զիս Տէր յերեսաց քոց եւ զհոգին քո սուրբ Մի՛ հաներ յինէն. տո՛ւր ինձ զցնծութի՛ւն փրկութեան քոյ՝ զով պեսութիւնս ո՛ւ հաստատեա՛ զիս: Պարձեալ հո՛ղկրնեմ սրբուհի Ընչիլեայի աղօթքը. "Տուր կը չի մարմնոյ եւ հոգւոյ մաքրութիւն, որպես զի ինձ

ամբոխով չպատի երեսդ։ Բայց ամէնէն աւելի, Աստուած իմ, տուր ինձի քու սէրդ, որ երկինքն իմ նմաններուս ու հրեշտակներուն հետ միանամ, եւ Պօղոս առաքեալին հետ քեզի դոչել կարենամ. Ո՞վ դէնէոցե ձե՛ւ է էրդն Քրիստոսէ։ Ո՛վ սուրբ Պօղոս, որ հալածիչ էիր եւ առաքեալներու օրինակ դարձար, քու եռանդդ հաղորդէ ինձի, որ բոլորովին փրկչիս փառացը նուիրուիմ։ Դուն ալ, սուրբ Պետրոս, իշխանդ առաքելոց, որ տէրդ ուրանալէ ետքը՝ Հոգւով Սրբով ճշմարտութեան քաջ նահատակ հանդիսացար եւ խաչի մահուան փառաւոր մարտիրոսութիւնը կրեցիր, եղբա՛կ, ես քեզմէ շատ աւելի տկար գտնուեցայ, ո՛չ թէ երեք, այլ անթիւ անհամար անգամներ ուրանալով իմ աստուածային վարդապետս, տուր ուրեմն որ քեզի պէս իմնալէ ետքը, քեզի պէս ալ բոլոր կեանքիս մէջ մեղքերուս վրայ մեծաւ ապաշխարութեամբ լալ կարենամ։

Սուրբ Բարթողիմէոս, դուն որ Քրիստոսի սիրոյն համար կենդանւոյն մորթազերծ եղար եւ ապա խաչուեցար, տուր որ քու եռանդեամդ Աստուծոյ փառացն եւ քու սիրովդ իւր ամենասուրբ մօրը ծառայելու մէջ քեզի նմանելու ջանամ։ Սուրբ Յովհաննէս, սիրելի աշակերտ Յիսուսի, որ գլուխդ անոր սրտին վրայ դրիր, եւ դուք սուրբ առաքեալք, սուրբ մարտիրոսք, սուրբ կուսանք եւ քրիստոնեայ սուրբ կանայք, որ Յիսուսի Քրիստոսի սիրոյն համար ամենադառն տանջանքներուն համբերեցիք, ընդունեցէ՛ք ձեր աղօթքովն ինձի հա-

մար հաւատոյ, եռանդեան, սիրոյ, մաքրութեան ու զօրութեան հոգին, որպէս զի ձեզի պէս աշխարհքիս վրայ յաղթանակելով՝ երկինքն ալ ձեզի հետ յաւիտեանս թագաւորելու արժանի ըլլամ. ամէն։

Ը֊Ե ՆԸՆԱ֊֊֊ ՀՂԲՆԴԲԸԸ (ԷՂ 27)։

ՁՈՐՐՈՐԴ ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ ԿՈՒՍԻՆ ՄԱՐԵՄԱՑ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄԸ

Մտածական:

Ամենասուրբ Կուսին Մարեմայ համար աքսորանաց վախճանը վերջապէս հասած է, եւ աշխարհիս վրայ այնչափ գործեր կատարելէ ետքը՝ իր Աստուածորդւոյն պէս կրնայ գոչել. Ահա նայն ինչ կատարեալ է: Յիսուսի համբարձմանէն ետքը՝ Ս. Կոյսը, նոյն միջոցին Եկեղեցւոյ դէմ ելլող հալածանքին պատճառաւ Երուսաղէմը կը թողու եւ Յովհաննէս առաքելոյն հետ կ'երթայ Եփեսոս կը հաստատուի: Բայց հալածանքի դադարումէն ետքը դարձեալ Երուսաղէմ կու գայ եւ մինչեւ իր մահը հոն կը բնակի: — Իր կեանքը եղաւ միշտ՝ Աստուծոյ սիրոյն նուիրուած կեանք

մը, աղօթք մը անխափան, կամ լաւ եւս՝ յափրշտակութիւն մտաց եւ կատարեալ գործադրութիւն բոլոր առաքինութեանց: Մերձաւորներուն համար ունեցած իր սիրոյն չափն ու սահմանը չկար. իր Աստուածորդւոյն շարչարանքներովը նուիրագործուած վայրերը տեւապ տեւապ կ'այցելէր: Վերջապէս նորածին Եկեղեցւոյն մայրը, մխիթարիչն ու վարիչն էր, եւ այս նպատակաւ էր, որ Յիսուս դինք տակաւին երկրիս վրայ թողուցած էր:

Հուսկ ուրեմն իր արարչին հետ միանալու այնչափ տենչ ի վեր բաղձացած վայրկեանը հասած էր. երկինքէն հրեշտակ մը կու գայ եւ այս երջանիկ լուրն իրեն կ'աւետէ: Որպիսի՛ մեծ ուրախութեամբ եւ սրշափ հնազանդութեամբ արդեօք չընդունեցաւ Ս. Կոյսն այս բարի լուրը. սրբան հնազանդութեան ներգործութիւններ արդեօք չմատոյց ամենայն բարեաց տուողին. սրշափ հաճոյական արդեօք չառաքեց իր Աստուծոյն, որուն քովէ պիտի գառնար ընդհուպ: Եւ դուն, անձն իմ, ինչո՞ւ բնաւ չես բաղձար երկնային հայրենիքդ դառնալու, ո՛վ դբեղ կը բռնէ այստեղ, ո՛վ սիրտդ գրաւած է այս արտաստուայ հովտին մէջ:

Խնդրէ Ս. Կուսէն, որ քեզի համար երկինքդ բաղձալու հնարքն ընդունի եւ իր օրինական երկնային կենաց ցանկութիւնը բորբոքէ քու սրտիդ մէջ:

Սուրբ Յովհաննէսէն ամենասուրբ Կուսին մեծաւոր մահուան լուրն առնելուն պէս՝ ամէնքն ալ, բոլոր առաքեալները, աշակերտներն ու հաւատացե-

եալները սուրբ Սիոնի լերան վերնատունը կը վա-
ղեն կու գան, որ վերջին անգամ մըն ալ տեսնեն
այս քաղցր մայրը, անոր մատուցանեն իրենց սէրն
ու յարգութիւնը, բնդունին անոր վերջին պատ-
ուէրներն եւ երջանիկ մահուանը ներկայ գտնուին:
Աստուծոյ առանձին մէկ բարեւթեամբը, բոլոր
առաքեալներն՝ որոնք աւետարանի քարոզութեանը
համար արդէն իսկ բնդ ամենայն աշխարհ ցրուած
էին, նոյն միջոցին Երուսաղէմ ժողվուած էին:
Ամէնքն ալ կ'ողբային, կ'ըսէ սուրբ Յովհաննէս
Դամասկացին, այսպիսի հզօր մօր մը կորստեան
վրայ. եւ Աստուծոյ՝ իր Որդւոյն առջեւ անոր օգ-
նութիւնն ու միջնորդութիւնը կը խնդրէին:

Ո՛վ սքանչելեացս՝ հրեշտակաց եւ մարդկան
գարմացմանն արժանի: Անձն իմ, միացիր այս ի մի
վայր ժողվեալ սուրբ խումբին, մերձեցիր երա-
նելւոյ Կուսին, անոր առջեւը դիր կարօտութիւն-
ներդ եւ խնդրէ անկէ քեզի համար պէտք եղած
օգնութիւնները ու շնորհքները. այս քաղցր ու
հզօր մայրը կը լսէ ղքեզ՝ վստահ եղիր. եւ ի փո-
խարէն խոստացիր անոր քու կողմէդ ալ, որ եղ-
բայրսիրութեամբ, բարի օրինակաւ եւ համբերու-
թեամբ ընկերիդ փրկութեանը պիտի աշխատիս:

Սիրեցեալ մայր, մեղք որ երջանկութիւն չու-
նեցայ առաքելոց պէս ամենասուրբ մահուանդ ներ-
կայ գտնուելու, մեծարելի ոտքերդ համբուրելու
եւ ինք ղինքս մայրական պաշտպանութեանդ յանձ-
նելու. բայց որովհետեւ աշխարհիս վրայ գտնուած
ատենդ այս երջանկութենէն զրկուեցայ, ծունր կը

դնեմ գահոյիդ առջեւ հիմայ՝ որ երկինքը փա-
ռօք կ'իշխես: Մահուանս ժամուն, սիրեցեալ ու
քաղցր մայր, քովս գտնուէ եւ ղիս քեզի հետ ար-
քայութեան ուրախութեանցը առաջնորդէ:

Բ. Մտածէ, անձն իմ, թէ ամենասուրբ Կուսի
մահուան ժամը հասնելուն, Յիսուս բոլոր երկնա-
յին դասերէն շրջապատուած՝ երկինքէն վար կ'իջ-
նայ իր երանելի մօր հոգին անձամբ բնդունելու
եւ փառօք իր արքայութիւնն առաջնորդելու
համար. եւ կ'ըսէ երգ երգոց սա խօսքերը. Ե՛լ մեր-
յո՜ւր, սէ՜ր նիւ, մեղ նո՜ւիրելիս, եկո՜ւր՝ ահա ձմե-
ռնա՜ց, թո՛ղ այլ սրտո՜ւոց հովիտը՝ ո՜ւր կո՜ղէրս
համբ այնչա՜փ փո՜ւթեցր: Զոյն փորկիէդ, այս է՝
յայն փո՜ւթելու սրտիդ մինչ- ընթացրութիւնս ա-
նո՜ւ: Մարիամ, այս խօսքերը լսելով ուրախութե-
նէն կը սարսռայ, սիրտը Յիսուսին՝ իր որդւոյն
ուրախութեամբը կը լեցուի: Յետոյ Յիսուս իսկ
ձեռքէն հաղորդուելով, կ'ըսէ սուրբ Դամասկա-
ցին, անկողնոյն մէջ այնպիսի դիրք մը կ'առնու,
զոր շիրմին մէջն ալ պահել կ'ուզէր, եւ լի ուրա-
խութեամբ կը գոչէ. Ահա՜ւ կո՜ղքին Տե՜ր,
եկէք ինձ ըսո՜ւ բանէ տո՜ւ: Ի յե՜ս տո՜, Աստո՜ւած իմ,
Ողջէ իմ, յո՜ղին սո՜ւրհ ղիս՜ք: Ընկա՜լ ղոյն՝ ըզ
ոտեղծեր է զոտիկեր տո՜ւ ը- ըզր առ՜ւոտ զոհեցեր յո-
ղնոյն ձեղ:

Տե՛ս անձն իմ, առաքեալներն արտասուալից
աչքերով, ձեռքերնին մամռ բռնած Ս. Կուսին
մահուան անկողնոյն շուրջը կեցած են: Մարիամ
կ'օրհնէ զանոնք. եւ ապա իր բովանդակ սրբու-

թեամբը, առաքինութեանց գերագոյն եւ եանդնալից ներգործութիւններ կատարելով, ամենամաքուր սիրոյ արագութեամբ մը նուիրական հոգին կ'ելլէ, կը բաժնուի անարատ մարմնէն, եւ ազատութիւնը կապող թելը փրցնող ազատուոյ մը պէս կը սլանայ, կը բարձրանայ երկնային դասուց բնակարգութեամբը դէպի յաւիտենական խաղաղութեան ու փառաց արքայութիւնը՝ յաւիտեանս իւր արարչին գիրկը հանդչելու համար։

Գեղեցիկ սիրոյ մայրը՝ աստուածային սիրոյ չափազանցութեամբը միայն կրնար մեռնիլ։ Ո՜հ, որպիսի անգին եւ որպիսի սուրբ մահ։

Կ'ուրախանամ, ով մայր, երկնից մէջ ստացած անսահման երջանկութիւնդ, երանութիւնդ ու փառքդ տեսնելով։ Ս. Երրորդութենէն այս աստիճան փառաւորուելը արժանի եա, որովհետեւ այս աշխարհիս վրայ զանիկայ սիրելէ ու փառաբանելէ զատ ուրիշ մտածութիւն չունէիր։ Բայց երկինքը գլուխդ, դիս որբ մի թողուր. մայրս ու պաշտպանս եղիր միշտ Աստուածորդուդ քովէ եւ կեանքիս բոլոր օրերուն՝ մանաւանդ մահուանս ժամուն, օգնէ ինձ։

Անձն իմ, եթէ յաւիտենականութեան անցնելու գերագոյն վայրկենիդ Մարեմայ Կուսին քովէդ գտնուիլը կ'ուզես, կենացդ ընթացքին անոր հաւատարիմ եղիր։ Երջանիկ պիտի ըլլամ՝ եթէ Յիսուսի ու Մարեմայ թեւերուն մէջ հոգիս աւանդեմ։ Աստուած իմ, կը խոստանամ, որ այսու հետեւ միայն զքեզ սիրեմ ու միայն քու վրադ մտածեմ։

Գ. Ամենասուրբ Կուսի մահուրնէն եաքը՝ առաջին կողմանէ հաւատացեալներն կու գան անոր նուիրական եւ երկնաբոյր մարմինը մեծարելու, եւ բազմաթիւ հիւանդներ անոր մտենալով կ'առողջանան։ Յետոյ առաքեալներն ու հաւատացեալները, կուսական մարմինը՝ Ձիթենեաց լերան վրայ պատրաստուած մարմարեայ գերեզմանի մը մէջ կը դնեն։ Երեք օր անընդհատ գերեզմանին քով՝ Աստուածամօր մարմինը մեծարելու ու պահպանելու համար երկինքէն իջնող հրեշտակներու քաղցրանուագ երգերու ձայները կը լսուին, եւ երրորդ օրը ամենասուրբ Կուսին օրհնեալ հոգին, ամենակարողն զօրութեամբը կու գայ, կը միանայ անոր մարմնոյն հետ։ Եւ Մարիամ յարութիւն առած՝ հրեշտակներու ձեռքով մեծ ցնծութիւններու մէջտեղ հոգւով ու մարմնով երկինք կը փոխադրուի։ Ձեր պաշտաճեր, օր անարատ Կուսին Մարեմայ մարմինը, որ իւր կուսական արգանդին մէջ մարմնացեալ Աստուած մը, մեր Տէրը ցՅիսուս Քրիստոս յղացած էր, գերեզմանի ապականութեան առարկայ դառնար։

Սուրբ Թովմաս, որ Ս. Կուսի մահուան չէր կրցած ներկայ գտնուիլ, երեք օր եաքը Երուսաղէմ կը հասնի։ Ասոր համար ապտիկ ցաւ զգալով՝ կը խնդրէ որ՝ Յիսուսին երանելի մօրը գոնէ անգամ մը կերպարանքը տեսնէ։

Ուստի բոլոր առաքեալները գերեզման կ'երթան ու զայն կը բանան։ Ո՜րչափ մեծ կ'ըլլայ անոնց զարմանքը՝ տեսնելով որ սուրբ մարմինը հոն չէր

գոնուեր։ Գերեզմանը պարապ էր։ Սակայն անոնց դգացած ցաւը շատ կարճատեւ կ'ըլլայ. օդոյ մէջ քաղցր մեղեդի մը կը լսուէր, հրեշտակաց գասը կ'երգէր. Մ–է–ռ երկինք ելը–, հրեշտակները ուր–խո–ւթեամբ կ'օրհնեն զՅէր՝ երբոր գ–գ–ուն գ–ը–ը–ը

Հաճոյացաւ. 3. Մաքրութիւն հաւատոյ՝ զոր անվթար ու կենդանի պահեց առ Աստուած իւր, եւ որով առաջնորդ եղաւ առաքելոց, խրախոյս՝ նոր քրիստոնէից եւ աթոռ իմաստութեան. 4. Մաքրութիւն մտաց՝ որով իւր բոլոր գործքերն առ Աստուած կ'ուղղէր եւ իբրեւ հաւատարիմ աղախին ամենայն ինչ անոր ձեռքէն կ'ընդունէր, ինչպէս՝ ուրախութիւն թէ տրտմութիւն, գովեստ թէ պարսաւանք: Ասոր համար կը նմանցուի Լիբանանի մայրերուն, Սիոնի լերան նոճիներուն ու Կադէսի արմաւենիներուն՝ որոնց բարձրաբերձ ճիւղերը միշտ երկինք կը բարձրանան:

Մաքրութիւնը միայն մարմնոյ մաքրութեան վրայ չի կայանար, այլ իր մէջ կը պարփակէ բոլոր առաքինութեանց ամբողջութիւնը՝ վարելով իրմէ անկատարութեան ամենափոքր առուերն անդամ: Ասոր համար սաղմոսերգուն կը գոչէ. Տէր, ո՞ւր պիտի քնակի վկայութեան խորանիդ մէջ, եւ ո՞վ պիտի հանգչի սուրբ լերանդ վրայ. — Այն՝ որ սրտով արդար է եւ որ արդարութեան ճամբէն չը թողլ: Արդարոյ օրհնութիւնը խոստացած է անոնց՝ որ մաքուր սիրտ ունին: — Եւ աւելի անդին: — Ո՞վ պիտի երթայ Տէրոջ լեռը, եւ ո՞վ պիտի քնակի անոր սրբութեան մէջ: — Այն՝ որուն ձեռքերը մաքուր եւ սիրտն ալ սուրբ է ըսելէն. այն՝ որ իր նմանը խաբէլութեամբ երդում չէ ըրած եւ սիրտն առնչութեանց չէ տուած: Ահա այնպիսին պիտի ընդունի Տէրոջ օրհնութիւնը եւ պիտի գտնէ ազատութիւն իր Փրկչէն Աստուծմէ:

Մարեմայ բովանդակ փառքն ուրեմն յառաջ կու գայ իր Անարատ յղութենէն՝ որ կենացը առաջին վայրկենէն իսկ զինքը հրեշտակներէն անգամ գեր ի վերոյ բարձրացուց: Անարատ յղութեան վարդապետութիւնն եկաւ հաստատեց այս հաւատքը, եւ Ս. Կոյսը կ'ուզէ, որ բոլոր հաւատացեալները տեսնեն ու գիտնան թէ իր Անարատ յղութիւնն է աղբիւր իր ի կեանս եւ ի մահու ստացած ամէն առանձնաշնորհութիւններուն. զայս ճանչցընել տուաւ սուրբ Դամիանիկոսի՝ յայտնելով անոր իր վերափոխման գաղտնիքն եւ երկնից մէջ իր պսակումը:

Ո՛վ սուրբ եւ անարատ կուսութիւն Մարեմայ, կը գոչեմ սուրբ եկեղեցւոյն հետ, ինչպէս կրնամ գովաբանել զքեզ բան արժանւոյն: Ո՛վ ամենաքաղցր Տիկին, Կոյս Մարիամ, այս աշխարհս թողուցիր ու հասար քու արքայութիւնդ՝ ուր հրեշտակաց բոլոր դասերէն վեր կը թագաւորես. քեզի հետ կ'ուրախանամ այսչափ բարձր առաւելութեանդ համար: Բայց յիշէ որ՝ եթէ փառք եւ արժանաւոր այսքան բարձրացար, անոր համար է, որ դուն՝ խեղճ մեղաւորներս ալ պաշտպանես: Ադամայ տարաբախտ որդւոցը համար ունեցած արգահատութիւնդ երկինքի մէջ չէ նուազած, նա մանաւանդ՝ կարողութեանդ համեմատ ալ աւելի մեծցած է: Փառաց գահոյիդ վրայէն, ով Մարիամ, իմ վրաս ալ նեաւ զթութեանդ ակնարկը եւ ողորմէ ինծի. օգնութեանս հասիր, ով երկնի եւ երկրի թագուհի. տէս, որպիսի անձկութեանց

մէջ կը գտնուիմ, ինչ վտանգներու ենթարկուած եմ, եւ որչափ չարիքներու տակաւին ենթակայ պիտի ըլլամ կենացս ընթացքին մէջ ...:

Սուրբ մահուանդ համար, ընդունէ ինծի կատարելութեան սէրը, հաւատոյ ու խղճի մտաց մաքրութիւնն եւ գիտաւորութեան արբութիւնը, որպէս զի Աստուծոյ շնորհացը մէջ մեռնելով՝ սուրբերուն հետ դատաստանի օրը յարութիւն առնուլ եւ անոնց հետ գքեզ յաւիտեանս բարեբանել կարենամ. ամէն:

Հրամանգ:

Մաքրութեան առաքինութիւնը:

Խորհրդածութիւն:

Ամենասուրբ Կոյսը մեծարելու ամէնէն լաւ միջոցն՝ անոր առաքինութեանց նմանիլն է, գլխաւորաբար անոր խղճմտանաց մաքրութեանը՝ գոհունալով ամենազոյն պակասութիւններէ:

Ասոր հասնելու համար չանալու ես զգուշանալ ներելի մեղքերէ՝ որոնց ամէնէն աւելի տրամադրեալ ես: Աշխատէ, որ վրադ տիրող կիրքերուդ յաղթես ու կատարելութեան ճամբէն ընթանաս: Այս է ապահովագոյն ճամբան, Մարեմայ պաշտպանութեամբը քալարանէն խուսափելու եւ շիտակ արքայութիւն երթալու:

Ամէն օր ամենասուրբ Կուսէն խնդրէ մաքրութեան շնորհքը:

Սրտագնաց աղօթք:

Ով Մարիամ, մայր աստուածային սիրոյ, տուր որ աշխարհիս մեռնիմ, եւ միայն քեզի համար ապրիմ:

ՕԲԻՆԱԿ

Սալեան տարեգրութեանց մէջ կը կարդացուի դարձի մը մխիթարական պատմութիւն՝ որ 1888ին Պոմպէիի Կուսին միջնորդութեամբը Մալթայի մէջ տեղի ունեցաւ:

Բարի կաթուղիկէ մը՝ Յովհէփ Միսուէտա, բողբոջական աղջկան մը հետ ամուսնացած էր, եւ որուն միակ մանչ զաւակ մ'ունէին:

Այս կինը կաթուղիկէ հաւատքին գէմ արտաքոյ կարգի հակառակութիւն մ'ունէր, եւ ամէնէն աւելի ծաղրածութեան նիւթ ըրած էր խոստովանանքի եւ սուրբ հաղորդութեան խորհուրդները: Միսուէտա ընտանեաց բոլոր ըրած ջանքը՝ վնիք կաթուղիկէ հաւատքին բերելու համար, ապարդիւն մնաց. նոյնպէս տարբեր արդիւնք մը չունեցաւ՝ այս նպատակաւ եկեղեցականաց եւս ի գործ դրած ջանքերը: Այս կինը 1887ին ծանրապէս հիւանդանալով՝ բժիշկներու կողմանէ տաժանելի գործողութեան մը ենթարկուեցաւ: Ընտանիքը միշտ կ'աղօթէր անոր դարձին համար եւ հիւանդութիւնը քանի կը սաստկանար՝ այնչափ աւելի կը կրկնապատկէին իրենց աղօթքները. հի-

ւանդր թէեւ գիտէր իւր վիճակին ծանրութիւնը, բայց եւ այնպէս իւր յամառութեան մէջ կառչած կը մնար։ Հիւանդութիւնն անցաւ, սակայն շատ քիչ առնուան մը համար, որովհետեւ հիւանդութիւնն, որ քաղցկեղ էր, ուրիշ ձեւի մը տակ դարձեալ երեւան ելաւ, որով արիւնն ապականեցաւ ու փրկուելու ամէն յոյս կորաւ։ Այն առեն Միսուէտ ընտանիքը Տէպօնօ քահանայէն, որ Պոմպէիի Աստուածածնայ մեծ ծառաներէն մէկն էր, խնդրեց՝ որ հիւանդին այցելութեան գայ։ Բայց հիւանդը քահանային մէր սուրբ հաւատքին վրայ ոչ գոնէ քիչ մը ծանօթութիւն տալու համար տուած բոլոր խրատներուն՝ մի եւ նոյն պատասխանը կու տար թէ՝ բողբոջական կ'ուզեր մեռնիլ եւ անոնց դերեզմանատունը թաղուիլ։

Հիւանդին կաթուղիկէից դէմ ունեցած ատելութիւնն այն աստիճան սաստկացաւ, որ այլ եւս ոչ իսկ իւր ամուսնոյն եւ որդւոյն ներկայութեանը կրնար հանդուրժել։— Այն առեն Միսուէտ ընտանիքը Պոմպէիի Կուսին ողորմութեանն ապաւինելով՝ իւր յոյսն անոր վրայ դրաւ. տասնուհինգ շաբաթներու իննօրէքն սկսելով՝ Սեպտ. 15ին ալ այս դիտաւորութեամբ պատարագ մատուցանել տուաւ։ Քարոզի միջոցին քարոզիչ քահանան հաւատացեալները յորդորեց, որ խեղճ ու ծանր հիւանդի մը դարձին համար աղօթք բնեն. մեւնոյն առեն Պոմպէիի՝ Լօնկօ փաստաբանին ալ դրեցին, որ իւր որբուհիներուն եւս աղօթք բնել տայ այս այնքան բաղձացուած դարձը Ս. Կուսէն ընդունելու համար։ Որբուհիներու իննօրէքը կը վերջանար այն օրն՝ յորում չորրորդ փառաւոր անօրէնութիւնը կը կատարուէր, որ է՝ ամենասուրբ Կուսին մահուան ու վերափոխման փառաւոր անօրէնութիւնը։ Այս վայրկենին Աստուածամօր շնորհքն եկաւ հասաւ հիւանդին վրայ։ Բոլորը օրը յուզեալ վիճակի մը մէջ էր, գիշերը բնաւ հանգիստ չունեցաւ, եւ հազիւ թէ կիրակի օրուան լոյսը ծագեցաւ, ինքն իրմէ խնդրեց՝ որ քահանայ մը բերեն. "Կ'ուզեմ, բսաւ մեծ ուրախութեամբ մը, մկրտուիլ եւ իբրեւ կաթուղիկէ մեռնիլ։"

Այս յանկարծական եւ անսպասելի լուրն իմանալով՝ բոլոր ընտանիքը ցնծութեամբ լեցուած, Տէպօնօ քահանան կանչելու մարդ ղրկեց։ Ասիկայ, որ ճիշդ նոյն միջոցին եկեղեցին կը գտնուէր եւ ամպիոն ելլելու կը պատրաստուէր, պատասխանել տուաւ թէ՝ քարոզէն անմիջապէս ետքը կուգայ։ Բայց հիւանդը չկրնալով համբերել՝ երկրորդ անգամ մրն ալ լուր ղրկեց։ — Սակայն մի եւ նոյն առեն բնտանեաց կողմանէ ուրիշ քահանայի մրն ալ լուր ղրկուած էր, որ հասնելով գրեթէ ժամամերձ հիւանդին քով՝ անոր հաւատոյ դաւանութիւնն ընդունեցաւ եւ մկրտութեան խորհուրդը մատակարարեց։ Այս միջոցին եկաւ նաեւ Տ. Տէպօնօն։ Տիկ. Միսուէտ ինք շատ սիրով եւ ուրախութեամբ ընդունեցաւ եւ թողութիւն խնդրեց, որ անոր խրատներուն չէր ուզած անսալ։ Ուզեց ընդհանուր խոստովանանք մ'ըլլալ եւ հաղորդուիլ փափագեցաւ, բայց ալ չէր կրնար կլլել. ուստի

անմիջապես դրոշմի պատրաստութիւնները տեսնելով՝ Եպիսկոպոսն եկաւ եւ նոր մկրտեալը Հոգւոյն Սրբոյ պարգեւներուն մասնակից բրաւ։ Արդ անոր յաւիտենական երջանկութիւնն ապահովելու համար միայն վերջին օծման խորհուրդը ձեռացած էր. ուստի դայս եւ լեակատար ներողութիւններն եւս մեծաւ ուրախութեամբ ընդունեցաւ, եւ այն ճիշդ ժամանակին, վասն դի անմիջապէս ասոր վրայ Հոգեվարքն սկսաւ։ Աստուծոյ կամացր կատարեալ համակերպութեամբ մը վախճանեցաւ՝ ձեռքերուն մէջ բռնած խաչելութիւն ու վարդարան, երջանիկ ու խաղաղ՝ Աստուծոյ արարչին ձեռքն աւանդեց մկրտութեան աւազանով իր նորածին հոգին։

Երկնի եւ երկրի մեծ թագուհին, տասնուհինգ շաբաթներու ջերմեռանդութեամբ իրմէ խնդրուած շնորհքներն երբեք չի մերժեր, եւ թող ամէն հաւատացեալ իր օգնութիւնը հայցէ, իրեն համար այսքան սիրելի եղող "Պոմպէյի Հովանին Վարդարանի թագուհի" անուամբս։

ՈՂՈՐՔ

Հոգեբուսական ընթերցում տուող հաղորդութեան դառաջ։

Երբ պիտի ստանամ, ով Յիսուս, հաւատոյ ու սրտի այն մաքրութիւնն՝ որով մեր Տիրուհին դքեզ իր ծոցին մէջ ընդունելու աքժանի եղաւ եւ մանուկն եսքն ալ շահեցաւ երկինքը՝ ուր դինք հրեշտակաց ու մարդկան թագուհի պսակեցիր։ Ով անսահման մաքրութիւն, որ կուսի մը արդանդին մէջ մարմին առնելու չվարանեցար. ինչպէս պիտի իջնաս իմ սիրտս, ուր սատանան իշխած է իբրեւ Տէր եւ որ ամէն տեսակ մեղութեանց կայանն է եղած։ Հարիւրապետին հետ կ'ըսեմ քեզի. Տէր, չեմ բաւական, երբէք ըսդ յոյսս խով դառնայես, այլ ասա բանիդ ձայն է քո ծառայ հոգի կ։ Ով, չեմ կրնար սուրբ ապաշխարողներուն նման մեղքերս խիստ ապաշխարութեան մը ջրովը լուալ։

Ով սուրբ առաքեալք, որ ձեր երկնաւոր Վարմէն լարով բաժնուեցաք, շնորհեցէք ինձի ձեր արտասուքներն եւ ինձի հետ լայէք իմ ապերախտութիւններս ու յանցանքներս՝ որոնք այնչափ ատեն դիս հեռացուցին իմ Աստուածէս, միակ բարիքէս։

Մարիամ, մայր գեղեցիկ սիրոյ, տուր ինձի այն բոցն՝ որով դուն սպառեցար։ Ով մայր Փըրկչին, դուն երկնից, աստղ ծովու, կոյս անարատ, դուն ամենագեղեցիկ ես եւ ամենեւին արատ չկայ քու վրադ. վասն զի սուրբ եւ անզգայ սիրտս, որ սիրէ Յիսուսը եւ դինք ընդունի այս առաւօտ մեծ ջերմեռանդութեամբ ու կատարեալ մաքրութեամբ. եւ երբ քահանան ինձի ընծայէ այն հրեշտակայ հացն՝ որ քու մարմնոյդ մարմինն ու քու արեանդ արիւնն է, պայն ընդունիմ իբրեւ քու ձեռքէդ։

Միթէ կարելի է, որ այս աստուածային սէրն չորս ու ցամաք սրտիս վրայ այսքան սակաւ ապաւորութիւն բնէ։ Դուն որ սպառեցար անով, իմ սիրտս ալ վառէ, որ Յիսուսէն զատ ուրիշ բան չփնտռէ եւ ուրիշ բան չսիրէ. դուն որ արարիչդ ծնար՝ կոյս ըլալէ առանց դադրելու, տուր որ այս սուրբ հաղորդութեամբ ես ալ վինք բնդունիմ մաքուր խղճմտանքով ու խորին խոնարհութեամբ։

Երկնից հրեշտակներ, եւ դուք՝ երկնային Սիոնի երանելի բնակիչներ, որ վերափոխման օրը ձեր փառաւորեալ Թագուհւոյն ցնծութեան երգերով ուղեկից եղաք, ուղեկից եղէք իմ հոգւոյս ալ, որ ահա այժմ իակ իւր վեսին, իւր Փրկչին եւ իւր Աստուծոյն բնդառաջ կ'երթայ։

Ը֊Ե ղեռ էդ֊ չ֊ո֊հ֊ն֊էր֊ ը֊դ֊ո֊ւ֊նել֊ հ֊մ֊ր ֊֊ ջ֊ի֊դ֊ն֊էր (էջ 24)։

Ը Գ Օ Թ Ս

Սուրբ հաղորդութեան առթիւ։

Ճակատս հողին քսելով, ով Յիսուս իմ, երկնից բոլոր հրեշտակներուն ու սուրբերուն հետ կը պաշտեմ զքեզ. դուն միակ Սուրբը, միակ Տէրը ու միակ բարձրեալն ես. գոհութեան խորհրդոյն մէջ ծածկուած ամենասուրբ հոգւոյդ ու նուիրականն մարմնոյդ երկրպագութիւն կը մատուցանեմ։ Հոգի Յիսուսի՝ սրբացուր զիս, միտք Յիսուսի՝ մաքրէ դիտաւորութիւնս, կամք Յիսուսի՝ սրբէ բաղձանքներս, յիշատակ Յիսուսի՝ մաքրէ յիշողութիւնս անմաքուր պատկերներէ եւ անցած մեղքերուս յիշատակէն, մարմին Յիսուսի՝ մաքրէ մղձաւոր մարմինս, զգայարանք Յիսուսի՝ մաքրէ յանցաւոր զգայարանքներս, ամենազգաստ աչք Յիսուսի՝ մաքրէ աչքերս ամէն տեսակ անսուրբ երեւոյթներէն, ամենամաքուր լեզու Յիսուսիս՝ մաքրէ՛ լեզուս՝ սիրոյ հակառակ անպատիւ եւ բնդունայն խօսակցութիւններէ, ականջք Յիսուսիս՝ մաքրէ ականջներս լսած բոլոր անպատշաճ եւ աւելորդ խօսքերէն, ձեռք Յիսուսիս՝ տուր ինծի անմեղութիւնդ, անգին արիւն Յիսուսիս՝ լուա զիս ամէն մեղքերէս, գինովցուր սիրտս աստուածային ուրախութեամբդ ու բորբոքէ զայն սիրովդ, Յիսուսիս կողէն բխող նուիրական ջուր՝ լուա զիս, Յիսուսիս երեսէն վազող բազմարդիւն քրտինք՝ առողջացուր զիս, սուրբ չարչարանք Յիսուսիս՝ զօրացուր զիս, վառեալ սիրտ Յիսուսիս՝ այրէ զիս։ Սրտիս վրայ դրոշմէ, Յիսուս իմ, քու կամացդ հնազանդութիւնը, մեղայ գարշանքը, անձիս ատելութիւնն եւ մինչեւ մահս քեզի հաճոյանալու չնորհքը։ Եղիր, Յիսուս, իմ երջանկութիւնս եւ իմ հանգիստս։

Այս օրս՝ յորում ամենասուրբ մօրդ փառաւոր վերափոխման յիշատակը կը պատուեմ, կենդանացուր հաւատքս, որպէս զի այլ եւս ընդ միշտ բաժնուելով երկրաւոր յօժարութիւններէն՝ յաւսամ ու ցանկամ մի միայն երկնից՝ ուր վստահ եմ թէ պիտի բնդունիս զիս օր մը ի յաւիտեան։

Բայց, ով Հոգւոյս երկնաւոր բժիշկը, դուն կը ճանչնաս Հոգւոյս խեղճութիւնները ու վէրքերը. մեղաց իշխանութիւնը Հոն տակաւին խոր արմատներ ունի ու կամացդ գէմ կը դնէ. քեզի կը հաւատամ, եւ մի եւ նոյն ժամանակ բոլոր կրքերս ու մոլութիւններս քու իշխանութեանդ ներքեւ կը դնեմ. գիտեմ որ՝ աշխարհքս չէ այլ ինչ, եթէ ոչ ունայնութիւն, հպարտութիւն ու խաբեութիւն, հանդերձ այսու անոր սկզբունքներր դաւանելէ չեմ դադրիր: Մարմնոյ ցանկութիւնր վրաս տիրացած՝ զիս ընդ դեռին կը քարշէ, հին ուղեկութիւններս կը ճնշեն վրաս ու չեմ կրնար անոնց դէմ դնել: Ինչ հակասութիւն հաւատքիս ու վարուցս մէջ:

Ով խաղաղութեան իշխանդ՝ աստուածային Փրկիչ, այս ներքին պատերազմիս վերջ մը տուր, որ զիս կը չարչարէ ու կը սպառէ. մեղաց կապանքներէս ազատէ զիս, որ քեզի դոհաբանութեան զոհ մը մատուցանեմ:

Ով Մարիամ, դուն որ հիմայ երկինք աստուածային Որդւոյդ քով բազմած ես, տուր որ՝ քանի որ այժմ զինք սրտիս մէջ ունիմ, միշտ եւ յաւիտեան իրեն հետ միացած մնամ: Բայց վայ ինձ, որչափ տարբերութիւն քու ամենասուրբ եւ իմ ողորմելի կեանքիս մէջ՝ որ լեց է ամէն տեսակ տկարութիւններով. դուն բովանդակ առաքինութեանց օրինակն ես, եւ ես ամենագէշ թերութեանց ընդունարանը. դուն աւետարանի բոլոր խոստումներր պահեցիր, եւ ես անոնց մասին բնաւ

հոգ չտարի: Երանի՛ սրտագոյն հոգւով, բոլոր ճիտուս, զի նոցա է արքայութիւն երկնից. եւ ես միայն երկրաւոր բարիքներու ու դիրութիւններու տեւել եմ: Երանի՛ ընդոց, զի նոքա ժառանգեցեն երկիրը, եւ ես որ այնպէս հպարտ, այնպէս յամառ եւ այնպէս խիստ եմ, իմ ընկերներուս տակեւ կը դառնամ: Երանի՛ որ լան այժմ, զի ձիծաղեցցին, բայց վայ ինձ, իմ մի միակ վախճանս աշխարհիս վայելքները փնտռելն է: Երանի՛ այնոցիկ, որ որբ են հոգւով, զի նոցա ընկալեալ թագաւորութիւն եւ սպականութիւն եմ: Եւ որովհետեւ դուն, ով մայր հաւատարիմ, բոլոր պատուիրանները ամենայն ճշտութեամբ պահեցիր, ասոր համար ալ մահէդ ետքը արքայութեան մէջ պսակուելու արժանի եղար: Շնորհք տուր ուրեմն ինծի ալ, ով փառաւորեալ թագուհի, որ ես ալ որ մը Աստուծոյ բոլոր ընտրեալներուն հետ յարութիւն առնեմ: Որովհետեւ դուն միայն մարդացեալ Բանին մայրն ու կուսանաց կոյսը չես, այլ նաեւ արքայութեան դուռն՝ առանց որոյ ոչ ոք կարող է հասնիլ առ Աստուած. դուն մեղաւորներուն փաստաբանը, իմաստուն կոյս, երկնի եւ երկրի ամենակարող թագուհին ես. ուրեմն զիս կարող ես փրկել. ցոյց ինձ, երէ մայր իմ ես դու. խորտակէ այն շղթաներն՝ որոնք զիս դեռ մեղաց կաշկանդած են. եղիր աչքերուս լոյսը, ազատէ զիս ամէն չարիքներէ եւ տուր ինծի ամէն բարիքները:

Անհամեմատ կոյս, աղաչէ ուրեմն Որդիդ ին-

ծի համար, որ գիս մեղքերէս արձակելով՝ քաղցր ու զգաստ ընէ, Տ՛ւր ինծի մաքուր կեանք մը, կենդանի հաւատք մը եւ առանց արատի խիղճ մը՝ ճամբէս հեռացնելու ամէն վտանգ, որպէս զի վերջին ժամն հասնելուն՝ գիւսուս գոհութեան սուրբ խորհրդոյն մէջ քեզի պէս ընդունելու եւ քեզի հետ ալ երկինքը յաւիտեանս վայելելու արժանի ըլլամ. ամէն:

Հ–րխ––ր եղ–ք ընդհդնէրն ընդ––նէլ–– հ–մ–ր, տէ––ղծդնէրը (եջ 27):

ՀՆԳԵՏԱՍԱՆԵՔՈՒՔ ՁԱՔԱՔ

—

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԵՄԱՑ ՊՍԱԿՈՒՄԸ

—

Մտածական:

Ամենասուրբ Կուսին երկինք մտած ատեն գտած յաղթանակը, կ'ըսէ սուրբ Եպիփան, ո՛չ հրեշտակային, ո՛չ ալ մարդկային լեզուաւ կրնայ բացատրուիլ, նա մանաւանդ գիտենք թէ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Համբարձմանէն գատ անոր նմանն ո՛չ եղած է եւ ոչ ալ երբեք պիտի ըլլայ. որովհետեւ, կ'աւելցընէ սուրբ Բեռնարդոս, Որդւոյն ձեռօք երկնի եւ երկրի թագուհւոյն պատման միջոցին՝ բովանդակ հրեշտակաց ու սրբոց կողմանէ անոր մատուցուած արտաքոյ կարգի պատիւները կարելի չէ երեւակայել:

Մտածէ անձն իմ, Թէ փրկագործութեան խորհրդոյն կատարուելէն ետքը հրեշտակներուն

ամէնէն մեծ բաղձանքն այն եղաւ, որ իրենց թագուհին յաւիտենական բնակարանին մէջ իրենց հետն ունենան, եւ այս բաղձանքը Դաւթի սա խօսքովը կրնայ բացատրուիլ. Եկո՛ւր, Տէր, երթա՛ր-ընդ՝ մեզ ե՛ւ թո՛ղ հոն երթո՛ւընդ պատգը, այլեւս՝ մայրդ, որ ո՛ւ կենդանի պատգ եղա։ Նոյնպէս նաեւ Տէրն մեր ուզեց, որ՝ ինչպէս հին կտակարանի տապանը մեծաւ փառաւորութեամբ Դաւթի քաղաքը մտցուած էր, նոյն փառաւորութեամբ եւս կատարուէր Աստուածամօր յաղթական մուտքն արքայութեան մէջ։ Եւ ուզեց, որ բոլոր երկնային դասուց ընկերակցութեամբը անձամբ ալ երթայ բերէ զինք արքայութիւն։ Եւ ահա Մարիամ փառօք եւ ցնծութեամբ ճառագայթաձակ՝ երկնից լուսաւոր անապատման տարածութեան մէջէն դէպ ի վեր կը բարձրանայ եւ կ'երթայ ամենասուրբ Երրորդութեան գահոյից առջեւ անոր մատուցանելու իւր երկրպագութիւնր. հրեշտակները շլացած կը դոչեն՝ ինչպէս երգոցին մէջ. Ո՞վ է այն, որ ան-պոռնէն կը բարձրանայ։ Մեր թագաւորին մայրն է այն, մեր թագուհին է այն, այն՝ որ օրհնեալ է բոլոր կանանց մէջ, անարատ Կոյս, Աստուծոյ սիրելին, արարածոց ամենագեղեցիկն եւ ամենասուրբը. եւ երկնային դասերն անոր կ'ուղղեն սա խօսքերը. Դէ՛ւ երթա՛ւ մեզմէ դո՛ւրս, Իւրայի՛ւ որդի՛ւն ե՛ւ մեր Քրիստոսն պարծանքն ե՛ւ։

Ինչպէս որ, կ'երեւի սուրբ Բեռնարդոս, երկրիս վրայ Բանն ընդունելու համար՝ Կոյս Մարիամ

արդանդէն դատ, Աստուծոյ աւելի հաճելի ոչ մէկ տաճար գտնուեցաւ, նոյնպէս ալ յարութեանն Յիսուս ուզեց, որ ամենասուրբ Երրորդութեան գահէն եառքը՝ իւր ամենամաքուր մօրը գահն երկնից մէջ ամէնէն բարձրն ըլլայ, որովհետեւ զայն իւր աջակողմը հրեշտակներէն վեր դրաւ, կազմելով այսպէս անոր հետ — որպէս թէ անձնաւորացան միաւորութեամբ — ուրոյն դաս մը իւր աստուածախառն մարդկութեան հետ ընելով զինք իրրեւ մայր, իրրեւ դործակից եւ իրրեւ տիեզերաց թագուհի։

Ո՛վ փառաւորեալ Կոյս, տեսնելով Աստուածորդւոյդ աջակողմը գտած անձման երջանկութիւնդ, ցնծութեամբ կը լեցուիմ. սուրբ եւ կաթուղիկէ Եկեղեցւոյ բոլոր որդիքն դքեզ՝ Աստուծմէ ետքը, իրենց մայրը, իրենց թագուհին եւ իրենց պաշտպանը կը ճանչնան։

Բ. Արդ այժմ մտածէ, անձն իմ, թէ Սուրբ Կոյսն ամենասուրբ Երրորդութենէն ինչպէս պսակուեցաւ։ Հայր Աստուած, իշխանութեան պսակն անոր գլուխը դնելով, Յիսուսէն եառքը՝ երկնից, երկրի ու դժոխոց բոլոր արարածներուն վրայ տիրելու իշխանութիւն տուաւ անոր. որովհետեւ չարաչար թշնամին անոր անուան առջեւ՝ իբր աշխատեր բանակ մր կը դողայ։ Ուստի ամենասուրբ Կուսին կրնայ մեր գթածութիւն աղաչանքին հետեւեալ խօսքը. Ձ՛ի՛ւ պո՛ւկեցիր, Տէր, զո՛ւս ե՛ւ պա՛տո՛ւվ. զի՛ւ բո՛ւյր-ցո՛ւցէ չե՛ւշտ ե՛ւ ծո՛ւնր-ո՛ւն զքե՛ւզ։ Որդին Աստուած՝ իրրեւ երկնից, հրեշտա-

կաց եւ իւր սուրբ արեամբ գնուող մարդկան թագուհին, զայն իմաստութեան պսակով մը պսակեց եւ անոր ձեռքը յանձնեց վարձատրելու իշխանութիւնը։ Հոգին Սուրբ ալ պսակեց զինք ողորմածութեան պսակով մը։ — Մարիամ ասոնցմէ զատ երեք ուրիշ պսակներ եւս ընդունեցաւ, այսինքն՝ կուսութեան, մարտիրոսութեան ու վարդապետութեան. վասն զի ինք կուսանաց Կոյսր, Յիսուսի չարչարանաց միջոցին դերազանց մարտիրոսն եւ խորհուրդներն առաքելոց ուսուցանելովը՝ հաւատոյ վարդապետն եղաւ։

Վերջապէս Ս. Կոյսը տասնուերկու աստղներով եւս պսակուեցաւ՝ ինչպէս գրուած է Յայտնութեան մէջ. Ե- նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մ՚արեւը զգեցեալ, ե- լուսին է ներքոյ ոտից իւր. ե- է վերայ գլխոյ նորա պսակ աստղեայ երկոտասանից։ Որովհետեւ, ինչպէս որ ինք երկնից սուրբերուն բոլոր կարգերուն առաքինութիւններն իւր անձին վրայ միացուցած էր, այնպէս ալ տասնուերկու աստղներով նշանակուած բոլոր համագումար փառքերուն արժանի եղաւ. եւ արդեամբք իսկ Մարիամ ունի նահապետաց՝ հաւատքն ու յոյսը, մարգարէից՝ լոյսն ու հայեցողութիւնը, առաքելոց՝ սէրն եւ եռանդը, խոստովանողաց՝ համբերութիւնն ու ղեկդը, մարտիրոսաց՝ զօրութիւնն ու մեծանձնութիւնը, վարդապետաց՝ իմաստութիւնն ու խոհեմութիւնը, քահանայից՝ սրբութիւնն ու մաքրութիւնը, ճգնաւորաց՝ աղօթից եւ առանձնութեան ունեցած

հոգին, կրօնաւորաց՝ աղքատութիւնն ու հնազանդութիւնը, կուսանաց՝ սրբութիւնն ու զգաստութիւնը, այրեաց՝ խոնարհութիւնն ու համբերութիւնը, եւ այն ամէն սուրբերուն հաւատարմութիւնն ու միութիւնը՝ որոնք ամենանութեան կապով միացած էին։ Ուստի արդար էր, որ ինք՝ անհամեմատաբար շատ աւելի դերազանց աստիճանաւ մը, բոլոր այր սուրբերուն պսակներն ալ ընդունէր եւ անոնց թագուհին հռչակուէր։

Ո՛վ կարող է ուրեմն երեւակայել բոլոր այն երանելիներուն՝ իրենց Տիրուհին ցնծութեան աղաղակներով ողջունած միջոցին զգացած երջանկութիւնը։ Մարիամ իւր Որդւոյն աջակողմը նստած է եւ այժմ կրնայ գոչել. Այո՛- հեթ- երանեցեն ինձ ամենայն ազգք. ի՞նչ ըր- է վերայ խոնարհեցաւ ընդ աղախնայ իւրոյ։ Գարձեալ՝ ելոյ- ա- է ամենայն աշխարհէ, ե- է հանգուցեալ ընդ։

Երկրպագելի մայր, զիս քեզի կը կանչես, ահա կուգամ, քեզի կը ներկայանամ մեղաց ծանրութեան տակ ընկճած, բայց վստահապես կը յուսամ, թէ վրաս գութ պիտի ունենաս։ Ո՛վ ամենակարող մայր, որ երկնի եւ երկրի վրայ կը թագաւորես, բոլոր սրտանց կը մեծարեմ ու կը սիրեմ զքեզ։ Ո՛վ դուն, որ լուսնէն աւելի գեղեցիկ ես, ցրուէ մթին մեղաց ու ապիտութեան խաւարը, ո՛վ դուն, որ արեւէն աւելի պայծառագոյն ես, թափանցեցո՛ւր սրտիս մէջ սուրբ սիրոյդ ճառագայթները եւ ըրէ զայն եռանդուն, բորբոքեալ ու քաջասիրտ, գիտեմ որ՝ մեղքե-

բովը ամէնէն մեծ պատիժներու արժանի եմ, բայց վստահ եմ թէ դուն զանոնք ինծմէ պիտի հեռացընես եւ Յիսուսէն խնդրած թողութիւնս ինծի պիտի ընդունիս։

Գ. Մարիամ վտառաց բնակարանը մտնելուն պէս՝ Ադամ, Եւա, Նոյ, Աբրահամ, բոլոր նահապետները, դատաւորները, մարգարէներն ու հին օրինաց բոլոր կոյսերն ու սուրբերը, ինչպէս նաեւ Կուսին երանելի ազգականները՝ սուրբ Յովակիմ, սրբուհի Աննա, սուրբ Յովսէփ, սրբուհի Եղիսաբեթ, սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչ, եւ նոր օրինաց բոլոր միւս սուրբերը, որոնք իրմէ յառաջ աշխարհէս ելած էին, իրեն ընդառաջ ելան եւ երանի կարգալով ու գովաբանելով զինք՝ իրենց Տիրուհին ճանչցան։ Ո՞վ կրնայ նկարագրել անոնց զգացած ուրախութեան չափն ու սահմանը՝ վերստին տեսնելով այս Ս. Կոյսն, որ երկրիս վրայ այնպէս աղքատ, այնպէս խոնարհ եւ այնպէս համբերող եղած էր, իսկ հիմայ երկինքն, ամենասուրբ Երրորդութենէն ետքը, ամէնէն բարձր էակն է. ինչ մխիթարութիւն անոնց համար՝ թէ այլ եւս ի յաւիտեան պիտի չբաժնուին իրմէ եւ յաւիտենից յաւիտենից վտառացն մէջ պիտի վայելեն անոր ներկայութիւնը։ — Միացիր աղքատութեան սուրբերուն հետ, անձն իմ, քու ձայնդ ալ խառնէ անոնց երգերուն, եւ անոնց հետ գոչէ. "Ողջոյն քեզ՝ թագուհիդ երկինք, ողջոյն քեզ՝ թագուհիդ հրեշտակաց, դուն սուրբ՝ ուստի եւ լոյս աշխարհի։ Ուրախացիր, Կոյս վտառեալ, Կոյս ամենագեղեցիկ. ողջոյն քեզ՝ Կոյս ամենեւին աբանչելի, աղաչեա վասն մեր զՅիսուս։"

Եթէ, կ'ըսէ սուրբ Բեռնարդոս, Աստուծոյ զինք սիրողներուն համար պատրաստած անսահման փառքը կարելի չէ երեւակայել, ալ պիտի կարենայ երբէք բստ արժանւոյն բմբռնել չափն ու սահմանը այն փառքին՝ որուն արժանի ըրաւ զՄարիամ, որ բոլոր հրեշտակաց ու բովանդակ սրբոց միահաղոյն ու միահամուռ սիրոյն գերազանցութեամբը սիրեց զինքը։

Սուրբ Կոյսը կը բաղձայ, որ երկնից մէջ իւր պակասն վրայ մտածած աստենիս, միայն իւր փառացը վրայ չէ որ մտածենք, այլ նաեւ իւր իշխանութեան ներքեւ գտնուող հրեշտակաց ու սրբոց փառաւորութիւններուն վրայ՝ որոնց ճառագայթներն իրենց Դշխոյին վրայ կը ցոլանան, եւ կ'ուզէ միանգամայն որ՝ այս մտածութիւնն ալ զմեզ յորդորէ անոնց նմանելու։ Ա՛յս է, որ ինք սուրբ Դոմինիկոսին յայտնեց, եւ ասոր համար է, որ եկեղեցին նոյեմբեր մէկն ամենայն սրբոց յիշատակին նուիրեց։

Մարիամ զքեզ կը հրաւիրէ, ով անձն իմ, որ իւր եւ բոլոր սրբոց՝ երկնից մէջ ունեցած մեծ փառացը վրայ մտածես, որպէս զի օր մը նոյնը դուն ալ վայելես անոնց ընկերակցութեամբը։ Սուրբերն ալ այնպէս էին երբեմն՝ ինչպէս դուն հիմայ, տկար ու փորձութեանց ենթարկուած. բայց անոնք Աստուծմէ շնորհք եւ Ս. Կուսէն

պաշտպանութիւն դանելով, բոլոր արդելքներուն յաղթեցին եւ երկնից արքայութիւնը վաստկեցան. Թող անոնց օրինակը քեզի խթան մ'ըլլայ գործդ առաքինութեան դրդելու, թշնամիներուդ յաղթելու եւ անոնց վրայ յաղթանակ տանելու։

Մարեմայ յաղթանակին այս փառաւոր օրուան մէջ քեզի պէտք եղած առաքինութիւնները խնդրէ իրմէ, եւ գլխաւորաբար իր սիրոյն մէջ յարատեւելու առաքինութիւնը՝ որ նախասահմանութեան ապահով գրաւականն է։

Սուրբ Ալֆոնսոս մեզի կ'ըսէ թէ՝ Մարեմայ ծառայութեան եւ առանձինն կերպով Վարդապետի Յղութեան մէջ հանապազորդելը՝ ի շնորհս ի սպառ յարատեւութեան յայտարար մեկ նշանն է. որովհետեւ՝ ինչպէս սուրբ Օգոստինոս ալ կ'ապահովցնէ, տիկոյ ստացուելի առաքինութիւն մը չէ, այլ պարգեւ մը՝ որ աղօթքի մէջ մեր ունեցած հանապազորդութեան ու ճշդապահութեան փոխարէն մեզի կը տրուի։

Ո՛վ մեծ եւ փառաւորեալ Դշխոյ, այս արտասուաց հովտին մէջ աչքերնիս՝ ոսքերուդ առջեւ ինկած երկրպագութիւն կը մատուցանէ քեզի. հիմայ որ երկինքը կը թագաւորես, խեղճ ու հաւատարիմ ծառադ ալ մի մոռնար։ Դուն ո՛րչափ որ շնորհաց աղբիւրին մօտ ես, այնչափ աւելի մեզի կրնաս շնորհքներ բաշխել. դուն երկինքի բարձունքէն ինծի պէտք եղածն՝ ինծմէ աւելի աղէկ կը տեսնես. տուր որ միշտ քեզի

հաւատարիմ ծառայ մ'ըլլամ եւ գործդ երկինքն օրհնեմ ու բարեբանեմ։ Ինք զինքս դարձեալ քու ծառայութեանդ կը նուիրեմ, եւ որովհետեւ դուն իմ մայրս ու պաշտպանս ես, պէտք է որ իրրեւ քու որդիդ պաշտպանես ու փրկես զիս։

Քու պատուոյդ համար կատարած տասնուհինգ շաբաթներու այս վերջին օրը, ամենասուրբ Կոյս, տուր որ քու սուրբ Վարդարանիդ ջերմեռանդութիւնը միշտ աւելի կատարեալ եւ աւելի անթերի կատարեմ, ինչպէս նաեւ տուր ինծի ի սպառ յարատեւութեան շնորհքը։

Ձեզի հետ կ'ուրախանամ, երկինք երանելի հոգիներ ու սուրբեր, ձեր ունեցած այն երջանկութեան ու փառաց համար, զորոնք կը վայելէք Աստուծոյ հետ եւ անոր մէջ. ես ալ նոյնը կը յուսամ, ես ալ սահմանուած եմ ձեր երջանկութեան մասնակցելու, բայց անոր պիտի կարենամ հասնիլ միայն ձեր առաքինութիւնները ստանալով։ Ասոր համար՝ հրեշտակներ, նահապետներ, մարգարէներ, առաքեալներ, մարտիրոսներ, խոստովանողներ, անապատականներ եւ դուք ամէնքդ՝ որ յաւիտենական երջանկութեան հասած էք, աղաչեցէք երկինք թագուհին ինծի համար, որ իր շնորհքովն ու պաշտպանութեամբը օր մը ձեր փառաց մասնակցելու եւ զինք ձեզի հետ յաւիտեան օրհնելու ու գովելու արժանի ըլլամ. ամէն։

Հրահանգ։

Ամենասուրբ Կուսին ծառայութեան մէջ յաբատեւութիւն։

Խորհրդածութիւն։

Այսօր Ս. Կուսի մէկ պատկերին առջեւ ծունր դիր ու խոստացիր, որ բովանդակ կեանքիդ մէջ իրեն հաւատարմութեամբ եւ անձնանուիրաբար պիտի ծառայես, խորհուրդներդ, խօսքերդ, գործքերդ ու բովանդակ անձդ իրեն նուիրէ. խօսք տուր նաեւ իրեն, որ ամէն օր իւր վարդապանը պիտի ընես, խնդրէ նոյնպէս իրմէ իւր սէրն եւ իւր ծառայութեանը մէջ յարատեւութիւն։

Երջանիկ պիտի ըլլաս՝ եթէ ամէն օր վարդարան ընել կարենաս, որովհետեւ Մարիամ այս շնորհքը խոստացած է անոնց՝ որոնք այս ամէնօրեայ ջերմեռանդութեան հաւատարիմ կ'ըլլան։

Տանուհինդ շաբաթներու ջերմեռանդութեան տարածող մը եղիր, ի պատիւ Ս. Կուսին՝ բարեպաշտական պատկերներ ու գիրքեր բաժնէ, որպէս զի այնու ձեռքէդ եկածին չափ իւր ծառայութեան ու փառացը տարածման նպաստած ըլլաս։ Վերջապէս մանուանդ ժամուն իւր պաշտպանութիւնը մանաւոր եղանակաւ ապահովելու համար՝ Սուրբ Գերեզմանի եղբայրութեան անդամ գրուէ եւ ապահով եղիր, որ իւր հանդերձովը պաշտպանուելով՝ այս բարի մտքէ ամէն պէտք ունեցածներդ պիտի բնդունիս։

Տյացախրաձ աղօթք։

Ո՛վ Մարիամ, հրեշտակաց եւ սրբոց թագուհի, իմ սրտիս ալ թագուհին եղիր։

ՕԲՒՆԱԿ

Մաչէրաթայի Տիկ. Քլարա Մանկանէլլի, 1888ին ծաղկի հիւանդութենէ կը բռնուի, որ քանի մ՝օրուան մէջ մահացու երեւոյթ մը կ'առնայ։ Տիկինը դժբաղդաբար եղած՝ շուրջն անցած դարձածէն լուր չունէր։ Ասոր մայրն ու քոյրը՝ որոնք Պոմպէիի Կուսին մեծապէս ջերմեռանդ էին, անմիջապէս կը սկսին երեք հնգօրեանոց ջերմեռանդութիւնը, զոր Ս. Կոյսն անձամբ նէապոլեցի Օր. Ակրէլլիի երեւալով, յայտնած ու խրատուրդ տուած էր կատարելու՝ բաղձացուած շնորհքներն բնդունելու համար իրմէ։

Օգոստոս 24ին հիւանդը քիչ մը դիտակցութիւնը գտնելով եւ իւր վիճակին ծանրութիւնը հասկնալով՝ քահանայ կանչել կուտայ, կը խոստովանի եւ ինք դինքը Վարդարանի Տիրուհոյն յանձնելով՝ իւր վերջին ժամուն կը սպասէ։ Բայց հակառակ այն դժբաղդութեան՝ ուր ինկած էր, եւ որով արդէն կէս մը մեռած կը համարուէր, Պոմպէիի Ս. Կուսէն շնորհք պիտի գտնէր։ Լսելիքը տեղը եկաւ, բայց ոչ տեսողութիւնը՝ որովհետեւ աչաց սպիտակուցին վրայ պարզ ելած ըլլալուն՝ տեսողութիւնը կը խափան-

ուէր: Սակայն երկրորդ իննօրեան աւարտելով երրորդը կը սկսին, որ Հոկտ. 6ին՝ Վարդարանի տօնին նախընթաց իրիկունը պիտի վերջանար: Անհամբերութեամբ նոյն օրուան կը սպասուէր յուսալով թէ Ս. Կոյսը ակնկալուած հրաշքը պիտի բներ: Հիւանդին ընտանիքն իր ակնկալութեան մէջ չի խաբուիր. որովհետեւ Վարդարանի տօնին առաւօտուն իսկ Տիկ. Մանկանէլլի իր տեսողութիւնն ալ կը ստանայ, եւ կէս օրը, այն վայրկենին իսկ՝ ուր Պոմպէիի եկեղեցւոյն մէջ Ս. Կուսին պաղատանքի աղօթքը կը կատարուէր, իր առողջութիւնը բոլորովին դարձ ու կատարեալ պէս առողջացած էր:

Ը Գ Օ Թ Ք

Հնգետասանական շաբթուան ուրբաթ հաղորդութեանէ յառաջ:

Ո՛րքա՜ափ ապերախտ եմ, Տէ՛ր Յիսուս, քանի՜ քանի՜ անգամներ մատնեցի ու լքանեցի զքեզ. եւ սակայն դուն իբրեւ բարի հովիւ, շարունակ կորսուած ոչխարի եռեւէն կը վազես՝ դայն փարելը տանելու համար:

Ախ՜ նեղ դուն սիրոյդ քաղցր կապերովը կը կապես զիս, եւ նոյն իսկ քու սիրոյդ խորհրդեան մէջ՝ մարմնովդ կը կերակրես զիս:

Ի՞նչպէս դէմ դնեմ այսչափ բարութեան: Կը խոնարհիմ առջեւդ, Աստուած իմ, բոլոր

սուրբերուն հետ՝ որոնք աչխարհիս վրայ ինձի պէս մեղաւորներ եղած եւ ինձի պէս իրենց մեղացը թողութիւն ընդունած են:

Թողութիւն կը խնդրեմ քեզմէ, ով Տէր, կը խոստանամ ուղղել ինք զինքս. եւ այսուհետեւ չեմ ուզեր սիրել, բայց միայն զքեզ ու չեմ ուզեր ծառայել, բայց միայն քեզի:

Տէ՛ր Յիսուս, հոգիս իբրեւ չոր ու ցամաք երկիր մը, քեզի՝ երկնային ցօղիդ կը ցանկայ. քու առջեւդ կ'ելլեւամ, որովհետեւ քու ողորմութիւններդ կեանքի բովանդակ բարիքներէն գերազանց են. ուստի ձեռքերս դէպ ի երկինք բարձրացնելով քու անունդ կը կարդամ, քու թեւերուդ հովանւոյն ներքեւ ապրելու համար կը ցնծամ ու հոգիս քեզմով միայն կը զբաղի:

Ինչպէս եղջերու մը հեղեղի ջերուն կը ցանկայ, նոյնպէս իմ անձս ալ քեզի կը ցանկայ. ցոյց տուր այսօր, Յիսուս, հոգւոյ գորութիւնդ ու փրկէ զիս: Սիրտս պատրաստ է զքեզ ընդունելու, եկո՛ւր, Աստուած իմ, եկո՛ւր:

Անուշաբոյր հոտերուդ եռեւէն կը վազենք, ով կանանց մէջ օրհնեալդ Մարիամ, որովհետեւ կենաց պաղպղն քեզմով է, որ մատնակից եղանք. տո՛ւր ինձի՝ գոհութեան խորհրդոյն ներքեւ ծածկուած այդ պտուղը. տո՛ւր ինձի հրեշտակաց պէս հայրը՝ որ նոյն ինքն իմ Յիսուս է, եւ որ իմ սիրովս վատնուած՝ ինք զինք ինձի տալ կ'ուզէ: Թո՛ղ ազգ եւ ազինք օրհնեն զքեզ, երկնից թա-

գուհի, եւ քու պօրութիւնդ ու բարութիւնդ
Հոչակեն, որովհետեւ այս օրհնութիւնները մեր՝
խեղճ աքսորեալ Եւայի որդւոցս վրայ սփռողը
քու ձեռքերդ են։ Գահոյիդ առջեւ ծունկի ե-
կած՝ քու սէրդ կը խնդրեմ, սիրելի մայր, եւ
Յիսուսի սէրը, որ սեղանոյ խորհրդեան մէջ դնելը
պարտ ու պաշտաճ կերպով ընդունիլ կարենամ։
Դո՛ւք ալ երկնային պօրքեր, երանելի՛ հոգիներ,
որ Աստուծոյ մեծվայելչութեան առջեւ միշտ նե-
կայ էք, ձեռնտու եղէք ինձի։ Սո՛ւրբ Միքայէլ՝
իշխան հրեշտակաց, օգնական ժողովրդեան Ա-
տուծոյ. սո՛ւրբ Գաբրիէլ՝ պօրութիւն Աստուծոյ.
սո՛ւրբ Ռափայէլ՝ դարման Աստուծոյ. սո՛ւրբ Ու-
րիէլ՝ լոյս Աստուծոյ. եւ ամենայն հրեշտակնե՛ր՝
որ դԱստուած կ՚օրհնէք ու կը փառաւորէք, ա-
ռաքնորդեցէ՛ք դիս սուրբ սեղանոյն առջեւ։ Սո՛ւրբ
Յովսէփ ու պաշտպան սուրբեր, օգնեցէ՛ք ինձի
այս վայրկենիս՝ ուր ամենակարող Աստուած մը
խոնարհ արարածի մը հետ միանալու կը դիջանի։
Այսօր որ այս սուրբ հաղորդութեամբս տառնու-
հինդ շաբաթներուն ջերմեռանդութիւնը կը վեր-
ջացընեմ, եւ որով Յիսուսէն ու Ս. Կուսէն կր
յուսամ ընդունիլ այն շնորհքները՝ որոնց հա-
մար դայս սկսած եմ, ձեզի ալ, ո՛վ երկնային հ-
րեշտակներու բնակիչներ, ձեզի ալ կը պաղատիմ.
մնաուանս վերջին պայքարի ժամուն քովս գըտ-
նուեցէ՛ք, կռուեցէ՛ք ինձի համար եւ յաղթա-
հարելով հասարակաց թշնամւոյն՝ տարէ՛ք դիս
փառաւորեալ Թագուհւոյն գահոյիցն առջեւ՝ ուր

ձեզի հետ միասեղ կենք օրհնեմ ու գովեմ յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ը-Ք ՅՈՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼ – ՀՈՐ ՊՂՏԱ-
ՆԻՒԸ (ԷՋ 24)։

Ը Գ Օ Թ Ը

Սուրբ Հաղորդութեանն նուէր։

Զքեզ ստանալով, Աստուած իմ, աշխարհ-
քիս բոլոր գանձերը կը ստանամ։ Թող բոլոր ա-
րարածները միանան ինձի հետ զքեզ օրհնելու՝
Աստուածդ ամենակարող եւ անսահման, զոր այժմ
սրտիս մէջ ունիմ։ Ո՛վ աստուածային սէր, ի քեզ
փոխէ դիս, որ քեզի հետ մի բլլամ, չճանչնամ
այլ եւս ինչ դինքս, բայց միայն զքեզ։ Երկինք,
երկիր եւ ադդեր, երգեցէ՛ք Մարեմայ օրհնու-
թեան նոր երգեր։ Հոչակեցէ՛ք ամէն տեղ անոր
գօրութեան հրաշքներն եւ ողորմութեան գան-
ձերը։ ուրախացէ՛ք դո՛ւք ամենքդ՝ երկնի եւ երկրի
բնակիչներ, որովհետեւ Մարիամ, Նազարէթի
կոյսը, հրեշտակներէն գեր ի վեր բարձրացած է։
Աստուած դինքը երկնի եւ երկրի թագուհի պատ-
կած է։

Մարիամ երկինք բարձրացած է, ուր թա-
գաւորներուն թագաւորը աստղներով գարդար-
ուած գահու մը վրայ բազմած է։

Տեսան հրեշտակները, օրհնեցէ՛ք իմ տեղս
ձեր թագուհին։ Երկինք, առաքեցէ՛ք օրհներ-

դուք հիւններ անոր՝ որ երկնային Երուսաղէմ ա-
ռաջնորդող դուռն է: Արի՛ւ եւ աստղնե՛ր, օրհ-
նեցէ՛ք զայն՝ որ արեւէն աւելի փայլուն, լուսնէն
աւելի գեղեցիկ եւ օրուն գլուխն աստղներով
պարդարուած է, զայն՝ որ առաւօտեան աստղն ու
ծովու աստղն է: օրհնեցէ՛ք դուք ամէնքդ ձեր
Թագուհին՝ որ իւր բնակութիւնը Սիովնի եւ իւր
պալատն Երուսաղէմի մէջ հաստատած է: Անձրեւք
եւ ցօղք, հուր եւ օդ, սառն եւ ձիւն, լոյս
եւ խաւար, ծովք եւ գետ՝ օրհնեցէ՛ք դուք
ամէնքդ աշխարհի Թագուհին՝ որ ջրերու եղերաց
անկերուն ու կադէսի արմաւենեաց պէս իւր ո-
տերը տիեզերաց վրայ կը տարածէ: Դո՛ք ալ՝
երկրի տնկեր, ծառեր, մայրեր ու ծաղիկնե՛ր՝ օրհ-
նեցէ՛ք ձեր Թագուհւոյն գեղեցկութիւնը՝ որ ե-
րիքովի խորհրդական վարդն է ու դաշտաց ձի-
Թենին՝ որ դմուռսէ ու խնկէ աւելի անուշաբոյր
հոտեր կը սփռէ:

Արդարք եւ սուրբք երկրի, քահանայա-
պետք, Թագաւորք եւ քահանայք Տեառն՝ օրհ-
նեցէ՛ք դուք ամէնքդ զինքը եւ բարեխօս եղէք
անոր քով մեզի՝ խեղճ մեղաւորներուս համար:

Ո՛վ ամենասուրբ Կոյս Մարիամ, այս ար-
տասուաց վայրէն՝ ուր աքսորուած տակաւին կը
հեծեմ, աչքերս դէպ ի երկինք կը բարձրացընեմ,
ուր փառօք կը Թագաւորես: Ինչպէս որ ծառա-
ներուն աչքերը մատրութեամբ իրենց տէրերուն
ակնարկութեանց ուղղուած կ'ըլլան, իմ աչքերս
ալ, ով իմ Թագուհիս, քեզի ուղղուած են՝ մին-

չեւ որ ողորմիս իմ վրաս: Դիտա Թշուառու-
Թեանս վրայ. կը տեսնես որ տրամաբեանդ ու
վհատութեան անդունդին մէջ խորասուզուած եմ.
Թշնամանքներով շրջապատուած մարդկան խա-
դալիք, հարուածներու նախատինք, ամբարտա-
ւաններու եւ հպարտներու ծաղրածուԹեան են-
Թակայ եղած եմ:

Ո՛վ գթութեամբ մայր, ով ամենաքաղցր եւ
ամենասիրելի մայր, այսօր վերջին օրն է տասնու-
հինգ շաբաթներու չերմեռանդութեան՝ զոր քու
պատուոյդ համար կատարեցինք:

Մենք ամէնքս քու շնորհքներդ կը խնդրենք.
ոմանք՝ մարմնոյ բժշկութիւն ու գանազան պէս-
քերու նպաստ եւ օգնութիւն, այլք՝ յաջող
հունձք ու դատաստանական խնդիրներու մէջ բարի
ելք: Իսկ ես, ով Պոմպէիի Թագուհի, եԹէ Ա-
տուծոյ կամացը հակառակ չէ՝ այս շնորհքը (-յ-
ԹԷՂ ԱՆ-ՆԸ ԳՔԼ-Ե ԲՈՂՅՈՑ-ԱԾ ՇՆՈՐՀՔԸ) կը
խնդրեմ քեզմէ:

Բայց ասոի՝ ընդունէ ինձի համար սրտի խո-
նարհութիւն, երկրաւոր յաժարութիւններէ ան-
ջատում, Ատուծոյ սէրը, եւ իւր սուրբ կամայ
հպատակութիւն, եւ վերջապէս բարի ու սուրբ
մահուան շնորհքն եւ արքայութեան փառքը:

Դուն Ատուծոյ առջեւ ամենակարող ես, ով
Մարիամ, խնդրէ՛ եւ ընդունէ՛ իրմէ ինձի համար
այն ամէն շնորհքներն՝ որոնց պէտք ունիմ, եւ
որոնց համար քեզի կը պաղատիմ. ինք գքեզ չի
կրնար մերժել:

Ոաքերուդ առջեւ խոնարհած, ով Մարիամ, սուրբ Կոյս, դքեզ իբրեւ իմ Տիրուհիս կը ճանչնամ ու կը մեծարեմ, ինք զինքս ամբողջովին քեզի կու տամ ու կեանքիս բոլոր օրերը քեզի կը նուիրեմ։ Դարձեալ բոլորանուէր քեզի կը մատուցանեմ հոգիս, սիրտս ու մարմինս, յօժարութիւններս եւ իղձերս, բաղձանքներս եւ ուրախութիւններս, տառապանքներս ու վշտերս, եւ որովհետեւ բոլորովին քուկդ եմ, բարի մայր, իբրեւ քու իսկ ստացուածքդ՝ պահպանէ զիս, պաշտպանէ զիս. ամէն։

Կ՚ԻՒՐՈՒՆԻՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՈՒՆԵԼԻՔ ԳԼՈՒԽԸ (ԷՋ 27)։

Ը Ղ Օ Թ Ք

Պոմպէիի թագուհւոյն ոսկիէ օրը տաճարներուն շուրջբոլորտը հիմնուած հիանալի պարտէզները եւ իրենց ներսը գտնուած շնորհքներն ընդունելու համար։

Փառաւորեալ թագուհի երկնի եւ երկրի, ամենասուրբ Կոյս Վարդարանի, որ աթոռդ Պոմպէիի հովին մէջ դնելու եւ իբրեւ ողորմութեանդ մայր հոն պատուելու հաճեցար, կ՚ուրախանամ այն տեղ քեզի ընծայուած պատուոյ ու սիրոյն համար։ Քու տեսութիւնդ կ՚ուրախացնէ երկինքն եւ երկիրը, որոնց բոլոր բնակիչները կ՚աճապարեն իրենց մեծարանքը քեզի մատուցանելու։

Երկինք եւ երկիր լեցուած են քու լուսովդ, գօրութեամբդ, ողորմութիւններովդ ու գթութեամբդ. միլիոնաւոր երկնային հոգիները քու հրամաններուդ տակն են, որուն համար Հոգին Սուրբ գքեզ պատերազմի մէջ ճակատող բանակի մը կը նմանցընէ։ Ա՛յսօր քու ամէնէն աւելի սիրած եւ ամէնէն աւելի պատուելիդ ուզածդ՝ Քաղթոռեանց թագուհի եւ Պոմպէիի վարդարանի Տիրուհի տիտղոսներն են։ Կ՚ուրախանամ յաղթանակիդ վրայ, որ բովանդակ աշխարհի յաղ-

թանակն է. ինչ ուրախութիւն ինծի համար մտածելով թէ՝ փառաք եւ կարողութեամբ այս-քան բարձրացած թագուհի մը արժանի կը հա-մարի զիս իւր որդին կոչելու:

Փառացդ բարձունքէն, ով Մարիամ, մի մոռնար զմեզ՝ խեղճ մեղաւորներս, որ այս ար-տասուաց վայրին մէջ անմխիթար մնացած ենք. միթէ կարելի՞ է՝ որ մայր մը զաւակները մոռնայ. ո՛հ ո՛չ: Մի մոռնար ուրեմն մայր՝ մեզի համար ու-նեցած այնչափ նեղութիւններդ, յոգնութիւն-ներդ եւ արտասուքներդ. յիշէ Եղիսաբէթի այ-ցելելու եւ անոր որդին օրհնաբերելու համար քեր-դոնի լեռները կարելով անցնելով րոպէ ճամ-բորդութեանդ յոգնութիւնները, Բեթղեհէմի նուաստացումները, Յիսուսի խեղճ ախոռի մը մէջ ծնանիլը, Սիմէոնի վշտագին մարգարէութիւնը, Եգիպտոսի փախուստն եւ աքսորը, վերջապէս փոխանակ հայրենիք դառնալու ուրախութեան՝ Հերովդէսի հալածանքը, Նազովրեցւոց ապերախ-տութիւնը, Հրէից անհաւատարմութիւնը, ժա-ղովրդեան մատնութիւնը, որ Աստուածային Որ-դիդ ամենագառն չարչարանքներով սպանել տուաւ:

Հակառակ բոլոր այս ցաւերուդ, որոնք իբր մէյ մէկ սուր սիրտդ մխուեցան, ամէնուն հան-դէպ քաղցր ու վեհանձն գտնուեցար, բոլոր անի-րաւութիւններն առանց գանգատի րնդունեցար, եւ երբ խաչին ոտքը Յիսուս աչուըներդ դէպ ի ապերախտ քաղաքը դարձուցած զքեզ մեր

տուաւ, ով Մարիամ, պատուած սիրտդ բացիր զմեզ հոն ընդունելու՝ հակառակ մեր յանցանք-ներուն ու մեղքերուն որոնք աստուածային Որդ-ւոյդ մահուան միակ պատճառ եղան:

Ահա ով Մարիամ, Յիսուսի քեզի կտակած իրր որդի յանձնած մեղաւորն՝ որ ոտքերդ ինկած թողութիւն կը խնդրէ քեզմէ. մի մերժեր զիս ուրեմն վարդապետի տօնիդ այս օրը, որ փառաց, խաղաղութեան ու թողութեան օր մըն է: Աւա-սիկ, ով քաղցր Մայր, այս տանուհինդ շաբաթ-ներու չերմեռանդութիւնը վերջացուցի, զոր դար-ձեալ քեզի կը նուիրեմ՝ այս միջոցին կատարած բոլոր բարի գործերովս, տարած բոլոր նեղութիւն-ներովս, թափած բոլոր արտասուքներովս եւ կրած բոլոր փորձութիւններովս: Օրհնէ ուրեմն որ, ինչ որ բարի գործած եմ, երկինքն անոնց վար-ձատրութիւնն ընդունիմ:

Կատարէ արդ հիմայ քու խոստումներդ. ցոյց տուր, որ իմ ճշմարիտ մայրս ես. հաստատուն վստահութիւն ունիմ, որ խնդրած շնորհքներս պիտի շնորհես ինծի... (Հոս ուզած շնորհքդ կամ շնորհները անունն ըսէ) որոնց համար այնչափ թախանձեցի զքեզ: Եթէ ուզես, կրնաս եւ պէտք է, որ շնորհես խնդրածներս, ինչու որ դուն ինքդ էիր պատճառը որ սուրբ Թոմինիկոսին խոստացուր:

Թագուհիներն իրենց պատկառանքի յարգանքի օրն աղքատներուն ողորմութիւն կը բաշ-խեն, իրենց հպատակներուն շնորհներ կ'ընեն, յանցաւորներուն թողութիւն կու տան, բանտար-

կեալներուն պատասխանն կը շնորհեն եւ՝ ոչ մէկ խնդրագիր կը մերժեն։ Ուրեմն որպիսի՞ շնորհք-ներ յուսալու չեմ ես այսպիսի հզօր թագուհիէ մը, որ ոչ միայն երկրի մը՝ թէեւ բլուր այն անսահմանն մեծ, այլ բովանդակ երկնից ու բովանդակ աթեղերաց վրայ կը տիրէ. ինչո՞ր ակնկալելու չեմ ես այսօր՝ յորում վարդարանիդ միջոցաւ տարած յաղթութեանցդ ոճներ կը կատարենք։

Իմ կողմէս, ով Տիրուհիդ իմ, կը խոստանամ օր չանցընել առանց վարդարանդ բսելու, որուն միջոցաւ, Պոմպէիի սրբավայրէդ, բովանդակ աշխարհիս վրայ պինքան զարհուրելիքներ կը սփռես։

Վարդարանդ, ով Մարիամ, հոգւոյս փրկութեան թշնամիներուն դէմ պաշտպանութեան վահան մը եւ յաղթութեանցս ի նշան փառաւոր դրօշ մը պիտի բլլայ։ Մինչեւ յայժմ, կեանքս բովանդակ բնթացքին մէջ, սատանայի գերին եղայ, այսօր վարդարանդ ձիս շղթաներէ արձակեց եւ ցմիշտ քեզի կապեց։

Երբ այս աշխարհքիս ծովուն վրայ փոթորիկներուն դէմ կռուիմ, անիկայ պիտի բլլայ այն աստղն՝ որ միս առաջնորդէ դէպ ի յաւիտենական նաւահանգիստն ու դէպ ի այն երկնային ղաչն՝ ուր նեղութիւններուս եւ տառապանացս պատասխանարան մը եւ ապահով հանգստարան մը պիտի գտնեմ։

Եթէ փորձութիւններէ ընկճուելու դժբախ-

տութիւն ունենամ՝ միս նաւաբեկութենէ փրկուդ գարձեալ այն պիտի բլլայ. յուսահատութենէ ու վհատեցուցիչ տխրութիւններէ անով պիտի ազատիմ եւ վերջապէս բոլոր չարիքներու դէմ թիկունքս այն պիտի բլլայ։

Երանի՛ թէ, ով ամենասուրբ Կոյս Մարիամ, հոգւոյս բոլոր կարողութիւններովը գքեզ պատուել կարենայի. ա՜հ տայր թէ բիւր լեզուներ ունենայի գքեզ անդադար գովելու ու բարեբանելու համար։

Քու առջեւդ խոնարհած՝ փարիսիէ հրեշտակապետի ողջունին գազացած ուրախութիւնդ քեզի կը նուիրեմ. ամենաջերմ սիրով ես ալ կ'ողջունեմ գքեզ, ով Կոյս լի շնորհօք, Տէր ընդ քեզ՝ Աղջկան քեզ Մարիամ։ Ա՜յս օրհնեալ խօսքը կեանքիս ամէն օրերուն մէջ պիտի կրկնեմ, եւ մահուանս վերջին վայրկենին ալ դայն պիտի գանեւ գարձեալ նուագեալ շրթունքներուս վրայ՝ երբ ըստ խոստմանդ հրեշտակներէն շրջապատուած պիտի գաս հոգիս առնելու եւ տանելու աստուածային Որդւոյդ, յերկինս՝ ուր պիտի երգեմ փառք ու յաղթութիւններդ յաւիտեան յաւիտենից. ամէն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՌ-ի ԳԱ.ՍՍՀ
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՑԱՆԿ

Էջ

Յառաջաբան 5

Վարդարանի ներողութիւնները 9

Առաջին շարաթ : Աստուծմէ ամենասուրբ կուսին 11

Երկրորդ շաբաթ : Աղօթութիւն երանելոյ Մարեմայ կուսին իբր նշխարքի ազգականին 33

Երրորդ շաբաթ : Ծնունդ Տեառն մերոյ 48

Չորրորդ շարաթ : Ընծայումն ի տաճարն 65

Հինգերորդ շաբաթ : Յիսուս տաճարին մէջ կը գտնուի 80

Վեցերորդ շարաթ : Չիթհնեաց յերան վրայ Յիսուսի աղօթքը 96

Եօթներորդ շաբաթ : Յիսուսի ձագկումը . 116

Ութերորդ շաբաթ : Յիսուս փչէ պսակով կը պսակուի 133

Իններորդ շաբաթ : Յիսուս մահուան գատապարտուելով խաչն ուսն առած վաղվղութա կ'ելլէ 152

Տասներորդ շարաթ : Յիսուս կը խաչուի եւ խաչի վրայ կը մեռնի 173

Մասնաներորդ շաբաթ : Յիսուսի յարութիւնը 194

Եր կ ո տ ա ս ա ն ե ր ո ր դ հ ա ր ա թ ։ Քրիստոսի Տեառն մերոյ համբարձումն 215
Եր ե ք ա տ ա ս ա ն ե ր ո ր դ հ ա ր ա թ ։ Հոգւոյն սրբոյ գալուստ 231
Հ ի ն գ ե տ ա ս ա ն ե ր ո ր դ հ ա ր ա թ ։ Ամենասուրբ կուսին Մարեմայ վերափոխումն . . 248
Հ ի ն գ ե տ ա ս ա ն ե ր ո ր դ հ ա ր ա թ ։ Մարեմայ պսակումն 269
Ա ղ օ թ ք ։ Պոմպէիի թագուհւոյն տօնին օրը տասնուհինգ հարաթեւերու ջերմեռանդութիւնը վերջացնելու եւ խնդրուած շնորհքներն ընդունելու համար 287

2444

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0029395

2376